

GRAMATIKA

ARABSKOG JEZIKA

SA VEĆE RAZNICE MEĐU
FORMAMA JEZIKA

I DIO

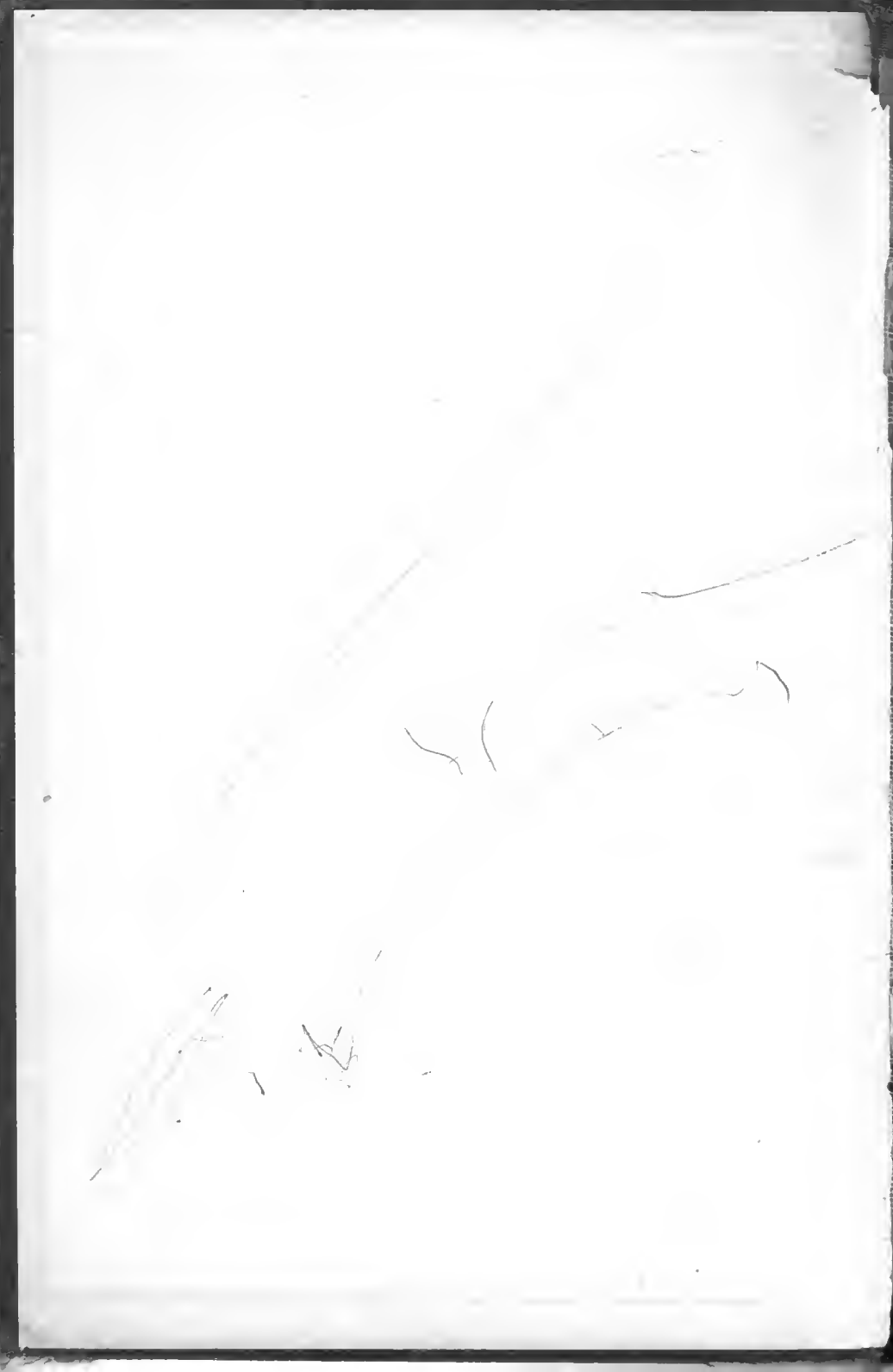
GRAMATIKA I PRIMERI ZA UPOTREBU

IZ
ARABSKOG JEZIKA
PRIMERI ZA
UPOTREBU

IZ
ARABSKOG JEZIKA
PRIMERI ZA
UPOTREBU

IZ
ARABSKOG JEZIKA
PRIMERI ZA
UPOTREBU

IZ
ARABSKOG JEZIKA
PRIMERI ZA
UPOTREBU

QUENA DIN. 500.-

GRAMATIKA

ARAPSKOG JEZIKA

ZA NIŽE RAZREDE MEDRESA I SREDNJIH ŠKOLA

I DIO

GRAMATIKA I VJEŽBENICA SA RJEČNIKOM

NAPISALI:

Dr. ŠAĆIR SIKIRIĆ, MUHAMED PAŠIĆ I MEHMED HANDŽIĆ

IZDANJE VAKUFSKE DIREKCIJE U SARAJEVU

1 9 3 6

DRŽAVNA ŠTAMPARIJA U SARAJEVU

Ovaj je udžbenik izraden po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu prema programu koji je sastavila naročita anketa. Rukopis udžbenika je pregledan i ispravljen od stručnjaka, pa je zaključkom Odbora Naiba za I. V. Z. u Sarajevu br. Pov. 94/36 od 26 aprila 1936 odobren za uporabu u nižim razredima medresa i sličnih srednjih škola.

PREDGOVOR

Po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu napisana je ova »Gramatika arapskog jezika« za niže razrede medresa i njima sličnih srednjih škola s namjerom da se učenicima dadu osnove gramatike i sintakse arapskog jezika. Udžbenik je podijeljen u dva dijela. Prvi je dio gramatika i vježbenica sa rječnikom, a u drugom dijelu je sintaksa i čitanka sa rječnikom.

U I dijelu, koji sadržaje gradivo, koje će se obraditi u prva dva razreda spomenutih škola, obrađene su osnove arapske gramatike, a u vježbenici su date odgovarajuće vježbe za primjenu gramatičkih pravila. Uz vježbenicu dodat je rječnik, koji sadrži riječi za pojedine vježbe i alfabetski srpskohrvatsko-arapski rječnik u kome su riječi iz vježbi na našem jeziku.

U II dijelu, koji je namijenjen III i IV razredu, sadržane su osnove arapske sintakse, a čitanka je sastavljena od arapskih tekstova za vježbanje sintaktičkih pravila. Uz čitanku dodat je arapsko-srpskohrvatski rječnik, koji sadrži sve riječi, koje su navedene u gramatici, sintaksi, vježbenici i čitanci.

Pri izradi ovog djela udarili smo potpuno samostalnim pravcem, jer smo nastojali da se učenicima što je moguće više olakša prelaz od gramatike srpskohrvatskog jezika na pojave arapske gramatike, a arapske i evropske gramatike arapskog jezika u ovom pogledu nisu uvijek najpodesnije.

Radeći ovaj udžbenik služili smo se slijedećim djelima: إظهار الأسرار , العوامل , المقصود , البنية , الأمثلة od Muhamed Birgeviye, جامع الدروس العربية od Hafni bej Nasifa i dr. te كتاب قواعد اللغة العربية od Galajiniye, »Gramatika i vježbenica arapskog jezika« od A. Kadića i A. H. Bulića, njemačkim gramatikama arapskog jezika od Hardera, Gaspari-Müllera, Wahrunda i drugim.

Pri izradi Vježbenice i Rječnika pomagali smo se ovim djelima: *مَجَالِي الْأَدَبِ* I sv. *الْفِرَاءَةُ الرَّشِيدَةُ* II, III i IV svezak, *الْمُطَالَعَةُ الْأَوَّلِيَّةُ*, *تَارِيحُ ابْنِ خَلْدُون*, *رِحْلَةُ ابْنِ بَطُوطَةَ*, *الْمُنْتَخَبُ مِنْ أَدَبِ الْعَرَبِ*, *Chrestomathia arabica* od A. Arnolda, *الْمُنَجِّدُ*, *أَقْرَبُ الْمَوَارِدِ*, *تَرْجَمَةُ الْقَامُوسِ* i drugim.

PISCI

GRAMATIKA

UVOD

Arapsko pismo

Arapsko se pismo čita s desna na lijevo. Arapski alfabet ima 28 slova (حُرُوفُ pl. حُرُوفُ), koja služe kao znakovi za suglasnike ili konsonante. U arapskom jeziku nema posebnih slova za oznaku samoglasnika ili vokala, nego za samoglasnike služe posebni znaci, koji se stavljaju nad suglasnike ili ispod njih.

Većina arapskih pismena ima različite oblike prema tome da li slovo stoji samo ili je vezano za koje drugo. To se vidi iz sljedeće tabele:

Alfabet (حُرُوفُ الْهَجَاءِ)

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
أَلِفٌ (هَمْزَةٌ)	ا (ء)	ا	ا	ا	ā (ا - ā)
بَاءٌ	ب	ب	ب	ب	b
تَاءٌ	ت	ت	ت	ت	t
ثَاءٌ	ث	ث	ث	ث	t̤
جِيمٌ	ج	ج	ج	ج	dʒ
حَاءٌ	ح	ح	ح	ح	ħ
خَاءٌ	خ	خ	خ	خ	ħ
دَالٌ	د	د	د	د	d
ذَالٌ	ذ	ذ	ذ	ذ	d̤
رَاءٌ	ر	ر	ر	ر	r

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
زَايٌ	ز	ز	ز	ز	z
سَيْنٌ	س	س	س	س	s
شَيْنٌ	ش	ش	ش	ش	š
صَادٌ	ص	ص	ص	ص	ṣ
ضَادٌ	ض	ض	ض	ض	ḍ
طَاءٌ	ط	ط	ط	ط	t̤
ظَاءٌ	ظ	ظ	ظ	ظ	ẓ
عَيْنٌ	ع	ع	ع	ع	ā, ě, ĭ, ũ
غَيْنٌ	غ	غ	غ	غ	g
فَاءٌ	ف	ف	ف	ف	f
قَافٌ	ق	ق	ق	ق	ḳ
كَافٌ	ك	ك	ك	ك	k
لَامٌ	ل	ل	ل	ل	l
مِيمٌ	م	م	م	م	m
نُونٌ	ن	ن	ن	ن	n
وَائٌ	و	و	و	و	v (ū ُ)
هَاءٌ	ه	ه	ه	ه	h
يَاءٌ	ي	ي	ي	ي	j (ī ِ)

Primjedba 1

Glasovi: ث, ح, خ, ذ, ص, ض, ط, ظ, ع, ق i ne postoje u srpsko-hrvatskom jeziku.

Primjedba 2

Ako se nad slovo *h* (ه) stave dvije tačke (ة), izgovara se kao »t« i dolazi samo na kraju imena ženskoga roda pa se zove تَاءٌ مَرْبُوطَةٌ (kratko ili tačnije vezano t) za razliku od dugog تَاءٌ طَوِيلَةٌ (ت).

Primjedba 3

U arapskom alfabetu ima 6 slova, koja se ne mogu spajati sa slovima, koja iza njih slijede. To su: ا, و, ز, ر, ذ, د, ر. Ova se slova stoga zovu rastavljena (الْحُرُوفُ الْمُتَفَصِّلَةُ), a sva ostala se zovu sastavljena slova (الْحُرُوفُ الْمُتَّصِلَةُ), jer se mogu vezati na obje strane.

Izgovor arapskih glasova

ا u arapskom jeziku može biti:

1) Vokal koji se čita kao ā i zove se elifun, na pr. زَادُ (zādun) *opskrba*, نَارُ (nārun) *vatra*.

2) Konsonant sa vokalom ili bez vokala, a zove se hemzetun (هَمْزَةٌ) i izgovara se ispuštajući zrak kroz stisnuto grlo, na pr. أَمْرٌ (ěmrun) *zapovijed*, أَحْمَدُ (ähmedu) *Ahmed*, إِبْرَةٌ (ĩbretun) *igla*, أُمٌّ (ümmun) *majka*, سَاعَلٌ (seěle) *pitati*, قَرَأَ (qareě) *čitati*, رَأْسٌ (re'sun) *glava*, بَيْتَرٌ (bi'run) *bunar*, مُؤْمِنٌ (mu'minun) *vjernik*.

ب se izgovara kao glas »b« u srpskohrvatskom jeziku, na pr. أَبٌ (ěbun) *otac*, صَبْرٌ (šabrun) *strpljivost*, بَوَّابٌ (bevṵabun) *vratar*.

ت = t, na pr. تَمْرٌ (temrun) *datule*, بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Glas ث u našem jeziku ne postoji. Pri izgovoru ovog glasa treba čvrsto priljubiti jezik uz gornje sjekutiće i izgovoriti »s«, na pr. أَثَرٌ (ěterun) *trag*, ثَالِثٌ (tālītun) *treći*.

ج se izgovara kao »dž«, na pr. جُذْبُنٌ (džubnun) *sir*, جَبَلٌ (dže-belun) *brdo*, رَجُلٌ (redžulun) *čovjek*.

ح se izgovara kao glas »h« izgovoren oštrije kroz stisnuto grlo, na pr. رِيحٌ (riḥun) *vjetar*, حُلْمٌ (ḥulmun) *san*, نَحْلٌ (naḥlun) *pčela*.

Glas خ je također grleni suglasnik i izgovara se kao »h« hrapavo izgovoreno, na pr. خَيْرٌ (ḥajrun) *dobro*, بَخِيلٌ (beḥīlun) *škrtac*, أَخٌ (əḥun) *brat*.

د = d, na pr. دَارٌ (dārun) *kuća*, دُودٌ (dūdun) *crv*.

Glasa ڏ u našem jeziku nema. Kod izgovora ovog glasa valja staviti jezik na gornje sjekutiće pa izgovoriti »z« malo umekšano, na pr. ذَنْبٌ (ḏenbun) *griješ*, أُذُنٌ (uḏūnun) *uho*, لَذِيذٌ (leḏīḏun) *sladak*.

ر = r, na pr. رَبٌّ (rabbun) *gospodar*, قَرِيبٌ (qarībun) *bliz*, سِرٌّ (sirrun) *tajna*.

ز = z, na pr. زَوْجٌ (zevdžun) *muž*, عَزِيزٌ (āzīzun) *moćan*.

س = s, na pr. سَادِسٌ (sādisun) *šesti*, سَرْدٌ (serdžun) *sedlo*.

ش = š, na pr. شَمْسٌ (šemsun) *sunce*, جَيْشٌ (džejšun) *vojska*.

ص se izgovara kao oštro »s« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. صَاحِبٌ (ṣāḥibun) *drug*, رَصَاصٌ (reṣāsun) *olovo*.

ض se izgovara kao tupo »d« kad se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ضَرْبٌ (ḏarbun) *udarac*, أَرْضٌ (ərḏun) *zemlja*.

ط treba izgovarati kao tupo »t« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. طِفْلٌ (ṭiflun) *dojenče*.

ظ je tupo i mekano »z«, koje se izgovara da se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ظَهْرٌ (zahrun) *leda*.

ع je oštri grleni glas, koji se izgovara da se zrak propusti kroz stisnuto grlo, na pr. عَيْنٌ (ājnun) *oko*, مُعَلِّمٌ (muāllimun) *učitelj*, رُبْعٌ (rubūn) *četrvtina*.

غ = g, na pr. غُلَامٌ (gulāmun) *dječak*, فَارِغٌ (fārigun) *prazan*.

ف = f, na pr. فَمٌ (femun) *usta*, صَيْفٌ (ṣajfun) *ljet*.

ق se izgovara kao muklo »k« da se jezik stavi na gornje nepce, na pr. قَلَمٌ (qālemun) *pero*, بَقَرٌ (beqarun) *goveče*.

ك = k, na pr. كِتَابٌ (kitābun) *knjiga*, كَذَبٌ (kelbun) *pas*.

ل = l, na pr. لَحْمٌ (laḥmun) *meso*, قَتَلَ (ḳatele) *ubiti*.

م = m, na pr. أُمُّ (üm-mun) *majka*, مَلِكٌ (melikun) *vladar*.

ن = n, na pr. مَنْ (men) *ko*, نُورٌ (nūrun) *svjetlo*.

و se razlikuje od srpskohrvatskog »v« time što je ovaj glas u arapskom jeziku čisto usneni (labijalni) suglasnik, na pr. وَدَّ (veledun) *dijete*, وَادٍ (vādin) *dolina*.

ه = h, na pr. هُوَ (huve) *on*, رَهْنٌ (rehnun) *zalog*.

ي = j, na pr. بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Primjedba

Ako poslije ل stoji ا, onda se ova dva glasa pišu ovako: لا ili لا .

Samoglasnici ili vokali

a) Kratki vokali:

Arapsko pismo ima tri znaka za označivanje kratkih samoglasnika. Znak za kratki samoglasnik zove se arapski حَرَكَة pl. حَرَكَاتٌ što znači pokret. Ti su znakovi:

1 َ odgovara srpskohrvatskom e, a zove se فَتْحَةٌ ,

2 ِ ,, ,, i, a zove se كَسْرَةٌ i

3 ُ ,, ,, u, a zove se ضَمَّةٌ .

Ako konsonant ima nad sobom ili pod sobom znak za vokal, zove se مُتَحَرِّكٌ (pokrenut). Ako je bez vokala, onda se zove سَاكِنٌ (miran) i nad njim ima znak ْ koji se zove سُكُونٌ (mirovanje), na pr. u riječi قَدْ konsonant قَ je مُتَحَرِّكٌ, a دَ je سَاكِنٌ.

b) Dugi vokali:

Dugi vokali se tvore od kratkih tako da se iza znaka فَتْحَةٌ doda ا pa nastaje ā (اَ); iza znaka كَسْرَةٌ doda ي pa nastaje ī (يَ); iza znaka ضَمَّةٌ doda و pa nastaje ū (وُ), na pr. دَارٌ (dārun) *kuća*, دُورٌ (dūrun) *kuće*.

Primjedba 1

Kada ا, و, ى ili ُ stoje kao znaci za duge vokale, ne stavlja se nad njih ُ سُكُونٌ (°).

Primjedba 2

Znak ُ فَتْحَةٌ izgovara se kao »a« na suglasnicima: ح, خ, ا, ق, i غ, ع, ط, ظ, ض, ص, a inače kao »e«, na pr. حَسَنٌ (ḥasenun) *lijep*, خَلَقَ (ḥaleḳa) *stvoriti*, صَبْرٌ (ṣabrun) *strpljivost*, دَرْبٌ (darbun) *udarac*, طَلَبٌ (ṭalebe) *tražiti*, ظَنَّ (zanne) *misliti*, عَسَلٌ (āselun) *med*, غَنِمٌ (ganemun) *bravi*, قَلَمٌ (ḳalemun) *pero*.

Primjedba 3

U nekim riječima se dugo ā piše kao kratko. To su ove riječi:

هَذَا (hādā) <i>ovaj</i>	الرَّحْمَنُ (erḥamānu) <i>Milostivi</i>
ذَلِكَ (dalike) <i>onaj</i>	ثَلَاثَةٌ ili ثَلَاثَةٌ (telāfetun) <i>tri</i>
هَكَذَا (hākeḏa) <i>ovako</i>	لَكِنْ (lākin) <i>ali</i>
إِلَهُ (ilāhun) <i>božanstvo</i>	الْحَارِثُ i الْحَارِثُ (Elḥāriṭu) <i>El-Haris</i> .
اللَّهُ (āllahu) <i>Bog</i>	

Primjedba 4

Ako ا stoji iza و na kraju glagolskog oblika u pluralu, taj se ا ne čita, na pr. كَتَبُوا (ketebū) *pisali su*, رَمَوْا (remev) *bacili su*. Ovaj se elif zove اَلِفُ الْوَقَايَةِ zaštitni elif

Naročito treba zapamtiti da se ا u riječi مِائَةٌ (miētun) *stotina* ne čita.

Primjedba 5

Dugo ā na kraju riječi piše se ovako: اِىَ , na pr. عَلَى (ālā) *na*, اَلْفَتَى (elfetā) *mladić*, ذِكْرَى (dikrā) *opomena*. Ako međutim pred dugo ā stoji ى, onda se to ā piše sa ا, na pr.: دُنْيَا (dunjā) *svijet*.

Isto se tako dugo ā ponovno piše sa l ako riječ, koja se svršuje na dugo ā, dobije koji nastavak, na pr. ذِكْرَاهُ (dikrāhu) *njegova opomena*¹⁾).

Dioba slova

Iz alfabeta se vidi da neka arapska slova imaju tačke, a neka su bez tačaka. S tačkama su: ش, ز, ذ, خ, ج, ث, ت, ب. Ova se slova arapski zovu *اَلْخُرُوفُ الْمُعْجَمَةُ*.

Bez tačaka su: ه, و, م, ل, ك, ع, ط, ص, س, ر, د, ح, ا. Ova se slova zovu *اَلْخُرُوفُ اَلْمُهْمَلَةُ*.

Slova ن, ل, ظ, ط, ض, ص, ش, س, ز, ر, ذ, د, ث, ت zovu se *اَلْخُرُوفُ اَلْقَمَرِيَّةُ*, a sva ostala zovu se *اَلْخُرُوفُ اَلشَّمْسِيَّةُ*.

Ako iza određenog člana اَل stoi koji od اَلْخُرُوفُ اَلْقَمَرِيَّةُ glasova, ل se izgovara, na pr. اَلْقَمَرُ (elqameru) *mjesec*, اَلْحَنَةُ (eldžennetu) *bašča*. Ako pak poslije ل stoi koji od اَلْخُرُوفُ اَلشَّمْسِيَّةُ glasova, onda se ل ne izgovara, nego se slijedeći glas podvostruči, na pr. اَلشَّمْسُ (eššemsu) *sunce*, اَلدَّارُ (eddāru) *kuća*.

Pravopisni znakovi

Nunacija (اَلتَّنْوِينُ)

Kratki se vokal na kraju riječi može podvostručiti (ـَ, ـِ, ـُ i ـٍ) pa se izgovara en (an), in ili un. Ovako podvostručenje vokala zove se arapski *تَنْوِينُ* (nunacija) i dolazi samo na kraju imenica, pridjeva i brojeva te obično označuje neodređenost riječi, na pr. دَارٌ (neka) *kuća*, دَارًا (neku) *kuću*. Kako se iz ovog zadnjeg primjera vidi dvostruko فَتْحَةٌ (ـِ) uvijek se piše sa nosiocem l osim na ا, ي, و koje se ne čita, na pr. جَنَّةٌ (neku) *bašču*, هُدًى (neku) *uputu*.

¹⁾ Riječ يَحْيَا piše se ovako ako znači živjeti, a يَحْيَى = Jahja, ako je vlastito muško ime.

Pojačanje (التَّشْدِيدُ)

U arapskom jeziku mogu stajati dva jednaka konsonanta jedan do drugoga pa se u tom slučaju piše samo jedno slovo i nad njega se stavi znak za pojačanje – (تَشْدِيدٌ), na pr. عَدَّ mjesto عَدَدَ brojiti.

Produženje (الْمَدَّةُ)

Kada se riječ ili slog počinje glasom ا, iza koga slijed ا, tada se piše samo ا, a nad njim se stavi ovaj znak – (مَدَّةٌ od مُدَّةٌ produženje), na pr. أَمْرٌ mjesto أَمْرُ zapovjednik, قُرْآنٌ mjesto قُرْآنُ Kur-an. Ovaj se znak piše i na kratice, na pr. آخ mjesto إِلَى آخِرِهِ i tako dalje, رَح mjesto رَحْمَةُ اللَّهِ Bog mu se smilovao!

Hemze (الْهَمْزَةُ)

Rečeno je da se glas ا kao konsonant zove hemzetun. Ovaj je grleni konsonant srpskohrvatskom jeziku nepoznat a piše se nekad kao ا a nekad kao ء, na pr. جَزْءٌ, نَسَاءَلٌ, أَلْبَيْتٌ.

Hemze se piše nekad samo (ء), a nekad mu je nosilac ا, و ili ي (bez tačaka).

Nosilac je hemzeta:

I) u početku riječi uvijek ا pa se ء piše nad ا, ako mu je vokal فَتْحَةٌ ili صَمَّةٌ, a pod ا, ako mu je vokal كَسْرَةٌ, na pr. أَبٌ (ėbun) otac, أُمٌّ (ümmun) majka, إِبرَةٌ (ibretun) igla.

Jedino kod određenog člana ال nikad se ne piše ء nad ا.

U praksi se često puta odstupa od ovoga pravila, pa se ء ne stavlja ni nad ا ni pod ا.

II) U sredini riječi:

a) Ako je مُتَحَرِّكٌ pa ako mu je vokal e (a), piše se hemze nad ا, ako je vokal u, nad و i ako mu je vokal i, nad ي, na pr. سَالٌ (seėle) pitati, رُوْسٌ (ruūūsun) glave, يَيْسٌ (jeėše) oćajavati.

Iz ovoga se pravila izuzimaju riječi, u kojima se hemze u sredini čita sa e, kad prije njega suglasnik imadne vokal \bar{u} ili \bar{i} . U prvom slučaju biće mjesto \bar{u} nosilac hemzeta و, a u drugom \bar{i} , na pr. مُؤَدِّبٌ (mu'eddibun) *uzgajatelj*, مُؤَلِّفٌ (mu'ellifun) *pisac*, فِئْتَةٌ (fi'etun) *četa*, رِئْتَةٌ (ri'etun) *pluća*. Isto tako ako prije hemzeta stoji \bar{u} ili \bar{i} , a hemze imadne vokal \bar{u} , hemze se piše bez nosioca, na pr. تَسَاءَلٌ (tesā'ele) *raspitivati se*, قِرَاءَةٌ (qirā'etun) *čitati*, مُرُوءَةٌ (murū'etun) *čovječnost*. Ako \bar{u} ima vokal \bar{u} , a prije hemzeta bude \bar{i} , onda je nosilac hemzeta također \bar{i} , na pr. حَاطِيَةٌ (ḥaṭi'etun) *grijež*, هَيْئَةٌ (hej'etun) *lik*.

b) Ako je \bar{u} bez vokala (سَاكِنٌ), gleda se na vokal onoga suglasnika koji stoji prije hemzeta. Ako je prije hemzeta vokal e, onda se hemze piše nad \bar{u} , ako li je u, piše se nad و, a ako je i, nad \bar{i} , na pr. دَابُّ (de'bun) *običaj*, يُؤْمِنُ (ju'minu) *vjeruje*, بِيْرُنْ (bi'run) *bunar*.

III) Na kraju riječi:

Hemzetun se piše nad \bar{u} ako je prije njega vokal فَتْحَةٌ, nad و, ako je ضَمَّةٌ i nad \bar{i} , ako stoji iza vokala كَسْرَةٌ, na pr. حَاطَأُنْ (ḥaṭa'un) *pogreška*, تَوَضُّؤُنْ (tevedžū'un) *vjersko umivanje*, حَاطِيْعٌ (ḥaṭi'ē) *griješio je*¹⁾.

Ako li je \bar{u} iza ā, ī ili ū ili iza سَاكِنٌ suglasnika, onda se \bar{u} piše bez nosioca, na pr. دَجَاءٌ (džā'ē) *dodje*, يَجِيئُ (jedžī'ū) *dolazi*, سُوءٌ (sū'ūn) *zlo*, دُجُوءٌ (džuzu'ūn) *dio*.

Spojeno i rastavljeno hemze = هَمْزَةُ الْقَطْعِ i هَمْزَةُ الْوَصْلِ

Poznato je da se slovo \bar{u} na početku riječi piše kao \bar{u} ili nad \bar{u} ili pod \bar{u} . Ako riječju koja ima na početku hemze počinje

¹⁾ Riječ اِمْرُؤٌ *čovjek* piše se različito prema padežima: u nom. اِمْرُؤٌ, u gen. اِمْرِي, a u akuz. اِمْرًا. Glas ر u ovoj riječi ima isti vokal kakav je na zadnjem suglasniku.

govor, hemze se uvijek čita. Stoji li pred takvom riječi koja druga riječ, tada se u nekim slučajevima - opet čita i zove se *هَمْزَةُ الْقَطْعِ* *rastavljena hemze* (od *قَطَعَ* *presjeći*).

U nekim slučajevima hemze se ne čita nego se nad stavi znak *ـَـ*, koji je kratica od riječi *صَلَّ* ili *وَصَلَ* *spojiti*. Ovo se hemze zove *هَمْزَةُ الْوَصْلِ* *spojeno hemze*.

To su ovi slučajevi:

1 Kod riječi:

إِنِّ <i>sin</i>	إِثْنَانِ <i>dva</i>	إِمْرُؤُ <i>muž</i>	إِسْمُ <i>ime</i> .
إِثْنَةُ <i>kći</i>	إِثْنَتَانِ <i>dviije</i>	إِمْرَأَةٌ <i>žena</i>	

2 Kod određenog člana اَلْ, na pr. مِنَ الْبَيْتِ. (minel-bejti) *iz kuće*.

3 Kod zapovjednog načina I vrste glagola (الْأَمْرُ الْمَجْرَدُ) na pr. قُلْتُ أَكْتُبْ. (ḳultu-ktub) *Rekoh: piši!*

4 U infinitivu, prošlom vremenu i zapovjednom načinu VII, VIII, IX i X vrste glagola, na pr. بَعْدَ أَنْصَرَفَ. (bādenširāfin) *poslije povratka*, قَدْ أَنْصَرَفَ. (ḳadinšarefe) *Već se je vratio*.

Ako poslije određenog člana stoji هَمْزَةُ الْوَصْلِ, glas ل od određenog člana dobiva vokal ـَـ, na pr. بَعْدَ أَنْصَرَفَ. (bādelinširāfi) *poslije povratka*.

Ako prije riječi koja počinje sa اَلْ stoji dugi vokal, tada se dugi vokal u izgovoru pretvara u kratki, na pr. مَا أَعْلِمُ. (mel-īlmu) *Šta je nauka?* فِي الْأَرْضِ (fil-ērđi) *na zemlji*, ذُو الْعِلْمِ (ḏul-īlmi) *učen*.

Ako pred riječi koja počinje sa هَمْزَةُ الْوَصْلِ stoji riječ koja se svršuje na konsonant bez vokala, dobiva taj konsonant spojni vokal i (ـِـ), na pr. قَدْ أَنْصَرَفَ (od قَدْ أَنْصَرَفَ) *Već se je povratio*, مِنْ أَبْنِيهِ (od مِنْ أَبْنِيهِ) *od njegova sina*.

Izuzeci su od ovoga pravila:

Prijedlog مِنْ od kad stoji pred određenim članom dobiva spojni vokal ـِـ, na pr. مِنَ الْوَلَدِ.

Lične zamjenice: هُمْ *oni*, كُمْ *vas*, أَنْتُمْ *vi*, تُمْ *vi* (nastavak za 2 lice plurala kod glagola) i prijedlog مَدْ *od*, dobivaju spojni vokal ُ, na pr. لَعَنَهُمُ اللَّهُ (mjesto لَعَنَهُمُ اللَّهُ) *Bog ih prokleo!* حَيَّاكُمْ اللَّهُ (mjesto حَيَّاكُمْ اللَّهُ) *Bog vas poživio!* رَأَيْتُمُ الْأَسَدَ (mjesto رَأَيْتُمُ الْأَسَدَ) *Vidjeli ste lava*, أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ *Vi ste siromasi*, مَذُ الْيَوْمِ *od danas*.

Ako pred riječi koja počinje sa هَمْزَةُ الْوَصْلِ stoji riječ, koja se svršuje na konsonant و ili ي, onda و dobiva spojni vokal ُ, a ي vokal ِ, na pr. مُصْطَفَوُ اللَّهِ (mjesto مُصْطَفَوُ اللَّهِ) *Božiji odabrani*, يَنْ يَدَيِ الْوَزِيرِ (mjesto يَنْ يَدَيِ الْوَزِيرِ) *pred ministrom*.

Jedino čestice لَوْ *da* i أَوْ *ili* u gornjem slučaju dobivaju spojni vokal ِ, na pr. لَوْ أَطَّلَعْتُمْ (od لَوْ أَطَّلَعْتُمْ) *Da ste saznali!* زَيْدٌ أَوْ ابْنُهُ (mjesto زَيْدٌ أَوْ ابْنُهُ) *Zejd ili njegov sin*.

Spojno se hemze izostavlja ne samo u izgovoru nego i u pisanju u ovim slučajevima:

a) Kod izraza بِسْمِ اللَّهِ mjesto بِأَسْمِ اللَّهِ *U ime Boga*.

b) Kad riječ ابْنٌ *sin* stoji među dva vlastita imena, ako ta cjelina ne tvori rečenice, na pr. مُحَمَّدٌ بْنُ إِبْرَاهِيمَ *Muhammed, sin Ibrahimov*. Ako se želi reći Muhammed je sin Ibrahimov, onda se piše اِبْنِ, na pr. مُحَمَّدٌ ابْنُ إِبْرَاهِيمَ

U riječi ابْنٌ piše se uvijek ا kada ta riječ stoji na početku retka.

c) Ako pred određenim članom اَلْ stoji prijedlog لِ za ili prilog لَ *zaista*, na pr. لِلرَّجُلِ (mjesto لِلرَّجُلِ) *čovjeku*, لَلْحَقِّ (mjesto لَلْحَقِّ) *uistinu*.

d) U slučaju kada prije هَمْزَةُ الرَّصْلِ stoji upitna čestica أَ *da li*, na pr. أَأَيْتُكَ هُوَ (mjesto أَأَيْتُكَ هُوَ) *Je li on tvoj sin?* أَأَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا (mjesto أَأَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) *Da li laže na Boga?*

Slog

Slog je dio riječi koji jednim otvorom usta možemo izgovoriti.

Arapski jezik ima:

a) Otvoreni slog, koji se sastoji od jednog konsonanta i jednog kratkog vokala, na pr. كَتَبَ (ke-te-be) *Pisao je* ima tri otvorena sloga.

b) Zatvoreni je slog onaj, koji ima jedan konsonant sa kratkim vokalom i drugi konsonant bez vokala, na pr. كَتَبْتُمْ (ke-teb-tum) *Pisali ste* ima prvi otvoreni, a dva zadnja zatvorena sloga.

Zatvoreni je slog i onaj, koji se svršuje na dugi vokal ili sa nunacijom, na pr. دَارُ (dā-run) *kuća* i دَارِي (dā-rī) *moja kuća* ima dva zatvorena sloga.

Naročito valja zapamtiti da u arapskom jeziku riječ ne može počinjati suglasnikom bez vokala (سَاكِنٌ). Stoga se u pravim arapskim ili stranim riječima, koje bi morale tako počinjati, dodaje spočetka أ, إ ili أُ ili se prvom suglasniku daje koji vokal, na pr. أَكْتُبُ mjesto كَتُبْ *Piši!*, أَفَلَاطُونُ ili فَلَاطُونُ mjesto فَلَاطُونُ *Plato*.

Isto tako u književnom jeziku ne mogu biti jedan do drugog dva suglasnika bez vokala (إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ), na pr. قُلْ mjesto قُولْ *Reci!*

Naglasak

Zadnji slog kod arapskih riječi nije nikada naglašen. Idući od zadnjeg sloga natrag, akcenat uvijek stoji na prvom zatvorenom slogu, na pr. قَالْ (kāle) *Reče*, مَعْدَدُونْ (mèdždun) *slava*, حَيَّاطُونْ (ḥajjātūne) *krojači*, اِفْتَرَقْنَا (iftèrèḵna) *Razišli smo se*, مَكَاتِبَةٌ (mu-kátebetun) *dopisivanje*, مَشْوَرةٌ (mèšveretun) *dogovor*.

Kod riječi, u kojima nema zatvorenog sloga, akcenat stoji na prvom slogu, ako je riječ od tri konsonanta, a na drugom slogu, ako je riječ od četiri konsonanta, na pr. كَتَبَ (kètebe) Pisao je, طَلَبَةُ (ṭalébetun) učenici.

Brojke

Arapske brojke, koje se danas upotrebljavaju, pišu se i čitaju s lijeva na desno:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	٠
١٠ = 10	٢٠ = 20	١٠٠ = 100	١٤.٠٣٨ =	14.038					
١١ = 11	٣٠ = 30	٧٨٦ = 786	٥.٣٤١.٨٩٦ =	5,341.896					
١٥ = 15	٤٥ = 45	١٩٠٥ = 1905	١٢٣.٤٥٦.٧٨٩ =	123,456.789					

Prije su Arapi označivali pojedine brojke slovima iz alfa-beta (حُرُوفُ الْأَبْجَدِ) i to redom, koji se vidi iz ovoga sastavka:

أَبْجَدُ هُوَ حُطِّي كَلَمَن سَعْنَصَ قَرَسَتْ تَخَذُ ضَطْفُ.

Ova slova odgovaraju:

١ = 1	ك = 20	ر = 200
ب = 2	ل = 30	ش = 300
ج = 3	م = 40	ت = 400
د = 4	ن = 50	ث = 500
ه = 5	س = 60	خ = 600
و = 6	ع = 70	ذ = 700
ز = 7	ف = 80	ض = 800
ح = 8	ص = 90	ظ = 900
ط = 9	ق = 100	غ = 1000
ي = 10		

I danas se često izrazuje ovim slovima datum smrti ili datum gradevine i to obično u zgodnom stihu ili izreci.

I DIO

GRAMATIKA

Naučili smo slova pomoću kojih označujemo glasove arapskog jezika.

Od glasova sastavljamo riječi. Riječ (اَلْكَلِمَةُ) je dakle skup glasova, koji nam daje neko značenje, na pr. أَبٌ otac, أُمُّ mati, هُوَ on, حَسَنٌ lijep, ثَلَاثَةٌ tri, كَتَبَ pisao je, u i t. d.

Sve riječi arapskog jezika dijele se u tri grupe:

I ime (اَلْاِسْمُ), II glagol (اَلْفِعْلُ) i III čestica (اَلْحَرْفُ)

I Ime ili nomen (اَلْاِسْمُ).

Ovamo spada:

1) Imenica (اَلْاِسْمُ), na pr. مُحَمَّدٌ Muhammed, دَارٌ kuća, عِلْمٌ znanje, مَكَّةُ Mekka.

Imenice mogu biti:

a) Stvarne ili konkretne (اِسْمٌ عَيْنٍ), na pr. رَأْسٌ kuća glava.

b) Misaone ili apstraktne (اِسْمٌ مَعْنًى), na pr. عِلْمٌ znanje, حُبٌ ljubav.

Konkretne se imenice dijele na:

a) Zajedničke ili apelativne (اِسْمٌ جِنْسٍ), na pr. رَجُلٌ čovjek, فَرَسٌ konj.

b) Vlastite ili nomina propria (اَلْعِلْمُ), na pr. أَحْمَدُ Ahmed, الْمَدِينَةُ Medina.

c) Zbirne ili kolektivne (إِسْمُ الْجَمْعِ), na pr. سَجَرٌ stabla, خَيْلٌ konjaništvo, دَاتُولَةٌ datule.

2) Pridjev ili adjektiv (الصِّفَةُ), na pr. حَسَنٌ lijep, أَحْمَرٌ crven, سَالِمٌ zdrav.

3) Zamjenica lična ili personalna (الضَّمِيرُ), na pr. هُوَ on, أَنَا ja, أَنتَ ti.

4) Zamjenica pokazna ili demonstrativna (إِسْمُ الْإِشَارَةِ), na pr. هَذَا ovaj, هَذِهِ ova, ذَلِكَ taj ili onaj.

5) Zamjenica odnosna ili relativna (إِسْمُ الْمُتَّصُولِ), na pr. مَنْ ko, مَا što, الَّذِي koji.

6) Zamjenica upitna ili interogativna (إِسْمُ الْأَسْتِفْهَامِ), na pr. مَنْ ko? مَا što? أَيُّ koji? لِمَ zašto?

7) Broj ili numeral (إِسْمُ الْعَدَدِ), na pr. أَحَدٌ ili وَاحِدٌ jedan, اثنان drugi, مَثْنٍ po dva.

Na imena osim zamjenica dolazi određeni član (لَامُ التَّعْرِيفِ) الّ koji se piše zajedno sa riječi kojoj pripada. Ovaj određeni član ostaje isti bez obzira na rod, broj ili padež imena, a pokazuje određenost onoga što ime znači, na pr. رَجُلٌ čovjek, الرَّجُلُ čovjek (poznati), كَبِيرٌ velik, الْكَبِيرُ veliki, حَسَنَةٌ lijepa, الْمَسْنَةُ lijepā, رِجَالٌ ljudi, الرِّجَالُ ljudi (poznati).

II Glagol ili verbum (الْفِعْلُ)

Riječ koja pokazuje radnju, stanje ili bivanje u nekom vremenu zove se glagol ili verbum (الْفِعْلُ), na pr. كَتَبَ Napisaó je, يَذْهَبُ Ide, أُدْخِلَ Unidi! i t. d.

III Čestica ili partikula (الْعَرَفُ)

Čestice mogu biti:

1) Prijedlozi ili prepozicije (حُرُوفُ الْجَرِّ), na pr. فِي u, مِنْ od, عَلَى na, بِ sa.

- 2) Prilozi ili adverbij (الظُرُوفُ), na pr. قَبْلُ *prije*, تَحْتَ *pod*, بَعْدَ *poslije*.
- 3) Veze ili konjunkcije (حُرُوفُ الْعَطْفِ), na pr. وَ *i*, فَ *pa*, حَتَّى *dok*.
- 4) Uzvici ili interjekcije (حُرُوفُ التَّعْدَاءِ), na pr. يَا *o!* آه *ah!* هَلَمْ *ovamo!*

Rečenica

Od dvije ili više riječi pravimo rečenicu, koja se arapski zove الْجُمْلَةُ ili الْكَلَامُ.

Ako rečenica počinje imenom, zove se imenska ili nominalna (الْجُمْلَةُ الْإِسْمِيَّةُ), na pr. مُحَمَّدٌ طَالِبٌ *Muhammed je učenik*, هُوَ عَاقِلٌ *On je pametan*, الْوَاحِدُ عَدَدٌ *Jedan je broj*.

Subjekat imenske rečenice zove se الْمُبْتَدَأُ, a predikat الْخَبَرُ. Subjekti su u navedenim rečenicama: مُحَمَّدٌ, هُوَ, الْوَاحِدُ, a predikati su: طَالِبٌ, عَاقِلٌ, عَدَدٌ.

Subjekat imenske rečenice, ako nije vlastito ime ili koja zamjenica, ima određeni član, a nekad je bez njega, a predikat je obično bez određenog člana.

Vježba 1

Ako rečenica počinje glagolom, zove se glagolska ili verbalna rečenica (الْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ), na pr. كَتَبَ أَحْمَدُ *Napisao je Ahmed*, إضْرِبْ يَا عَمْرُ *Udri, Omere!*

Subjekat glagolske rečenice zove se الْفَاعِلُ. Prema tome je subjekat u prvoj rečenici riječ أَحْمَدُ, a u drugoj lična zamjenica أَنْتَ *ti*, koja se zamišlja u obliku glagola إضْرِبْ *Udri (ti)!*

Kako se iz gornjih primjera vidi arapska prosta rečenica ima samo subjekat i predikat, a nema spone ili kopule »je« ili »su« kao u srpskohrvatskom jeziku.

Predikat imenske rečenice obično stoji u istom rodu, broju i padežu u kome je subjekat ove rečenice.

Vježba 2

Imena ili nomina (الْأَسْمَاءُ)

Imena se mijenjaju po rodu, broju i padežu.

Rod imena

Arapska imena su:

1) Muškoga roda (الْمَذَكَّرُ)

2) Ženskoga roda (الْمَوْثَنُ).

Najprije ćemo navesti pravila za imena ženskoga roda. Sva ostala imena, koja ne spadaju pod ova pravila, muškoga su roda.

Imena ženskoga roda

Imena ženskoga roda mogu biti:

- a) po obliku (الْمَوْثَنُ اللَّفْظِيُّ), b) značenju (الْمَوْثَنُ الْمَعْنَوِيُّ) i c) po upotrebi (الْمَوْثَنُ السَّاعِي).

A) Imena ženskog roda po obliku (الْمَوْثَنُ اللَّفْظِيُّ) jesu:

1) Imena koja se svršuju na ة (الْأَنَاءُ الْمَرْبُوطَةُ) ili تَاءُ التَّأْنِيثِ), na pr. حَتِيدَةٌ *Hatidža*, بَاشْجَةٌ *bašča*, ظَلَمَةٌ *tmina*, جَزِيرَةٌ *ostrvo*, حَسَنَةٌ *lijepa* (m. r. حَسَنٌ), كَبِيرَةٌ *velika* (m. r. كَبِيرٌ).¹⁾

Izuzeci su od ovoga pravila neka imena muškoga roda, koja imaju na kraju ة, na pr. حَلِيفَةٌ *halifa*, حَمْزَةٌ *Hamza*, عَلَامَةٌ *učenjak*.

2) Imena koja se svršuju na يَ (الْأَلِفُ الْمَقْصُورَةُ), ako taj svršetak ne pripada korjenu riječi, nego je nastavak, na pr. ذِكْرِي *sjećanje*, opomena (od ذَكَرَ *sjetiti se*), حُسْنِي *dobro djelo* (od حَسَنٌ *biti dobro*), دُنْيَا *ovaj svijet*.

3) Imena koja se svršuju na ا (الْأَلِفُ الْمَدْدُودَةُ), ako ovaj nastavak ne pripada korjenu riječi, na pr. صَحْرَاءُ *pustinja*, كِبَرِيَاءُ *veličina*.

¹⁾ Kada se nekoj riječi doda ة da se označi ženski rod, onda suglasnik koji stoji pred ة dobije vokal - (فَتْحَةٌ), na pr. عَرِيضٌ *širok*, عَرِيضَةٌ *široka*.

Nastavak ـى i ـا zovu se $\text{أَلْفَا تَاتَانِيث}$.

B) Imena ženskoga roda po značenju

($\text{أَلْمَوْتَاتُ الْمَعْنَوِيَّة}$)¹⁾ jesu:

1) Opće ili vlastite imenice koje označuju žensko biće, na pr. أُم *mati*, أُخْت *sestra*, مَرْجَم *Merjema*, عَرُوس *mlada*, زَيْنَب *Zejneba*.

2) Vlastita imena zemalja i gradova, na pr. مِصْر *Egipat*, دِمَشْق *Damask*, أَشَّام *Sirija*, أَلْجَزَائِر *Alžir*.

3) Neki dvostruki dijelovi ljudskog tijela, na pr. يَد *ruka*, رِجْل *noga*, عَيْن *oko*, أُذُن *uho*, كَتِف *plećka*²⁾.

4) Množina (plural — أَلْجَمْع), koja se ne svršuje na nastavak ـون , na pr. كُتُب *knjige*, أَحْرُف *slova*, طَلَبَة *učenici*, رِجَال *ljudi*³⁾.

5) Zbirne (kolektivne) imenice nerazumnih bića (إِسْمُ الْجَمْعِ), koje u jednini imaju značenje množine, na pr. إِبِل *konji*, دَاف *deve*, عَنَم *bravi*⁴⁾.

Vježba 3

¹⁾ Imena, koja se navode pod slijedećih 5 tačaka smatraju se da su ženskoga roda po značenju ($\text{أَلْمَوْتَاتُ الْمَعْنَوِيَّة}$), jer označuju ili ženska bića kao أُم *mati*, أُخْت *sestra* ili predmete, koji se nazivaju općim imenicama ženskoga roda, na pr. مِصْر *pokrajina* (مَمْلَكَة) *Egipat*; دِمَشْق *grad* (مَدِينَة) *Damask*; يَد *organ* (جَارِحَة) *ruka*; كُتُب *skupina* (جَمَاعَة) *knjiga*; إِبِل *skupina* (جَمَاعَة) *deva*.

²⁾ Nazivi za pojedine dijelove ljudskog tijela obično su muškog roda, na pr. رَأْس *glava*, وَجْه *lice*, صَدْر *prsna*.

³⁾ Ako ovaka množina označuje muška lica, može biti i muškoga roda kao što su zaduža dva primjera.

⁴⁾ Jedninu od ovakih zbirnih imenica nadoknađujemo posve drugim izrazom. Tako se za jednog konja veli فَرَس , za jednu devu نَاقَة , a za jednu ovcu شَاة .

Zbirne imenice, kojima se na kraju dodaje ة da se izrazi jednina, muškoga su roda, a u jednini su ženskoga roda, na pr. سَبَّار *stablo*, نَخْل *palme*, نَخْلَة *palma*.

C) Imena, koja se u arapskom jeziku upotrebljuju kao imena ženskog roda, a ne spadaju ni u imena ženskog roda po obliku ni u ona po značenju. Ova imena Arapi nazivaju (الْمَوَدَّاتُ السَّمَاوِيَّةُ) t. j. imena ženskog roda prema upotrebi. To su ove riječi:

أَرْضٌ zemlja	سَقَرٌ pakao	سِنٌ zub	كَأْسٌ čaša
أَفْعَى zmija	دَارٌ kuća	ضَبْعٌ hijena	نَارٌ vatra
بُنَرٌ bunar	دَلْوٌ kova	عَصَا štapa	نَعْلٌ obuća
جَهَنَّمٌ pakao	رِيحٌ vjetar	عُقَابٌ orao	نَفْسٌ duša
حَرْبٌ rat	شَمْسٌ sunce	فَأْسٌ sjekira.	

Ima u arapskom jeziku imena koja mogu biti muškog i ženskog roda. Arapi ovaka imena nazivaju الْمُسْتَوَرَى. To su:

1) Zbirna imena (إِسْمُ الْجَمْعِ) životinja ili biljki, od kojih se pravi jednina dodavanjem na kraju ة, na pr. *golubovi* — حَمَامَةٌ — *golub*, *pčele* — نَحْلٌ — *pčela*, *slama* — تَبَنٌ — *slamka*¹⁾.

2) Imena slova, na pr. أَلِفٌ, أَلْفٌ premda se većinom upotrebljuju kao imena ženskog roda.

3) Imenice:

إِصْبَعٌ prst	سِلَاحٌ oružje	فُلُكٌ lađa
بَطْنٌ trbuh	سَمَاءٌ nebo	قَوْسٌ luk
حَالٌ stanje	سُوقٌ čaršija	قَوْمٌ ljudi, društvo, narod
خَمْرٌ vino	رُحْنٌ ručnice	لِسَانٌ jezik
دِرْعٌ oklop	طَرِيقٌ put	لَيْلٌ noć
رُوحٌ duh	عَقْرَبٌ štipavac	مِلْحٌ so
سَبِيلٌ put	فَرَسٌ konj	مَوْسَى britva.
سِكِّينٌ nož	فِرْدَوْسٌ raj	

Vježba 4

¹⁾ Ovamo pripadaju i neka druga zbirna imena, na pr. الْعَرَبُ — Arapi, الْخَيْلُ — konjanici i t. d.

Broj imena

Arapska imena imaju tri broja: jedninu ili singular (الْمُفْرَدُ), dvojину ili dual (الْثَنِيَّةُ) i množinu ili plural (الْجَمْعُ).

Svaku riječ najprije naučimo u jednini, od koje se onda pravi dvojina i množina, na pr. سَبَاتٌ soba; كُتَابٌ bijel, هِيَ ona, أَلْفٌ hiljada.

Ima imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u singularu, na pr. مَرَّةٌ more, عَرَقٌ znoj, قَبُولٌ istočnjak (vjetar), دَبُورٌ zapadnjak.

Riječi إِمْرَأَةٌ ili إِمْرُؤٌ čovjek, muž, مَرَأَةٌ ili إِمْرَأَةٌ žena, supruga, imaju dual, ali nemaju plurala. Mjesto plurala upotrebljuje se za prvu رِجَالٌ ljudi, a za drugu نِسَاءٌ ili نِسْوَةٌ žene.

Dvojina ili dual imena osim zamjenica (الْثَنِيَّةُ) se tvori, ako se riječi u jednini doda u 1 padežu (nominativu) اِنَ, a u 2 padežu (genitivu) i u 4 padežu (akuzativu) يِنَ, na pr. مُعَلِّمٌ učitelj, مُعَلِّمَانِ dva učitelja, مُعَلِّمَتَيْنِ dvaju učitelja ili dvojicu učitelja: صَغِيرَةٌ malena, ¹⁾ صَغِيرَتَانِ dvije malene, صَغِيرَتَيْنِ dviju malenih (gen.) ili dvije malene (akuzativ).

Riječi, koje se svršuju na اِ - ili يِ - pretvaraju u dvojini taj svršetak u و , ako je on postao od و i ako je riječ od tri glasa, na pr. عَصَا (postalo od عَصَوٌ) štap, dual عَصَوَانِ. Ako je taj svršetak postao od glasa يِ ili je riječ od četiri ili više glasova, onda se svršetak pretvara u اِ , na pr. فَتًى (postalo od فَتًى) mladić, vitez, dual فَتَيَانِ, فَتًى teška žena, dual فَتَيَانِ, مُصْطَفًى odabran, dual مُصْطَفَيَانِ.

Imena koja imaju nastavak ženskoga roda اِ - pretvaraju glas و u اِ , na pr. صَحْرَاءٌ pustinja, dual صَحْرَاوَانِ, سَوْدَاءٌ crna, dual

¹⁾ Kako se iz ovoga primjera vidi اِ , koje stoji na kraju imena u singularu, pretvara se u dugo اِ kada se ime prenese u dvojину.

سَوْدَاوَانِ. Ako je ١- od korjena riječi u dvojini se neće mijenjati, na pr. مَشَاءَ koji mnogo ide, dual مَشَاءَانِ.

U riječima koje se svršuju na ى, prije koga stoji vokal َ, izgovara se ى u dvojini, na pr. الْعَاصِي الْغَاصِي griješnik, dual الْعَاصِيَانِ الْغَاصِيَانِ sudac, dual الْقَاضِيَانِ.

Izuzetno imaju dvojину أَبُوَانِ otac — أَخٌ roditelj, brat, أَخَوَانِ vlasnik — ذَوَا(نِ), žen. rod ذَوَاتُ(نِ), dual ذَوَاتَا(نِ), plural ذَوَاتُ.

Imenice حَمٌ punac, svekar, هَنٌ stvar, فَمٌ usta, يَدٌ ruka, دَمٌ krv mogu imati dvojину سَحَانِ, هَنَانِ, فَمَانِ, يَدَانِ i دَمَانِ, a može se reći: دَمَوَانِ i يَدَيَانِ, فَمَوَانِ, هَنَوَانِ, سَحَوَانِ.

Riječ كَعِي ima dual يَنْتَانِ i اِبْنَتَانِ.

Pet je imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u dualu. To su: اِثْنَانِ dva, اِثْنَتَانِ ili ثِنْتَانِ dvije, كِلَاهُمَا njih obojica, كِلْتَاهُمَا njih obadvije.

Vježba 5

Множина или plural (الْجَمْعُ)

Множина (الْجَمْعُ) se od jednine tvori na dva načina:

1) Pravilna množina (الْجَمْعُ السَّالِمُ) kada vokali i konsonanti singulara ostanu i u pluralu nepromijenjeni, na pr. مُسْلِمٌ musliman, pl. مُسْلِمُونَ Merjema, pl. مَرْيَمَاتُ.

2) Nepravilna množina (الْجَمْعُ الْمَكْسَرُ) nastaje promjenom vokala i konsonanata kod singularnog oblika, na pr. كِتَابٌ knjiga, pl. كُتُبٌ čovjek, pl. رِجَالٌ.

Pravilna množina se dijeli na pravilnu množinu muškoga roda (الْجَمْعُ الْمَذَكَّرُ السَّالِمُ) i pravilnu množinu ženskoga roda (الْجَمْعُ الْمؤنَّثُ السَّالِمُ).

Pravilni plural muškoga roda (الْجَمْعُ الْمَذَكَّرُ السَّالِمُ) tvori se, ako se riječi u singularu doda nastavak ُونَ za nominativ ili

— za genitiv i akuzativ, na pr. مُؤْمِنٌ vjernik, pl. مُؤْمِنُونَ vjernici ili مُؤْمِنِينَ vjernika ili vjernike, سَارِقٌ kradljivac, pl. سَارِقُونَ kradljivci ili سَارِقِينَ kradljivaca ili kradljivce.

Rječi, koje se svršuju na ى, koje služi kao dugi vokal, gube u pravilnoj množini muškoga roda to ى i u izgovoru i u pisanju, ako je prije ى vokal —, na pr. الْقَاضِي sudac, pl. الْقَاضُونَ, السُّعَى suci, الْمُفْتِي muftija, pl. الْمُفْتُونَ. Ako je pak pred ى vokal —, onda se ى ispušta, a nastavak množine وُنَ i يَنَ — čita se kao وُنَ i يَنَ —, na pr. nom. مُصْطَفَوْنَ odabrani, u gen. i akuz. مُصْطَفَيْنَ odabranih ili odabrane.

Pravilni plural imaju vlastita imena živih razumnih bića, koja se u singularu ne svršuju na ة, na pr. مُحَمَّدٌ — مُحَمَّدُونَ. Isto tako ovu množinu mogu imati pridjevi muškoga roda, koji označuju svojstva razumnih bića, na pr. عَالِمٌ učen, pl. عَالِمُونَ.

Izuzetno imaju ovu množinu imenice: اَرْضٌ sin, pl. اَرْضُونَ zemlja, pl. اَرْضُونَ, اَهْلٌ porodica, stanovnici, pl. اَهْلُونَ, عالمٌ svijet, pl. عالمُونَ, ذُو vlasnik, pl. ذَوُو (mjesto ذَوُونَ), شَيْءٌ stvar, pl. شَيْئُونَ, سنةٌ godina, pl. سنُونَ, مائةٌ stotina, pl. مِائُونَ.

Ovamo spada i riječ اَوْلُو (mjesto اَوْلُونَ) vlasnici, koja je plural od ذُو, dakle od sasvim drugog korjena. Dalje se smatraju kao pravilne množine desetice brojeva od 20—90 t. j. عِشْرُونَ dvadeset i t. d. i riječ عَلِيُونٌ najviše visine.

Vježba 6

Pravilna množina ženskoga roda (الْجَمْعُ الْمَوْثُوثُ السَّالِمُ) tvori se da se od singulara ženskoga roda odbaci ة, ako ga ime ima, pa se doda nastavak u nom. —َاتٍ, a u gen. i akuz. —َاتٍ¹⁾, na pr.

¹⁾ Glas »t« u nastavku —َاتٍ uvijek se piše kao ت (الْأَنَاءُ الْمَبْسُوطَةُ) dok kratko ة, koje dolazi kao oznaka ženskog roda (الْأَنَاءُ الْمَرْبُوطَةُ) dolazi još samo na kraju nepravilnih množina, na pr. طَلَبَةٌ daci; كَتَبَةٌ pisari; قَضَاءٌ (postalo od قَضِيَّةٍ) suci, sing. قَاضٍ; هُدَاةٌ (postalo od هُدْيَةٍ) vodiči (sing. هَادٍ).

هِنْدُ Hind, pl. هِنْدَاتُ Hinde, هِنْدِي Hindi ili Hinde, مُعَلِّمَةٌ učiteljica, مُعَلِّمَاتُ učiteljice, مُعَلِّمَاتُ učiteljica ili učiteljice.

Pravilnu množinu ženskoga roda imaju:

1) Vlastita imena ženskoga roda i imena koja se svršuju u singularu na ة, na pr. دَعْدُ Dad (vlastito ime žene), pl. دَعْدَاتُ¹⁾, شَجَرَةٌ stablo, pl. شَجَرَاتُ, صَالِحَةٌ dobra, pl. صَالِحَاتُ.

Izuzetak su od ovog pravila اِمْرَأَةٌ, pl. نِسَاءٌ, žena; شِأَةٌ, pl. شِئَاءٌ, ovca; اِمْرَأَةٌ, pl. اِمْرَأَاتُ, robinja; اِمْرَأَةٌ, pl. اِمْرَأَاتُ, sljedbenici; شِفَاءٌ, pl. شِفَاءٌ, usna; مِلَّةٌ, pl. مِلَلٌ, vjerovajne i t. d.

2) Pridjevi koji označuju svojstva ženskih bića, na pr. حَامِلَةٌ trudna žena, pl. حَامِلَاتُ, مُرَضِعَةٌ dojilja, pl. مُرَضِعَاتُ, ثَيِّبٌ udovica, pl. ثَيِّبَاتُ.

3) Imena ženskog roda koja se svršuju na اِ-, ako im sing. muškog roda nije na oblik أَفْعَلُ, na pr. صَحْرَاءُ pustinja, pl. صَحْرَاوَاتُ.

4) Imena ženskoga roda, koja se svršuju na اِ-, ako im singular nije na oblik فَعْلَانُ, na pr. فُضْلَى vrijedna, pl. فُضْلَيَاتُ vrijedne.

5) Infinitiv proširenih vrsta glagola, na pr. تَعْرِيفٌ, pl. تَعْرِيفَاتُ, definicija; إِحْسَانٌ, pl. إِحْسَانَاتُ, dobročinstvo, مُحَاكَمَةٌ, pl. مُحَاكَمَاتُ, parnica i t. d.

Kako se iz primjera pod br. 3 i 4 vidi imena, koja se svršuju u singularu na اِ-, mijenjaju glas ء u pravilnom pluralu ženskog roda u و, na pr. صَحْرَاءُ, pl. صَحْرَاوَاتُ; سَمَاءٌ, pl. سَمَاوَاتُ. Kod imena, koja se u singularu svršuju na اِ-, glas ا se u pluralu izgovara, na pr. حُبْلَى trudna žena, pl. حُبْلَيَاتُ.

¹⁾ Imena ženskoga roda, u kojih je u singularu drugi suglasnik bez vokala, a imaju tri ili četiri suglasnika, od kojih je četvrti ة, dobiće u pravilnoj množini ženskoga roda na drugi suglasnik vokal, kakav je na prvom suglasniku ili ا, na pr. دَعْدُ pl. دَعْدَاتُ; ظُلْمَةٌ tmina, pl. ظُلُمَاتُ i ظُلُمَاتُ.

Naročito treba zapamtiti pravil. plural ženskog roda kod ovih imenica: صَلَوَةٌ ili صَلَاةٌ *molitva*, pl. صَلَوَاتٌ; فَتَاةٌ *djevojka*, pl. سَنَةٌ; حَصَاةٌ *godina*, pl. حَصِيَّاتٌ; نَوَاةٌ *špica*, pl. نَوِيَّاتٌ; حَصَاةٌ *piljak*, pl. حَصِيَّاتٌ; مَائَةٌ *stotina*, pl. مِائَاتٌ; مَاجَاةٌ *majka*, pl. مَاجَاتٌ ili سَنَاتٌ ili سَنَهَاتٌ; كَيْةٌ *kći*, pl. كَيَْاتٌ ili بَنَاتٌ; أُمَّاتٌ *sestra*, pl. أَخَوَاتٌ; أُولَاتٌ ili ذَوَاتٌ *vlasnica*, pl. ذَوَاتٌ.

Neka imena muškoga roda imaju pravilni plural ženskog roda, na pr. حَيَوَانٌ *životinja*, pl. حَيَوَانَاتٌ; مَخْلُوقٌ *stvorenje*, pl. مَخْلُوقَاتٌ; حَمَامٌ *banja*, pl. حَمَامَاتٌ; رَجُلٌ *protokol*, pl. رَجُلَاتٌ; اِصْطَبَلٌ *staja*, pl. اِصْطَبَلَاتٌ.

Prema tome kod imena u pravilnom ili nepravilnom pluralu moramo naći oblik singulara pa onda odrediti njihov rod.

Vježba 7

Nepravilni plural (اَلْجَمْعُ الْمَكْسَرُ — جَمْعُ التَّكْسِيرِ)

Riječ u arapskom jeziku obično ima u korjenu samo tri suglasnika, na pr. قَلَمٌ *lekcija*, دَرَسْتُ *pero*, كَتَبْتُ *Napisao je*, أَحَدٌ *jedan*.

Malo je riječi, koje imaju više od tri korjenita suglasnika, na pr. دَرْجَجٌ *valjati*, سَفَرَجَلٌ *tunja*.

Arapski gramatičari izražavaju oblike riječi pomoću suglasnika, koji se nalaze u skupini فَعْل dodajući tim konsonantima razne vokale, na pr. riječ دَرَسْتُ ima oblik فَعْلٌ, قَلَمٌ je na oblik فَعْلٌ, a كَتَبْتُ na oblik فَعْلٌ.

Kako je dakle skupina فَعْل mjerilo za oblike riječi, prvi korjeniti suglasnik svake riječi zove se فَاءُ الْفِعْلِ t. j. ف od skupine لَامُ الْفِعْلِ. Drugi korjeniti suglasnik se zove عَيْنُ الْفِعْلِ, a treći اَلْفِئْلِ. Prema tome je u riječi كَتَبْتُ prvi korjeniti suglasnik (فَاءُ الْفِعْلِ) ب, drugi (عَيْنُ الْفِعْلِ) ت, a treći (لَامُ الْفِعْلِ) ك.

Dodavanjem drugih suglasnika skupini فَعْل dobićemo proširene oblike, koji nastaju kad od korjena riječi tvorimo razne

oblike, na pr. od korjena كَتَبَ (فَعَلَ) dobijemo riječ كَاتِبٌ (فَاعِلٌ) pisar, ako umetnemo između 1 i 2 korjenitog suglasnika ا. Od istog korjena je riječ مَكْتُوبٌ (مَفْعُولٌ) pismo, مَكْتَبٌ (مَفْعَلٌ) škola; kancelarija, مَكْتَبَةٌ (مَفْعَلَةٌ) knjižara i t. d.

Nepravilni plural ima uglavnom slijedeće oblike:

- 1) فِعَالٌ, na pr. رَجُلٌ čovjek, pl. رِجَالٌ, رِيحٌ vjetar, pl. رِيَّاحٌ, ثِيَابٌ čanak, pl. قَصَاعٌ, قَصَاعٌ plemenit, pl. رِكَامٌ, ثِيَابٌ odjeća, pl. ثِيَابٌ.
- 2) فُعُولٌ, na pr. قَلْبٌ srce, pl. قُلُوبٌ, حَدٌّ granica, pl. حُدُودٌ, لَدَا, pl. سَفِينَةٌ, كُنُوزٌ, 4) فِعْلٌ, na pr. كِتَابٌ knjiga, pl. كُتُبٌ, سُرُرٌ prijestolje, pl. سُرُرٌ.
- 5) فِعْلٌ, na pr. قِطْعَةٌ komad, pl. قِطَعٌ.
- 6) فُعْلَةٌ, na pr. قَاضٍ sudac, pl. قَاضِيَةٌ, هَادٍ vodič, pl. هَادِيَةٌ (od رُمِيَّةٌ), رِيَّاحٌ strijelac, pl. رِيَّاحِيَةٌ.
- 7) فُعْلَةٌ, na pr. أَخٌ brat, pl. إِخْوَةٌ.
- 8) أَفْعَلٌ, na pr. رِجْلٌ noga, pl. رِجَالٌ.
- 9) أَفْعِلَةٌ, na pr. إِمَامٌ voda, pl. إِمَامَةٌ.
- 10) فَوَاعِلٌ, na pr. سَاحِلٌ morska obala, pl. فَوَاسِلٌ.
- 11) فِعْلَانٌ, na pr. غُلَامٌ dječak, pl. غُلَامَانٌ, صَبِيٌّ, إِخْوَانٌ dijete, pl. صِبْيَانٌ.
- 12) فُعْلَانٌ, na pr. بَلَدٌ grad, zemlja, pl. بُلْدَانٌ, شَجَاعٌ hrabar, pl. شَجَعَانٌ.
- 13) فُعْلَاءٌ, na pr. وَزِيرٌ ministar, pl. وَزَرَاءٌ, شَاعِرٌ pjesnik, pl. شُعَرَاءٌ.

14) أَفْعِلَاءُ, na pr. حَبِيبٌ *miljenik*, pl. أَحِبَّاءٌ (mjesto أَحِبِّيَاءُ),
 أَغْنِيَاءُ *bogat*, pl. أَغْنِيَاءُ.

15) فَعَالِلٌ, na pr. إِصْبَعٌ *prst*, pl. أَصَابِعُ, قَنْطَرَةٌ *most*, pl. قَنْطَارٌ.

16) فَعَالِلٌ, na pr. سُلْطَانٌ *vladar*, pl. سَلَاطِينُ, سِكِّينٌ *nož*, pl. مَسَاكِينُ *siromah*, pl. مَسَاكِينُ.

Vježba 8

Ime obično ima jedan pravilni ili nepravilni plural, ali ima slučajeva da neko ime ima pravilni i nepravilni ili dva i više nepravilna plurala¹⁾, na pr. عَالِمٌ *učen* ima pravilni plural عَالِمُونَ, a i nepravilni عُلَمَاءُ. Tako صَالِحَةٌ *dobra* ima plural صَالِحَاتٌ i صَوَالِحٌ, بِلَادٌ *grad*, دُؤْبَانٌ i ذُبَابٌ *vuk*, بُلْدَانٌ i ت. d.

Od plurala treba razlikovati zbirne ili kolektivne imenice, koje se dijele na troje:

1) Zbirne ili kolektivne imenice (إِسْمُ الْجَمْعِ), koje nemaju jednine, nego u singularu imaju značenje plurala, na pr. شَعْبٌ *narod*, قَوْمٌ *narod*, پَلَمَةٌ *pleme*, دِيبَةٌ *deve*, غَنَمٌ *bravi*. Singular ovakih imenica nadoknađuje se riječima, koje su posve od drugog korjena, na pr. od شَعْبٌ ili قَبِيلَةٍ je singular رَجُلٌ *čovjek* ili إِمْرَأَةٌ *žena*, od دِيبَةٍ je singular بَعْلٌ *muška deva* ili نَاقَةٌ *ženska deva*, a od غَنَمٌ *bravi* singular je شَاةٌ *brav*.

2) Kolektivne imenice koje znače množinu (إِسْمُ الْخِنْسِ الْجَمْعِيُّ) ili (شِبْهُ الْجَمْعِ), a kad se doda nastavak ةٌ, ili ةٌ dobije se singular, na pr. ثَفَاحٌ *jabuke*, — ثَفَاحَةٌ *jabuka*, ثَمَرٌ *datule* — ثَمَرَةٌ *datula*, عَرَبٌ *Arap* — عَرَبِيٌّ *Arap*, يَهُودٌ *Židovi* — يَهُودِيٌّ *Židov*, جُنْدٌ *vojska* — جُنْدِيٌّ *vojn*ik.

¹⁾ Neke imenice imaju više plurala u raznim značenjima, na pr. بَيْتٌ *kuća*; *stih*, ima plural بُيُوتٌ *kuće* ili أَبْيَاتٌ *stihovi*; عَبْدٌ *rob*, plural عِبَادٌ *Božji robovi*, عَبْدٌ *ljudski* ili عَبْدٌ *Božji robovi*; أَخٌ *brat*; *prijatelj*, pl. إِخْوَةٌ *braća*, a إِخْوَانٌ *prijatelji*.

3) Kolektivne imenice koje za najmanju i za najveću količinu imaju isti oblik (اِسْمُ الْخِنْسِ الْاِفْرَادِيّ), na pr. لَبَنٌ *mlijeko*; عَسَلٌ *med*.

Vježba 9

(تَصْرِيفُ الْأَسْمَاءِ) Deklinacija

Imena mogu biti promjenljiva (الْمُعْرَبُ) i nepromjenljiva (اَلْمَبْنِيُّ).

Promjenljive su na pr. imenice i pridjevi, a nepromjenljive neke zamjenice, na pr. مَنْ *ko*.

U arapskom jeziku imaju samo tri padeža i to: nominativ (اَلرَّفْعُ), genitiv (اَلْجَرُّ) i akuzativ (اَلنَّصْبُ).

Dativu, instrumentalu i lokativu srpskohrvatskoga jezika odgovara arapski genitiv ili akuzativ. Vokativ srpskohrvatskoga jezika izražuje se arapskim nominativom ili akuzativom.

Promjenljiva imena mogu biti takva koja imaju potpunu deklinaciju (اَلْمُنْصَرِفُ) i koja se ne mogu potpuno deklinirati (غَيْرُ اَلْمُنْصَرِفِ).

1) Potpuna deklinacija (اَلْمُنْصَرِفُ)

Imena, koja idu po potpunoj deklinaciji (اَلْمُنْصَرِفُ), imaju u singularu i u nepravilnom pluralu nastavke:

za nominativ (اَلرَّفْعُ) —

za genitiv (اَلْجَرُّ) —

za akuzativ (اَلنَّصْبُ)¹⁾ —

Primjeri:

Nom.	رَجُلٌ čovjek	بَاشَةٌ bašča	حَسَنٌ lijep	رِجَالٌ ljudi
Gen.	رَجُلٍ čovjeka	بَاشَةٍ bašče	حَسَنِ lijepa	رِجَالٍ ljudi
Akuz.	رَجُلًا čovjeka	بَاشَةً bašču	حَسَنًا lijepa	رِجَالًا ljude.

¹⁾ Ime u nominativu zove se اَلْمَرْفُوعُ, u genetivu اَلْمَجْرُورُ, a u akuzativu اَلْمَنْصُوبُ.

Ako ime dobije na početku određeni član **الْ**, izgubiće na kraju dvostruki vokal (nunaciju **التَّنْوِينُ**). Dakle:

Nominativ	الرَّجُلُ čovjek (poznati)	الْبَشَّةُ bašča (poznata)
	الْحَسَنُ lijepi	الْجُلَّ ljudi (poznati)
Genitiv	الرَّجُلِ čovjeka (poznatog)	الْبَشَّةِ bašče (poznate)
	الْحَسَنِ lijepoga	الْجُلَّ ljudi (poznatih)
Akuzativ	الرَّجُلَ čovjeka (poznatog)	الْبَشَّةَ bašču (poznatu)
	الْحَسَنَ lijepoga	الْجُلَّ ljude (poznate).

Imena u dualu imaju nastavak za nominativ **ـَانِ**, a za genitiv i akuzativ **ـَيْنِ**, na pr. **يَدَانِ** *dviye ruke*, **يَدَيْنِ** *dviyu ruku* (genitiv) ili *dviye ruke* (akuzativ).

Pravilni plural muškoga roda ima nastavak za nominativ **ـُونَ**, a za genitiv i akuzativ **ـِينَ**, na pr. **مُسْلِمُونَ** *vjernici*, **مُسْلِمِينَ** *vjernika* (genitiv) ili *vjernike* (akuzativ).

Pravilni plural ženskoga roda ima nastavak za nominativ **ـَاتُ**, a za genitiv i akuzativ **ـَاتِ**, na pr. **طَالِبَاتُ** *učenice*, **طَالِبَاتِ** *učenica* (genitiv) ili *učenice* (akuzativ).

Vježba 10

2) Nepotpuna deklinacija (غَيْرُ الْمُتَصَرِّفِ)

Neka promjenljiva imena ne mogu primiti vokala **ـِ** (كَسْرَةٌ) niti nunacije (التَّنْوِينُ). Arapski se nazivaju **غَيْرُ الْمُتَصَرِّفِ**. Ovaka imena imaju u singularu i nepravilnom pluralu za nominativ nastavak **ـُ**, a za genitiv i akuzativ **ـَ**, na pr.

Nominativ	عُثْمَانُ Osman	مَكَّةُ Mekka
Gen. i akuz.	عُثْمَانَ Osmana	مَكَّةَ Mekke ili Mekku.

Dual i pravilni plural ženskoga roda ovakih imena mijenja se kao i u potpunoj deklinaciji, na pr. **فَاطِمَتَانِ**, **فَاطِمَتَيْنِ**, **فَاطِمَاتُ**, **فَاطِمَاتِ**.

Po nepotpunoj deklinaciji idu mnoga vlastita imena, neki pridjevi i neke nepravilne množine.

Ako ime, koje ide po nepotpunoj deklinaciji, dobije odre-
deni član **الْ** ili je vezano (**الْمُضَافُ**) sa riječju koja stoji u
genitivu, tada će se to ime deklinirati po potpunoj deklinaciji,
na pr.

Nominativ **خَضْرَاءُ** zelena **فَوَائِدُ** koristi
Gen. i akuz. **خَضْرَاءَ** zelene ili zelenu **فَوَائِدَ** koristi ili koristi
glasiće sa određenim članom:

Nom. الْخَضْرَاءُ zelenâ	فَوَائِدُ الْعِلْمِ koristi nauke
Gen. الْخَضْرَاءَ zelenê	فَوَائِدِ الْعِلْمِ koristî nauke
Akuz. الْخَضْرَاءَ zelenû	فَوَائِدَ الْعِلْمِ koristi nauke.

Vježba 11

O padežima

Nominativ (**الْمَرْفُوعُ**)

Imena najprije naučimo u nominativu, na pr. **حَبْرَةٌ** tinta,
أَسَدٌ lav, **أُسُودٌ** lavovi, **غُلِيظٌ** grub i t. d.

U nominativu stoji subjekat imenske i glagolske rečenice
i predikat imenske rečenice, na pr. **الشَّمْسُ طَالَعَتْ** Sunce je izašlo,
جَلَسَ زَيْدٌ Sjede Zejd.

Genitiv (**الْمَجْرُورُ**)

Ime stoji u genitivu:

1) Kada je iza prijedloga, na pr. **فِي الدَّارِ** u kući, **عَلَى جَبَلٍ**
na brdu, **بِاللَّهِ** Tako mi Boga!

2) Kada ime stoji iza drugog imena, s kojim je skopčano
u užoj vezi, na pr. **دَارُ مُحَمَّدٍ** Muhammedova kuća (zapravo: kuća
Muhammeda), **مَحَبَّةُ الْأُمِّ** majčina ljubav (zapravo: ljubav majke)
i t. d.

Kako se iz primjera vidi u ovom slučaju uvijek dolaze dva imena zajedno. Prvo ime, koje zahtijeva da drugo dode u genitivu, zove se **الْمُضَافُ** (spojeno), a drugo, koje stoji u genitivu, **الْمُضَافُ إِلَيْهِ** (ime, s kojim je drugo spojeno). Odnosaj između ovaka dva imena zove se **الِإِصَافَةُ** (genitivna veza).

Ime, koje zahtijeva genitiv ne može imati nunacije niti određenog člana, na pr. **أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ** *Božja knjiga*, **رَحْمَتُكَ** *tvoja milost*.

Ako je **الْمُضَافُ** u dvojini, gubi u svim padežima od dualnog nastavka **انِ** ili **ينِ** zadnji suglasnik **نِ**, na pr.

Nomin. **يَدَا الرَّجُلِ** čovječije dvije ruke (mjesto **الرَّجُلِ**)

Gen. i ak. **يَدَيِ الرَّجُلِ** čovječije dvije ruke (mjesto **الرَّجُلِ**)¹⁾.

Isto tako otpada u svim padežima suglasnik **نِ** od nastavka **ونِ** ili **ينِ**, kada je **الْمُضَافُ** ime u pravilnoj množini muškog roda, na pr.

Nom: **مُعَلِّمُونَ صِبْيَانٍ** učitelji djece (mjesto **صِبْيَانٍ**).

Gen. i akuz. **مُعَلِّمِي صِبْيَانٍ** učitelja djece ili učitelje djece (mjesto **صِبْيَانٍ**).

Između dva imena, koja stoje u genitivnoj vezi, ne može stajati nikakva druga riječ. Prema tome ako **الْمُضَافُ** dobije pridjev kao svoj atribut, mora taj atribut stajati iza genitiva, na pr. **وَلَدُ الْأُمِّ الصَّالِحِ** *dobro majčino dijete*.

Vježba 12

Ovdje treba naročito istaknuti slijedeće imenice:

أَبٌ otac (skraćeno od **أَبُو**)

أَخٌ brat (skraćeno od **أَخُو**)

حَمٌّ punac; svekar (skraćeno od **حَمُّو**)

¹⁾ Glas **ي** dobiće vokal **ـِ**, kada u genitivnoj vezi otpadne **نِ**.

فَمُ usta (skraćeno od فَوْهَ)

هَنُ stvar; nešto (skraćeno od هَنُوْ)

ذُو vlasnik (skraćeno od ذَوَىْ).

Kada spomenute imenice stoje u genitivnoj vezi kao الْمُضَافُ dobiju duži oblik, na pr.

Nominativ	Genitiv	Akuzativ
أَبُو	أَبِيْ	أَبَا
أَخُو	أَخِيْ	أَخَا
حَمُو	حَمِيْ	حَمَا
فُو	فِيْ	فَا
هَنُو	هَنِيْ	هَنَا
ذُو	ذِيْ	ذَا

Riječ ذُو vlasnik (dvojina muškog roda ذَوَا ; pl. muškog roda ذَوُو ili ذَوُوْ, ženski rod ذَاتُ, pl. ذَوَاتُ ili أَوَلَاتُ) upotrebljuje se uvijek kao الْمُضَافُ pa se sa svojim genitivom prevodi kao pridjev, na pr. ذُوْمَالٍ bogat, ذَاتُ مَالٍ bogata, ذُوْالْعِلْمِ učen, ذَوُوْالْعِلْمِ ili أَوَلُوْالْعِلْمِ učeni.

Isto tako imenice صَاحِبُ vlasnik, أَبُ otac, أُمُ majka, إِبْنُ sin, كَعْبَةُ kći kada su الْمُضَافُ često se prevode sa svojim genitivom kao jedna riječ, na pr. صَاحِبُ الدَّارِ domaćin, أَبُوْ جَهْلٍ neznanica, إِبْنُ السَّبِيلِ putnik, أُمُّ الْقُرَى Mekka, بِنْتُ الْكَزْمِ vino (كَزْمٌ loza).

Vježba 13

Akuzativ (الْمَضْرُوبُ)

Imena u akuzativu obično dolaze uz glagole kao objekat, oznaka mjesta, oznaka vremena i oznaka stanja, na pr. كَتَبَ مَكْتُوبًا. Napisao je pismo, دَخَلْتُ بَيْتًا Unišao sam u sobu, عَمِلَ يَوْمَيْنِ. Radio je dva dana, جَاءَ مَاشِيًا Došao je pješice.

Naročito treba zapamtiti da subjekat imenske rečenice (الْمُبْتَدَأُ) stoji u akuzativu, ako pred subjektom stoji čestica إِنَّ ili إِنْ zaista, na pr. إِنَّ الْعِلْمَ نَافِعٌ *Zaista je nauka korisna.*

Subjektat imenske rečenice stoji u nominativu, a predikat u akuzativu iza niječnih čestica مَا i لَا nije, na pr. مَا زَيْدٌ تَلِيماً *Zejd nije učenik*, لَا رَجُلٌ سَالِمٌ *Čovjek nije zdrav.*

Vježba 14

Vokativ (الْمُنَادَى)

Rečeno je da se dozivanje (vokativ) izrazuje u nominativu ili akuzativu. Vokativ se tvori da se pred riječ kojom se doziva stavi vokativna čestica يَا o, koja se zove حَرْفُ الْمُنَادَا. Riječ, koja stoji iza vokativne čestice ne smije imati nunacije, na pr. يَا رَجُلُ *Čovječe!* يَا مُحَمَّدُ *Muhammede!*

Iza vokativne čestice stoji ime u nominativu, ako je jedna riječ, a u akuzativu, ako je الْمُضَافُ, na pr. يَا زَيْدُ *Zejde!* يَا أَيُّهَا اللَّهُ *Majko!* يَا عَبْدَ اللَّهِ *Božji robe!*

Ako riječ, koja je vokativ, ima određeni član آل, staviće se bez obzira u kome je ona broju između čestice يَا i vokativa riječ أَيُّهَا, ako je vokativ muškoga roda, a riječ أَيَّتُهَا, ako je vokativ ženskoga roda¹⁾, na pr. يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ *Čovječe!* يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ *Dušo!* يَا أَيُّهَا الْعُلَمَاءُ *Učenjaci!*

Vježba 15

Deminutiv (اسْمُ التَّصْغِيرِ — الْإِسْمُ الْمُصَغَّرُ)

Svako ime označuje predmet ili svojstvo u potpunoj mjeri, na pr. رَجُلٌ *čovjek*, عَصْفُورٌ *vrabac* i t. d. Ovako ime dok je u svome prvotnom obliku zove se الْإِسْمُ الْمُسَكَّبُ.

¹⁾ Izuzetak od ovoga pravila su vokativi يَا اللَّهُ *Bože!* i يَا إِلَهِي *O moj Bože!*

Nekad se međutim hoće da označi predmet ili svojstvo u manjoj mjeri. Ovaka se imenica zove deminutiv **إِسْمُ التَّصْغِيرِ** — (الاسم المصغر).

Oblici koji pokazuju umanjeni predmet ili svojstvo jesu:

فُعَيْلٌ za imena, koja imaju samo tri slova, a

فُعَيْعِيلٌ ili **فُعَيْعِيلٌ** za imena od četiri ili više slova, na pr.

رَجُلٌ čovjek	—	رُجَيْلٌ čovječuljak
جَبَلٌ brdo	—	جُبَيْلٌ brdašce
الْحَسَنُ Hasan	—	الْحُسَيْنُ Husejn
عَقْرَبٌ štipavac	—	عُقَيْرَبٌ štipavčić
كَاتِبٌ pisar	—	كُوَيْتِبٌ pisarić
خَالِدٌ Halid	—	خُوَيْلِدٌ Halidčić
كِتَابٌ knjiga	—	كُتَيْبٌ knjižica
جَمِيلٌ lijep	—	لُجَيْمِلٌ ljepušast
عَصْفُورٌ vrabac	—	عُصْفِيرٌ vrapčić.

Deminutiv se pravi samo od jednine, a rijetko kada od nepravilne množine, na pr. **صَاحِبٌ**, pl. **أَصْحَابٌ**, drug, demin. **أَصِيحَابٌ**.

Imena ženskoga roda po značenju (**الْمَوْنُثُ الْمَعْنَوِيُّ**) i po upotrebi (**الْمَوْنُثُ السَّمَاعِيُّ**) u deminutivu dobivaju na kraju ة, ako su od tri suglasnika, na pr. **أُمٌّ** majka, demin. **أُمَيْسَةٌ** majčica, **شَمْسٌ** sunce, demin. **شَمَيْسَةٌ** sunašce, **دَارٌ** kuća, demin. **دَوِيرَةٌ** kućica, ali **بَجُورٌ** stara žena, deminutiv **بُجَيْرَةٌ** starica.

Naročito treba zapamtiti deminutive ovih imenica:

أَبٌ otac	—	أَبِيٌّ tatica	أَخٌ brat	—	أَخِيٌّ braco
بَنٌ sin	—	بَنِيٌّ sinčić	أَخْتٌ sestra	—	أَخِيَّةٌ sestrice
بَنِيَّةٌ kći	—	بَنِيَّةٌ kćerka	شَيْءٌ stvar	—	شُيْءَةٌ stvarčica.

Pridjev (الصِّفَةُ الْمُشَبَّهَةُ)

Pridjevi su riječi koje pokazuju neko stalno svojstvo osobe ili stvari, na pr. صَغِيرٌ *malen*, عَذْبٌ *pitak*. Pridjev se kao i svako drugo ime mijenja po rodu, broju i padežu, a može biti određen sa اَلْ i neodređen.

Pridjevi se dijele na dvoje:

1) Pridjevi koji označuju kakvu boju ili osebine ljudskoga tijela. Svi ovi pridjevi dolaze na oblik أَفْعَلٌ u singularu muškog roda, na oblik فَعْلَاءٌ u singularu ženskog roda, أَفْعَلَانِ u dualu muškog roda, فَعْلَاوَانِ u dualu ženskog roda, فُعُلٌ u pluralu za oba roda, na pr.

Sing. m. r.	أَسْوَدٌ	crn	ž. r.	سَوْدَاءٌ	crna
Dual m. r.	أَسْوَدَانِ	dva crna	ž. r.	سَوْدَاوَانِ	dvije crne
Plur. m. r.	سُودٌ	crni	ž. r.	سُودٌ	crne.

Isti bi pridjev u određenom obliku glasio:

Sing. m. r.	الْأَسْوَدُ	crni	ž. r.	السَّوْدَاءُ	crnâ
Dual m. r.	الْأَسْوَدَانِ	dva crnâ	ž. r.	السَّوْدَاوَانِ	dvije crnê
Plur. m. r.	السُّودُ	crni			

b) Određeni pridjev:

	Sing. m. r.	Sing. ž. r.	Pl. m. i ž. r.
Nom.	الْأَسْوَدُ crnî	السَّوْدَاءُ crnā	الْأَسْوَدُ crni, crne
Gen.	الْأَسْوَدِ crnoga	السَّوْدَاءِ crnē	الْأَسْوَدِ crnih
Akuz.	الْأَسْوَدَ crnoga	السَّوْدَاءَ crnū	الْأَسْوَدَ crne.

Dual ovih pridjeva mijenja se po padežima kao i dual ostalih imena, na pr. اَسْوَدَانِ dva crna (nom.), اَسْوَدَيْنِ dvaju crnih ili dvojicu crnih (gen. i akuz.).

Ovako se na primjer mijenjaju pridjevi:

Sing. m. r.:	Sing. ž. r.:	Pl. oba roda:
أَحْمَرُ crven	حَمْرَاءُ crvena	حُمْرٌ crveni, crvene
أَبْيَضُ bijel	بَيْضَاءُ bijela	بَيْضٌ (mjesto بَيْضٌ) bijeli, bijele
أَحْوَرُ velikih i lijepih očiju	حَوْرَاءُ ženska velikih i lijepih očiju	حُورٌ velikih i lijepih očiju
أَعْوَرُ slijep u jedno oko	عَوْرَاءُ slijepa u jedno oko	عُورٌ slijepi ili slijepe u jedno oko
أَعْرَجُ hrom	عَرْجَاءُ hroma	عُرَجٌ hromi ili hrome
أَعْمَى slijep	عَمِيَاءُ slijepa	عُمَى slijepi ili slijepe

Vježba 17

2) Pridjevi, koji ne označuju kakvu boju ili osebine ljudskog tijela, dolaze na ove oblike:

1 Oblik	فَعْلٌ, na pr.	شَيْخٌ star	عَذْبٌ pitak
2 „	فِعْلٌ, „ „	رِخْوٌ mekan	مِلْحٌ slan خَلْوٌ prazan
3 „	فُعْلٌ, „ „	صَلْبٌ krut	عَمْرٌ neiskusan
4 „	قَعْلٌ, „ „	حَسَنٌ lijep	بَطْلٌ hrabar
5 „	فَعْلٌ, „ „	حَزِنٌ zabrinut	فَطِنٌ oštrouman
6 „	فُعْلٌ, „ „	جُنُبٌ nečist	فُرَجٌ brbljavac
7 „	فَاعِلٌ, „ „	نَاعِمٌ mekan, nježan	بَارِدٌ hladan
8 „	فَعِيلٌ, „ „	كَرِيمٌ plemenit	قَصِيرٌ kratak

9	Oblik	فَعَالٌ , na pr.	جَبَانٌ strašljiv	شَجَاعٌ srčan
10	„	فُعَالٌ „ „	شَجَاعٌ srčan	كَبَارٌ velik
11	„	فَاعِلٌ „ „	جَيِّدٌ dobar	مَيِّتٌ mrtav
12	„	فُعْلَانٌ „ „	عُرْيَانٌ go	غُفْلَانٌ nemaran
13	„	فَعْلَانٌ „ „	غَضْبَانٌ srdit	عَطْشَانٌ žedan.

Svi pridjevi, koji dolaze na oblike nabrojane pod 1—12, postaju ženskoga roda, ako im se na kraju doda ة, a dekliniraju se u singularu, dualu i pluralu kao i imenice potpune deklinacije, na pr. *يَدٌ نَاعِمَةٌ* nježna ruka, *مِنَ الْغُلَامَيْنِ الْفَطِيئَتَيْنِ* od dva oštroumna dječaka, *الرِّجَالُ الْكِرَامُ* plemenite ljude i t. d.

Pridjevi pod br. 13, koji u singularu muškoga roda imaju oblik فَعْلَانٌ, dekliniraju se u singularu muškoga roda po nepotpunoj, a u dualu i pluralu po potpunoj deklinaciji. Ženski rod ovih pridjeva se svršuje na يـ i ostaje u svim padežima bez promjene. Plural za oba roda dolazi na oblik فِعَالٌ, na pr.

	Singular:	Dual:	Plural:
M. r.	عَطْشَانٌ žedan	عَطْشَانَانِ dva žedna	عِطَاشٌ žedni
	رِيَّانٌ napojen	رِيَّانَانِ dva napojena	رِوَاءٌ napojeni
Ž. r.	عَطْشَى žedna	عَطْشَيَانِ dvije žedne	عِطَاشٌ žedne
	رِيَاءٌ napojena	رِيَّانِ dvije napojene	رِوَاءٌ napojene.

Pridjevi svih nabrojenih vrsta postaju određeni, ako na početku dobiju određeni član ال, a inače su neodređeni, na pr. *شَيْخٌ* star, *الْشَيْخُ* stari, *أَحْمَرٌ* crven, *الْأَحْمَرُ* crveni i t. d.

Vježba 18

Slaganje pridjeva i imenice

Kako imenica (nomen) znači predmet, a pridjev (adjektiv) neko svojstvo, pridjev stoji uz imenicu, kojoj služi kao oznaka, na pr. *رَجُلٌ عَالِمٌ* učen čovjek, *الْأُمُّ رَحِيمَةٌ* Majka je milostiva.

Pridjev može biti oznaka (atribut — الصِّفَةُ - النَّعْتُ), a može biti predikat (الْخَبَرُ). U gornja dva primjera je riječ عَالِمٌ učen atribut, a رَحِيمَةٌ milostiva predikat.

Pridjev kao atribut ili predikat stoji uvijek iza imenice, na koju se odnosi, kako se to vidi iz gornja dva primjera.

Ako je imenica određena i pridjev je kao atribut određen t. j. ima određeni član اَلْ, a inače je neodređen, na pr. اَلْأَبُ الصَّالِحُ *dobri otac*, بِنْتُ صَغِيرَةٍ *malena kći*.

Pridjev kao predikat ne smije biti određen, na pr. اَلْأَبُ صَالِحٌ *otac je dobar*, اَلْبِنْتُ صَغِيرَةٌ *kćerka je malena*.

Pridjev kao atribut i kao predikat slaže se sa svojom imenicom u rodu, broju i padežu, ako je imenica u singularu, dualu ili u pravilnom pluralu muškog roda, na pr. وَلَدٌ صَالِحٌ *dobro dijete*, اَلْوَلَدُ الصَّالِحُ *dobro dijete*, اَلْأَمْرَأَةُ الصَّالِحَةُ *dobra žena*, اَلْأَمْرَأَتَانِ الصَّالِحَتَانِ *Dvije su žene dobre*, فِي الْيَدَيْنِ النَّظِيفَتَيْنِ *u dvije čiste ruke*, اَلْمُسْلِمُونَ صَالِحُونَ *Muslimani su dobri*.

Pridjev kao predikat ne slaže se u padežu sa subjektom imenske rečenice pred kojom stoje اِنَّ, اِنِّ, اِنِّ, اِنِّ i još neke slične čestice, na pr. اِنَّ اَلْمُسْلِمِينَ صَالِحُونَ *Zaista su muslimani dobri*; لَا رَجُلٌ حَاضِرٌ *Nema niko prisutan*; مَا اَلْغَيْبَةُ جَائِزَةٌ *Ogovaranje nije dozvoljeno*.

Ako je pak imenica u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnoj množini, pridjev kao atribut ili predikat može se slagati sa svojom imenicom u rodu i broju, a može stajati u jednini ženskoga roda, na pr. اَلْمُسْلِمَاتُ صَالِحَاتٌ *Muslimanke su dobre*, اَلدُّورُ الْوَاسِعَةُ (اَلْوَاسِعَاتُ) *Ljudi su dobri*, اَلرِّجَالُ صَالِحُونَ (صَالِحَةٌ) *prostrane kuće*, مِنَ الْبِلَادِ الْبَعِيدَةِ (اَلْبَعِيدَاتُ) *iz dalekih krajeva*, اَلرِّجَالُ الْكِبَارُ (اَلْكَبِيرَةُ) *veliki ljudi*.

Poredba ili komparacija pridjeva

Kao i u srpskohrvatskom jeziku i arapski pridjevi imaju tri stepena:

1) Prvi stepen ili pozitiv (اَلصِّفَةُ), kad pridjev pokazuje svojstvo nekog predmeta bez obzira na druge predmete ili kad pokazuje da neki predmet ima neko svojstvo u istoj mjeri kao i drugi koji predmet, na pr. اَلْكِتَابُ حَسَنٌ *Knjiga je lijepa*, اَلْأَخْتُ رَحِيمَةٌ كَأُمِّهَا *Sestra je milostiva kao majka*.

2) Drugi stepen ili komparativ (اِسْمُ التَّفْضِيلِ) tvori se od pozitiva kada se dva predmeta porede pa se ističe da nekom predmetu pripada neko svojstvo u većoj mjeri nego drugome, na pr. مُحَمَّدٌ أَكْبَرُ مِنْ عَلِيٍّ *Muhammed je veći (stariji) od Alije*.

Komparativ se od pozitiva tvori tako da se pozitiv pridjeva stavi u oblik أَفْعَلُ (bez određenog člana) bez obzira na rod i broj, a onda se dodaje na slijedeću riječ prijedlog مِنْ *od, nego*, na pr. od pridjeva ثَقَبٌ *težak* komparativ glasi أَثَقَبُ *teži od*, od أَكْبَرُ *velik* أَكْبَرُ مِنْ *veći od* i t. d. أَنْتَ أَكْبَرُ مِنْ زَيْدٍ *Ti si veći od Zejda*, فَاطِمَةُ أَصْلَحُ مِنْ زَيْنَبَ *Fatima je bolja od Zejnebe*, مُحَمَّدٌ وَزَيْنَبُ أَحْسَنُ مِنْكَ *Muhammed i Zejneba su ljepši od tebe*, أَنْتُمْ أَعْلَمُ مِنَّا *Vi ste učeniji od nas*.

3) Treći stepen ili superlativ (اِسْمُ التَّفْضِيلِ) tvori se također od pozitiva kada se porede tri ili više predmeta pa se ističe da jedan ima neko svojstvo u najvećoj mjeri.

Pozitiv se pridjeva u superlativu pretvori u ove oblike:

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular	أَفْعَلُ	فُعْلَى
Dual	أَفْعَلَانِ	فُعْلَيَانِ
Plural	(أَفْعَالُ) أَفْعَلُونَ	(فُعْلَاءُ) فُعْلَيَاتُ

Pridjev u superlativu mora imati određeni član **ال** ili je **مُضَافٌ** određenoj imenici ili ličnoj zamjenici u pluralu.

a) Superlativ sa izvjesnim članom **ال**:

Muški rod:

Singular	الرَّجُلُ الْأَفْضَلُ	najvredniji čovjek
Dual	الرَّجُلَانِ الْأَفْضَلَانِ	dvojica najvrednijih ljudi
Plural	الرِّجَالُ الْأَفْضَلُونَ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	الْأَمْرَأَةُ الْأَفْضَلَى	najvrednija žena
Dual	الْأَمْرَأَتَانِ الْأَفْضَلَيَانِ	dvije najvrednije žene
Plural	النِّسَاءُ الْأَفْضَلِيَّاتُ	najvrednije žene.

b) Superlativ kao: **الْمُضَافُ**

Muški rod:

Singular	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	najvredniji čovjek
Dual	أَفْضَلَا (أَفْضَلُ) الرِّجَالِ	dva najvrednija čovjeka
Plural	أَفْضَلُو (أَفْضَلُ) الرِّجَالِ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	فُضِّلَى (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	najvrednija žena
Dual	فُضِّلِيَا (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	dvije najvrednije žene
Plural	فُضِّلِيَّاتُ (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	najvrednije žene.

Mjesto pravilne množine muškoga roda na oblik **أَفْعَلُونَ** u superlativu može biti i nepravilna množina na oblik **أَفَاعِلُ**, na pr. **أكابرُ النَّاسِ** *velikani svijeta*, **أصاغرُكُمْ** *vaši najmlađi* i t. d.

Superlativ pridjeva koji ima određeni član bio atribut ili predikat mora se kao i pozitiv pridjeva slagati sa imenicom kojoj pripada u rodu, broju i padežu, a superlativ koji je **مُضَافٌ** može se slagati sa svojom imenicom, a može i uvijek stajati u jednini muškoga roda.

Komparativ i superlativ pridjeva, koji pokazuju boje ili osebine ljudskoga tijela kao i od glagolskih pridjeva aktivnog (إِسْمُ الْفَاعِلِ) i pasivnog (إِسْمُ الْمَفْعُولِ) proširenih glagolskih oblika, tvore se na drugi način. Drugi i treći stepen od takovih pridjeva tvori se, da se pridjev odnosno particip aktivni ili pasivni pretvori u neodređenu imenicu ili u infinitiv (الْمَصْدَرُ) u akuza-tivu pa se pred njega stavi riječ: أَكْبَرُ veći, أَعْظَمُ veći, أَقْلُ manji, أَشَدُّ jači i t. d., na pr.

Pozitiv:	Komparativ:	Superlativ:	
أَسْوَدُ crn	أَشَدُّ سَوَادًا مِنْ crniji(a)	أَلْأَشَدُّ سَوَادًا أَشَدُّ النَّاسِ سَوَادًا	} najcrniji(a)
أَبْيَضُ bijel	أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ bjelji(a)	أَلْأَشَدُّ بَيَاضًا أَشَدُّ الرِّجَالِ بَيَاضًا	
مُنْصِفٌ pravedan	أَكْبَرُ إِنْصَافًا مِنْ pravedniji(a)	أَلْأَكْبَرُ إِنْصَافًا أَكْبَرُ النَّاسِ إِنْصَافًا	} najpra- vedniji(a)

Imenice خَيْرٌ dobro i شَرٌّ zlo upotrebljuju se još i kao drugi i treći stepen pridjeva, koji nikad nema pozitivu, na pr. مُحَمَّدٌ خَيْرٌ مِنْهُ Muhammed je bolji od njega, خَيْرُ النَّاسِ Najbolji čovjek, شَرُّ الْمَصَائِبِ najgora nesreća i t. d.

Ne mogu se porediti pridjevi, koji pokazuju svojstva, koja se ne mogu povećati ili umanjiti, na pr. مَيِّتٌ mrtav, أَعْمَى slijep.

Vježba 21

Dodatak o pridjevima

Pridjev koji pokazuje pripadnost nekoj porodici, plemenu, kraju, gradu, narodu ili zanimanju, zove se arapski اِسْمُ اَلْمَنْسُوبِ.

Ovaj se pridjev tvori:

1) Da se imenici muškoga roda u singularu doda nastavak اِسْمُ اَلْمَنْسُوبِ, pred kojim stoji vokal -, na pr. مِصْرِيٌّ Egipat — مِصْرِيٌّ

egipatski ili Egipćanin, عِلْمٌ nauka — عِلْمِي naučni, قُرَيْشِي¹⁾ Kurejšije — قُرَيْشِي Kurejšija, عَرَبِي Arapi — عَرَبِي Arap ili arapski.

Ako je ime, od koga pravimo ovaj pridjev, u dualu ili pluralu, moramo ga vratiti u singular, na pr. اِثْنَانٍ dva — اِنْتِي dvojni, زَيْدُونَ Zejdovi — زَيْدِي zejdski, عَرَفَاتُ Arefat — عَرَفِي arefatski, اَخْلَاقٌ moral — خُلُقِي moralni.

Ime, koje ima na kraju ة, izgubiće to ة kada od njega postane ovaj pridjev, na pr. مَكَّةُ Mekka — مَكِّي mekkanski, فَاطِمَةُ Fatima — فَاطِمِي Fatimin, Fatimović.

Od ove vrste pridjeva naročito treba zapamtiti:

أَبُ otac — أَبَوِي očinski أَخُ brat — أَخَوِي bratski
لُغَةٌ jezik — لُغَوِي jezični سَنَةٌ godina — سَنَوِي godišnji.

2) Pridjev اِسْمُ اَلْمَنْسُوبِ može doći i na jedan od ovih oblika:

a) فَعَالٌ, na pr. حَمَالٌ nosač, حَدَادٌ kovač, فَصَّابٌ mesar i t. d.

Pridjevi ovoga oblika, kako se iz samih primjera vidi, obično pokazuju neko zanimanje.

b) فَاعِلٌ, na pr. تَامِرٌ koji ima datula, لَابِنٌ koji ima mlijeka.

c) فَعِيلٌ, na pr. طَعِمٌ koji ima hrane, لَبِسٌ koji ima odijela.

Pravila po kojima se tvori ženski rod kod običnih pridjeva kao i pravila o slaganju pridjeva imenice vrijede i za اِسْمُ اَلْمَنْسُوبِ, na pr. اَلْجَرِيْدَةُ مَكِّيَّةٌ Novina je mekkanska, رَجُلَانِ مَكِّيَّانِ dva mekkanska čovjeka, اَلْأَبَاتُ اَلْمَكِّيَّةُ mekkanski odlomci Kur'ana.

Svi oblici ove vrste pridjeva (اِسْمُ اَلْمَنْسُوبِ) imaju dvojину kao i ostala imena, a plural im dolazi u pravilnoj množini, na pr. قُرَيْشِيَّاتُ, قُرَيْشِيَّتَانِ, قُرَيْشِيَّةٌ, قُرَيْشِيُّونَ, قُرَيْشِيَّانِ, قُرَيْشِيٌّ.

Vježba 22

¹⁾ Gore smo naučili da se od zbirnog imena dobije jednina, ako mu se doda nastavak ي .

Zamjenice (pronomeni)

Lične ili personalne zamjenice (الْمُضَمَّرُ — الضَّيْرُ)

Lične zamjenice mogu biti samostalne (الضَّيْرُ الْمُنْفَصِلُ) i spojene (الضَّيْرُ الْمُتَّصِلُ).

1) Samostalne lične zamjenice (الضَّيْرُ الْمُنْفَصِلُ) dolaze samo u nominativu ili akuzativu, a imaju ove oblike

	Nominativ	Akuzativ
	3 lice (الْعَاذِبُ)	
Sing. m. r.	هُوَ on	إِيَّاهُ njega
Dual m. r.	هُمَا oni dvojica	إِيَّاهُمَا njih dvojicu
Plur. m. r.	هُمْ oni	إِيَّاهُمْ njih (ih)
Sing. ž. r.	هِيَ ona	إِيَّاهَا nju
Dual ž. r.	هُمَا one dvije	إِيَّاهُمَا njih dvije
Plur. ž. r.	هُنَّ one	إِيَّاهُنَّ njih (ih) (ž.)

	2 lice (الْمُخَاطَبُ)	
Sing. m. r.	أَنْتَ ti	إِيَّاكَ tebe
Dual m. r.	أَنْتُمَا vi dvojica	إِيَّاكُمَا vas dvojicu
Plur. m. r.	أَنْتُمْ vi	إِيَّاكُمْ vas
Sing. ž. r.	أَنْتِ ti (ž.)	إِيَّاكِ tebe (ž.)
Dual ž. r.	أَنْتُمَا vi dvije	إِيَّاكُمَا vas dvije
Plur. ž. r.	أَنْتُنَّ vi (ž.)	إِيَّاكنَّ vas (ž.)

	1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)	
Sing. oba r.	أَنَا ja	إِيَّاي mene
Plur. oba r.	نَحْنُ mi	إِيَّانَا nas

2) Spojene lične zamjenice (الضَّيْرُ الْمُتَّصِلُ) mogu biti sastavljene:

a) uz glagol kao glagolski predmet (objekat) u akuzativu (الضَّيْرُ الْمَنْصُوبُ), ako je glagol prelazan, na pr. *يَدْعُهُ* Hvali ga.

b) uz ime sa kojim čini genitivnu vezu, u kojoj je zamjenica u genitivu kao *الْمُضَافُ إِلَيْهِ*, na pr. *كِتَابُهُ* njegova knjiga, *يَدَاهُ* njegove dvije ruke¹⁾, *مُعَلِّمُكُمْ* vaši učitelji.

Zamjenice, koje su sastavljene sa imenicom, nadoknađuju prisvojne (posesivne) zamjenice srpskohrvatskog jezika, jer zamjenica spojena sa imenicom u genitivnoj vezi pokazuje da nekome nešto pripada, na pr. *كِتَابُهُ* njegova knjiga, *مِنْ يَدَيْكَ* iz tvojih ruku i t. d.

c) uz prijedlog pa je lična zamjenica u genitivu, jer stoji iza prijedloga, na pr. *مِنْهُ* od njega, *فِيهِ* u njemu.

Primjeri:

1) Spojena lična zamjenica	2) Zamjenica uz glagol	3) Zamjenica uz ime	4) Zamjenica uz prijedlog

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r. هُوَ (هُ)	يَدْعُهُ Hvali ga	كِتَابُهُ njegova knjiga	مِنْهُ od njega
Dual m. r. هُمَا	يَدْعُهُمَا Hvali ih (njih dvojicu)	كِتَابُهُمَا knjiga njih dvojice	مِنْهُمَا od njih dvojice
Plural m. r. هُمْ	يَدْعُهُمْ Hvali ih	كِتَابُهُمْ njihova knjiga	مِنْهُمْ od njih
Sing. ž. r. هَا	يَدْعُهَا Hvali je	كِتَابُهَا njena knjiga	مِنْهَا od nje
Dual ž. r. هُمَا	يَدْعُهُمَا Hvali ih (njih dvije)	كِتَابُهُمَا knjiga njih dviju	مِنْهُمَا od njih dvije
Plural ž. r. هُنَّ	يَدْعُهُنَّ Hvali ih (ž.)	كِتَابُهُنَّ njihova knjiga (ž.)	مِنْهُنَّ od njih (ž.)

¹⁾ Sa *يَدَانِ* i *مُعَلِّمُونَ* otpalo je *نِ* i *نَ*, jer su *مُضَافٌ*.

- 1) Spojena lična zamjenica 2) Zamjenica uz glagol 3) Zamjenica uz ime 4) Zamjenica uz prijedlog

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	كَ	يَذُحُّكَ	Hvali te	كِتَابُكَ	tvoja knjiga	مِنْكَ	od tebe
Dual m. r.	كُمَا	يَذُحُّكُمَا	Hvali vas dvojicu	كِتَابُكُمَا	vaša knjiga	مِنْكُمَا	od vas dvojice
Plural m. r.	كُم	يَذُحُّكُمْ	Hvali vas	كِتَابُكُمْ	vaša knjiga	مِنْكُمْ	od vas
Sing. ž. r.	كِ	يَذُحُّكِ	Hvali te (ž.)	كِتَابُكِ	tvoja knjiga	مِنْكِ	od tebe (ž.)
Dual ž. r.	كُمَا	يَذُحُّكُمَا	Hvali vas dvije	كِتَابُكُمَا	vaša knjiga	مِنْكُمَا	od vas dvije
Plural ž. r.	كُنَّ	يَذُحُّكُنَّ	Hvali vas (ž.)	كِتَابُكُنَّ	vaša knjiga (ž.)	مِنْكُنَّ	od vas (ž.)

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	نِي - ي	يَذُحُّنِي	Hvali me	كِتَابِي	moja knjiga	مِنْنِي	od mene
Pl. oba r.	نَا	يَذُحُّنَا	Hvali nas	كِتَابُنَا	naša knjiga	مِنْنَا	od nas

Kako se iz gornjih primjera vidi sastavljene lične zamjenice su nepromjenljive pa se kod njih genitivni ili akuzativni nastavci samo zanišljaju.

Zamjenice za 3 lice: هُنَّ، هُمَا، هُوَ glase هُنَّ، هُمَا، هُوَ ako se riječ, koja prije njih stoji, svršuje s vokalom - ili ئِ، na pr. مِنْ رَبِّي od svoga gospodara, مِنْ يَدَيْهِ iz njegove dvije ruke، فِيهِمَا na njima dvojici، فِيهِمَ među njima.

Promjene kod spojenih zamjenica

1) Zamjenica 1 lica jednine اِي čita se اِي ako je spojena sa imenicom koja se svršuje na ā (اِي ili اِي)، na pr. عَصَايَ (عَصَا) moj štap، مَوْلَايَ (مَوْلَى) moj gospodar، خَطَابَايَ (خَطَابَا) grijesi.

2) Ako je zamjenica 1 lica أَنَا spojena sa česticom, koja se svršuje na أَنَا kao أَلَيْ , أَلَيْ , أَلَيْ , onda se oba أَنَا slijevaju u jedno pojačano أَنَا , na pr. أَلَيْ meni, أَلَيْ na me, أَلَيْ kod mene.

3) Zamjenica 1 lica sa česticama $\text{أَنْ$, إِنْ može glasiti أَنْتَ i كَأَنَّتَ zaista ja; أَنْتَ i إِنِّتَ kao da ja; أَنْتَ i لَعَلَّتِي ali ja; أَنْتَ i لَعَلَّتِي ne bi li ja!

4) Kod čestica عَنْ od i لَدُنْ kod pojačava se نَا , ako iza njih dolazi zamjenica 1 lica singulara i plurala, na pr. $\text{عَنْ$ od mene i لَدُنِّي kod mene, مِنَّا od nas i لَدُنَّا kod nas.

5) Pred sastavljenom zamjenicom 1 lica jednine stoji u svim padežima vokal أَ , na pr. أَنَا moja kuća, أَنَا u mojoj kući, أَنَا Prodao sam svoju kuću.

6) Ako imenica ženskoga roda koja se svršuje na ة stoji u vezi sa zamjenicom, ة se piše kao ت , na pr. رَحْمَتُهُ (od رَحْمَةٍ) njegova milost; عِلَّتُهَا (od عِلَّةٍ) njezina bolest.

7) Ako se imenica koja se svršuje na أَ spoji sa ličnom zamjenicom, أَ se pretvara u pisanju u ا , na pr. ذِكْرَاهُ - ذِكْرِي njegova opomena, بُشْرَاهُمْ - بُشْرِي njihova radost, مَوْلَاهُ - مَوْلِي njegov gospodar.

Vježba 23

Prijedlog لِ za glasi لَ kad se spoji sa ličnom zamjenicom osim prvoga lica singulara, na pr. لَكَ tebi, لَنَا nama i t. d., ali لِي meni.

Naročito valja zapamtiti da Arapi nemaju glagola, koji bi odgovarao srpskohrvatskom glagolu »imati«. Oni to izražavaju sa prijedlozima: لِ za, عِنْدَ kod ili مَعَ sa. Ime, koje izrazuje što se ima, dolazi u nominativu, na pr.

لِي (مَعِي - عِنْدِي) Imam knjigu

لَكَ (مَعَكَ - عِنْدَكَ) Imaš knjigu

لَكَ (مَعَكَ - عِنْدَكَ) Imaš (ženska) knjigu

لِزَيْدٍ (مَعَ زَيْدٍ - عِنْدَ زَيْدٍ) أُمُّ Zejd ima majku

لِزَيْنَبَ (مَعَ زَيْنَبَ - عِنْدَ زَيْنَبَ) أُمُّ Zejneba ima majku

لِفَاطِمَةَ وَلِ مُحَمَّدٍ (مَعَ فَاطِمَةَ وَمَعَ مُحَمَّدٍ - عِنْدَ فَاطِمَةَ وَعِنْدَ مُحَمَّدٍ) أُمُّ

Fatima i Muhammed imaju majku

لِلْوِلْدَانِ (مَعَ الْوِلْدَانِ - عِنْدَ الْوِلْدَانِ) أُمَمَاتُ Djeca imaju majke.

Vježba 24

(إِسْمُ الْأَشَارَةِ) Pokazne ili demonstrativne zamjenice

Pokazne zamjenice su:

A) Za blize predmete:

Za muški rod:

Sing. za sve padeže ذَا ili هَذَا ovaj

Dual nom. ذَانِ ili هَذَانِ ova dvojica

Dual gen. i ak. ذَيْنِ ili هَذَيْنِ ove dvojice
ili ovu dvojicu

Plur. za sve padeže ¹⁾أُولَآءِ ili هَؤُلَآءِ ovi

Za ženski rod:

Sing. za sve padeže ذِهْ ili هَذِهِ ova

Dual nom. تَانِ ili هَاتَانِ ove dvije

Dual gen. i akuz. تَيْنِ ili هَاتَيْنِ ovih dviju
ili ove dvije

Plural za sve padeže ¹⁾أُولَآءِ ili هَؤُلَآءِ ove.

Sve se spomenute zamjenice upotrebljuju za razumna i nerazumna bića, jedino mjesto هَؤُلَآءِ ili أُولَآءِ ovi ili ove upotrebljuje se još i هَذِهِ ova, ako se govori o neživim bićima u množini.

¹⁾ Prvi se slog izgovara kratko premda se piše dugim vokalom.

B) Za udaljenije predmete:

	Muški rod:	Ženski rod:
Sing. u svim padežima	ذَٰكَ taj	تَٰنِكَ ta
Dual nom.	ذَٰنِكَ ta dva	تَٰنِكَ te dvije
Dual gen. i ak.	ذَٰنِكَ te dvojice ili tu dvojicu	تَٰنِكَ tih dviju ili te dvije
Plural za oba roda u svim padežima	أُولَٰئِكَ tī ili tē.	

C) Za daleke predmete:

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular za sve padeže	ذَٰلِكَ onaj	تَٰنِكَ onâ
Dual nom.	ذَٰنِكَ ona dva	تَٰنِكَ one dvije
Dual gen. i ak.	ذَٰنِكَ one dvojice ili onu dvojicu	تَٰنِكَ onih dviju ili one dvije
Plural za oba roda i u svim padežima	أُولَٰئِكَ onî, onê.	

Pokazna zamjenica u arapskom jeziku uvijek stoji pred imenicom, na koju se odnosi i s njom se slaže u rodu, broju i padežu. Ova imenica mora biti sa određenim članom **أَلْ**, na pr. **أُولَٰئِكَ الرَّجَالُ** *ova knjiga, ove dvije učiteljice*, **هَٰئَانِ الْمُعَلِّمَتَانِ** *ti, oni ljudi i t. d.* Ako imenica iza pokazne zamjenice nema određenog člana, onda je pokazna zamjenica subjekat, a imenica predikat imenske rečenice, na pr. **هَٰذَا كِتَابٌ** *Ovo je knjiga*, **تَٰنِكَ أُمُّ زَيْدٍ** *Onâ je Zejdova majka*.

Ako imenica, na koju se odnosi pokazna zamjenica, stoji u genitivnoj vezi kao **الْمُضَافُ**, onda pokazna zamjenica dolazi tek iza genitiva, jer **الْمُضَافُ** ne smije dobiti određenog člana, na pr. **كِتَابُ الطَّالِبِ هَٰذَا** *ova učenikova knjiga*, **أُمُّ زَيْدٍ تَٰنِكَ** *ona Zejdova majka*, **فَلَمَّكَ هَٰذَا** *ovo tvoje pero*.

(اِسْمُ الْمَوْصُولِ) Odnosne ili relativne zamjenice

Odnosne zamjenice jesu:

	Muški rod:	Ženski rod:
Sing. u svim padež.	الَّذِي koji	الَّتِي koja
Dual nom.	الَّذَانِ koja dvojica	الَّتَانِ koje dvije
Dual gen. i ak.	الَّذَيْنِ koje dvojice ili koju dvojicu	الَّتَيْنِ kojih dviju ili koje dvije
Plural za sve padeže	الَّذِينَ koji	الَّاتِي koje

Mjesto *الَّذِينَ koji* upotrebljuje se nekada *الَّذِي koji*, a mjesto *الَّتِي koje* *الَّتَانِ ili اللَّاتِ, اللَّاتِي koje*.

Odnosne zamjenice *أَيُّ koji* i *أَيَّةٌ koja* dekliniraju se kao imenice i uvijek su *الْمُضَافُ* onoj riječi, koja iza njih slijedi u genitivu pa *أَيُّ أَيَّةٌ* moraju izgubiti nunaciju, na pr. *أَيُّ رَجُلٍ koji čovjek, أَيُّ كَوَا čovjeka, مِنْ أَيُّ رَجُلٍ od koga čovjeka, أَيَّةُ امْرَأَةٍ koja žena, أَيَّةُ امْرَأَةٍ koju ženu, مِنْ أَيَّةِ امْرَأَةٍ od koje žene*.

Riječi *أَيُّ* i *أَيَّةٌ* upotrebljuju se u istom obliku bez obzira na broj onoga na što se odnose.

Zamjenice *مَا* *ko* *što* ne dekliniraju se i ostaju iste bez obzira na rod i broj onoga na što se odnose, na pr. *أَكْرَمَ مَنْ أَكْرَمَكَ. Počasti onoga, ko je tebe počastio, أَحْسَنَ إِلَى مَنْ يُحْسِنُونَ إِلَيْكَ. Čini dobro onima, koji ga tebi čine, إِفْرَأْ مَا يُفِيدُ مِنَ الْكُتُبِ. Citaj knjige, koje koriste*.

Od *أَيُّ* *ko* *god* i *أَيُّمَا* *što* *god*. U ovih se zamjenica mijenja samo prvi dio (*أَيُّ*), a drugi (*مَنْ* ili *مَا*) ostaje nepromijenjen.

Iza odnosne zamjenice slijedi uvijek rečenica, koja se zove **الصِّلَة** (odnosna rečenica). U toj rečenici mora biti lična zamjenica u 3 licu (**عَائِدٌ**), koja tu rečenicu spaja sa odnosnom zamjenicom, na pr. **الْأُمُّ الَّتِي تُحِبُّهَا** čovjek, *koga ti poznaješ*, **مَاجَا**, *koju ti voliš*.

Kako se iz gornjih primjera vidi lična zamjenica, koja se vraća odnosnoj zamjenici, ravna se prema rodu i broju odnosne zamjenice. Isto se tako iz gornjih primjera vidi da imenica, koja stoji pred odnosnom zamjenicom, mora biti određena.

Vježba 26

Upitne ili interogativne zamjenice (**إِسْمُ الْأِسْتِفْهَامِ**)

Upitne zamjenice (**إِسْمُ الْأِسْتِفْهَامِ**) jesu:

مَنْ ko?, **مَا** što? Ove se zamjenice mogu pojačati sa **ذَا** pa glase **مَنْ ذَا** ko to? i **مَا ذَا** što to? Obe su ove zamjenice nepromjenljive. Tako u primjerima **كِتَابُ مَنْ** čija knjiga?, **كِتَابُ مَنْ** čiju knjigu? u **فِي كِتَابِ مَنْ** u čijoj knjizi? riječ je **مَنْ** kao **الْمُضَافُ إِلَيْهِ** u svim slučajevima u genitivu, no kako je nepromjenljiva, padežni se nastavak samo zamišlja.

Nadalje su upitne zamjenice **لِمَ** (لِمَذَا) zašto?, **عَلَى مَا** našto?, **أَيُّ** koji? **كَاكَا** kakav?, **أَيَّةُ** koja?, **كَاكَا** kakva?

Zamjenice **أَيُّ** i **أَيَّةُ** sklanjaju se kao imenice, a oblik im se ravna prema rodu imenice koja je iza njih bez obzira na njezin broj. Imenica ili lična zamjenica, koja iza njih slijedi, uvijek je u genitivu, jer je **مُضَافٌ إِلَيْهِ** od **أَيُّ** ili **أَيَّةُ**, na pr.:

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ	أَيُّ رَجُلٍ koji čovjek?	أَيَّةُ أَمْرَأَةٍ koja žena?
Genitiv	أَيِّ رَجُلٍ koga čovjeka?	أَيَّةِ أَمْرَأَةٍ koje žene?
Akuzativ	أَيَّ رَجُلٍ koga čovjeka?	أَيَّةَ أَمْرَأَةٍ koju ženu?

أَيَّةُ نِسَاءٍ? أَأَرْجَالٌ? لَأَيِّ نِسَاءٍ? što? koji ljudi? koje žene? أَيُّهُمَا? koji od njih dvojice? أَيُّهُمَا? koja od njih dvije? أَيُّهُمَا? koji od njih? أَيُّنَا? koji od nas?

Riječ **كَمْ** koliko može biti upitna zamjenica (اِسْتِفْهَامِيَّةٌ), a može biti uzvik (خَبَرِيَّةٌ). U oba slučaja je **كَمْ** nepromjenljivo bez obzira na rod i broj imenice, koja iza njega slijedi. Ako je **كَمْ** upitna zamjenica, onda iza njega stoji imenica u akuzativu singulara, na pr. **كَمْ** **كَيْفَا**? koliko ljudi? **كَمْ** **كُتَابَا**? koliko knjiga?

Ako pred **كَمْ** dode prijedlog, onda će imenica iza **كَمْ** stajati u genitivu, na pr. **كَمْ** **دِرْهَمٍ**? za koliko drahmi? pošto? Nekad iza ovoga **كَمْ** može stajati imenica sa prijedlogom **مِنْ**, na pr. **كَمْ** **مِنْ رَجُلٍ** سَأَلَتْ? Koliko si ljudi pitao?

Ako je pak **كَمْ** uzvik, onda iza njega stoji imenica u genitivu singulara ili plurala bez prijedloga ili sa prijedlogom **مِنْ**, na pr. **كَمْ** **رَجُلٍ** (مِنْ) **رَجَالٍ** koliko ljudi!

Kao **كَمْ** upotrebljuje se i **كَايِّنَ** koliko! kao uzvik, ali iza ove riječi imenica uvijek stoji u genitivu sa prijedlogom **مِنْ**, na pr. **كَايِّنَ** **مِنْ نَبِيٍّ** koliko Božjih poslanika!

Vježba 27

Neodredene ili indefinitne zamjenice

U arapskom jeziku nema naročitih izraza za neodredene zamjenice kao što je u srpskohrvatskom »neko«, »neki« i t. d.

Mjesto naših neodredenih zamjenica Arapi upotrebljuju ove riječi: **وَاحِدٌ** ili **أَحَدٌ** jedan, neki, ženski rod **وَاحِدَةٌ** jedna, neka, **بَعْضٌ** neki ili neka (bez obzira na rod i broj).

Imenica ili lična zamjenica, koja slijedi iza spomenutih riječi, uvijek je u genitivu (često sa prijedlogom **مِنْ**) duala ili plurala kao **وَاحِدٌ** **أَحَدُهُم** ¹⁾ **مُضَافٌ** **إِلَيْهِ** jedan od njih (neki),

¹⁾ Kada iza imenice **بَعْضٌ** slijedi genitiv singulara, onda ova riječ znači neki dio, na pr. **لَيْشْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ** Ostali smo dan ili neki dio dana.

وَاحِدُ الطَّالِبِينَ *jedan od učenika (neki učenik)* إِحْدَاهُمَا *jedna od njih*
بَعْضُ الرِّجَالِ *jedan od učenjaka (neki učenjak)*, وَاحِدٌ مِنَ الْعُلَمَاءِ, *neki čovjek* ili *neki ljudi*, بَعْضُنَا *neki od nas* (sing. i plural),
بَعْضُ الْأُمَّهَاتِ *neka majka*, ili *neke majke*, بَعْضُ النَّاسِ *neki čovjek*
ili *neki ljudi*, بَعْضُ أَصْحَابِنَا *neki naš drug* ili *neki naši drugovi*.

Mjesto naše neodređene zamjenice »neko« u arapskom jeziku se upotrebljuje imenica *إِنْسَانٌ* ili *رَجُلٌ* *čovjek*, a mjesto »nešto« imenica *شَيْءٌ* *stvar*, na pr. *جَاءَ رَجُلٌ* *Došao je neko* *إِلَى شَيْءٍ* *Imam nešto novaca*.

Sve spomenute imenice u negativnoj rečenici znače: »niko« ili »ništa«, na pr. *مَا جَاءَ رَجُلٌ* ili *مَا جَاءَ أَحَدٌ* *Nije došao niko*; *مَا لِي بِشَيْءٍ* *Nemam ništa*.

Imenice, koje se u arapskom jeziku upotrebljuju mjesto naših neodređenih zamjenica, dekliniraju se kao i druge arapske imenice.

Povratne ili refleksivne zamjenice

U arapskom jeziku ni za refleksivne zamjenice nema naročitih izraza, nego se te zamjenice nadoknađuju imenicama: *نَفْسٌ* *duša*, *ذَاتٌ*, *عَيْنٌ*, *شَخْصٌ* *osoba*, iza kojih stoji sastavljena lična zamjenica u genitivu kao *الْمُضَافُ إِلَيْهِ*, na pr. *سَأَلَ نَفْسَهُ* *Pitao je sebe*, *سَأَلَتْ نَفْسَهَا* *Pitala je sebe*, *زَيْدٌ بِنَفْسِهِ* *Zejd sobom*, *أَلَمَلِكُ ذَاتُهُ* *vladar lično*, *أَنَا بِشَخْصِي* *ja lično*, *الْعُلَمَاءُ أَنْفُسُهُمْ* *učenjaci lično*.

Imenice *نَفْسٌ*, *ذَاتٌ*, *عَيْنٌ*, *شَخْصٌ* dekliniraju se kao i ostala imena, a prema licu, rodu i broju mijenja se samo lična zamjenica.

Brojevi ili numerali (اِسْمُ الْعَدَدِ)

Brojevi mogu biti:

1) Glavni (kardinalni) t. j. oni, koji kazuju koliko je čega. To su:

	Muški rod:	Ženski rod:
0 —	صِفْرٌ	
1 —	وَاحِدٌ ili أَحَدٌ	وَاحِدَةٌ ili إِحْدَى
2 —	إِثْنَانِ	إِثْنَتَانِ
3 —	ثَلَاثَةٌ	ثَلَاثٌ
4 —	أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعٌ
5 —	خَمْسَةٌ	خَمْسٌ
6 —	سِتَّةٌ	سِتٌّ
7 —	سَبْعَةٌ	سَبْعٌ
8 —	ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانٍ
9 —	تِسْعَةٌ	تِسْعٌ
10 —	عَشْرَةٌ ili عَشْرَةٌ	عَشْرٌ
11 —	أَحَدَ عَشَرَ	إِحْدَى عَشْرَةَ
12 —	إِثْنَا عَشَرَ	إِثْنَتَا عَشْرَةَ
13 —	ثَلَاثَةَ عَشَرَ	ثَلَاثَ عَشْرَةَ
14 —	أَرْبَعَةَ عَشَرَ	أَرْبَعَ عَشْرَةَ
15 —	خَمْسَةَ عَشَرَ	خَمْسَ عَشْرَةَ
16 —	سِتَّةَ عَشَرَ	سِتَّ عَشْرَةَ
17 —	سَبْعَةَ عَشَرَ	سَبْعَ عَشْرَةَ
18 —	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ	ثَمَانِيَّ عَشْرَةَ
19 —	تِسْعَةَ عَشَرَ	تِسْعَ عَشْرَةَ
20 —	(za oba roda) عِشْرُونَ	

Kod brojeva od 20—100 najprije dolaze jedinice, a iza njih desetice sa veznikom وَ i, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

21 — أَحَدٌ - وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ إِحْدَى وَعِشْرُونَ

22 — اِثْنَانِ وَعِشْرُونَ اِثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ

23 — ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ

24 — أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ

25 — خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ

26 — سِتَّةٌ وَعِشْرُونَ سِتٌّ وَعِشْرُونَ

27 — سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ سَبْعٌ وَعِشْرُونَ

28 — ثَمَانِيَةٌ وَعِشْرُونَ ثَمَانٍ وَعِشْرُونَ

29 — تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ

30 — (za oba roda) ثَلَاثُونَ

40 — أَرْبَعُونَ 300 — ثَلَاثُمِائَةٍ 2000 — أَلْفَانِ

50 — خَمْسُونَ 400 — أَرْبَعُمِائَةٍ 3000 — ثَلَاثَةُ آلَافٍ

60 — سِتُّونَ 500 — خَمْسُمِائَةٍ 4000 — أَرْبَعَةُ آلَافٍ

70 — سَبْعُونَ 600 — سِتُّمِائَةٍ 5000 — خَمْسَةُ آلَافٍ

80 — ثَمَانُونَ 700 — سَبْعُمِائَةٍ 6000 — سِتَّةُ آلَافٍ

90 — تِسْعُونَ 800 — ثَمَانِ مِائَةٍ 7000 — سَبْعَةُ آلَافٍ

100 — مِائَةٌ 900 — تِسْعُمِائَةٍ 8000 — ثَمَانِيَةُ آلَافٍ

200 — مِائَتَانِ 1000 — أَلْفٌ 9000 — تِسْعَةُ آلَافٍ

10.000 — عَشْرَةُ آلَافٍ 200.000 — مِائَتَا أَلْفٍ

11.000 — أَحَدُ عَشَرَ أَلْفًا 1,000.000 — أَلْفٌ أَلْفٌ ili مِليونٌ

12.000 — اِثْنَا عَشَرَ أَلْفًا 2,000.000 — أَلْفَانِ أَلْفٌ ili مِليونانِ

20.000 — عِشْرُونَ أَلْفًا 3,000.000 — ثَلَاثَةُ آلَافٍ أَلْفٌ ili ثَلَاثَةُ مِلايينَ

100.000 — مِائَةُ أَلْفٍ 10,000.000 — عَشْرَةُ آلَافٍ أَلْفٌ ili عَشْرَةُ مِلايينَ

Rod brojeva

Brojevi od 3—10 zaključno imaju oblike za muški rod sa nastavkom ة , a za ženski bez toga nastavka upravo obratno pravilu, koje inače vrijedi za sva druga imena.

Broj عَشْرَةٌ kad je samostalan prema gornjem pravilu ima nastavak ة za muški rod, a za ženski ga nema. No ako je ovaj broj u složenim brojevima od 11—19, onda za ženski rod ima nastavak ة a za muški ga nema.

Desetice brojeva od عِشْرُونَ pa do تِسْعُونَ vrijede u istom obliku za oba roda.

Riječ مِائَةٌ (plural مِائَاتٌ ili مِئُونَ) *stotina* i أَلْفٌ (plural أَلُوفٌ, آَلَفٌ) *hiljada* imaju također za oba roda isti oblik.

Rod brojeva uvijek se ravna prema rodu singulara imenice, na koju se odnosi, na pr. ثَلَاثَةُ إِخْوَةٍ *tri brata*, أَرْبَعُ سَفِينٍ *četiri lađe*. Broj ثَلَاثَةٌ u gornjem primjeru je u muškom rodu, jer je singular od imenice إِخْوَةٌ t. j. أَخٌ *brat* muškoga roda, a broj أَرْبَعُ je ženskoga roda zato što je singular od سَفِينَةٍ t. j. سَفِينَةٌ *lađa* ženskoga roda.

Vježba 29

Deklinacija brojeva

Riječ صِفْرٌ *nula* deklinira se kao imenica potpune deklinacije. Broj إِحْدَى ostaje u svim padežima isti.

إِثْنَانِ i إِثْنَانٍ mijenja se kao imenica u dualu.

Jedinice (الْأَحَادُ) brojeva od 3—10 (ثَلَاثٌ ili ثَلَاثَةٌ) *tri* do عَشْرٌ ili عَشْرَةٌ *deset*) mijenjaju se kao imenice.

Broj 11 (إِحْدَى عَشْرَةٌ ili أَحَدَ عَشَرَ) i brojevi od 13—19 (تِسْعَ عَشْرَةٍ ili تِسْعَةَ عَشَرَ do ثَلَاثَ عَشْرَةٍ ili ثَلَاثَةَ عَشَرَ) u svim padežima imaju isti oblik. Kod broja 12 (إِثْنَا عَشَرَ ili إِثْنَاءَ عَشَرَ) mijenja se prvi dio kao imenica u dualu, a drugi dio ostaje nepromjenljiv.

Desetice (الْعَشْرَاتُ) brojeva od 20—90 (تِسْعُونَ do عِشْرُونَ) mijenjaju se kao pravilna množina muškoga roda. Brojevi 100 مِائَةٌ i 1000 أَلْفٌ i milijun مِلْيُونٌ mijenjaju se u singularu i pluralu kao imenice potpune deklinacije.

Riječ مَلَائِيْنٌ (pl. od مِلْيُونٌ) mijenja se po nepotpunoj deklinaciji.

Slaganje brojeva sa svojom imenicom

Brojevi اِثْنَانِ ili وَاحِدٌ jedan, اِحْدَى ili وَاحِدَةٌ jedna, اِثْنَانِ dva i اِثْنَتَانِ dvije ne spominju se uz imenicu, jer sama imenica u jednini ili dvojini bez određenog člana pokazuje jedan odnosno dva predmeta, na pr. رَجُلٌ čovjek (jedan), رَجُلَانِ dva čovjeka, اِمْرَأَةٌ žena (jedna), اِمْرَأَتَانِ dvije žene.

Uz brojeve 3—10 zaključno imenica stoji u genitivu plurala¹⁾ kao اَلْمُضَافُ اِلَيْهِ, a broj je njezin اَلْمُضَافُ, na pr. ثَلَاثَةُ رِجَالٍ tri čovjeka, عَشْرُ نِسْوَةٍ deset žena.

Imenica stoji u akuzativu singulara iza brojeva 11—99 zaključno, na pr. سَبْعٌ وَسِتُّونَ اِمْرَأَةً 17 ljudi, سَبْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا 67 žena.

Riječi مِائَةٌ stotina, أَلْفٌ hiljada i مِلْيُونٌ milijun uvijek su اَلْمُضَافُ svojoj imenici, koja stoji u genitivu singulara, na pr. مِائَةُ رَجُلٍ stotinu ljudi, اَلْفُ اِمْرَأَةٍ hiljadu žena, مِلْيُونٌ نِسْءٍ milijun osoba.

Neodređeni su brojevi كَذَا toliko, بَعْضٌ ili بَعْضَةٌ nekoliko (od 3—9) i نَيْفٌ ili نَيْفٌ toliko.

Riječ كَذَا toliko ne mijenja se, a broj بَعْضٌ ili بَعْضَةٌ nekoliko ide po potpunoj deklinaciji. Isto tako ide po potpunoj

¹⁾ Jedini je izuzetak od ovoga pravila riječ مِائَةٌ 100 kad stoji iza koga broja od 3—10. U ovom slučaju riječ مِائَةٌ ne stoji u genitivu plurala nego u genitivu singulara, na pr. ثَلَاثُ مِائَةٍ tri stotine.

deklinaciji نَيْفٌ i upotrebljuje se samo iza desetica, stotica ili hiljadica, na pr. عَشْرَةُ رِجَالٍ وَنَيْفٌ 10 i toliko ljudi, أَلْفُ دِينَارٍ وَنَيْفٌ hiljadu i toliko zlatnika.

Vježba 30

Računanje vremena

Za računanje vremena Arapi upotrebljuju riječi:

ثَانِيَةٌ pl. (اَلثَّوَانِي) ثَوَانٍ	دَقِيقَةٌ pl. دَقَائِقُ	minuta
سَاعَةٌ pl. سَاعَاتُ	يَوْمٌ pl. أَيَّامٌ	dan
أُسْبُوعٌ pl. أَسَابِعُ	شَهْرٌ pl. شُهُورٌ	} mjesec
	أَشْهُرٌ	
سَنَةٌ pl. سِنُونَ	قَرْنٌ pl. قُرُونٌ	} stoljeće.
عَامٌ pl. أَعْوَامُ	عُصُورٌ pl. مَعَصِرٌ	
حَوْلٌ pl. أَحْوَالُ		

Sunčana godina zove se اَلسَّنَةُ اَلشَّمْسِيَّةُ ili اَلسَّنَةُ اَلْمِلَادِيَّةُ , a mjesečna اَلسَّنَةُ اَلْقَمَرِيَّةُ ili اَلسَّنَةُ اَلْهَجْرِيَّةُ , prosta اَلسَّنَةُ اَلْبَسِيطَةُ , a prestupna godina se zove اَلسَّنَةُ اَلْكَبِيرَةُ .

Mjesečna se godina dijeli na ovih 12 mjeseci:

1 — مُحَرَّمُ اَلْحَرَامِ	ili	اَلْمُحَرَّمُ	7 — رَجَبُ اَلْفَرْدُ	ili	رَجَبٌ
2 — صَفَرُ اَلْخَيْرِ	ili	صَفَرٌ	8 — شَعْبَانُ اَلْمُعَظَّمِ	ili	شَعْبَانٌ
3 — رَبِيعُ اَلْأَوَّلِ	ili	رَبِيعُ اَلْأَوَّلِ	9 — رَمَضَانُ اَلْمُكْرَمِ	ili	رَمَضَانٌ
4 — رَبِيعُ اَلْآخِرِ	ili	رَبِيعُ اَلْآخِرِ	10 — شَوَّالٌ		
5 — مُجَادَى اَلْأَوَّلِ			11 — ذُو اَلْقَعْدَةِ		
6 — مُجَادَى اَلْآخِرَةِ			12 — ذُو اَلْحِجَّةِ		

Sva imena mjeseci idu po potpunoj deklinaciji osim شَعْبَانٌ i رَمَضَانٌ , koji se dekliniraju nepotpuno.

Obično pred sve nazive za mjesece, koji počinju sa glasom شَهْرُ رَمَضَانَ (osim رَجَبُ), stavlja se riječ شَهْرُ mjesec, na pr. شَهْرُ رَمَضَانَ mjesec ramazan, شَهْرُ رَبِيعِ الْأَوَّلِ mjesec rebiul-evvel i t. d. U gornjem slučaju je riječ شَهْرُ uvijek أَلْمُضَافُ, a ime mjeseca أَلْمُضَافُ إِلَيْهِ.

Dani imaju ova imena:

يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ	petak	يَوْمُ الْاَلْتَلَاثَاءِ	utorak
يَوْمُ الْاَرْبَعَاءِ	subota	يَوْمُ الْاَلْاَحَدِ	srijeda
يَوْمُ الْاَلْاَحَدِ	nedjelja	يَوْمُ الْاَلْاَحَدِ	četvrtak.
يَوْمُ الْاَلْاَحَدِ	ponedjeljak		

Kao što se u našem jeziku riječ »nedjelja« često upotrebljuje za sedmicu tako se isto u arapskom uzima riječ جُمُعَةٌ na pr. بَعْدَ الْجُمُعَتَيْنِ poslije dvije sedmice.

Kad se hoće izraziti doba života uzima se riječ سِنٌ sin, عُمرٌ život ili هُوَ ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً ili سِنُهُ عَشْرُونَ سَنَةً Ima mu 15 godina; عُمرُهُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً Ima mu 20 godina. Sa riječi ابْنٌ broj dolazi u genitivu kao أَلْمُضَافُ إِلَيْهِ, a sa سِنٌ i عُمرٌ u nominativu kao predikat.

Kod brojeva, koji su sa 4 ili više cifara mogu se navesti hiljadice, pa stotice, jedinice i konačno desetice, a može obratno: jedinice, desetice, stotice pa hiljadice, na pr. 8.723 čovjeka:

ثَمَانِيَةُ آلَافٍ وَسَبْعُمِائَةٍ وَثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ رَجُلًا
ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ وَسَبْعُمِائَةٍ وَثَمَانِيَةُ آلَافٍ رَجُلٍ.

U složenim brojevima imenica se u rodu, broju i padežu ravna prema zadnjem broju. Stoga je u prvom od gornja dva primjera رَجُلًا, a u drugom رَجُلٍ.

2) Redni (ordinalni) brojevi, koji pokazuju koji je ko po redu.

Redni su brojevi ovo:

Muški rod:	Ženski rod:
أَوَّلُ prvi	أَوَّلَى prva
ثَانِي drugi	ثَانِيَةً druga
ثَالِثُ treći	ثَالِثَةً treća
رَابِعُ četvrti	رَابِعَةً četvrta
خَامِسُ peti	خَامِسَةً peta
سَادِسُ šesti	سَادِسَةً šesta
سَابِعُ sedmi	سَابِعَةً sedma
ثَامِنُ osmi	ثَامِنَةً osma
تَاسِعُ deveti	تَاسِعَةً deveta
عَاشِرُ deseti	عَاشِرَةً deseta
أَلْحَادِي عَشَرَ jedanaesti	أَلْحَادِيَّةٌ عَشْرَةٌ ¹⁾ jedanaesta
ثَانِي عَشَرَ dvanaesti	ثَانِيَّةٌ عَشْرَةٌ dvanaesta
ثَالِث عَشَرَ trinaesti	ثَالِثَةٌ عَشْرَةٌ trinaesta
رَابِع عَشَرَ četрнаesti	رَابِعَةٌ عَشْرَةٌ četrnaesta
خَامِس عَشَرَ petnaesti	خَامِسَةٌ عَشْرَةٌ petnaesta
سَادِس عَشَرَ šesnaesti	سَادِسَةٌ عَشْرَةٌ šesnaesta
سَابِع عَشَرَ sedamnaesti	سَابِعَةٌ عَشْرَةٌ sedamnaesta
ثَامِن عَشَرَ osamnaesti	ثَامِنَةٌ عَشْرَةٌ osamnaesta
تَاسِع عَشَرَ devetnaesti	تَاسِعَةٌ عَشْرَةٌ devetnaesta
اَلْعِشْرُونَ dvadeseti-a	

¹⁾ Drugi suglasnik riječi عَشْرَةٌ može dobiti vokal – pa riječ glasi: اَلْحَادِيَّةُ عَشْرَةٌ.

Kod rednih brojeva od 20—100 dolaze najprije jedinice, a onda desetice sa veznikom وَ *i*, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

الدَّوَاسِعُونَ وَالْأَوَّلُونَ dvadeset i prvi
الدَّوَاسِعُونَ وَالْثَّانِي dvadeset i drugi
الدَّوَاسِعُونَ وَالْثَّالِث dvadeset i treći

Redni brojevi od 100 dalje imaju ovake oblike:

الْمِائَةُ stoti	الْمِائَةُ stota
الْأَوَّلُ وَالْمِائَةُ sto i prvi	الْأَوَّلُ وَالْمِائَةُ sto i prva
الْثَّانِي وَالْمِائَةُ sto i drugi	الْثَّانِي وَالْمِائَةُ sto i druga
الْثَّالِثُ وَالْمِائَةُ sto i treći	الْثَّالِثُ وَالْمِائَةُ sto i treća
الْأَلْفُ hiljaditi	الْأَلْفُ hiljadita
الْأَوَّلُ وَالْأَلْفُ hiljadu i prvi	الْأَوَّلُ وَالْأَلْفُ hiljadu i prva
الْثَّانِي وَالْأَلْفُ hiljadu i drugi	الْثَّانِي وَالْأَلْفُ hiljadu i druga
الْثَّالِثُ وَالْأَلْفُ hiljadu i treći	الْثَّالِثُ وَالْأَلْفُ hiljadu i treća
الْأَوَّلُ وَالْمِائَةُ وَالْأَلْفُ hiljadu sto i prvi	الْأَوَّلُ وَالْمِائَةُ وَالْأَلْفُ hiljadu sto i prva.

Deklinacija rednih brojeva

Jedinice rednih brojeva od 1—10 sklanjaju se kao imenice potpune deklinacije¹⁾; jedino je broj الْأَوَّلُ *prva* nepromjenljiv, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ	الرَّجُلُ الْأَوَّلُ prvi čovjek	الْأَمْرَأَةُ الْأَوَّلُ prva žena
Genitiv	الرَّجُلِ الْأَوَّلِ prvoga čovjeka	الْأَمْرَأَةِ الْأَوَّلِ prve žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الْأَوَّلَ prvoga čovjeka	الْأَمْرَأَةَ الْأَوَّلَ prvu ženu

¹⁾ Jedino broj الثَّانِي *drugi* glasi u nominativu i genitivu الثَّانِي a u akuzativu الثَّانِي, jer konsonant ي na kraju riječi ne može primiti nikakva drugog vokala osim ع (e).

Brojevi od 11—19 su nepromjenljivi i oba se broja svršuju na vokal e (ـَ), na pr.

	Muški rod:	Ženski rod:
Nominativ	الرَّجُلُ الثَّلَاثَ عَشَرَ trinaesti čovjek	الْإِمْرَأَةُ الثَّلَاثَ عَشَرَ trinaesta žena
Genitiv	الرَّجُلِ الثَّلَاثَ عَشَرَ trinaestoga čovjeka	الْإِمْرَأَةِ الثَّلَاثَ عَشَرَ trinaeste žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الثَّلَاثَ عَشَرَ trinaestoga čovjeka	الْإِمْرَأَةَ الثَّلَاثَ عَشَرَ trinaestu ženu.

Desetice brojeva od 20—90 mijenjaju se kao imenice u pravilnoj množini muškog roda bez obzira na rod imenice na koju se odnose, na pr.

	Muški rod:	Ženski rod:
Nominativ	الرَّجُلُ الْعِشْرُونَ dvadeseti čovjek	الْإِمْرَأَةُ الْعِشْرُونَ dvadeseta žena
Genitiv	الرَّجُلِ الْعِشْرِينَ dvadesetoga čovjeka	الْإِمْرَأَةِ الْعِشْرِينَ dvadesete žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الْعِشْرِينَ dvadesetoga čovjeka	الْإِمْرَأَةَ الْعِشْرِينَ dvadesetu ženu

Redni broj može imati određeni član اَلْ , a može biti i neodređen. On kao atribut (الصِّفَةُ) dolazi uvijek iza imenice na koju se odnosi pa se u rodu, broju i padežu i određenosti (التَّعْرِيفُ) i neodređenosti (التَّنْكِيرُ) ravna prema svojoj imenici, na primjer:

Nominativ	{ الرَّجُلُ الثَّلَاثُ وَالْعِشْرُونَ } رَجُلٌ ثَالِثٌ وَعِشْرُونَ	dvadeset i treći čovjek
Genitiv	الرَّجُلِ الثَّلَاثِ وَالْعِشْرِينَ	dvadeset i trećega čovjeka
Akuzativ	الرَّجُلَ الثَّلَاثَ وَالْعِشْرِينَ	dvadeset i trećega čovjeka

Ako broj اَوَّلُ prvi dođe kao المُضَافُ imenici na koju se odnosi, onda znači početak, na pr. اَوَّلُ الشِّتَاءِ početak zime.

3) Dioni (distributivni) brojevi to jest oni kojim se odgovara na pitanje po koliko?

Ovi se brojevi tvore:

1) Da se glavni broj ponovi u akuzativu, na pr. اِثْنَيْنِ اِثْنَيْنِ po dva, اِثْنَيْنِ اِثْنَيْنِ اِثْنَيْنِ po dvije, ثَلَاثَةٌ ثَلَاثَةٌ po tri, ثَلَاثًا ثَلَاثًا po tri (žene).

2) Na slijedeće oblike bez obzira na rod:

أَحَدٌ ili مَوْحَدٌ po jedan (a)	سَدَسٌ ili سُدَاسٌ po šest
ثَنَاءٌ ili مَثْنِيٌ po dva (dvije)	سَبْعٌ ili سَبْعٌ po sedam
ثَلَاثٌ ili ثَلَاثٌ po tri	ثَمَانٌ ili ثَمَانٌ po osam
رُبَاعٌ ili مَرْبَعٌ po četiri	تِسْعٌ ili تِسْعٌ po devet
خَمَاسٌ ili خَمْسٌ po pet	عَشَرٌ ili عَشَرٌ po deset

Dioni brojevi dalje od 10 izrazuju se tako da se glavni broj ponovi, na pr. خَمْسَةَ عَشَرَ خَمْسَةَ عَشَرَ po petnaest.

Distributivni brojevi se ne mijenjaju.

4) Priloški (adverbni) brojevi su kojim se odgovara na pitanje koliko puta? To su:

Singular:	Dual:	Plural:
مَرَّةٌ jedan puta	مَرَّتَيْنِ dva puta	ثَلَاثَ مَرَّاتٍ tri puta
دَفْعَةٌ „	دَفْعَتَيْنِ „	ثَلَاثَ دَفْعَاتٍ devet puta
كُرَّةٌ „	كُرَّتَيْنِ „	عَشْرَ كُرَّاتٍ dvadeset puta

Adverbni brojevi uvijek stoje u akuzativu.

5) Množni (multiplikativni) brojevi su kojima se odgovara na pitanje kolikostruk?

Multiplikativni su brojevi:

مُفْرَدٌ jednostruk	ثَلَاثٌ trostruk
مُثْنِيٌ dvostruk	مَرْبَعٌ četverostruk

Iz infinitiva se izvode ovi oblici:

1) Svršeno vrijeme (perfekat — **اَلْفِعْلُ الْمَاضِي**), na pr. **كَتَبَ** *Pisao je*; **طَلَبَ** *Tražio je*.

2) Trajno vrijeme (imperfekta — **اَلْفِعْلُ الْمَضَارِعُ**), na pr. **يَكْتُبُ** *Piše ili će pisati*; **يَطْلُبُ** *Traži ili će tražiti*.

3) Zapovijedni način (imperativ — **اَلْأَمْرُ وَالنَّهْيُ**).

4) Glagolski pridjev aktivni (particip aktiva — **اِسْمُ الْفَاعِلِ**).

5) Glagolski pridjev pasivni (particip pasiva — **اِسْمُ الْمَفْعُولِ**).

Po obliku se arapski glagoli dijele na osnovne (**اَصْلِيّ**) i proširene (**ذُو زِيَادَةٍ**).

Osnovni glagoli mogu imati:

I tri korjenita suglasnika (**اَلثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ**), na pr. **قَتَلَ** *Ubio je*. (on).

II četiri korjenita suglasnika (**الرُّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ**), na pr. **تَرَجَّمَ** *Preveo je* (on).

Najviše je glagola koji imaju tri korjenita suglasnika.

Proširene vrste glagola, koje se tvore od glagola, koji imaju tri korjenita suglasnika, zovu se **اَلثَّلَاثِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ** i mogu biti:

1 od četiri suglasnika (**الرُّبَاعِيُّ**),

2 od pet (**اَلْخَمْسِيُّ**) i

3 od šest suglasnika (**اَلْسَدَّاسِيُّ**).

الرُّبَاعِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ zovu se proširene vrste, koje se dobiju od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika. O ovim glagolima ćemo kasnije govoriti.

Glagoli od tri korjenita suglasnika (**اَلثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ**)

Perfekta (**اَلْفِعْلُ الْمَاضِي**) i imperfekta (**اَلْفِعْلُ الْمَضَارِعُ**)

Glagoli od tri korjenita suglasnika sačinjavaju I vrstu glagola.

Prema vokalu srednjeg suglasnika (عَيْنُ الْفِعْلِ) u perfektu i imperfektu glagola prva vrsta se dijeli na 6 razreda (أَلْبَابُ pl. (الْأَبْوَابُ):

Perfekat (الْمَاضِي)	Imperfekat (الْمُضَارِعُ)	Perfekat (الْمَاضِي)	Imperfekat (الْمُضَارِعُ)
1) فَعَلَ	يَفْعُلُ na pr.	كَتَبَ	يَكْتُبُ pisati ¹⁾
2) فَعَلَ	يَفْعِلُ „ „	جَلَسَ	يَجْلِسُ sjediti
3) فَعَلَ	يَفْعُلُ „ „	فَتَحَ	يَفْتَحُ otvoriti
4) فَعَلَ	يَفْعُلُ „ „	عَلِمَ	يَعْلَمُ znati
5) فَعُلُ	يَفْعُلُ „ „	حَسُنَ	يَحْسُنُ lijep biti
6) فَعِلَ	يَفْعِلُ „ „	حَسِبَ	يَحْسِبُ misliti

U gornjem primjeru je perfekat i imperfekat glagola naveden u 3 licu singulara, jer se od trećeg lica dodavanjem nastavaka tvore druga lica singulara, duala i plurala.

Mijenjanje perfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيفُ الْفِعْلِ الْمَاضِي)

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ) كَتَبَ	Napisao je ili Napisa i t. d.
Dual m. r.	(تَنْثِيَةُ الْمَذَكَّرِ) كَتَبَا	Napisala su njih dva
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ) كَتَبُوا ²⁾	Napisali su oni
Sing. ž. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَوْنُثُ) كَتَبَتْ	Napisala je
Dual ž. r.	(تَنْثِيَةُ الْمَوْنُثِ) كَتَبَتَا	Napisale su njih dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمَوْنُثِ) كَتَبْنَ	Napisale su one.

¹⁾ Perfekat i imperfekat radi kratkoće prevodićemo infinitivom.

²⁾ Kad je u perfektu ili imperfektu glagola u 3 licu plurala na kraju و, dodaje se u pismu tome و zaštitni (أَلِفُ الْوَقَائِيَةِ) ا, koji se ne izgovara.

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	(الْفَرْدُ الْمَذَكَّرُ)	كَتَبْتَ	Napisao si ti
Dual m. r.	(تَنْثِيَةُ الْمَذَكَّرِ)	كَتَبْتُمَا	Napisali ste vas dvojica
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	كَتَبْتُمْ	Napisali ste vi
Sing. ž. r.	(الْفَرْدُ الْمَوْنَتُ)	كَتَبْتَ	Napisala si ti
Dual ž. r.	(تَنْثِيَةُ الْمَوْنَتِ)	كَتَبْتُمَا	Napisale ste vas dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمَوْنَتِ)	كَتَبْتَنَّ	Napisale ste vi.

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	(الْفَرْدُ)	كَتَبْتُ	Napisao (la) sam
Plur. 1 lica oba r.	(الْجَمْعُ)	كَتَبْنَا	Napisali (le) smo.

Svršeno vrijeme (الْفِعْلُ الْمَاضِي — perfekat) izražava prošlo ili predašnje svršeno vrijeme (perfekat ili aorist).

Glagolski nastavci, koji se vide u gornjem primjeru, nisu drugo nego sastavljene lične zamjenice u nominativu (الضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ الْمَرْفُوعُ). Ove se lične zamjenice smatraju glagolskim subjektom. Jedini nastavak ت nije lična zamjenica nego oznaka ženskog roda, a glagolski je subjekat zamišljeno هِيَ ona, koje se u glagolu pomišlja. Isto tako u 3 licu singulara muškog roda glagolski je subjekat lična zamjenica هُوَ on, koja se u glagolu pomišlja, ako iza glagola ne slijedi kao subjekat koja druga riječ.

Negativni perfekat se tvori ako se pred njega stavi niječna čestica مَا, na pr. مَا كَتَبَ Nije napisao.

Mijenjanje imperfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيفُ الْفِعْلِ الْمُضَارِعِ)

3 lice (الْثَلَاثُ)

Sing. m. r.	(الْفَرْدُ الْمَذَكَّرُ) يَكْتُبُ	Piše ili pisaće
Dual m. r.	(تَنْثْنِيَةُ الْمَذَكَّرِ) يَكْتُبَانِ	Pišu ili pisaće njih dva
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ) يَكْتُبُونَ	Pišu ili pisaće oni
Sing. ž. r.	(الْفَرْدُ الْمَوْنُثُ) تَكْتُبُ	Piše ili pisaće (ž.)
Dual ž. r.	(تَنْثْنِيَةُ الْمَوْنُثِ) تَكْتُبَانِ	Pišu ili pisaće njih dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمَوْنُثِ) يَكْتُبْنَ	Pišu ili pisaće one.

2 lice (الْمُعَاظُ)

Sing. m. r.	(الْفَرْدُ الْمَذَكَّرُ) تَكْتُبُ	Pišeš ili pisaćeš
Dual m. r.	(تَنْثْنِيَةُ الْمَذَكَّرِ) تَكْتُبَانِ	Pišete ili pisaćete vas dva
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ) تَكْتُبُونَ	Pišete ili pisaćete vi
Sing. ž. r.	(الْفَرْدُ الْمَوْنُثُ) تَكْتُبِينَ	Pišeš ili pisaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	(تَنْثْنِيَةُ الْمَوْنُثِ) تَكْتُبَانِ	Pišete ili pisaćete vas dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمَوْنُثِ) تَكْتُبْنَ	Pišete ili pisaćete vi.

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	(الْفَرْدُ) أَكْتُبُ	Pišem ili pisaću
Plur. 1 lica oba r.	(الْجَمْعُ) نَكْتُبُ	Pišemo ili pisaćemo.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ) se dakle tvori tako da se korjenu spočetka doda ا, ت, ي ili ن, koji se zovu حُرُوفُ الْمُضَارَعَةِ, a sadržani su u riječi أَتَيْنَ.

U oblicima imperfekta lična zamjenica kao glagolski subjekat zamišlja se u svim oblicima singulara osim 2 lica žen. roda.

Tako:

u 3 licu sing. m. r. — يَكْتُبُ — هُوَ on

u 3 licu sing. ž. r. — تَكْتُبُ — هِيَ ona

u 2 licu sing. m. r. — تَكْتُبُ — أَنْتَ ti

u 1 licu sing. oba r. — أَكْتُبُ — أَنَا ja.

Isto tako se zamišlja zamjenica نَحْنُ *mi* u 1 licu plurala oba roda, na pr. نَكْتُبُ .

U 2 licu žen. r. glagolski subjekat je اِي .

U dualu imperfekta je subjekat اِ, koji označuje dvojину, u pluralu muškog roda و , a pluralu ženskog roda ن .

Trajno vrijeme (الْفِعْلُ الْمَصَارِعُ — imperfekat) izražava sadašnje (prezent) ili buduće vrijeme (futura).

Ako se pred imperfekat stavi čestica سَوْفَ ili سَ, onda imperfekat znači samo futur, na pr. سَوْفَ أَكْتُبُ ili سَأَكْتُبُ *Pisaću*.

Isto tako imperfekat može imati značenje futura, ako se pred imperfekat stavi negativna čestica لَا *neće*, na pr. لَا يَكْتُبُ *Neće pisati*. Stavi li se pred imperfekat negativna čestica مَا *nije*, onda ima značenje prezenta, na pr. مَا يَكْتُبُ *Ne piše*.

Riječ قَدْ pred imperfektom znači »katkada«, a pred perfektom »već«.

Nema naročita pravila, po kome bi se utvrdilo koji glagoli I vrste idu po kome razredu, nego se to mora iz prakse naučiti. Jedino treba zapamtiti da glagoli, koji idu u treći razred I vrste, imaju drugi ili treći korjeniti suglasnik jedan od 6 guturalnih suglasnika (حُرُوفُ الْمَلَقِ). To su ح , خ , ع , غ , هـ , ا. Izuzetak je glagol اِيَّكُ, اِيَّاكَ, اِيَّاهُ, اِيَّاهَا *sustezati se, ne htjeti*. Medutim nisu svi glagoli u kojih je drugi ili treći korjeniti suglasnik grleni od 3 razreda I vrste, na pr. فَعِمَ — يَفْعَمُ — فَعِمَ *razumjeti*.

Prelazni i neprelazni glagoli

Po svome značenju glagoli se dijele na:

1) Prelazne (tranzitivne **الْفِعْلُ الْمَتَعَدِّي**), ako glagolska radnja prelazi na neki predmet (objekat **الْمَفْعُولُ بِهِ**), na pr. **أَكْتُبُ كِتَابًا** *Pišem knjigu*. U ovom primjeru je **أَكْتُبُ** pišem glagol, a **كِتَابًا** knjigu objekat.

Glagolski objekat stoji u akuzativu.

2) Neprelazne (intransitivne **الْفِعْلُ الْأَنْزِمُ**) t. j. one glagole, čija radnja ne prelazi na predmet (objekat), na pr. **أَذْهَبُ** *Idem*.

Glagoli 1, 2, 3 i 6 razreda 1 vrste većinom su tranzitivni, ali ih ima i intransitivnih, na pr. **خَرَجَ يَخْرُجُ** *izaći*, **جَلَسَ يَجْلِسُ** *sjediti*, **ذَهَبَ يَذْهَبُ** *otići*, **أَعِمَّ يَنْعِمُ** *udobno živjeti*.

Glagoli 4 razreda 1 vrste mogu biti tranzitivni, ali su većinom intransitivni, i izrazuju neko prolazno stanje, na pr. **حَزَنَ يَحْزَنُ** *tužan biti*, **فَرِحَ يَفْرَحُ** *radovati se*.

Glagoli 5 razreda 1 vrste uvijek su intransitivni i kazuju stanje u kom se neko stalno nalazi, na pr. **حَسَنَ يَحْسَنُ** *lijep biti*, **رُحِبَّ يَرْحِبُ** *ružan biti*.

Vježba 35

Subjekat glagolske rečenice (**الْفَاعِلُ**)

Glagolski subjekat može biti:

1) Lična zamjenica (**الْمُضَمَّرُ**) i

2) Koje drugo ime (**الْمُظْهَرُ**).

Lična zamjenica kao subjekat glagolske rečenice može biti:

a) lični nastavak, koji se izgovara, na pr. **كَتَبْتُ** *Pisao sam* (تُ), **كَتَبْتَنِي** *Pisale ste* (نِ), **مَا يَكْتُبُونَ** *Ne pišu* (وِ) i t. d. ili

b) lična zamjenica koja se zamišlja, na pr. **كَتَبَ (هُوَ)** *Pisao je*, **يَكْتُبُ (هُوَ)** *Piše* ili *pišaće*, **أَكْتُبْ (أَنْتَ)** *Piši!* (أَنْتَ), **أَكْتُبْ (أَنَا)** *Pišem* ili *ću pisati* i t. d.

Lična zamjenica, koja se izgovara kao lični nastavak ili se samo uz glagol pomišlja, može dakle biti subjekat (الْفَاعِلُ) svih oblika perfekta i imperfekta.

Ako je međutim glagolski subjekat koje drugo ime (الْفَاعِلُ الْمُنْظَرُ), onda glagol uvijek stoji samo u 3 licu singulara perfekta ili imperfekta, pa subjekat bio u jednini, dvojini ili množini, na pr. دَهَبَ زَيْدٌ *Otišao je Zejd*, يَجِي هَذَانِ *Dolaze ova dvojica*, سَأَلَتِ الْمُعَلِّمَاتُ *Pitale su učiteljice* i t. d.

Subjektat glagolske rečenice ne može stajati prije svoga glagola.

Slaganje glagola sa subjektom u glagolskoj rečenici

Glagol je u glagolskoj rečenici (الْمُجْمَلَةُ الْفِعْلِيَّةُ) u 3 licu singulara muškog roda, ako je subjekat muškoga roda, a u 3 licu singulara ženskoga roda, ako je subjekat ime ženskoga roda, na pr. دَهَبَ زَيْدٌ *Otišao je Zejd*, ذَهَبَتِ الزَّيْنَبَانِ *Otišle su dvije Zejnebe*.

Glagol može stajati u singularu muškog i ženskog roda:

1) Kada subjekat, koji je ženskoga roda, ne slijedi neposredno iza glagola, na pr. جَاءَ (جَاءَتْ) الْيَوْمَ الْأَخْتُ *Došla je danas sestra*.

2) Kada je subjekat imenica ženskog roda, koja ne znači žensko lice, na pr. طَلَعَ (طَلَعَتْ) الشَّمْسُ *Pošla je deva*, سَارَ (سَارَتْ) النَّاقَةُ *Izašlo je sunce*.

3) Ako je imenica kao subjekat u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnom pluralu ili zbirna imenica, na pr. جَاءَ (جَاءَتْ) الرِّجَالُ *Došli su ljudi*, جَاءَ (جَاءَتْ) الْمُعَلِّمَاتُ *Došle su učiteljice*, يَبَع (يَبَعَتْ) الشَّمَرُ *Dozrio je plod*.

Ako je u imenskoj rečenici (الْجَمْلَةُ الْإِسْمِيَّةُ) glagol predikat (الْحَبْرُ), mora se taj glagol sa subjektom imenske rečenice (الْمُبْتَدَأُ) slagati u rodu i broju kada je subjekat u singularu, dualu ili pravilnom pluralu muškog roda, na pr.:

الرَّجُلُ ذَهَبَ Čovjek je otišao الرِّجَالَانِ ذَهَبَا Dva su čovjeka otišla
الْمَرْأَةُ ذَهَبَتْ Žena je otišla الْمُسْلِمُونَ ذَهَبُوا Muslimani su otišli

Ako li je subjekat u pravilnom pluralu ženskoga roda ili u nepravilnoj množini, onda se glagol ili slaže sa subjektom ili stoji u singularu ženskoga roda, na pr.:

الْمُعَلِّمَاتُ ذَهَبْنَ Učiteljice su otišle
الرِّجَالُ ذَهَبُوا Ljudi su otišli
النِّسَاءُ ذَهَبْنَ Žene su otišle.

Vježba 36

Konjugacija pomoćnih glagola كَانَ biti i صارَ postati

Glagoli كَانَ (od كَوْنٌ) biti i صارَ (od صَبَرَ) postati spadaju u nepravilne glagole, pa se u perfektu i imperfektu konjugiraju ovako:

Glagol كَانَ biti:

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	كَانَ Bio je ili bi i t. d.	يَكُونُ Jest ili će biti
Dual m. r.	كَانَا Bila su njih dva	يَكُونَانِ Jesu ili će biti njih dvojica
Plur. m. r.	كَانُوا Bili su	يَكُونُونَ Jesu ili će biti
Sing. ž. r.	كَانَتْ Bila je	تَكُونُ Jest ili će biti (ž.)
Dual ž. r.	كَانَتَا Bile su njih dvije	تَكُونَانِ Jesu ili će biti njih dvije
Plur. ž. r.	كُنَّ Bile su	يَكُنْنَ Jesu ili će biti (ž.)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	كُنْتَ Bio si	تَكُونُ Jesi ili ćeš biti
Dual m. r.	كُنْتُمَا Bili ste vas dva	تَكُونَانِ Jeste ili ćete biti vas dva
Plur. m. r.	كُنْتُمْ Bili ste	تَكُونُونَ Jeste ili ćete biti
Sing. ž. r.	كُنْتِ Bila si	تَكُونِينَ Jesi ili ćeš biti (ž.)
Dual ž. r.	كُنْتُمَا Bile ste vas dvije	تَكُونَانِ Jeste ili ćete biti vas dvije
Plur. ž. r.	كُنْتُنَّ Bile ste	تَكُنْنَ Jeste ili ćete biti (ž.)

1 lice (الْمُسَكَّلِمُ)

Sing. oba r.	كُنْتُ Bio (la) sam	أَكُونُ Jesam ili ću biti
Pl. oba r.	كُنَّا Bili (le) smo	تَكُونُ Jesmo ili ćemo biti

Glagol صَارَ postati:

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	صَارَ Postao je	يَصِيرُ Postaje ili postaće ili postade i t. d.
Dual m. r.	صَارَا Postali su njih dva	يَصِيرَانِ Postaju ili postaće njih dva
Plur. m. r.	صَارُوا Postali su	يَصِيرُونَ Postaju ili postaće
Sing. ž. r.	صَارَتْ Postala je	تَصِيرُ Postaje ili postaće ona
Dual ž. r.	صَارَتَا Postale su njih dvije	تَصِيرَانِ Postaju ili postaće njih dvije
Plur. ž. r.	صِرْنَ Postale su one	يَصِرْنَ Postaju ili postaće one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	صِرْتَ	Postao si	تَصِيرُ	Postaješ ili postaćeš
Dual m. r.	صِرْتُمَا	Postali ste vas dva	تَصِيرَانِ	Postajete ili po- staćete vas dva
Plur. m. r.	صِرْتُمْ	Postale ste vi	تَصِيرُونَ	Postajete ili po- staćete vi
Sing. ž. r.	صِرْتِ	Postala si ti	تَصِيرِينَ	Postaješ ili postaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	صِرْتُمَا	Postale ste vas dvije	تَصِيرَانِ	Postajete ili po- staćete vas dvije
Plur. ž. r.	صِرْتُنَّ	Postale ste	تَصِيرْنَ	Postajete ili postaćete vi (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing.ob.r.	صِرْتُ	Postao (la) sam	أَصِيرُ	Postajem ili postaću
Pl. oba r.	صِرْنَا	Postali (le) smo	نَصِيرُ	Postajemo ili postaćemo

Pravi imperfekat (predašnje nesvršeno vrijeme) tvori se, ako glagol كَانَ u perfektu dode pred imperfekat drugog glagola, na pr.:

كَانَ يَكْتُبُ	Pisaše on	كَانَتْ تَضْحَكُ	Smijaše se ona
كَانَا يَجْلِسَانِ	Sjedahu njih dva	كَانُوا يَفْرَحُونَ	Radovahu se oni.

Pluskvamperfekat (davno prošlo vrijeme) tvori se, ako se كَانَ u perfektu (često sa česticom قَدْ već) stavi pred perfekat drugog glagola, na pr. *Bio je (već) otišao,* *Bili smo (već) napisali.*

Glagol كَانَ kao pomoćni glagol slaže se s drugim glagolom u rodu i broju, na pr. *كُنَّا كَتَبْنَا, كَانَ ذَهَبَ.*

Kad glagol كَانَ dode pred imensku rečenicu, onda može biti spona (kopula) i njegov perfekat (كَانَ) se u našem jeziku prevodi prezentom, a imperfekat (يَكُونُ) futurom. U ovom slučaju subjekat pomoćnog glagola (إِسْمُ كَانَ) stoji u nominativu, a predikat (خَبَرُ كَانَ) u akuzativu, na pr. كَانَ الرَّجُلُ عَالِمًا Čovjek je učen, يَكُونُ الرَّجُلُ عَالِمًا Čovjek će biti učen.

Glagol كَانَ pred imenskom rečenicom može nekada imati značenje glagola »biti« u perfektu, na pr. كَانَ زَيْدٌ فَقِيرًا فَصَارَ غَنِيًّا Bio je Zejd siromah pa je postao bogat.

Vježba 37

Aktiv i pasiv (أَلْفَعْلُ الْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ وَ أَلْفِعْلُ الْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ)

Oblici perfekta i imperfekta, koje smo gore naučili, kazuju da glagolski subjekat (أَلْفَاعِلُ) vrši glagolsku radnju, na pr. Pisao je Muhammed, كَانَتْ عَائِشَةُ تَكْتُبُ Pisaše Aiša i t. d.

Glagoli, koji znače da subjekat vrši glagolsku radnju, stoje u aktivu (أَلْفَعْلُ الْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ ili skraćeno الْمَعْلُومُ). Ako glagolski subjekat na sebi trpi glagolsku radnju, onda se glagolski subjekat zove نَائِبُ أَلْفَاعِلِ zamjenik gl. subjekta, a glagol stoji u pasivu (أَلْفِعْلُ الْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ ili skraćeno الْمَجْهُولُ), na pr. كُتِبَ الْمَكْتُوبُ Napisano je pismo.

Pasiv od sve šest razreda I vrste glagola dolazi na oblik فُعِلَ za perfekat i يُفَعَّلُ za imperfekat.

Primjeri:

Perfekat (أَلْمَاضِي): Imperfekat (أَلْمُضَارِعُ):

3 lice (أَلْغَائِبُ)

Sing. m. r. طَلِبَ Tražen je يُطَلَّبُ Traži se on ili će se tražiti
Dual m. r. طَلِبَا Tražena su يُطَلَّبَانِ Traže se njih dva ili će se njih dva tražiti

- Plur. m. r. طَلِبُوا Traženi su يُطَلَّبُونَ Traže se ili će se tražiti
 Sing. ž. r. طَلِبَتْ Tražena je تُطَلَّبُ Traži se ili će se tražiti ona
 Dual ž. r. طَلِبَتَا Tražene su تُطَلَّبَانِ Traže se ili će se tražiti
 njih dvije njih dvije
 Plur. ž. r. طَلِبْنَ Tražene su يُطَلَّبْنَ Traže se ili će se tražiti (ž.).

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

- Sing. m. r. طَلِبْتَ Tražen si تُطَلَّبُ Tražiš se ili ćeš se tražiti
 Dual m. r. طَلِبْتُمَا Traženi ste تُطَلَّبَانِ Tražite se ili ćete se tražiti
 vas dva vas dva
 Plur. m. r. طَلِبْتُمْ Traženi ste تُطَلَّبُونَ Tražite se ili ćete se tražiti
 Sing. ž. r. طَلِبْتَ Tražena si تُطَلَّبِينَ Tražiš se ili ćeš se tražiti ti
 (ž.)
 Dual ž. r. طَلِبْتُمَا Tražene ste تُطَلَّبَانِ Tražite se ili ćete se tražiti
 vas dvije vas dvije
 Plur. ž. r. طَلِبْتُنَّ Tražene ste تُطَلَّبْنَ Tražite se ili ćete se tražiti
 (ž.).

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

- Sing. oba r. طَلِبْتُ Tražen sam أُطَلَّبُ Tražim se ili ću se tražiti
 Plur. oba r. طَلِبْنَا Traženi (e) نُطَلَّبُ Tražimo se ili ćemo se tražiti.
 smo

Aktivna glagolska rečenica pretvara se u pasivnu da se glagol pretvori u pasiv pa se ispusti glagolski subjekat aktivnog glagola (الْفَاعِلُ) i mjesto njega u nominativ stavi glagolski objekat (الْمَفْعُولُ بِهِ), koji se kad postane subjekat pasivnog glagola zove كَائِبُ الْفَاعِلِ, na pr. rečenica طَلَبَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا Tražio je Zejd Muhammeda u pasivu glasi طَلِبَ مُحَمَّدٌ Tražen je Muhammed; يَكْتُبُ زَيْدٌ مَكْتُوبًا Piše Zejd pismo u pasivu glasi يَكْتُبُ مَكْتُوبٌ Piše se pismo.

U složenim glagolskim oblicima t. j. u pravom imperfektu i pluskvamperfektu u pasivu dolazi samo glavni glagol, a pomoćni glagol ostaje nepromijenjen, na pr. *كَانَ يُطَلَّبُ زَيْدٌ كِتَابًا*. Tražase Zejd knjigu pretvoreno u pasiv glasi *كَانَ يُطَلَّبُ كِتَابٌ* Tražase se knjiga.

Pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli (الْفِعْلُ الْمُتَمَدِّي), jer intransitivni glagoli nemaju objekta, koji bi mogao zamijeniti gl. subjekat kad se glagol pretvori u pasiv.

Intransitivan glagol postaje tranzitivan, ako dobije objekat u genitivu sa prijedlogom (dalji objekat), na pr. *خَرَجَ زَيْدٌ* Izišao je Zejd — *خَرَجَ زَيْدٌ بِعَمْرٍو* Izveo je Zejd Amra. Pretvoreno u pasiv glasi *خَرَجَ عَمْرٍو* Izveden je Amr. Ovakav pasivni glagol ostaje uvijek u 3 licu singulara muškoga roda, a bez obzira na rod i broj objekta, na pr. *خَرَجَ بِالزَّيْدَيْنِ*, *خَرَجَ بِهِمَا*, *خَرَجَ بِهِ*, *خَرَجَ بِالْعِنْدَاتِ*, *خَرَجَ بِعِنْدٍ* i t. d.

Pravila, koja vrijede za slaganje aktivnog glagola sa svojim subjektom, vrijede potpuno i kad je glagol u pasivu, na pr. *سَأَلَ مُحَمَّدٌ عَائِشَةَ* Pitao je Muhammed Aišu, glasi u pasivu: *سُئِلَتْ عَائِشَةُ* Pitana je Aiša.

Vježba 38

Mijenjanje glagola po načinima

Po načinima se mijenja samo imperfekat glagola (الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ). Imperfekat ima tri načina:

- 1) Određeni način (الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ)
- 2) Zavisni način (الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ) i
- 3) Skraćeni način (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ).

1) Pravilni glagoli u određenom načinu svršuju se prema onome, što smo već gore vidjeli u nekim oblicima na vokal »u« (ـُ), a u nekim na stanovite lične nastavke, na pr. يَكْتُبُ, يَكْتُبَانِ, يَكْتُبُونَ, يَكْتُبْنَ i t. d.

2) Pravilni glagoli u zavisnom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ) svršuju se na vokal »e« (ـِ) u oblicima imperfekta, koji su bez ličnog nastavka. Oblici, koji imaju lične nastavke, gube u ovom načinu نِ ili نِ svagdje osim plurala ženskog roda, na pr. يَكْتُبُ, يَكْتُبْنَ, يَكْتُبُوا, يَكْتُبْنَ i t. d.

3) Pravilni glagoli u skraćenom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) svršuju se na suglasnik bez vokala (ـَ) u oblicima imperfekta, koji nemaju ličnog nastavka. Oblici koji imaju nastavke kao i u zavisnom načinu gube nastavak svagdje osim plurala ž. r., na pr. يَكْتُبُ, أَكْتُبُ, يَكْتُبَا, يَكْتُبُوا, يَكْتُبْنَ i t. d.

Primjeri:

Određeni način	Zavisni način	Skraćeni način
(الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ)	(الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ)	(الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ)

3 lice (الْفَاعِلُ)

Sing. m. r.	يَكْتُبُ	(لَنْ) يَكْتُبُ	يَكْتُبُ (لَمْ)
Dual m. r.	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبَا	يَكْتُبَا
Plur. m. r.	يَكْتُبُونَ	يَكْتُبُوا	يَكْتُبُوا
Sing. ž. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. ž. r.	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. m. r.	تَكْتُبُونَ	تَكْتُبُوا	تَكْتُبُوا

Sing. ž. r.	تَكْتُبِينَ	تَكْتُبِي	تَكْتُبِي
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ

1 lice (الْمُسَكَّلِمُ)

Sing. oba r.	أَكْتُبُ	أَكْتُبُ	أَكْتُبُ
Plur. oba r.	نَكْتُبُ	نَكْتُبُ	نَكْتُبُ

Arapski određeni način (الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ) odgovara potpuno određenom načinu srpskohrvatskog jezika.

Srpskohrvatski jezik nema zavisnog načina. U ovom načinu dolazi arapski imperfekat kad stoji u podređenoj rečenici i to poslije ovih čestica:

أَنْ da, لَنْ neće (nikako); كَيْ da i إِذَنْ tada.

Iza čestica أَنْ i كَيْ može doći negativna čestica لَا ne pa onda imaju oblik أَلَّا (sastavljeno od أَنْ i لَا) da ne, كَيْلَا da ne. Isto tako pred ove čestice može doći prijedlog لِي da, na pr. لِأَنْ da, لِكَيْ da, لِئَلَّا da ne, لِكَيْلَا da ne.

Ako imperfekat stoji u zavisnom načinu, stajaće u istom načinu i svaki imperfekat, koji iza njega slijedi sa veznikom وَ i, na pr. أَن يَدْخُلَ وَ يَجْلِسَ عِنْدَهُ. Naredio mu je da unide i sjede kod njega.

Skraćeni način obično odgovara imperativu ili kondicionalu srpskohrvatskog jezika. Ovaj način dolazi poslije čestica:

لِي nek (لَا أَلْتَمِرُ), لَا ne, nek ne (لَا أَلْتَمِرُ), na pr. لِيْخْرُجْ Nek (on) izade! لَا تَدْخُلْ Ne ulazi! Osim toga ovaj način dolazi iza negativnih čestica لَمْ nije i لَمْأَ nije još (nikada). Imperfekata iza ovih negativnih čestica ima značenje negativnog perfekta, na pr. لَمْ أَكْتُبْ هَذَا Nisam to napisao, لَمْأَ أَكْتُبْ هَذَا Nisam to još (nikada) napisao.

Pomoćni glagoli كَانُ i صَارَ su nepravilni pa u njih skraćeni način glasi ovako:

	Glagol كَانُ	Glagol صَارَ
3 lice (الْفَائِبُ)		
Sing. m. r.	يَكُنْ (لَمْ) ¹⁾	يَصِرْ (لَمْ)
Dual m. r.	يَكُونَا	يَصِيرَا
Plur. m. r.	يَكُونُوا	يَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	تَكُنَّ	تَصِرْنَ
2 lice (الْمُخَاطَبُ)		
Sing. m. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual m. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. m. r.	تَكُونُوا	تَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُونِي	تَصِيرِي
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	تَكُنَّ	تَصِرْنَ
1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)		
Sing. oba r.	أَكُنْ	أَصِرْ
Plur. oba r.	نَكُنْ	نَصِرْ

Vježba 39

Imperativ (فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ)

Imperativ je način kojim se zapovijeda (الْأَمْرُ) ili zabranjuje (النَّهْيُ). Imperativ se tvori od imperfekta u skraćenom načinu i to aktivni imperativ od aktivnog imperfekta, a pasivni od pasivnog.

¹⁾ Oblici imperfekta bez nastavka od glagola كَانُ u jednini (osim 2 lica žen. roda) i u množini 1 lica mogu glasiti i يَكُ، تَكُ، أَكُ، نَكُ.

Imperativ može biti za 3 lice (أَمْرُ الْغَائِبِ ili نَهْيُ الْغَائِبِ) i za 2 lice (أَمْرُ الْحَاضِرِ ili نَهْيُ الْحَاضِرِ).

a) Imperativ za 3 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 3 licu (أَمْرُ الْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred imperfekat u skraćenom načinu stavi čestica لَا (لَا أَلْمُرُ) nek, na pr. يَطْلُبُ Neka traži!

2) Imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (نَهْيُ الْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لَا (لَا أَلْنَهِي) nek ne, na pr. لَا يَطْلُبُ Neka ne traži!

U oba slučaja imperativ za 3 lice može biti u aktivu (أَلْمَعْلُومُ) i u pasivu (أَلْمَجْهُولُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu

(أَمْرُ الْغَائِبِ أَلْمَعْلُومُ):

Sing. m. r.	يَطْلُبُ	Neka traži!
Dual m. r.	يَطْلُبَا	Neka traže njih dva!
Plur. m. r.	يَطْلُبُوا	Neka oni traže!
Sing. ž. r.	تَطْلُبُ	Neka ona traži!
Dual ž. r.	تَطْلُبَا	Neka njih dvije traže!
Plur. ž. r.	يَطْلُبْنَ	Neka one traže!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu

(أَمْرُ الْغَائِبِ أَلْمَجْهُولُ):

Sing. m. r.	يُطْلَبُ	Neka se on traži! (Neka ga traže!) ¹⁾
Dual m. r.	يُطْلَبَا	Neka se njih dva traže! (Neka njih dvojicu traže!)
Plur. m. r.	يُطْلَبُوا	Neka se oni traže! (Neka ih traže!)

¹⁾ Naš jezik ne voli pasiv, pa ga zamjenjuje povratnim glagolima, koji su postali od prelaznih glagola ili aktivnim glagolom u 3 licu množine muškoga roda.

Sing. ž. r.	لَا تُطَلِّبْ	Nek se ona ne traži! (Nek je ne traže!)
Dual ž. r.	لَا تُطَلِّبَا	Nek se njih dvije ne traže! (Neka njih dvije ne traže!)
Plur. ž. r.	لَا يُطَلِّبَنَّ	Nek se one ne traže! (Nek ih ne traže!)
S. 1 lica oba r.	لَا أُطَلِّبْ	Nek se ne tražim! (Nek me ne traže!)
Pl. 1 lica oba r.	لَا نَطَلِّبْ	Nek se ne tražimo! (Nek nas ne traže!)

b) Imperativ za 2 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْمَاضِي). Ovaj se oblik tvori tako, da se sa imperfekta u skraćenom načinu ukine početno slovo (حَرْفُ الْمَضَارَعَةِ) i mjesto njega stavi (هَمْزَةُ الْوَصْلِ). Ovo se hemze čita sa »u« (ـُ), ako je srednji suglasnik imperfekta također sa »u« (ako je dakle glagol 1 ili 5 razreda I vrste), a inače hemze dobije vokal »i« (ـِ), na pr. *اُطَلِّبْ Traži! اُجْلِسْ Sjedi!*

2) Imperativ kojim se zabranjuje 2 licu (نَهْيُ الْمَاضِي). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لَا ne, na pr. *لَا تَطَلِّبْ Ne traži!* I imperativ za 2 lice može u oba slučaja biti u aktivu (الْمَعْلُومُ) i u pasivu (الْمَجْعُولُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْمَاضِي الْمَعْلُومُ):

Muški rōd:

Ženski rod:

Sing. اُطَلِّبْ Traži!

اُطَلِّبِي Traži (ž.)!

Dual اُطَلِّبَا Tražite vas dva!

اُطَلِّبَا Tražite vas dvije!

Plur. اُطَلِّبُوا Tražite!

اُطَلِّبَنَّ Tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْخَاضِرِ الْمَجْهُولِ) tvori se da se pred 2 lice pasivnog imperfekta u skraćenom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) stavi čestica لِ (لَمْ أَلَاَمِرِ), na pr.:

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Muški rod:

Ženski rod:

Singular	تُطَلَّبُ	Budi tražen!	تُطَلَّبِي	Budi tražena!
Dual	تُطَلَّبَا	Budite traženi vas dva!	تُطَلَّبَا	Budite tražene vas dvije!
Plural	تُطَلَّبُوا	Budite traženi!	تُطَلَّبْنَ	Budite tražene!

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r. أَطْلُبُ Neka me tražite!

Pl. oba r. نَطْلُبُ Neka nas tražite!

Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْخَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. لَا تَطْلُبُ Ne traži!

Dual m. r. لَا تَطْلُبَا Ne tražite vas dva!

Plur. m. r. لَا تَطْلُبُوا Ne tražite!

Sing. ž. r. لَا تَطْلُبِي Ne traži (ž.)!

Dual ž. r. لَا تَطْلُبَا Ne tražite vas dvije!

Plur. ž. r. لَا تَطْلُبْنَ Ne tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْخَاضِرِ الْمَجْهُولِ):

2 lice

Sing. m. r. لَا تُطَلَّبُ Ne budi tražen!

Dual m. r. لَا تُطَلَّبَا Ne budite vas dva traženi!

Plur. m. r. لَا تُطَلَّبُوا Ne budite traženi!

Sing. ž. r. لَا تُطَلَّبِي Ne budi tražena!

Dual ž. r. لَا تُطَلَّبَا Ne budite vas dvije tražene!

Plur. ž. r. لَا تُطَلَّبْنَ Ne budite tražene!

1 lice

Sing. oba r. لَا أَطْلُبُ Neka me ne tražite!

Plur. oba r. لَا نَطْلُبُ Neka nas ne tražite!

Primjeri za imperativ 3 i 2 lica pomoćnih glagola صَارَ i كَانَ :

3 lice

2 lice

Sing. m. r. لَيَكُنْ Neka on bude!

كُنْ Budi!

Dual m. r. لَيَكُونَا Neka njih dva budu!

كُونَا Budite vas dvojica!

Plur. m. r. لَيَكُونُوا Nek oni budu!

كُونُوا Budite!

Sing. ž. r. لَتَكُنْ Neka ona bude!

كُونِي Budi (ž.)!

Dual ž. r. لَتَكُونَا Neka njih dvije budu!

كُونَا Budite vas dvije!

Plur. ž. r. لَيَكُنَّ Nek one budu!

كُنَّ Budite (ž.)!

*

Sing. m. r. لَيَصِرْ Neka on postane!

صِرْ Postani!

Dual m. r. لَيَصِرَا Nek njih dva postanu!

صِرَا Postanite vas dvojica!

Plur. m. r. لَيَصِرُوا Nek oni postanu!

صِرُوا Postanite!

Sing. ž. r. لَتَصِرْ Nek ona postane!

صِيرِي Postani (ž.)!

Dual ž. r. لَتَصِرَا Nek njih dvije postanu!

صِرَا Postanite vas dvije!

Plur. ž. r. لَيَصِرْنَ Nek one budu!

صِرْنَ Postanite (ž.)!

Kao što pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli tako i imperativ u pasivu može doći samo od prelaznih glagola.

Vježba 40

Pojačanje imperativa i imperfekta

Imperativ se može pojačati ako se imperativnom obliku doda na kraju اَلْأَنْتُونُ الْمُشَدَّدَةُ (نَ) ili اَلْأَنْتُونُ الْمُخَفَّفَةُ (نَ). Oba ova nastavka u afirmativnim oblicima znače »svakako«, a u negativnim »nikako«.

Nastavak نَ, نَ dolazi na sve oblike imperativa, a nastavak نَ samo na singular muškog i ženskog i plural muškog roda.

Nastavak نَ čita se s vokalom َ u svim oblicima imperativa osim oba duala i plurala ženskoga roda, jer se u tim oblicima čita sa ِ. Nastavak نَ ostaje svagdje bez vokala.

Konsonant, koji stoji pred ovim nastavcima, ima vokal َ. Jedino u 2 licu ženskoga roda na tome konsonantu stoji vokal ِ, a u pluralu muškoga roda ُ.

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْخَاصِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. اُطْلُبْ Svakako traži!

Dual m. r. اُطْلُبَا Svakako tražite vas dva!

Plur. m. r. اُطْلُبُوا Svakako tražite vi!

Sing. ž. r. اُطْلُبِي Svakako traži ti! (ž.)

Dual ž. r. اُطْلُبَا Svakako tražite vas dvije!

Plur. ž. r. اُطْلُبْنَ¹⁾ Svakako tražite vi (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu

(نَهْيُ الْغَائِبِ الْمَجْهُولِ):

Sing. m. r. لَا يُطْلَبْ Neka se nikako ne traži!

(Neka ga nikako ne traže!)

Dual m. r. لَا يُطْلَبَا Neka se njih dva nikako ne traže!

Plur. m. r. لَا يُطْلَبُوا Neka se oni nikako ne traže!

Sing. ž. r. لَا تُطْلَبِي Neka se ona nikako ne traži!

Dual ž. r. لَا تُطْلَبَا Neka se nikako ne traže njih dvije!

Plur. ž. r. لَا يُطْلَبْنَ Neka se one nikako ne traže!

¹⁾ U ovom obliku dolazi i da rastavi dva نَ.

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْحَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. اُطْلُبْ Svakako traži!

Dual m. r. اُطْلُبَا Svakako tražite!

Plur. m. r. اُطْلُبُوا Svakako traži (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْحَاضِرِ الْمَجْهُولِ):

Sing. m. r. لَا تُطْلَبْ Neka te nikako ne traže!

Plur. m. r. لَا تُطْلَبُوا Neka vas nikako ne traže!

Sing. ž. r. لَا تُطْلَبِينَ Neka te (žensku) nikako ne traže!

Kao što dolazi uz imperativ nastavak نَ ili نْ tako dolazi i uz imperfekat (الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ) kada ima značenje futura prvoga i to نَ kod svih oblika, a نْ uz sve oblike singulara i 1, 2 i 3 lice plurala muškog roda, na pr.

3 l i c e

Sing. m. r. يَكْتُبُ يَكْتُبْ Svakako će on pisati

Dual m. r. يَكْتُبَانِ Svakako će njih dva pisati

Plur. m. r. يَكْتُبُونَ¹⁾ Svakako će oni pisati

Sing. ž. r. تَكْتُبُ تَكْتُبْ Svakako će ona pisati

Dual ž. r. تَكْتُبَانِ Svakako će njih dvije pisati

Plur. ž. r. يَكْتُبْنَ Svakako će one pisati.

¹⁾ Pred nastavkom نَ ili نْ u svim glagolskim oblicima ukida se و u pluralu muškog roda i ي u singularu žen. roda, osim ako prije و ili ي stoji vokal »e«, na pr. لَا تَخْشَوْنَ (od لَا تَخْشَوْنَ) Vi se nikako nećete bojati; لَا تَخْشَيْنَ (od لَا تَخْشَيْنَ) Ti se nikako nećeš bojati (ž.).

2 lice

Sing. m. r.	تَكْتُبَنَّ	تَكْتُبَنَّ	Svakako ćeš ti pisati
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ		Svakako ćete vas dvojica pisati
Plur. m. r.	تَكْتُبْنَ		Svakako ćete vi pisati
Sing. ž. r.	تَكْتُبِينَ	تَكْتُبِينَ	Svakako ćeš ti pisati (ž.)
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ		Svakako ćete vas dvije pisati
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ		Svakako ćete vi pisati (ž.).

1 lice

Sing. oba r.	أَكْتُبَنَّ	أَكْتُبَنَّ	Svakako ću pisati
Plur. oba r.	نَكْتُبَنَّ	نَكْتُبَنَّ	Svakako ćemo pisati.

Vježba 41

Glagolski pridjev (particip) aktivni (اِسْمُ اَلْفَاعِلِ)

i pasivni (اِسْمُ اَلْمَفْعُولِ)

Particip aktivni (اِسْمُ اَلْفَاعِلِ) znači osobu, koja vrši glagolsku radnju ili prolazno stanje, u kome se neko ili nešto nalazi, na pr. كَاتِبٌ koji piše. Particip aktivni se tvori od glagola, ali kako ne izražava nikakva vremena, deklinira se kao i svako drugo ime.

Glagolski pridjev aktivni I vrste glagola dolazi na ove oblike:

	Muški rod (اَلْمَذَكَّرُ)	Ženski rod (اَلْمَوْنَّثُ)
Singular	فَاعِلٌ	فَاعِلَةٌ
Dual	فَاعِلَانِ	فَاعِلَتَانِ
Pravilni pl.	فَاعِلُونَ	فَاعِلَاتٌ
Nepravilni pl.	فُعَالٌ	فَوَاعِلٌ
Nepravilni pl.	فُعُلٌ	
Nepravilni pl.	فَعَلَةٌ	

Particip aktivni, koji se svršuje na عَالٍ , gubi u nominativu i genitivu, ako je bez određenog člana slovo ع i svršuje se na عَالٍ , na pr. nom. عَالٍ (mjesto عَالِي) visok, genitiv عَالٍ (mjesto عَالِي), visoka, akuzativ عَالِيًا visoka.

Sa određenim članom glasi nominativ $\text{الْعَالِي} visoki$ (mjesto الْعَالِي), genitiv $\text{الْعَالِي} visokoga$ (mjesto الْعَالِي), a akuzativ $\text{الْعَالِي} visokog$.

Particip pasivni ($\text{إِسْمُ الْمَفْعُولِ}$) tvori se također od glagola i znači osobu ili stvar, koja trpi glagolsku radnju. Ovaj particip dolazi samo od tranzitivnih glagola i ima ove oblike:

	Muški rod (الْمَذَكَّرُ)	Ženski rod (الْمَوْثُوثُ)
Singular	مَفْعُولٌ	مَفْعُولَةٌ
Dual	مَفْعُولَانِ	مَفْعُولَتَانِ
Pravilni pl.	مَفْعُولُونَ	مَفْعُولَاتٌ
Nepравilni pl.	مَفَاعِيلُ	

Ako se iza tranzitivna glagola stavi objekat sa prijedlogom (dalji objekat), onda će glagol postati tranzitivan, pa se od takvog glagola može načiniti particip pasiva. Jedino se taj particip ne mijenja, nego se mijenja samo objekat prema licu, rodu i broju, na pr.

- مَمْرُورٌ بِهِ onaj pokraj koga se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهِمَا dvojica, pokraj kojih se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهِمْ pokraj kojih se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهَا pokraj koje se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهِمَا dvije, pokraj kojih se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهِنَّ pokraj kojih se prošlo (ž.).

Ima nekoliko oblika pridjeva, koji već u prvom stepenu (pozitivu) označuju neko svojstvo u jačoj mjeri. Ovaki se pridjevi zovu مُبَالِغَةُ اِسْمِ الْفَاعِلِ. To su ovi oblici:

- 1) غُدْرٌ , na pr. غُدْرٌ vrlo nevjeran
- 2) يَقْظٌ , „ „ يَقْظٌ vrlo oprezan (budan)
- 3) غُفْلٌ , „ „ غُفْلٌ vrlo nemaran
- 4) أَكُولٌ , „ „ أَكُولٌ izjelica
- 5) عُجَابٌ , „ „ عُجَابٌ vrlo čudnovat
- 6) جَبَّارٌ , „ „ جَبَّارٌ silnik
- 7) كَبَّارٌ , „ „ كَبَّارٌ vrlo velik
- 8) فُذُوسٌ , „ „ فُذُوسٌ svet
- 9) صَدِيقٌ , „ „ صَدِيقٌ vrlo istinit
- 10) فَارُوقٌ , „ „ فَارُوقٌ koji strogo rastavlja (uvidavan)
- 11) قَيُّومٌ , „ „ قَيُّومٌ koji je odiskona, koji sve obdržava
- 12) مِفْضَالٌ , „ „ مِفْضَالٌ vrlo darežljiv
- 13) مِسْكِينٌ , „ „ مِسْكِينٌ vrlo siromašan
- 14) نَوْمَةٌ , „ „ نَوْمَةٌ pospanac.

Participi aktivni i pasivni često imaju značenje običnog pridjeva (الصِّفَةُ الْمُسْتَبْهَةِ) ili imenice, na pr. مَعْلُومٌ učen, عَلِيمٌ poznat, مَشْهُورٌ znamenit, كَاتِبٌ pisar, مَكْتُوبٌ pismo.

Vježba 42

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

Infinitivi od I vrste glagola (الْفِعْلُ الْمَجْرَدُ) ne tvore se po nekom određenom pravilu, nego se zasnivaju na upotrebi kod Arapa (الْمَصْدَرُ السَّمَاعِيُّ) pa stoga kod svakog glagola treba naučiti njegov infinitiv.

Oblici, na koje dolaze infinitivi I vrste glagola su ovi:

1)	قَتَلَ ubiti	od	يَقْتُلُ - يَقْتُلُ
2)	فَسَقُ griješiti	"	يَفْسُقُ - يَفْسُقُ
3)	شَغَلَ zabaviti	"	يَشْغُلُ - يَشْغُلُ
4)	رَحِمَ smilovati se	"	يَرْحَمُ - يَرْحَمُ
5)	نَشَدَ tražiti (izgubljeno)	"	يَنْشُدُ - يَنْشُدُ
6)	كَدَرَ zamutiti se	"	يَكْدُرُ - يَكْدُرُ
7)	دَعَا moliti se	"	يَدْعُو - يَدْعُو
8)	ذَكَرَ sjećati se, spominjati	"	يَذْكُرُ - يَذْكُرُ
9)	بَشَّرَ obradovati	"	يُبَشِّرُ - يُبَشِّرُ
10)	حَرَّمَ spriječiti	"	يُحَرِّمُ - يُحَرِّمُ
11)	غَفَرَ oprostiti	"	يَغْفِرُ - يَغْفِرُ
12)	تَرَوَّى nasrnuti	"	يَتَرَوَّى - يَتَرَوَّى
13)	طَلَبَ tražiti	"	يَطْلُبُ - يَطْلُبُ
14)	حَنَقَ rasrditi se	"	يَحْنَقُ - يَحْنَقُ
15)	صَغُرَ malen biti	"	يَصْغُرُ - يَصْغُرُ
16)	هُدِيَ uputiti	"	يَهْدَى - يَهْدَى
17)	غَلَبَ nadvladati	"	يَغْلِبُ - يَغْلِبُ
18)	سَرَقَ ukrasti	"	يَسْرِقُ - يَسْرِقُ
19)	سَأَلَ pitati	"	يَسْأَلُ - يَسْأَلُ
20)	زَهَدَ izbjegavati	"	يَزْهَدُ - يَزْهَدُ
21)	دَرَى shvatiti	"	يَدْرَى - يَدْرَى
22)	دُحِلَ unići	"	يَدْخُلُ - يَدْخُلُ
23)	قَبِلَ primiti	"	يَقْبَلُ - يَقْبَلُ
24)	وَجِفَ uznemiriti se	"	يَجِيفُ - يَجِيفُ
25)	صُوبَ biti crvenkast (kosa)	"	يَصُوبُ - يَصُوبُ

Infinitiv se deklinira kao i ostala imena.

Vježba 43

Proširene vrste glagola (الْمَزِيدَاتُ ili الثَّلَاثِي الْمَزِيدُ فِيهِ)

Od I vrste glagola (الثَّلَاثِي الْمَجْرَدُ) izvodi se 12 vrsta glagola, koje nazivamo proširene vrste (الْمَزِيدَاتُ). Proširene se vrste (الْبَابُ pl. الْأَبْوَابُ) dijele u tri grupe prema tome da li je korjenu dodat jedan, dva ili tri suglasnika.

A) Glagolske vrste, u kojima je glagolskom korjenu dodat jedan suglasnik i zovu se الرُّبَاعِي. Ovih glagola ima tri vrste.

B) Vrste, u kojima su korjenu dodata dva suglasnika i zovu se الْخُمَاسِي. Ima ih pet vrsta.

C) Glagoli, u kojima su korjenu dodata tri suglasnika pa se zovu السَّدَاثِي. Ovakvih glagola ima četiri vrste.

Vrste glagola označuju se rimskim brojevima počevši od I vrste pa do XIII. Arapi, kako nam je već poznato, I vrstu glagola nazivaju الثَّلَاثِي الْمَجْرَدُ (čista trojka), a proširene vrste nazivaju po infinitivu (الْمَصْدَرُ), jer je infinitiv kod svih proširenih vrsta pravilan (الْقِيَاسِي).

Konjugacija proširenih vrsta glagola i nastavci za pojedina lica isti su kao i kod I vrste.

A) GLAGOLI OD ČETIRI SUGLASNIKA (الرُّبَاعِي)

1) II vrsta glagola (بَابُ التَّفْعِيلِ)

Ova vrsta glagola postaje od I ili osnovne vrste¹⁾, ako se srednji suglasnik (عَيْنُ الْفِعْلِ) podvostruči (التَّشْدِيدُ). Prema tome perfekat ima oblik فَعَّلَ, imperfekta يُفَعِّلُ, a infinitiv تَفْعِيلٌ (po ovom obliku infinitiva i zove se ova vrsta بَابُ التَّفْعِيلِ).

¹⁾ Bez obzira kome razredu I vrste pripada glagol.

Glagolski oblici II vrste od glagola عَلِمَ znati:

Aktiv

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عَلَّمَ	Poučio je	يُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće
Dual m. r.	عَلَّمَا	Poučila su njih dva	يُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dva
Plur. m. r.	عَلَّمُوا	Poučili su oni	يُعَلِّمُونَ	Poučavaju ili poučavaće oni
Sing. ž. r.	عَلَّمَتْ	Poučila je	تُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće ona
Dual ž. r.	عَلَّمَتَا	Poučile su njih dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dvije
Plur. ž. r.	عَلَّمْنَ	Poučile su one	يُعَلِّمْنَ	Poučavaju ili poučavaće one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَلَّمْتَ	Poučio si ti	تُعَلِّمُ	Poučavaš ili poučavaćeš ti
Dual m. r.	عَلَّمْتُمَا	Poučili ste vas dva	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dva
Plur. m. r.	عَلَّمْتُمْ	Poučili ste vi	يُعَلِّمُونَ	Poučavate ili poučavaćete vi
Sing. ž. r.	عَلَّمْتِ	Poučila si ti	تُعَلِّمِينَ	Poučavaš ili poučavaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	عَلَّمْتُمَا	Poučile ste vas dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dvije
Plur. ž. r.	عَلَّمْنَ	Poučile ste	يُعَلِّمْنَ	Poučavate ili poučavaćete vi (ž.)

1 lice (الْمَتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَلَّمْتُ	Poučio (la) sam ja	أُعَلِّمُ	Poučavam ili poučavaću ja
Plur. oba r.	عَلَّمْنَا	Poučili (le) smo mi	نُعَلِّمُ	Poučavamo ili poučavaćemo mi

Pasiv

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عَلِمَ	Poučen je	يُعَلِّمُ	Poučava se ili poučavaće se (Biva poučavan ili biće poučavan)
Dual m. r.	عَلِمَا	Poučena su njih dva	يُعَلِّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dva
Plur. m. r.	عَلِمُوا	Poučeni su	يُعَلِّمُونَ	Poučavaju se ili poučavaće se oni
Sing. ž. r.	عَلِمَتْ	Poučena je ona	تُعَلِّمُ	Poučava se ili poučavaće se ona
Dual ž. r.	عَلِمَتَا	Poučene su njih dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dvije
Plur. ž. r.	عَلِمْنَ	Poučene su one	يُعَلِّمْنَ	Poučavaju se ili poučavaće se one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَلِمْتَ	Poučen si ti	تُعَلِّمُ	Poučavaš se ili poučavaćeš se
Dual m. r.	عَلِمْتُمَا	Poučeni ste vas dva	تُعَلِّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dva
Plur. m. r.	عَلِمْتُمْ	Poučeni ste vi	تُعَلِّمُونَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi
Sing. ž. r.	عَلِمْتَ	Poučena si ti	تُعَلِّمِينَ	Poučavaš se ili poučavaćeš se ti (ž.)
Dual ž. r.	عَلِمْتُمَا	Poučene ste vas dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dvije
Plur. ž. r.	عَلِمْتُنَّ	Poučene ste	تُعَلِّمْنَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَلِمْتُ	Poučen(a) sam	أُعَلِّمُ	Poučavam se ili poučavaću se
Plur. oba r.	عَلِمْنَا	Poučeni(e) smo	نُعَلِّمُ	Poučavamo se ili poučavaćemo se.

Imperativ kojim se zapovijeda ili zabranjuje 3 licu kao i imperativ kojim se zabranjuje 2 licu kod glagola II i ostalih proširenih vrsta tvori se da se pred imperfekat u skraćenom načinu stavi čestica *لَ* ili *لَا*.

Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu tvori se od imperfekta u skraćenom načinu, ako mu se oduzme početno slovo (*حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ*) pa se doda *أَلْوَصَلَ* هَمْزَةُ, ako je iza početnog slova konsonant bez vokala, a ako slijedeći konsonant ima vokal, onda se ne dodaje *أَلْوَصَلَ* هَمْزَةُ.

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu		Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu	
:(أَمْرُ الْمُضَارِعِ الْمَعْلُومِ):		:(نَهْيُ الْغَائِبِ الْمَعْلُومِ):	
Sing. m. r.	عَلِّمْ Pouči!	لَا يُعَلِّمْ Nek ne poučava!	
Dual m. r.	عَلِّمَا Poučite vas dva!	لَا يُعَلِّمَا Nek njih dvojica ne poučavaju!	
Plur. m. r.	عَلِّمُوا Poučite!	لَا يُعَلِّمُوا Nek ne poučavaju!	
Sing. ž. r.	عَلِّمِي Pouči! (ž.)	لَا تُعَلِّمُ Nek ne poučava! (ž.)	
Dual ž. r.	عَلِّمَا Poučite vas dvije!	لَا تُعَلِّمَا Nek ne poučavaju njih dvije!	
Plur. ž. r.	عَلِّمْنَ Poučite! (ž.)	لَا يُعَلِّمْنَ Nek one ne poučavaju!	

Infinitiv od glagola *عَلَّمَ* glasi *تَعْلِيمٌ* poučavati.

Particip aktivni (*إِسْمُ الْفَاعِلِ*) II i ostalih proširenih vrsta glagola ima isti oblik kao i imperfekat aktivni, a particip pasivni (*إِسْمُ الْمَفْعُولِ*) ima oblik imperfekta pasivnog. Jedina je razlika što imperfekat počinje jednim od glasova *أَتَيْنَ*, a participi glasom *مُ* i što krajnji konsonant participa dobiva imenske

nastavke. Osim toga predzadnji suglasnik participa aktivnog V i VI vrste ima vokal »i« (ـِ) da se razlikuje od participa pasivnog, na pr.

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):		Particip pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):	
Sing. m. r.	مُعَلِّمٌ koji poučava	مُعَلَّمٌ	poučen
Dual m. r.	مُعَلِّمَانِ dva koja poučavaju	مُعَلَّمَانِ	dva poučena
Plur. m. r.	مُعَلِّمُونَ koji poučavaju	مُعَلَّمُونَ	poučeni
Sing. ž. r.	مُعَلِّمَةٌ koja poučava	مُعَلَّمَةٌ	poučena
Dual ž. r.	مُعَلِّمَتَانِ dvije koje poučavaju	مُعَلَّمَتَانِ	dvije poučene
Plur. ž. r.	مُعَلِّمَاتٌ koje poučavaju	مُعَلَّمَاتٌ	poučene.

Ovi glagoli znače mnoštvo (الْكَثِيرُ). To mnoštvo može biti da radnja duže vremena traje ili se ponavlja, na pr. طَافَ *obići*, طَوَّفَ *obilaziti*; da glagol ima više subjekata, na pr. مَاتَ *umrijeti*, مَوَتْ *pomrijeti* ili da se radnja proteže na više objekata, na pr. غَلَقَ *zatvorit*, غَلَّقَ *pozatvarati*.

Ako je glagol u I vrsti intransitivan, u II vrsti postaje tranzitivan, na pr. فَرِحَ *radovati se*, فَرَّحَ *obradovati*; صَغُرَ *malen biti*, صَغَّرَ *umanjiti*.

Glagoli, koji su u I vrsti tranzitivni, u II vrsti postaju dvostruko tranzitivni, na pr. عَلِمَ *znati* — عَلَّمَ *poučavati (nekoga nešto)*; كَتَبَ *pisati* — كَتَّبَ *poučavati pisati (nekoga)*.

Glagoli II vrste, koji znače mnoštvo (الْكَثِيرُ) to jest da radnja dulje vremena traje, da se ponavlja, da radnju vrši ili trpi više osoba u pogledu prelaznosti ostaju isti kao glagoli

I vrste. Ovi su naime glagoli u II vrsti prelazni, ako su u I takvi, a neprelazni, ako su u I vrsti neprelazni, na pr.

طَافَ زَيْدٌ بِالْكَعْبَةِ Obišao je Zejd Kabu

طَوَّفَ زَيْدٌ بِالْكَعْبَةِ Obilazio je Zejd Kabu

مَاتَ الْأَيْلُ Krepale su deve

مَوَّتَ الْأَيْلُ Pokrepale su (mnoge) deve

غَلَقَ زَيْدٌ الْبَابَ Zatvorio je Zejd vrata

غَلَقَ زَيْدٌ الْأَبْوَابَ Pozatvarao je Zejd vrata.

Ima glagola II vrste, koji su postali od imenica, na pr.

نِصْفٌ polovica — تَنْصِيفٌ raspoloviti; سَلَامٌ pozdrav (selam) — سَلَّمَ (عَلَى) pozdraviti (selam nazvati).

Vježba 45

2) III vrsta glagola (بَابُ الْمُفَاعَلَةِ)

Ova vrsta glagola postaje da se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika umetne (ا), koji se u pasivu perfekta pretvara u (و). Perfekat III vrste dakle ima oblik فَعَّلَ, imperfekat فَعَّلَ, infinitiv مُفَاعَلَةٌ, يُفَاعَلُ.

Pojedini glagolski oblici ove vrste od glagola كَتَبَ pisati glase ovako:

Perfekta (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

كَتَبَ Dopisivao se on i t. d.

كُتِبَ Dopisivalo se je s njim i t. d.

Imperfekta (الْمُضَارِعُ)

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

Pasivni (الْمَجْهُولُ):

يُكَاتِبُ Dopisuje se ili dopisivaće se on i t. d.

يُكَاتَبُ S njim se dopisuje ili će se dopisivati i t. d.

Imperativ za 2 lice (أَمْرُ الْخَاصِرِ)

Aktivni (أَلْمَعْلُومُ):

Pasivni (أَلْمَجْهُولُ):

كَاتِبْ Dopisuj se! i t. d.

لِئِكَاتِبْ Nek se s tobom
dopisuje! i t. d.

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُكَاتِبٌ koji se dopisuje
i t. d.مُكَاتِبٌ s kojim se dopisuje
i t. d.

Infinitiv (أَلْمَصْدَرُ):

مُكَاتِبَةٌ i كِتَابٌ dopisivati se i t. d.

Mijenjanje oblika III vrste glagola po licu, rodu i broju isto je kao i kod glagola II vrste.

Glagoli III vrste znače da radnju vrše dvije ili više osoba međusobno. Ovaj međusobni odnos zove se reciprocitet (أَلْمُشَارَكَةُ) pa su prema tome glagoli ove vrste recipročni, na pr. كَتَبَ pisati, كَاتِبٌ dopisivati se s nekim, كَبَلْ krenuti prema nečem, قَاتِلٌ susresti se s nekim.

Nekada glagoli III vrste imaju prelazno značenje bez reciprociteta, na pr. عَاقَبْتُ أَللِّصَّ Kaznio sam kradljivca; جَاوَزْتُ أَلْبَيْتَ Prošao sam kuću. Katkada glagol III vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. سَافَرْتُ Putovao sam.

Osim toga glagoli III vrste nekad znače da neko nastoji nešto učiniti, na pr. غَلَبَ nadvladati — غَالَبَ nastojati nadvladati nekoga, pobijediti.

Ako glagol u I vrsti dolazi s prijedlogom, gubi taj prijedlog kada se prenese u III vrstu, pa glagolski objekat, koji je uz glagol I vrste stajao u genitivu sa prijedlogom, dođe uz glagol III vrste u akuzativu bez prijedloga, na pr. كَتَبَ إِلَى أَلْمَلِكِ Pisao

je vladaru, u III vrsti glasi كَاتَبَ الْمَلِكُ *Pisao je vladaru*, قَالَ لَهُ *Reče mu* — جَلَسَ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ *Sdogovorio se je s njim*, جَالَسَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ *Družio se s vladarem vjernih.*

Vježba 46

3) IV vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَالِ)

Glagoli IV vrste postaju od I tako da se korjenu glagola početka stavi u perfektu أَ , a u imperfektu يُ .

Glas أ na početku perfekta, infinitiva i imperativa¹⁾ uvijek se piše i izgovara, pa se zato i zove هَمْزَةُ الْقَطْعِ za razliku od ا koje dolazi u imperativu I vrste glagola i koje se piše, ali se ne izgovara kada pred njim stoji druga riječ.

Glagoli IV vrste imaju oblike: perfekt أَفْعَلَ , imperfekat يُفْعِلُ , infinitiv إِفْعَالٌ .

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

أَخْرَجَ Izvadio je

أُخْرِجَ Izvaden je.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يُخْرِجُ Vadi ili vadiće

يُخْرِجُ Vadi se ili vadiće se.

Imperativ²⁾ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

أَخْرِجْ Izvadi!

لَا تُخْرِجْ Ne izvadi!

¹⁾ U perfektu, infinitivu i imperativu kod svih ostalih proširenih glagolskih vrsta je هَمْزَةُ الْوَصْلِ kako je na strani 15 rečeno.

²⁾ Imperativ za 3 lice aktivni i pasivni, kojim se zapovijeda ili zabranjuje tvori se od 3 lica imperfekta skraćenog načina, ako se na početku stavi čestica لِ (لَا أَلَامُ) kad se zapovijeda, a čestica لَا kad se zabranjuje.

Particip

aktivni (اِسْمُ الْفَاعِلِ):	pasivni (اِسْمُ الْمَفْعُولِ):
مُخْرِجٌ <i>koji vadi</i>	مُخْرَجٌ <i>izvađen</i>

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):

اِخْرَاجٌ *izvaditi.*

Lični nastavci su kod svih oblika kao i kod glagolskih oblika II i III vrste.

Glagoli IV vrste imaju prelazno (tranzitivno) značenje (اَلتَّعَدِّيَّةُ). Ako je glagol u I vrsti neprelazan (اَلْفِعْلُ اَللَّازِمُ), u IV vrsti postaje prelazan (اَلْفِعْلُ اَلْمَتَّعَدِي), a ako je u I vrsti prelazan, u IV vrsti postaje dvostruko prelazan, na pr. جَلَسَ sjesti — أَجْلَسَ posaditi, تَجَرَّى teći — أَتَجَرَّى tjerati; provesti, رَكِبَ uzjahati — أَرَكَبَ posaditi nekoga na konja.

Kako su i glagoli II vrste prelazni, glagol II i IV vrste ima nekad isto značenje, na pr. اُنَجَّى i تَجَّى spasiti, a nekad se značenje i razlikuje, na pr. عَلِمَ znati — أَعْلَمَ poučavati — اَعْلَمَ obavijestiti.

Glagoli IV vrste nekada postaju i od imenica i tada su intransitivni. Ovi glagoli znače kretanje prema nekom mjestu, na pr. اَتَيْنَ krenuti u Jemen; اَشْتَمَ krenuti u Siriju; ili stupanje u neko mjesto ili vrijeme, na pr. اَتَيْنَ prispjeti u Jemen, اَصْبَحَ osvanuti, اَمْسَى omrknuti.

Vježba 47

B) GLAGOLI OD PET SUGLASNIKA (اَلْخُمَاثِي)

U slijedećih pet vrsta glagola glagolskoj se osnovi dodaju po dva suglasnika.

1) V vrsta glagola (بَابُ التَّفَعُّلِ)

V vrsta glagola postaje od I, ako se glagolskom korjenu doda spočetka ت i ako se drugi korjeniti suglasnik (عَيْنُ الْفِعْلِ) podvostruči. Prema tome glagoli ove vrste imaju oblike: za perfekat تَفَعَّلَ, imperfekat¹⁾ يَتَفَعَّلُ, infinitiv تَفَعُّلٌ.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْعُولُ):

تَعَلَّمَ Poučavao se je, učio je

تُعَلَّمُ Poučavan je

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْعُولُ):

يَتَعَلَّمُ Poučava se, uči

يُتَعَلَّمُ Biva poučavan

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْحَاضِرِ):

(نَهْيُ الْحَاضِرِ):

تَعَلَّمْ Poučavaj se, uči!

لَا تَتَعَلَّمْ Ne poučavaj se, ne uči!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُتَعَلِّمٌ koji se poučava

مُتَعَلَّمٌ naučeno

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

تَعَلَّمَ poučavati se, učiti.

¹⁾ Kada se u imperfekta ove ili koje druge vrste glagola sastanu dva ت jedno iza drugoga, prvo se radi blagozvučja može ukinuti, na pr. تَتَزَلُّ الْمَلَائِكَةُ mjesto تَتَزَلُّ الْمَلَائِكَةُ Silaze anđeli.

Glagoli V vrste tvore se od II vrste dodavanjem spočetka glasa ت¹⁾ i pokazuje radnju koju subjekt vrši ili trpi na sebi, a prevode se u srpskohrvatskom jeziku sa glagolom i povratnom (refleksivnom) zamjenicom »sebe« (se) ili »sebi«, na primjer:

يَتَعَلَّمُ زَيْدٌ مِنَ الْكِتَابَةِ Zejd sebe poučava ili ga neko poučava pisati, بَنَى زَيْدٌ عَمْرًا Posinio je Zejd (sebi) Amra.

Nekad glagoli ove vrste znače da je neko sebe učinio nečim, na pr. تَهَوَّدَ požidovati se (od يَهُودِيٌّ Židov); تَنَصَّرَ pokrstiti se (od نَصْرَانِيٌّ kršćanin) ili da se neko izdaje ili drži nečim što uistinu nije, na pr. تَكَبَّرَ oholiti se (t. j. držati sebe velikim); تَنَبَّأَ praviti se Božijim poslanikom.

Ako je glagol u II vrsti jednostruko tranzitivan, u V vrsti je kao refleksivan glagol²⁾ intransitivan. Taki su svi glagoli V vrste koji se tvore od imenica ili glagola, koji su u I vrsti neprelazni, na pr. تَكْفَى مُحَمَّدٌ Uzeo je Muhammed sebi priimenak (od كُنْيَةٍ naziv po roditeljima ili djeci); يَتَكَبَّرُ زَيْدٌ Oholi se Zejd.

Od ovih glagola nikad ne dolazi pasiv.

Glagoli V vrste su jednostruko tranzitivni, ako potječu od glagola, koji su u II vrsti dvostruko tranzitivni, na pr. عَلَّمَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا مِنَ الْكِتَابَةِ Znao je Zejd pisati Poučio je Zejd Muhammeda pisati. تَعَلَّمَ مُحَمَّدٌ مِنَ الْكِتَابَةِ Naučio se je Muhammed pisati.

¹⁾ Refleksivni glagoli V i ostalih proširenih vrsta razlikuju se od pasivnih u tome, što u refleksivnim glagolima subjekat i objekat može biti isto lice dok je subjekat pasivnih glagola uistinu objekat, na kome se vrši glagolska radnja, a pravi glagolski subjekat je neizrečen, na pr. عَلَّمَ زَيْدٌ Poučavan je Zejd. تَعَلَّمَ زَيْدٌ Poučavao je Zejd sebe ili ga je neko poučavao. Tako se na pr. veli عَلَّمَ زَيْدٌ وَلَمْ يَتَعَلَّمْ Poučavali su Zejda, ali se nije naučio.

²⁾ U srpskohrvatskom jeziku su svi povratni glagoli intransitivni i ne dolaze u pasivu.

Ovi glagoli V vrste mogu doći u pasivu, pa im objekat dođe mjesto subjekta, na pr. **تَعَلَّمَ الْكِتَابَةَ** *Naučilo se je pisati.*

Vježba 48

2) VI vrsta glagola (بَابُ التَّفَاعُلِ)

Ova vrsta glagola postaje, ako se glagolu III vrste stavi spočetka ت. Oblici su dakle za perfekat **تَفَاعَلَ**, imperfekat **يَتَفَاعَلُ**, infinitiv **تَفَاعُلٌ**.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمُجْهُولُ):

تَكَاتَبَ *Dopisivao se on* **تُكْوِتَبُ** *S njim se neko dopisivao*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمُجْهُولُ):

يَتَكَاتَبُ *Dopisuje se on ili* **يُتَكَاتَبُ** *S njim se dopisuje ili*
će se dopisivati *će se dopisivati*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمُخَاطَبِ):

(نَهْيُ الْمُخَاطَبِ):

تَكَاتَبْ *Dopisuj se!*

لَا تَتَكَاتَبْ *Ne dopisuj se!*

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُتَكَاتِبٌ *koji se dopisuje* **مُتَكَاتَبٌ** *s kojim se neko dopisuje*

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

تَكَاتَبٌ *dopisivati se.*

Ako glagol V ili VI vrste iza početnog ت ima jedan od ت , ط , ض , ص , ش , س , ز , ذ , د , ث , ت ili ظ može se izjednačiti (asimilirati) početno ت sa slijedećim glasom pa će se oba jednaka glasa sliti (إِدْغَامٌ) u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ). Kada se pretvori u slijedeći konsonant, sastaje se dva jednaka suglasnika s vokalom. Da se mogu sliti prvi će izgubiti vokal, a kako se sa ovakim suglasnikom ne može započeti, mora se na početku glagola staviti ا (هَمْزَةُ الْوَصْلِ), na pr.

إِطَهَّرَ - إِطْهَرَّ - طَهَّرَ - طَهَّرَ - طَهَّرَ - طَهَّرَ (od تَطَهَّرَ) očistiti se
 إِنْتَبَهَ - إِنْتَبَهَ - نَتَبَهَ - نَتَبَهَ - نَتَبَهَ - نَتَبَهَ (od تَنَبَّهَ) ustaliti se
 إِنْتَأَقَلَ - إِنْتَأَقَلَ - تَأَقَلَ - تَأَقَلَ - تَأَقَلَ - تَأَقَلَ (od تَنَاقَلَ) oklijevati.

Tako se izjednačuju suglasnici i kod ovih glagola:

إِذَاكَرَ , إِذَاثَرَ , إِتَانَعَ , إِتَنَلَمَ , إِصْدَقَ , إِسْمَعَ , إِزَيْنَ , إِزَكَّى , إِزَمَلَ , إِذْثَرَ , إِضَارَبَ i إِصَابَرَ , إِشَابَهُ , إِسَامَعَ . Ovo se slijevanje provlači kroz sve glagolske oblike osim infinitiva, na pr.

تَطَهَّرُ - مُطَهَّرٌ - مُطَهِّرٌ - لَا تَطَهَّرُ - إِطَهَّرَ - يَطَهَّرُ - إِطَهَّرَ
 تَنَاقَلُ - مُتَاقِلٌ - مُتَاقِلٌ - لَا تَنَاقَلُ - إِنْتَأَقَلَ - يَتَأَقَلُ - إِنْتَأَقَلَ .

Glagoli VI vrste, kako smo iz primjera vidjeli, postaju da se glagolu III vrste spočetka doda ت , koje ima povratno (refleksivno) značenje. Ovi glagoli pokazuju radnju, koju vrši uzajamno više osoba (reciprocitet — اَلْمُشَارَكَةُ). Prema tome subjekat ovih glagola je obično u množini ili zbirna imenica, na pr. سَمِعَ الْغُفْمُ تَفَاهَمَ الرُّعْمَاءُ *Sporazumjele su se vode; Izmirili su se ljudi.*

U glagolima VI vrste dakle glagolsku radnju vrši nesamo lice, koje je subjekat glagola u III vrsti, nego i lice, koje je objekat toga glagola, na pr. قَاتَلَ مُحَمَّدٌ زَيْدًا *Borio se je Muhammed sa Zejdom*, u VI vrsti glasi تَنَاقَلَ مُحَمَّدٌ وَزَيْدٌ *Borili su se međusobno Muhammed i Zejd*; كَلَّمَا *Njih dva su govorili s njim*, ali تَكَلَّمَا *Međusobno su se razgovarali.*

Nekad glagoli ove vrste znače da se neko pravi ili izdaje onim što uistinu nije, na pr. *تَمَاتَ* *praviti se mrtvim*, *تَعَامَى* *praviti se slijepim*; *تَمَارَضَ* *praviti se bolesnim*.

Glagol VI vrste može nekada značiti da se radnja događa postepeno (*التَّذَرِيعُ*), na pr. *تَوَارَدَ الْقَوْمُ* *Ljudi su dolazili jedan za drugim*.

Nekad glagol VI vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. *تَمَاكَ* (*عَلَا*) *Uzvišen je*.

Glagoli VI vrste mogu doći i u pasivu kad glagolski subjekti zajednički trpe glagolsku radnju, na pr. *تَقَابَلُوا* *Susretali su se među se*; *تُقَوِّلُوا* *Medusobno su susretani*.

Vježba 49

3) VII vrsta glagola (*بَابُ الْأَنْفِعَالِ*)

VII vrsta glagola postaje, ako se pred glagolski korjen stavi *إِنْ*, pa perfekat ima oblik *إِنْفَعَلَ*, imperfekat *يَنْفَعِلُ* infinitiv *إِنْفِعَالٌ*.

Primjeri:

Perfekat (<i>أَلْمَاضِي</i>):	Imperfekat (<i>أَلْمُضَارِعُ</i>):
<i>إِنْكَسَرَ</i> <i>Razbio se je</i>	<i>يَنْكَسِرُ</i> <i>Razbija se ili razbiće se</i>

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(<i>أَمْرُ الْخَاصِرِ</i>):	(<i>نَهْيُ الْخَاصِرِ</i>):
<i>إِنْكَسِرْ</i> <i>Razbi se!</i>	<i>لَا تَنْكَسِرْ</i> <i>Ne razbi se!</i>

Particip aktivni (*إِسْمُ الْفَاعِلِ*):

مُنْكَسِرٌ *koji se razbija*

Infinitiv (*أَلْمَصْدَرُ*):

إِنْكَسَارٌ *razbiti se*.

Glagoli VII vrste su povratni ili u aktivu imaju pasivno značenje (الْمُطَاوَعَةُ), na pr. *رَازَبَتِي* *razbiti se* (od *كَسَرَ* *razbiti*); *رَاسُكُنُوتِي* (od *شَقَّ* *rascijepiti*); *رَاسُكُنُوتِي* *pojavit se* (od *كَشَفَ* *otkriti*); *رَاسُكُنُوتِي* *pokoriti se* (*nekome*); *رَاسُكُنُوتِي* *biti zavarano* (od *نَكَدَ* *nekoga*).

Glagoli VII vrste ne mogu nikada stajati u pasivu niti mogu imati participa pasivnog.

Vježba 50

4) VIII vrsta glagola (بَابُ الْأَفْتِعَالِ)

VIII vrsta glagola postaje, ako se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika stavi ث i stavi se spočetka ا , na pr. *فَتَعَلَّ* imperfekat *يَفْتَعِلُ* , infinitiv *أَفْتَعَالُ*.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

اِكْتَسَبَ *Stekao je (on)*

اُكْتُسِبَ *Stečen je (on)*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يَكْتَسِبُ *Stiče on ili će steći*

يُكْتَسَبُ *Stiče se ili steći će se (on)*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

اِكْتَسِبْ *Steci!*

لَا تَكْتَسِبْ *Ne steci!*

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُكْتَسِبٌ koji teče

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُكْتَسَبٌ stečen

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

اِكْتِسَابٌ steći

Glagoli VIII vrste su većinom povratni i prevode se u srpskohrvatskom jeziku glagolom, uz koji stoji refleksivna zamjenica u akuzativu (sebe ili se) ili dativu (sebi), na pr. اِفْتَرَقَ rastati se, اِكْتَسَبَ steći (sebi).

Ova vrsta glagola može značiti kao i VI radnju, koju uzajamno vrši više osoba (reciprocitet — مُشَارَكَةٌ), na pr. اِفْتَتَلَ النَّاسُ — تَقَاتَلَ النَّاسُ Ljudi su se međusobno borili; اِسْتَبَقَ — تَسَابَقَ Natjecali su se u trčanju.

Nekad glagoli ove vrste imaju pasivno značenje (الْمُطَاوَعَةُ), na pr. اِنْتَصَرَ pomoći, اِنْتَصَرَ biti pomognut do pobjede t. j. pobijediti; مَلَأَ napuniti — اِمْتَلَأَ biti napunjen.

Glagoli VIII vrste imaju nekad isto značenje kao i glagoli I vrste, na pr. اِجْتَهَدَ — جَهَدَ truditi se, اِمْتَدَحَ — مَدَحَ hvaliti.

Povratni glagoli VIII vrste, koji se u srpskohrvatskom jeziku prevode glagolom i refleksivnom zamjenicom u akuzativu (sebe), ne mogu imati pasiva, na pr. اِفْتَرَقَ rastati se.

Ako glagol, u koga je prvi korjeniti suglasnik ت, preobrazimo u VIII vrstu, sličće se ت, koje stoji između prvog i drugog korjenitog suglasnika, sa početnim glasom ت u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ) glas. To se slijevanje zove اِذْغَامٌ, na pr. اِتَّبَعَ — تَبَعَ slijediti.

Počinje li glagol u I vrsti sa ث, pretvara se u VIII vrsti glas ث u ث ili se početni glas ث pretvori u ث, na pr. ثَبَّتَ ili اِثْبَتَ ustaliti se.

Kod glagola koji imaju prvi korjeniti suglasnik ذ, د ili ز pretvara se glas ت, koji u VIII vrsti stoji između 1 i 2 korjenitog suglasnika, u د (asimilacija), koji se nekada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ذ, može se sliti i u د, na pr. ذَرَكْ — إِذَرَكْ *stići*; ذَخَرَ — إِذَخَرَ ili إِذَخَرَ *pohraniti*; رَحِمَ — إِزْدَجَرَ *pritijesniti se*; رَجَرَ — إِزْدَجَرَ *odbiti se*; رَانَ — إِزْدَانَ *okititi se*.

Ako je prvi korjeniti suglasnik glagola ط, ض, ص ili ظ pretvara se radi izjednačenja (asimilacije) ت u VIII vrsti u ط, koje se katkada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ط, može se sliti i u ط, na pr. صَنَعَ *napraviti* — اصْطَنَعَ ili اصْنَعَ *narediti da se napravi*; ضَرَبَ *udariti* — اضْطَرَبَ ili اضْرَبَ *udarati sobom, gibati se*; طَلَعَ *pojavit se* — اِطْلَعَ *saznati*; ظَلَمَ *neumjesno postupati* — اِظْلَمَ ili اِظْلَمَ *podnositi nepravdu*.

Konačno suglasnici و ili ى pretvaraju se u VIII vrsti glagola u ت, koje iza njih stoji pa se s njim sliju u jedan glas, na pr. أَخَذَ (وَحَذَ) *uzeti* — اِتَّخَذَ *učiniti*; وَقَى *čuvati* — اِتَّقَى *čuvati se*; يَسَرَ — اِتَّسَرَ *kockati se*.

Vježba 51

5) IX vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعِلَالِ)

IX vrsta glagola postaje od I, ako se na početku glagola stavi ل i zadnji suglasnik se podvostruči. Oblici su dakle ove vrste: perfekat اِفْعَلَّ, imperfekat يَفْعَلُّ, infinitiv اِفْعِلَالٌ.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiva (الْمَعْلُومُ):

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

اِخْضَرَ *Pozelenio je*

يَخْضَرُ *Zeleni ili će pozelenjeti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْخَاضِرِ):	(كَهْيُ الْخَاضِرِ):
إِخْضُرْ ili إِخْضُرِي Pozeleni!	لَا تَخْضُرْ ili لَا تَخْضُرِي Ne pozeleni!

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	Infinitiv (الْمَصْدَرُ):
مُخْضِرٌ koji je pozelenio	إِخْضَرَارٌ pozelenjeti.

Glagoli IX vrste znače stalne boje ili tjelesne mane i uvijek su intransitivni pa nikada ne dolaze u pasivu, na pr.

إِسْوَدَّ pocrnjeti; إِبْيَضَّ pobijeljjeti; إِعْوَرَ oslijepjeti i t. d.

Vježba 52

C) GLAGOLI KOJI IMAJU ŠEST SUGLASNIKA (الْسداسيُّ)

Ovih glagola ima 4 vrste, a to su:

1) X vrsta glagola (بَابُ الْأَسْتِفْعَالِ)

Ova vrsta postaje, ako se glagolskom korjenu spočetka doda اِسْتَفْعَلَ. Perfekat glasi اِسْتَفْعَلَ, imperfekat يَسْتَفْعِلُ, infinitiv اِسْتَفْعَالٌ.

Primjeri:

Perfekata (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
اِسْتَفْعَرَ Tražio je oprosta (od Boga) i t. d.	اُسْتُغْفِرَ Tražen je oprost za njega i t. d.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
يَسْتَفْعِرُ Traži ili će tražiti oprost i t. d.	يُسْتَفْعَرُ Traži se ili će se tražiti za njega oprost i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

تَسْتَغْفِرُ Traži oprosta!

لَا تَسْتَغْفِرُ Ne traži oprosta!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُسْتَغْفِرٌ koji traži oprosta مُسْتَقْفَرٌ za koga je tražen oprost

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِسْتِغْفَارٌ tražiti oprosta.

Značenje glagola X vrste je:

a) Odgovaraju povratnim glagolima srpskohrvatskog jezika, koji uza se imaju refleksivnu zamjenicu u dativu (sebi) ili akuzativu (sebe), na pr. أَحْكَمَ učvrstiti — اِسْتَحْكَمَ učvrstiti se; اَخْلَصَ odabрати — اِسْتَخْلَصَ prisvojiti (sebi).

b) Ova vrsta glagola može značiti da neko nešto želi, traži ili zahtijeva, na pr. اِسْتَفْغَرَ tražiti (od Boga) oprosta; اِسْتَرْحَمَ tražiti milosti; اِسْتَحْبَرَ tražiti izviješće o nečem.

c) Nekad ovi glagoli znače da čovjek o nečemu nešto sudi ili drži, na pr. اِسْتَحْسَنَ odobravati; اِسْتَفْبَحَ ne odobravati.

Glagoli X vrste se nekad tvore od imenica, na primjer اِسْتَوَزَرَ (od وَزِيرٌ) uzeti nekoga za ministra; اِسْتَخْلَفَ (od خَلِيفَةٌ) imenovati nekoga nasljednikom.

Glagoli X vrste premda u našem jeziku imaju refleksivno značenje mogu doći u pasivu.

2) XI vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعِلَالِ)

Glagoli ove vrste postaju ako se korjenu glagola početka stavi ل, umetne ا između 2 i 3 korjenitog suglasnika i ako se

zadnji suglasnik podvostruči. Perfekat je dakle **إِفْعَالٌ**, imperfekat **يَفْعَلُ**, a infinitiv **إِفْعِيلَالٌ**. Glagoli ove vrste služe za oznaku boja i fizičkih osebina ljudskih, na pr.

Perfekata (الْمَاضِي):

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

إِسْوَادٌ *Jako je pocrnio*

Imperfekata (الْمُضَارِعُ):

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

يَسْوَدُّ *Jako crni ili će pocrnjeti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

إِسْوَادِ ili إسْوَادِ *Jako pocrni!*

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

لَا تَسْوَدِّ ili لَا تَسْوَدِّ *Ne pocrni jako!*

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُسْوَدٌّ *koji je jako pocrnio*

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِسْوَادٌ *jako pocrnjeti.*

3) XII vrsta glagola (بَابُ الْأَنْفِعِيَالِ)

Ova vrsta ima ove oblike: perfekata **إِفْعَوْلٌ**, imperfekata **يَفْعُولُ** i infinitiv **إِفْعِيَالٌ**, na pr.

Perfekata (الْمَاضِي):

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

إِعْشَوَشِبَ *Bujno je obrasla travom*
(zemlja)

Imperfekata (الْمُضَارِعُ):

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

يَعْشَوَشِبُ *Bujno obrasta ili će*
obrasti travom

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

إِعْشَوَشِبْ *Bujno obrasti travom!*

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

لَا تَعْشَوَشِبْ *Bujno ne obrasti*
travom!

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُعْشَوَشِبٌ *Bujno obrastao travom*

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِعْشِيَابٌ *Bujno obrasti travom.*

4) XIII vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَوَالِ)

Oblici su ove vrste: perfekat *يَفْعُولُ*, imperfekat *يَفْعُولُ* i infinitiv *أَفْعَوَالٌ*, na pr.

Perfekata (الْمَاضِي)

Imperfekata (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

أَجْلَوْذُ *Jako se žurio**يَجْلَوْذُ* *Jako se žuri ili će se žuriti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

أَجْلَوْذُ *Žuri se jako!**لَا تَجْلَوْذُ* *Ne žuri se jako!*

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

أَجْلَوْذُ *koji se jako žuri**أَجْلَوْذُ* *jako se žuriti.*

Glagoli XI, XII i XIII vrste pokazuju neko svojstvo u jačoj mjeri i uvijek su intransitivni pa se od njih ne tvori pasiv.

Vježba 53

GLAGOLI KOJI IMAJU ČETIRI KORJENITA SUGLASNIKA

(أَلْرُبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ)

Osnovna ili prva vrsta ovih glagola dolazi na oblike: perfekat *فَعَّلَ*, imperfekat *يَفْعِلُ*, infinitiv *فَعْلَالٌ*, *فَعْلَلَةٌ*.

Ova se vrsta arapski zove *بَابُ دَحْرَجَ*.

Perfekata (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

دَحْرَجَ *Vâljaó je on**دُحْرَجَ* *Vâljan je on*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْدُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يُدْحَرِجُ *Vâlja ili valjaće* يُدْحَرَجُ *Vâlja se ili će se valjati*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمُضَارِعِ):

(نَهْيُ الْمُضَارِعِ):

دَحْرَجْ *Vâlja!*لَا تُدْحَرِجْ *Ne vâlja!*

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُدْحَرِجٌ *koji vâlja*مُدْحَرَجٌ *vâljan*

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

دَحْرَجَ i دَحْرَجَ *vâljati*.

Glagoli ove vrste mogu biti tranzitivni, na pr. دَحْرَجَ *vâljati*; زَلَزَلَ *uzdrmati*, a i intransitivni, na pr. شَمَلَلَ *žuriti se*.

Od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika (I vrsta (الرُّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ)) mogu doći ove proširene vrste (II vrsta (بَابُ تَدْحَرَجَ), III vrsta (بَابُ إِفْعَنْلَلَ), IV vrsta (بَابُ إِفْعَلَلَ)).

1) II vrsta (بَابُ تَدْحَرَجَ)

2) III vrsta (بَابُ إِفْعَنْلَلَ)

3) IV vrsta (بَابُ إِفْعَلَلَ).

Primjeri:

	Perf.	Imperf.	Imperat. za 2 l.	Part. akt.	Part. pas.	Infinitiv
	(الْمَاضِي)	(الْمُضَارِعُ)	(أَمْرُ الْمُضَارِعِ)	(إِسْمُ الْفَاعِلِ)	(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)	(الْمَصْدَرُ)
II	تَدَحْرَجَ	يَتَدَحْرَجُ	تَدَحْرَجْ	مُدْحَرِجٌ	—	تَدَحْرَجُ <i>valjati se</i>
III	إِحْرَنْجَمَ	يَحْرَنْجِمُ	إِحْرَنْجِمْ	مُحْرَنْجِمٌ	—	إِحْرَنْجِمُ <i>skupiti se</i>
IV	إِطْمَنَّ	يَظْمِنُّ	إِطْمِنَّ	مُظْمِنٌ	—	إِطْمِنَّ <i>smiriti se</i>

Glagoli II, III i IV vrste imaju povratno ili refleksivno značenje.

Osim nabrojenih arapski jezik ima još ove glagolske vrste:

A) Glagoli, koji se pribrajaju vrsti glagola koji imaju četiri korjenita suglasnika (بَابُ دَحْرَجَ). Ovi glagoli nastaju, ako se u korjenu glagola koji ima tri suglasnika umetne و ili ي ili se ponovi zadnji korjeniti suglasnik. Ovakih glagola ima 6 vrsta i dolaze na ove oblike:

	Perfekta Imperf.	Infinitiv	
	(الْمُضَارِعُ): (الْمَاضِي)	(الْمُضَرَّعُ):	
1 a) oblici	فَعْلَلْ	يُفَعِّلُ	فِعَالٌ - فَوَعَلَهُ
b) primjeri	حَوَّلَ	يُحَوِّلُ	حِیَالٌ - حَوَّلَهُ iznemoći
2 a) oblici	فَعَّلَ	يُفَعِّلُ	فِعَالٌ - فَعَّلَهُ
b) primjeri	بَيَّطَرَ	يُبَيِّطِرُ	بِیْطَارٌ - يَیْطِرُهُ liječiti životinje
3 a) oblici	فَعْوَلَ	يُفَعِّوُلُ	فَعْوَالٌ - فَعْوَلَهُ
b) primjeri	جَهَّوَرَ	يُجَهِّوِرُ	جَهَّوَارٌ - جَهَّوَرَهُ glasno govoriti
4 a) oblici	فَعِيلَ	يُفَعِّيلُ	فِعِيَالٌ - فَعِيلَهُ
b) primjeri	عَثِرَ	يُعَثِّرُ	عَثَارٌ - عَثِرَهُ skliznuti se
5 a) oblici	فَعَّلَلْ	يُفَعِّلِلُ	فَعْلَالٌ - فَعَّلَلَهُ
b) primjeri	جَلَّبَبَ	يُجَلِّبِبُ	جَلْبَابٌ - جَلَّبَبَهُ obući ogrtač
6 a) oblici	فَعَّلَى	يُفَعِّلِي	فَعْلَلَا - فَعَّلَى
b) primjeri	سَلَفَى	يُسَلِّفِي	سَلَفَاءٌ - سَلَفَى baciti nekoga na leda.

B) Glagoli, koji se pribrajaju glagolima vrste دَحْرَجَ. Ovakvih glagola ima 5 vrsta, a dolaze na slijedeće oblike:

	Perfekta Imperf.	Infinitiv	
	(الْمُضَارِعُ): (الْمَاضِي)	(الْمُضَرَّعُ):	
1 a) oblici	تَفَعَّلَلْ	يَتَفَعَّلِلُ	تَفَعَّلَلٌ
b) primjeri	تَجَلَّبَبَ	يَتَجَلَّبِبُ	تَجَلَّبَبٌ ogrnuti se ogrtačem

- 2 a) oblici تَفَوَّعَلُ يَتَفَوَّعَلُ تَفَوَّعَلُ
 b) primjeri تَجَوَّزُبُ يَتَجَوَّزُبُ تَجَوَّزُبُ obući čarape
- 3 a) oblici تَفَعَّلُ يَتَفَعَّلُ تَفَعَّلُ
 b) primjeri تَشَّيْطَنَ يَتَشَّيْطَنُ تَشَّيْطَنُ postati kao vrag
- 4 a) oblici تَفَعَّوَلُ يَتَفَعَّوَلُ تَفَعَّوَلُ
 b) primjeri تَرَّهَوُكُ يَتَرَّهَوُكُ تَرَّهَوُكُ ponosno ići
- 5 a) oblici تَفَعَّلَى يَتَفَعَّلَى تَفَعَّلَى
 b) primjeri تَسَلَّقَى يَتَسَلَّقَى تَسَلَّقَى leći na uzak.

C) Konačno imaju dvije vrste glagola, koje se pribrajaju glagolima oblika إِحْرَجَمَ. To su:

	Perfekat	Imperf.	Infinitiv	
	:(الْمُضَارِعُ): (الْمَاضِي)		:(الْمَصْدَرُ):	
1 a) oblici	إِفْعَلَلُ	يَفْعَلَلُ	إِفْعَلَالٌ	
b) primjeri	إِفْعَنَسَ	يَفْعَنَسُ	إِفْعِنْسَا	imati jako izbačena prsa, a uleknuta leđa
2 a) oblici	إِفْعَلَى	يَفْعَلَى	إِفْعِلَاةٌ	
b) primjeri	إِسَلَّقَى	يَسَلَّقَى	إِسِلْقَاءٌ	spavati na leđima

Valja zapamtiti da ni glagoli, koji imaju tri korjenita suglasnika niti oni, koji imaju četiri, ne moraju imati svih proširenih vrsta. Isto tako glagoli, koji se upotrebljuju u kojoj proširenoj vrsti često ne dolaze od I vrste, na pr. glagoli أَدْرَكَ *stići*; shvatiti, أَشَبَّهَ *sličiti*.

Vježba 54

NEPRAVILNI GLAGOLI (أَفْعَلُ غَيْرُ السَّالِمِ)

Arapski se glagoli dijele na pravilne (أَفْعَلُ السَّالِمِ) i nepravilne (أَفْعَلُ غَيْرُ السَّالِمِ).

Vidjeli smo kako se sprežu pravilni glagoli.

Nepravilni glagoli se dijele:

I) Glagoli, u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak (الْفِعْلُ الْمُضَاعَفُ);

II) Oni glagoli, koji imaju u korjenu » « (الْفِعْلُ الْمَعْمُورُ) i

III) Pravi nepravilni glagoli t. j. oni, koji imaju u korjenu jedan od slabih suglasnika (حُرُوفُ الْعِلَّةِ), a to su ا, و, ي. Ovaki se glagoli zovu الْفِعْلُ الْمُعْتَلُّ, plural الْأَفْعَالُ الْمُعْتَلَّةُ ili الْمُعْتَلَّاتُ ili الْأَفْعَالُ غَيْرُ الصَّحِيحَةِ ili الْفِعْلُ غَيْرُ الصَّحِيحِ. Za razliku od ovih svi ostali se glagoli zovu الْفِعْلُ الصَّحِيحُ pl. الْأَفْعَالُ الصَّحِيحَةُ.

I Glagoli (الْمُضَاعَفُ)

Nepravilni glagoli, koji imaju 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak, zovu se الْمُضَاعَفُ (predvostručeni).

Za konjugaciju ovih glagola vrijede ova pravila:

1) Ako su 2 i 3 korjeniti suglasnik sa vokalom (الْمُنْحَرَكُ) ili drugi bude bez vokala (الْسَّاكِنُ), tada se drugi suglasnik mora sliti sa trećim u jedan pojačani glas (إِدْغَامٌ وَاجِبٌ). Taj pojačani glas zadržava vokal koji je bio na zadnjem suglasniku, a vokal 2 suglasnika se prenosi na suglasnik, koji stoji pred njim, ako je taj bez vokala ili se ukida ako je s vokalom, na pr. od مَدَدَ postaje مَدَّ pa مَدُّ *Pružio je*; od مَدَدُ postaje مَدَّدُ pa مَدَّدُ *pružiti*; مَدَّدُ - مَدَّدُ - مَدَّدُ *Pružila ili pružaće on*.

Suglasnik koji se slijeva t. j. 2 korjeniti zove se الْمُدْغَمُ, a onaj u koji se slijeva t. j. 3 korjeniti suglasnik الْمُدْغَمُ فِيهِ.

2) U glagolskim oblicima u kojima je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala, slijevanje nije dopušteno (إِدْغَامٌ مُمْتَنِعٌ), na pr. مَدَدَتَا - مَدَدْتَا - مَدَدْتَ.

3) Ako je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala u glagolskim oblicima, koji stoje u skraćenom načinu (svi oblici imperativa i imperfekta iza čestica اَمْ ili لَمْ), onda se dva jednaka suglasnika mogu sliti u jedan, a mogu ostati bez

promjene (فَكَالِدَعَامَ). U slučaju ako se sliju onda zadnji korjeniti suglasnik može dobiti sva tri vokala, ako je na 2 korjenitom suglasniku vokal »u« (أُ) (t. j. ako je glagol 1 ili 5 razreda I vrste), na pr. لَمْ يَدَّ - لَمْ يَدَّ - لَمْ يَدَّ i لَمْ يَدَّ Nije pružio; مُدَّ - مُدَّ¹⁾ - اُمَدَّ Pruži!

Ako li je 3 korjeniti suglasnik sa vokalom »e« (ـَ) ili »i« (ـِ), onda zadnji suglasnik dobiva vokal »e« ili »i«, na pr. لَمْ يَفِرَّ - لَمْ يَفِرَّ - لَمْ يَفِرَّ Bježi! لَمْ يَفِرَّ - لَمْ يَفِرَّ - لَمْ يَفِرَّ Nije još pobjegao.

Navedena pravila vrijede kako za I tako i za III, IV, VI, VII, VIII, IX, X i XI vrstu glagola u aktivu i pasivu. U II i V vrsti 2 i 3 konsonant se u ovom slučaju ne slijeva, jer je i onako 2 suglasnik podvostručen, na pr. مَدَّ pružati, مَدَّ pružati se, itd.

Isto se tako ne slijevaju jednaki suglasnici kod glagola, koji se pribrajaju vrsti دَحْرَجَ, تَدَحْرَجُ ili اِحْرَنْجِمَ, na pr. جَلَبَبَ, اِفْعَنْسَسَ i تَجَلَبَبَ.

Primjeri od glagola مَدَّ - يَدُّ - مَدَّ pružiti:

Perfekat (الْمَاضِي):		Imperfekat (الْمُضَارِعُ):		
Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv	Skr. način
(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَجْزُومُ)
3 lice (الْفَاعِلُ)				
Sing. m. r.	مَدَّ	مَدَّ	يَدُّ	لَمْ يَدَّ - يَدُّ - يَدُّ
Dual m. r.	مَدَّا	مَدَّا	يَدَّانِ	يَدَّانِ
Plur. m. r.	مَدُّوا	مَدُّوا	يَدُّونَ	يَدُّونَ
Sing. ž. r.	مَدَّتْ	مَدَّتْ	تَدُّ	تَدُّ - تَدُّ - تَدُّ
Dual ž. r.	مَدَّتَا	مَدَّتَا	تَدَّانِ	تَدَّانِ
Plur. ž. r.	مَدَدْنَ	مَدَدْنَ	يَدَدْنَ	يَدَدْنَ

¹⁾ Čim 1 suglasnik dobije vokal, prestaje potreba za ا (هَمْزَةُ الْوَصْلِ), koje se stavlja spočetka imperativa, kad ovaj počinje konsonantom bez vokala (اَلْسَاكِنُ).

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	مَدَدْتُ	مُدِدْتُ	نَمَدْتُ	نَمَدْتُ	نَمَدْتُ - نَمَدْتُ
Dual m. r.	مَدَدُكُمَا	مُدِدُكُمَا	نَمَدَانِ	نَمَدَانِ	نَمَدَا
Plur. m. r.	مَدَدْتُمْ	مُدِدْتُمْ	نَمَدُونَ	نَمَدُونَ	نَمَدُوا
Sing. ž. r.	مَدَدْتِ	مُدِدْتِ	نَمَدَيْنِ	نَمَدَيْنِ	نَمَدَيِ
Dual ž. r.	مَدَدُكُمَا	مُدِدُكُمَا	نَمَدَانِ	نَمَدَانِ	نَمَدَا
Plur. ž. r.	مَدَدْتُنَّ	مُدِدْتُنَّ	نَمَدُونَّ	نَمَدُونَّ	نَمَدْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	مَدَدْتُ	مُدِدْتُ	أَمَدْتُ	أَمَدْتُ - أَمَدْتُ	أَمَدْتُ
Pl. oba r.	مَدَدْنَا	مُدِدْنَا	نَمَدْنَا	نَمَدْنَا - نَمَدْنَا	نَمَدْنَا

Imperativ

a) za 3 lice

b) za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْغَائِبِ):

(أَمْرُ الْخَاصِّ):

	Aktivni (الْمَعْلُومُ)	Pasivni (الْمَجْهُولُ)	Aktivni (الْمَعْلُومُ)	Pasivni (الْمَجْهُولُ)
Sing. m. r.	يَمْدُدْ - يَمْدُدْ - يَمْدُدْ	يَمْدُدْ - يَمْدُدْ - يَمْدُدْ	أَمْدُدْ - أَمْدُدْ - أَمْدُدْ	يُتَمَدَّدْ - يُتَمَدَّدْ - يُتَمَدَّدْ
Dual m. r.	يَمْدُدَا	يَمْدُدَا	أَمْدُدَا	يُتَمَدَّدَا
Plur. m. r.	يَمْدُدُوا	يَمْدُدُوا	أَمْدُدُوا	يُتَمَدَّدُوا
Sing. ž. r.	يَمْدُدِي - يَمْدُدِي - يَمْدُدِي	يَمْدُدِي - يَمْدُدِي - يَمْدُدِي	أَمْدُدِي	يُتَمَدَّدِي
Dual ž. r.	يَمْدُدَا	يَمْدُدَا	أَمْدُدَا	يُتَمَدَّدَا
Plur. ž. r.	يَمْدُدْنَ	يَمْدُدْنَ	أَمْدُدْنَ	يُتَمَدَّدْنَ
S. 1 l. oba r.		لَا يَمْدُدْ - لَا يَمْدُدْ		لَا يَمْدُدْ - لَا يَمْدُدْ
Pl. 1 l. oba r.		لَا يَمْدُدْ - لَا يَمْدُدْ		لَا يَمْدُدْ - لَا يَمْدُدْ

c) za 3 lice

d) za 2 lice

kojim se zabranjuje

kojim se zabranjuje

(نَهَى الْغَائِبِ):

(نَهَى الْخَائِضِ):

Aktiv

Pasiv

Aktiv

Pasiv

(الْمَعْلُومُ)

(الْمَجْهُولُ)

(الْمَعْلُومُ)

(الْمَجْهُولُ)

Sing. m. r. لَا يُعَذِّدُ - لَا يُعَذِّدُ - لَا يُعَذِّدُ - لَا يُعَذِّدُ

Dual m. r. لَا يُعَذِّدَانِ - لَا يُعَذِّدَانِ - لَا يُعَذِّدَانِ - لَا يُعَذِّدَانِ

Plur. m. r. لَا يُعَذِّدُونَ - لَا يُعَذِّدُونَ - لَا يُعَذِّدُونَ - لَا يُعَذِّدُونَ

Sing. ž. r. لَا تُعَذِّدُ - لَا تُعَذِّدُ - لَا تُعَذِّدُ - لَا تُعَذِّدُ

Dual ž. r. لَا تُعَذِّدَانِ - لَا تُعَذِّدَانِ - لَا تُعَذِّدَانِ - لَا تُعَذِّدَانِ

Plur. ž. r. لَا يُعَذِّدْنَ - لَا يُعَذِّدْنَ - لَا يُعَذِّدْنَ - لَا يُعَذِّدْنَ

S. 1 l. oba r. لَا أُعَذِّدُ - لَا أُعَذِّدُ - لَا أُعَذِّدُ - لَا أُعَذِّدُ

Pl. 1 l. oba r. لَا تُعَذِّدُ - لَا تُعَذِّدُ - لَا تُعَذِّدُ - لَا تُعَذِّدُ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r. مُعَذِّدٌ - مُعَذِّدٌ

Dual m. r. مُعَذِّدَانِ - مُعَذِّدَانِ

Plur. m. r. مُعَذِّدُونَ - مُعَذِّدُونَ

Sing. ž. r. مُعَذِّدَةٌ - مُعَذِّدَةٌ

Dual ž. r. مُعَذِّدَتَانِ - مُعَذِّدَتَانِ

Plur. ž. r. مُعَذِّدَاتٌ - مُعَذِّدَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

مَذٌّ pružiti.

Primjeri od glagola فَرَّ - يَفِرُّ - فَرَارٌ pobjeći:

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv	Skrać. nač.
(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَجْزُوءُ)

3 lice (الْفَائِذُ)

Sing. m. r.	فَرَّ	—	يَفِرُّ	—	يَفِرُّ - يَفِرُّ
Dual m. r.	فَرَّا	—	يَفِرَّانِ	—	يَفِرَّا
Plur. m. r.	فَرُّوا	—	يَفِرُّونَ	—	يَفِرُّوا
Sing. ž. r.	فَرَّتْ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرُّ - تَفِرُّ
Dual ž. r.	فَرَّتَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّا
Plur. ž. r.	فَرَّتْنَ	—	يَفِرْنَ	—	يَفِرْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	فَرَرْتَ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرُّ - تَفِرُّ
Dual m. r.	فَرَرْتُمَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّا
Plur. m. r.	فَرَرْتُمْ	—	تَفِرُّونَ	—	تَفِرُّوا
Sing. ž. r.	فَرَرْتِ	—	تَفِرِينَ	—	تَفِرِي
Dual ž. r.	فَرَرْتُمَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّا
Plur. ž. r.	فَرَرْتُنَّ	—	تَفِرْنَ	—	تَفِرْنَ

1 lice (الْمُسْكَلِّمُ)

S. oba r.	فَرَرْتُ	—	أَفِرُّ	—	أَفِرُّ - أَفِرُّ
Pl. oba r.	فَرَرْنَا	—	نَفِرُّ	—	نَفِرُّ - نَفِرُّ

Imperativ

a) za 3 lice

b) za 2 lice

	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
	: (نَهَى الْخَاضِرِ) : (أَمَرَ الْخَاضِرِ) : (نَهَى الْغَائِبِ) : (أَمَرَ الْغَائِبِ)			
Sing. m. r.	لِيَفِرَّ - لِيَفِرْ	لَا يَفِرْ - يَفِرْ	فِرْ - افِرْ	لَا تَفِرْ - تَفِرْ
Dual m. r.	لِيَفِرَا	لَا يَفِرَا	فِرَا	لَا تَفِرَا
Plur. m. r.	لِيَفِرُوا	لَا يَفِرُوا	فِرُوا	لَا تَفِرُوا
Sing. ž. r.	لِتَفِرْ - لَتَفِرْ	لَا تَفِرْ - تَفِرْ	فِرِي	لَا تَفِرِي
Dual ž. r.	لِتَفِرَا	لَا تَفِرَا	فِرَا	لَا تَفِرَا
Plur. ž. r.	لِيَفِرْنَ	لَا يَفِرْنَ	افِرْنَ	لَا تَفِرْنَ

Particip akt. (إِسْمُ الْفَاعِلِ): Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

Sing. m. r.	فَارٌّ	فَارٌّ pobjeći.
Dual m. r.	فَارَّانِ	
Plur. m. r.	فَارُّونَ	
Sing. ž. r.	فَارَّةٌ	
Dual ž. r.	فَارَّتَانِ	
Plur. ž. r.	فَارَّاتٌ	

Primjeri od glagola عَضَّ - يَعْضُّ - بَعَضَ ugristi:

Perfekat (الْمَاضِي) Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktivni Pasivni Aktivni Pasivni Skraćeni način
(الْمَعْلُومُ) (الْمَجْهُولُ) (الْمَعْلُومُ) (الْمَجْهُولُ) (الْمَجْزُومُ)

3 lice (الْغَائِبِ)

Sing. m. r.	عَضَّ	عُضِّ	يَعْضُّ	يُعَضُّ	(لَمْ) يَعْضَ - يَعْضُ
Dual m. r.	عَضَّا	عُضَّا	يَعْضَانِ	يُعَضَّانِ	يَعْضَا
Plur. m. r.	عَضُّوا	عُضُّوا	يَعْضُونَ	يُعَضُّونَ	يَعْضُوا
Sing. ž. r.	عَضَّتْ	عُضَّتْ	تَعْضُّ	تُعَضُّ	تَعْضَ - تَعْضُ
Dual ž. r.	عَضَّتَا	عُضَّتَا	تَعْضَانِ	تُعَضَّانِ	تَعْضَا
Plur. ž. r.	عَضَّيْنِ	عُضَّيْنِ	يَعْضَيْنِ	يُعَضَّيْنِ	يَعْضَيْنِ

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَضِضْتَ	عَضِضْتَ	تَعَضُّ	تَعْضَضُ	تَعْضُ
Dual m. r.	عَضِضْتُمَا	عَضِضْتُمَا	تَعْضَانِ	تَعْضَانِ	تَعْضَا
Plur. m. r.	عَضِضْتُمْ	عَضِضْتُمْ	تَعْضُونَ	تَعْضُونَ	تَعْضُوا
Sing. ž. r.	عَضِضْتَ	عَضِضْتَ	تَعْضِينَ	تَعْضِينَ	تَعْضِي
Dual ž. r.	عَضِضْتُمَا	عَضِضْتُمَا	تَعْضَانِ	تَعْضَانِ	تَعْضَا
Plur. ž. r.	عَضِضْتُنَّ	عَضِضْتُنَّ	تَعْضُنَّ	تَعْضُنَّ	تَعْضُنَّ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَضِضْتُ	عَضِضْتُ	أَعْضُ	أَعْضُ	أَعْضُ - أَعْضُضْ
Plur. oba r.	عَضِضْنَا	عَضِضْنَا	نَعْضُ	نَعْضُ	نَعْضُ - نَعْضُضْ

Imperativ za 3 lice

a) Aktivni (اَلْمَعْلُومُ)

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْفَاعِلِ):

Sing. m. r.	لِيَعْضُ - لِيَعْضُضْ
Dual m. r.	لِيَعْضَا
Plur. m. r.	لِيَعْضُوا
Sing. ž. r.	لِيَعْضِي - لِيَعْضُضْ
Dual ž. r.	لِيَعْضَا
Plur. ž. r.	لِيَعْضُنَّ

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْفَاعِلِ):

لَا يَعْضُ - لَا يَعْضُضْ
لَا يَعْضَا
لَا يَعْضُوا
لَا تَعْضِي - لَا تَعْضُضْ
لَا تَعْضَا
لَا يَعْضُنَّ

b) Pasivni (أَلْمَجْهُولُ).

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْغَائِبِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْغَائِبِ):
Sing. m. r.	لِيُعْضَ - لِيُعْضَضْ	لَا يُعْضَ - لَا يُعْضَضْ
Dual m. r.	لِيُعْضَا	لَا يُعْضَا
Plur. m. r.	لِيُعْضُوا	لَا يُعْضُوا
Sing. ž. r.	لَتُعْضَ - لَتُعْضَضْ	لَا تُعْضَ - لَا تُعْضَضْ
Dual ž. r.	لَتُعْضَا	لَا تُعْضَا
Plur. ž. r.	لَتُعْضُنَّ	لَا تُعْضُنَّ
Sing. 1 lica oba r.	لَأُعْضَ - لَأُعْضَضْ	لَا أُعْضَ - لَا أُعْضَضْ
Plur. 1 lica oba r.	لِنُعْضَ - لِنُعْضَضْ	لَا نُعْضَ - لَا نُعْضَضْ

Imperativ za 2 lice

a) Aktivni (أَلْمَعْلُومُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْمَعْلُومِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْمَعْلُومِ):
Sing. m. r.	عَضَّ - عَضَضْ	لَا تَعْضَ - تَعْضَضْ
Dual m. r.	عَضَّا	لَا تَعْضَا
Plur. m. r.	عَضُّوا	لَا تَعْضُوا
Sing. ž. r.	عَضِّي	لَا تَعْضِي
Dual ž. r.	عَضَّا	لَا تَعْضَا
Plur. ž. r.	عَضُّنَّ	لَا تَعْضُنَّ

b) Pasivni (أَلْمَجْهُولُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْخَاصِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْخَاصِرِ):
Sing. m. r.	لِتُعَضَّ - لَتُعَضَّضْ	لَا تُعَضَّ - لَا تُعَضَّضْ
Dual m. r.	لَتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. m. r.	لَتُعَضُّوا	لَا تُعَضُّوا
Sing. ž. r.	لَتُعَضِّي	لَا تُعَضِّي
Dual ž. r.	لَتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. ž. r.	لَتُعَضَّضْنَ	لَا تُعَضَّضْنَ

Particip

	aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	عَاضٌ	مَعْضُوضٌ
Dual m. r.	عَاضَانِ	مَعْضُوضَانِ
Plur. m. r.	عَاضُونَ	مَعْضُوضُونَ
Sing. ž. r.	عَاضَةٌ	مَعْضُوضَةٌ
Dual ž. r.	عَاضَتَانِ	مَعْضُوضَتَانِ
Plur. ž. r.	عَاضَاتٌ	مَعْضُوضَاتٌ

Infinitiv (أَلْصَدْرُ):

عَضَّ *ugristi.*

Glagoli أَلْمَضَاعَفُ dolaze samo od 1, 2 i 4 razreda I vrste glagola.

Vježba 55

Primeri proširenih vrsta od glagola **أَفْعَلَ**:

Vrsta	Perfekat أَفْعَلُ		Imperf. أَفْعَلُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv أَفْعَالٌ	
	aktivni أَفْعَلُوا	pasivni أَفْعَلُوا	aktivni أَفْعَلُوا	pasivni أَفْعَلُوا	kojim se zapovijeda أَمْرُ الْفَاعِلِ	kojim se zabranjuje نَهْيُ الْفَاعِلِ	aktivni أَفْعَالٌ	pasivni أَفْعَالٌ		
II	مَدَّ	مُدَّ	يُدِّدُ	يُدِّدُ	مَدَّ	لَا تُدِّدُ	مُدِّدٌ	مُدِّدٌ	تُدِّدُ	pružati
III	مَادَّ	مُودَّ	يُمَادُّ	يُمَادُّ	مَادَّ - مَادَّ	لَا تُمَادِّ - لَا تُمَادِّ	مُمَادِّ	مُمَادِّ	يُمَادُّ	pružati
IV	أَمَدَّ	أُمَدَّ	يُمَدِّدُ	يُمَدِّدُ	أَمَدَّ - أَمَدَّ	لَا تُمَدِّدُ - لَا تُمَدِّدُ	مُمَدِّدٌ	مُمَدِّدٌ	يُمَدِّدُ	odgoditi; pomoći
V	قَدَّدَ	قُدِّدَ	يَقْدِّدُ	يَقْدِّدُ	قَدَّدَ	لَا تُقْدِّدُ	قُدِّدٌ	قُدِّدٌ	يَقْدِّدُ	pružati se
VI	قَادَّ	قُودَّ	يَقَادُّ	يَقَادُّ	قَادَّ - قَادَّ	لَا تُقَادِّ - لَا تُقَادِّ	قُمَادِّ	قُمَادِّ	يَقَادُّ	rastrzati
VII	أَنْقَضَّ	—	يَنْقَضُّ	—	أَنْقَضَّ - أَنْقَضَّ	لَا تُنْقَضِّ - لَا تُنْقَضِّ	نُقَضِّ	—	يَنْقَضُّ	srušiti se
VIII	أَمْتَدَّ	أُمْتَدَّ	يُمْتَدِّدُ	يُمْتَدِّدُ	أَمْتَدَّ - أَمْتَدَّ	لَا تُمْتَدِّدُ - لَا تُمْتَدِّدُ	مُمْتَدِّدٌ	مُمْتَدِّدٌ	يُمْتَدِّدُ	pružiti se
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X	أَسْتَمَدَّ	أُسْتَمَدَّ	يُسْتَمَدِّدُ	يُسْتَمَدِّدُ	أَسْتَمَدَّ - أَسْتَمَدَّ	لَا تُسْتَمَدِّدُ - لَا تُسْتَمَدِّدُ	سُتَمَدِّدٌ	سُتَمَدِّدٌ	يُسْتَمَدِّدُ	tražiti pomoći

II Glagoli (الْمَعْرُوءُ)

Glagoli, u kojih je jedan korjeniti suglasnik »ع« zovu se الْمَعْرُوءُ. Ako je »ع« prvi korjeniti suglasnik, glagol se zove مَعْرُوءُ الْعَيْنِ, na pr. مَعْرُوءُ أَمَرَ narediti; ako je drugi مَعْرُوءُ الْوَسْطَانِ, na pr. مَعْرُوءُ أَلْفَاءٍ pitati; a ako je treći مَعْرُوءُ الْأَمِّ, na pr. قَرَأَ čitati.

Glagoli الْمَعْرُوءُ sprežu se isto kao i pravilni glagoli. Jedino treba zapamtiti ove izuzetke:

1) Ako je konsonant »ع« bez vokala (سَاكِنٌ), može ostati nepromijenjeno, a može se pretvoriti u dugi vokal ا, و, ي ili ي prema tome kakav je vokal na onom suglasniku, koji stoji pred »ع«, na pr. يَأْكُلُ - يَأْكُلُ Jede ili će jesti; يُوْمِنُ - يُوْمِنُ Vjeruje ili će vjerovati; إِذْنٌ - إِذْنٌ Dozvoli!

2) Ako je »ع« sa vokalom (مُتَحَرِّكٌ), a suglasnik, koji pred njim stoji bez vokala (سَاكِنٌ), tada se vokal sa »ع« može prenijeti na predstojeći konsonant, a može ostati nepromijenjeno, na pr. يَسْأَلُ ili يَسْأَلُ Pita ili će pitati; يَسْأَلُ ili يَسْأَلُ Pitaj!

Primjeri od glagola أَمَلَ nadati se, سَأَلَ pitati i قَرَأَ čitati:

Perfekta (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	أَمَلَ	سَأَلَ	قَرَأَ	أُمِلَ	سُئِلَ	قُرِئَ
Dual m. r.	أَمَلَا	سَأَلَا	قَرَأَا	أُمِلَا	سُئِلَا	قُرِئَا
Plur. m. r.	أَمَلُوا	سَأَلُوا	قَرَأُوا	أُمِلُوا	سُئِلُوا	قُرِئُوا
Sing. ž. r.	أَمَلَتْ	سَأَلَتْ	قَرَأَتْ	أُمِلَتْ	سُئِلَتْ	قُرِئَتْ
Dual ž. r.	أَمَلْتَا	سَأَلْتَا	قَرَأْتَا	أُمِلْتَا	سُئِلْتَا	قُرِئْتَا
Plur. ž. r.	أَمَلْنَ	سَأَلْنَ	قَرَأْنَ	أُمِلْنَ	سُئِلْنَ	قُرِئْنَ

¹⁾ U obliku سَلْ ukinuto je početno أ (هَمْزَةُ الْوَصْلِ), jer je iza njega konsonant s vokalom, a drugo ع, da se ne bi sastala dva suglasnika bez vokala (إِتِّقَاءُ السَّكَنِينِ).

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	أَمَلْتُ	قَرَأْتُ	سَأَلْتُ	سُئِلْتُ	قُرِئْتُ
Dual m. r.	أَمَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	سَأَلْتُمَا	سُئِلْتُمَا	قُرِئْتُمَا
Plur. m. r.	أَمَلْتُمْ	قَرَأْتُمْ	سَأَلْتُمْ	سُئِلْتُمْ	قُرِئْتُمْ
Sing. ž. r.	أَمَلْتِ	قَرَأْتِ	سَأَلْتِ	سُئِلْتِ	قُرِئْتِ
Dual ž. r.	أَمَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	سَأَلْتُمَا	سُئِلْتُمَا	قُرِئْتُمَا
Plur. ž. r.	أَمَلْتُنَّ	قَرَأْتُنَّ	سَأَلْتُنَّ	سُئِلْتُنَّ	قُرِئْتُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَمَلْتُ	قَرَأْتُ	سَأَلْتُ	سُئِلْتُ	قُرِئْتُ
Pl. oba r.	أَمَلْنَا	قَرَأْنَا	سَأَلْنَا	سُئِلْنَا	قُرِئْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَأْمُلُ	يَقْرَأُ	يَسْأَلُ	يُؤْمَلُ	يُفْرَأُ
Dual m. r.	يَأْمُلَانِ	يَقْرَأَانِ	يَسْأَلَانِ	يُؤْمَلَانِ	يُفْرَأَانِ
Plur. m. r.	يَأْمُلُونَ	يَقْرَأُونَ	يَسْأَلُونَ	يُؤْمَلُونَ	يُفْرَأُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمُلُ	تَقْرَأُ	تَسْأَلُ	تُؤْمَلُ	تُفْرَأُ
Dual ž. r.	تَأْمُلَانِ	تَقْرَأَانِ	تَسْأَلَانِ	تُؤْمَلَانِ	تُفْرَأَانِ
Plur. ž. r.	يَأْمُلْنَ	يَقْرَأْنَ	يَسْأَلْنَ	يُؤْمَلْنَ	يُفْرَأْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَأْمُلُ	تَقْرَأُ	تَسْأَلُ	تُؤْمَلُ	تُفْرَأُ
Dual m. r.	تَأْمُلَانِ	تَقْرَأَانِ	تَسْأَلَانِ	تُؤْمَلَانِ	تُفْرَأَانِ
Plur. m. r.	تَأْمُلُونَ	تَقْرَأُونَ	تَسْأَلُونَ	تُؤْمَلُونَ	تُفْرَأُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمُلِينَ	تَقْرَأِينَ	تَسْأَلِينَ	تُؤْمَلِينَ	تُفْرَأِينَ
Dual ž. r.	تَأْمُلَانِ	تَقْرَأَانِ	تَسْأَلَانِ	تُؤْمَلَانِ	تُفْرَأَانِ
Plur. ž. r.	تَأْمُلْنَ	تَقْرَأْنَ	تَسْأَلْنَ	تُؤْمَلْنَ	تُفْرَأْنَ

1 lice (أَلْتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَقْرَأْ	أَسْأَلْ	أَوْمَلْ	أَقْرَأْ	أَسْأَلْ	أَوْمَلْ
Pl. oba r.	تَقْرَأْ	نَسْأَلْ	تَوْمَلْ	تَقْرَأْ	نَسْأَلْ	تَوْمَلْ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمَخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْمَخَاضِرِ):

اقْرَأْ - اسْأَلْ - اؤْمَلْ

لَا تَقْرَأْ - لَا تَسْأَلْ - لَا تَأْمَلْ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

قَارِئٌ - سَائِلٌ - أَمِلٌ

مَقْرُوءٌ - مَسْئُولٌ - مَأْمُولٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

قِرَاءَةٌ - سُؤَالٌ - أَمَلٌ

Glagoli أَخَذَ *uzeti*, أَكَلَ *jesti* i أَمَرَ *zapovijedati* imaju nepravilne imperative:

Uzmi! خُذْ - خُذَا - خُذُوا - خُذِي - خُذِي - خُذَا - خُذَا - خُذْ

Jedi! كُلْ - كُلَا - كُلُوا - كُلِي - كُلِي - كُلَا - كُلَا - كُلْ

Zapovijedaj! امْرُ - امْرَا - امْرِي - امْرُوا - امْرَا - امْرَا - امْرَا - امْرُ

Vježba 57

¹⁾ Nekad imperativ od أَمَرَ može biti i pravilan pa glasi اؤْمَرُ. To naročito vrijedi ako ovaj imperativ stoji iza veze وَ ili فَ, na pr. (وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ) (mjesto وَأَمْرٌ) Zapovijedaj ono što je dobro!

Proširene vrste **glagola (أَمَرَ)** narediti:

Vrsta	Perfekat أَنَالَخِي		Imperf. أَنَالَخُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv أَنَالَخُ	
	aktivni أَنَالَخُ	pasivni أَنَالَخُ	aktivni أَنَالَخُ	pasivni أَنَالَخُ	kojim se zapovijeda أَمَرَ	kojim se zabranjuje تَنْهَى	aktivni أَنَالَخُ	pasivni أَنَالَخُ		
II	أَمَرَ	أُمِرَ	يُؤْمِرُ	يُؤْمَرُ	أَمِرْ	لَا تُؤْمِرْ	مُؤْمِرٌ	مُؤْمَرٌ	تَأْمِيرٌ	postaviti poglavarom
III	أَمَرَ	أُورِمَ	يُؤَامِرُ	يُؤَامَرُ	أَمِرْ	لَا تُؤَامِرْ	مُؤَامِرٌ	مُؤَامَرٌ	مُؤَامَرَةٌ إِمَامَةٌ إِمَامَةٌ	savjetovati se narediti da nešto učini
IV	أَمَرَ	أُورِمَ	يُؤْمِرُ	يُؤْمَرُ	أَمِرْ	لَا تُؤْمِرْ	مُؤْمِرٌ	مُؤْمَرٌ	تَأْمِيرٌ	savjetovati se
V	تَأْمَرَ	تُؤْمِرُ	يَتَأْمِرُ	يَتَأْمَرُ	تَأْمَرَ	لَا تَتَأْمِرْ	مُتَأْمِرٌ	مُتَأْمَرٌ	تَأْمَرٌ	"
VI	تَأْمَرَ	تُؤْمِرُ	يَتَأْمِرُ	يَتَأْمَرُ	تَأْمَرَ	لَا تَتَأْمِرْ	مُتَأْمِرٌ	مُتَأْمَرٌ	تَأْمَرٌ	
VII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VIII	إِنْتَمَرَ	إِنْتَمِرَ	يَنْتَمِرُ	يَنْتَمَرُ	إِنْتَمَرَ	لَا تَنْتَمِرْ	مُنْتَمِرٌ	مُنْتَمَرٌ	إِنْتِمَارٌ	savjetovati se
X	إِسْتَأْمَرَ	إِسْتَأْمِرَ	يَسْتَأْمِرُ	يَسْتَأْمَرُ	إِسْتَأْمَرَ	لَا تَسْتَأْمِرْ	مُسْتَأْمِرٌ	مُسْتَأْمَرٌ	إِسْتِمَارٌ	tražiti savjeta

III Nepravilni glagoli u užem smislu (الْأَفْعَالُ الْمَعْتَلَّةُ)

Pravi su nepravilni glagoli koji u korjenu imaju و ili ی .

Ovi se glagoli dijele:

a) Na glagole مِثَالٌ (sličan)¹⁾, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ی , na pr. وَجَدَ , يَجِدُ , naći; يَتَأَسُّ , يَتَأَسُّ , očajavati.

b) Glagoli أَجْوَفُ (šupalj), u kojih je 2 suglasnik و ili ی , na pr. قَالَ , يَقُولُ , reći; كَيْلٌ , يَكِيلُ , mjeriti.

c) Glagoli نَاقِصٌ (krnjav), koji imaju na trećem mjestu jedan od spomenuta dva slaba konsonanta, na pr. غَزَا , يَغْزُو , vojevati; رَمَى , يَرْمِي , baciti i

d) Glagoli كَيْفٌ (spleten) zovu se oni nepravilni glagoli, u kojih je 1 i 3 ili 2 i 3 suglasnik و ili ی , na pr. وَقَى , يَقِي , čuvati; شَوَى , يَشْوِي , peći.

A) Glagoli (الْمِثَالُ)

Glagoli الْمِثَالُ dijele se na الْمِثَالُ الْوَاوِيُّ , u kojih je prvi korjeniti suglasnik و i الْمِثَالُ الْيَاءِيُّ , u kojih je prvi korjeniti suglasnik ی .

Za ovu vrstu nepravilnih glagola vrijede ova pravila:

1) U svim oblicima perfekta suglasnik و ili ی ostaje nepromijenjen kao i kod pravilnih glagola, na pr. يَتَسَّ , وَجَدَ .

2) Kod glagola الْمِثَالُ الْوَاوِيُّ slabi suglasnik و ispada²⁾ u imperfektu (فَعْلُ الْمَضَارِعِ) i u imperativu (فَعْلُ الْأَمْرِ وَ التَّعْهِي) kad je drugi suglasnik sa vokalom »i« (-) t. j. ako je glagol 2 ili 6 razreda 1 vrste, na pr. يَجِدُ mjesto يَوْجِدُ Nalazi ili će naći; جَدَ mjesto اَوْجِدَ Nadi!

¹⁾ Nepravilni glagoli, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ی nose ime مِثَالٌ (sličan) zato što se perfekat ovih glagola konjugira kao i kod pravilnih.

²⁾ Ispuštanje ili zamjenjivanje slabog konsonanta kod nepravilnih glagola, zove se arapski إِعْلَالٌ .

3) Ako drugi korjeniti konsonant imperfekta ili imperativa ima vokal »e« (ـَ) ili »u« (ـُ) (t. j. u glagola 3, 4 i 5 razreda I vrste¹), onda ostaje و, na pr. وَجَلَّ, يُوَجِّلُ, وَجَلَّ bojati se; وَجَّهَ, يُوَجِّهُ ugledan biti²).

4) Ako je و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ـِ), pretvara se najprije u ى, a onda u »i« (ـِى), na pr. اِوَجَّلَ, اِوَجِّلْ Boj se! Ako li je prije و vokal »u« (ـُ), و se pretvara u dugo »û« (ـُ), na pr. اَوْجَبَ imperf. يُوجِبُ, يُوجِبُ zahtijevati.

5) Kod glagola اَلْمِثَالُ اَلْيَاسُ glas se ى pretvara najprije u و, a onda u dugo »û« (ـُ), ako je bez vokala, a pred njim suglasnik sa vokalom »u«, na pr. اَيَقِنَ, يُيَقِنُ, اَيَقِنَ uvjeriti se.

6) Ako je glas ى bez vokala, a prije njega vokal »i« (ـِ), ى prelazi u dugo »i« (ـِى), na pr. اَيْقَظَ, يُوقِظُ, اَيْقَظَ probuditi.

Osim slučaja pod 5 i 6 glas ى ostaje bez ikakve promjene, na pr. يَسِرُ, يَنْسِرُ, يَسِرُ kockati se.

¹) Nema glagola اَلْمِثَالُ od 1 razreda I vrste.

²) Kod slijedećih glagola ispada و u imperfektu i imperativu premda je iza و suglasnik sa vokalom »e« (ـَ):

Perfekat:	Imperfekat:	Imperativ:	Infinitiv:
وَدَّعَ	يَدَّعُ	دَّعْ	— pustiti
وَدَّرَ	يَدَّرُ	دَّرْ	— pustiti
وَزَعَ	يَزَعُ	زَعْ	وَزَعْ zadržati
وَسَعَ	يَسَعُ	سَعْ	سَعَة bita prostran
وَضَعَ	يَضَعُ	ضَعْ	وَضَعْ postaviti
وَطَّى	يَطَّى	طَّأْ	وَطَّأْ gaziti
وَقَعَ	يَقَعُ	قَعْ	وُقُوعْ pasti
وَهَبَ	يَهَبُ	هَبْ	هَبَة - وَهَبْ pokloniti.

Od glagola وَدَّعَ i وَدَّرَ nikada se ne upotrebljuje perfekat, particip aktivni i infinitiv, nego se ti oblici tvore od korjena تَرَكَ pustiti.

Primjeri od glagola وَعَدَ obećati, يَسَرَ kockati se i وَدَّ voljeti:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	وَعَدَ	يَسَرَ	وَدَّ	وُعِدَ	—	وُذِّ
Dual m. r.	وَعَدَا	يَسَرَا	وَدَّا	وُعِدَا	—	وُذَّا
Plur. m. r.	وَعَدُوا	يَسَرُوا	وَدُّوا	وُعِدُوا	—	وُذُّوا
Sing. ž. r.	وَعَدَتْ	يَسَرَتْ	وَدَّتْ	وُعِدَتْ	—	وُذِّتْ
Dual ž. r.	وَعَدَتَا	يَسَرَتَا	وَدَّتَا	وُعِدَتَا	—	وُذِّتَا
Plur. ž. r.	وَعَدْنَ	يَسَرْنَ	وَدَدْنَ	وُعِدْنَ	—	وُذِّدْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	وَعَدْتَ	يَسَرْتَ	وَدَدْتَ	وُعِدْتَ	—	وُذِّدْتَ
Dual m. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدَدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُذِّدْتُمَا
Plur. m. r.	وَعَدْتُمْ	يَسَرْتُمْ	وَدَدْتُمْ	وُعِدْتُمْ	—	وُذِّدْتُمْ
Sing. ž. r.	وَعَدْتِ	يَسَرْتِ	وَدَدْتِ	وُعِدْتِ	—	وُذِّدْتِ
Dual ž. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدَدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُذِّدْتُمَا
Plur. ž. r.	وَعَدْتُنَّ	يَسَرْتُنَّ	وَدَدْتُنَّ	وُعِدْتُنَّ	—	وُذِّدْتُنَّ

1 lice (الْمَتَكَلِّمُ)

S. oba r.	وَعَدْتُ	يَسَرْتُ	وَدَدْتُ	وُعِدْتُ	—	وُذِّدْتُ
Pl. oba r.	وَعَدْنَا	يَسَرْنَا	وَدَدْنَا	وُعِدْنَا	—	وُذِّدْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَعِدُ	يَسِرُ	يُودُ	يُوعَدُ	—	يُودُ
Dual m. r.	يَعِدَانِ	يَسِرَانِ	يُودَانِ	يُوعَدَانِ	—	يُودَانِ
Plur. m. r.	يَعِدُونَ	يَسِرُونَ	يُودُونَ	يُوعَدُونَ	—	يُودُونَ

Sing. ž. r.	تَعِدُّ	تَيْسِرُ	تَوَدُّ	تُوَعَدُ	—	تُودُّ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوَعَدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. ž. r.	يَعِدْنَ	يَيْسِرْنَ	يُودَدْنَ	يُوَعَدْنَ	—	يُودَدْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَعِدُّ	تَيْسِرُ	تَوَدُّ	تُوَعَدُ	—	تُودُّ
Dual m. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوَعَدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. m. r.	تَعِدُونَ	تَيْسِرُونَ	تَوَدُّونَ	تُوَعَدُونَ	—	تُودُّونَ
Sing. ž. r.	تَعِدِينَ	تَيْسِرِينَ	تَوَدِّينَ	تُوَعَدِينَ	—	تُودِّينَ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوَعَدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. ž. r.	تَعِدْنَ	تَيْسِرْنَ	تَوَدَدْنَ	تُوَعَدْنَ	—	تُودَدْنَ

1 lice (الْمُسْكَلِمُ)

S. oba r.	أَعِدُّ	أَيْسِرُ	أَوَدُّ	أُوَعَدُ	—	أُودُّ
Pl. oba r.	نَعِدُ	نَيْسِرُ	نُودُّ	نُوَعَدُ	—	نُودُّ

Imperativ (الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ)

a) za 3 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْغَائِبِ)

	Aktivni (الْمَعْلُومُ):			Pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	يَعِدْ	يَيْسِرْ	يُودَدْ - لِيُودَدْ	يُوَعَدْ	—	يُودَدْ - لِيُودَدْ
Dual m. r.	يَعِدَا	يَيْسِرَا	يُودَدَا	يُوَعَدَا	—	يُودَدَا
Plur. m. r.	يَعِدُوا	يَيْسِرُوا	يُودَدُوا	يُوَعَدُوا	—	يُودَدُوا
Sing. ž. r.	لِتَعِدْ	لِتَيْسِرْ	لِتَوَدَدْ - لِتَوَدَدْ	لِتُوَعَدْ	—	لِتُودَدْ - لِتُودَدْ
Dual ž. r.	لِتَعِدَا	لِتَيْسِرَا	لِتَوَدَدَا	لِتُوَعَدَا	—	لِتُودَدَا
Plur. ž. r.	لِيَعِدْنَ	لِيَيْسِرْنَ	لِيُودَدْنَ	لِيُوَعَدْنَ	—	لِيُودَدْنَ
S. oba r.	—	—	—	لَاوَعَدْ	—	لَاوَدَدْ - لِأَوَدَدْ
Pl. oba r.	—	—	—	لِنُوَعَدْ	—	لِنُودَدْ - لِئُودَدْ

b) za 2 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْخَاصِرِ)

	Aktivni (أَلْمَعْلُومُ):			Pasivni (أَلْمَجْهُولُ):	
Sing. m. r.	عِدْ	إِسِرْ	وَدِّ - إيدِّ	لِتُوعَدْ	لِتُودَّ - لِتُودِّ
Dual m. r.	عِدَا	إِسِرَا	وَدَّا	لِتُوعَدَا	لِتُودَّأ
Plur. m. r.	عِدُوا	إِسِرُوا	وَدُّوا	لِتُوعَدُوا	لِتُودُّوا
Sing. ž. r.	عِدِي	إِسِرِي	وَدِّي	لِتُوعَدِي	لِتُودِّي
Dual ž. r.	عِدَا	إِسِرَا	وَدَّا	لِتُوعَدَا	لِتُودَّأ
Plur. ž. r.	عِدْنَ	إِسِرْنَ	إيدْن	لِتُوعَدْنَ	لِتُودُّن
S. oba r.	—	—	—	لَاوَعَدْ	لَاوُدَّ - لَّاوُدِّ
Pl. oba r.	—	—	—	لِتُوعَدْ	لِتُودَّ - لِتُودِّ

Particip

	aktivni (أَلْمَعْلُومُ):			pasivni (أَلْمَجْهُولُ):	
Sing. m. r.	وَاعِدٌ	يَاسِرٌ	وَادٌ	مَوْعُودٌ	مُودُودٌ
Dual m. r.	وَاعِدَانِ	يَاسِرَانِ	وَدَّانِ	مَوْعُودَانِ	مُودُودَانِ
Plur. m. r.	وَاعِدُونَ	يَاسِرُونَ	وَدُّونَ	مَوْعُودُونَ	مُودُودُونَ
Sing. ž. r.	وَاعِدَةٌ	يَاسِرَةٌ	وَادَّةٌ	مَوْعُودَةٌ	مُودُودَةٌ
Dual ž. r.	وَاعِدَتَانِ	يَاسِرَتَانِ	وَدَّتَانِ	مَوْعُودَتَانِ	مُودُودَتَانِ
Plur. ž. r.	وَاعِدَاتُ	يَاسِرَاتُ	وَدَّاتُ	مَوْعُودَاتُ	مُودُودَاتُ

Infinitiv ¹⁾ عِدَّةٌ ili وَدٌّ obećati

يَسِرُّ kockati se

وَدُّ voljeti.

Vježba 59

¹⁾ Kod أَلْمَشَالُ, i ostalih pravih nepravilnih glagola u I i proširenim vrstama na kraju infinitiva dolazi ة kada se ukine slabi suglasnik. Ovo se ة zove تَاءُ الْيَوَاضِ t. j. naknadno ة, jer naknadauje ispušteni slabi konsonant.

Raširene vrste od **عَصَلَ** spojiti:

Vrsta	Perfekat عَصَلَ		Imperf. عَصَلَ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv	
	aktivni عَصَلَ	pasivni عَصِلَ	aktivni عَصَلْتُ	pasivni عَصِلْتُ	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje	aktivni عَصَلٌ	pasivni عَصِلٌ	عَصَلَ	
II	عَصَلَ	عَصِلَ	يُوعِصِلُ	يُوعَصَلُ	عَصِلْ	لَا تُوعِصِلْ	مُوعِصِلٌ	مُوعَصَلٌ	تُوعِصِلُ	dobro spojiti
III	عَصَلَ	وُوعِصِلَ	يُوعِصِلُ	يُوعَصَلُ	وَأَصِلْ	لَا تُوَأَصِلْ	مُوَأَصِلٌ	مُوَأَصَلٌ	مُوَأَصَلٌ	spojiti se
IV	أَوْصَلَ	أُوعِصِلَ	يُوعِصِلُ	يُوعَصَلُ	أَوْصِلْ	لَا تُؤْصِلْ	مُؤْصِلٌ	مُؤْصَلٌ	إِصْصَلْ	dopreniti
V	تَوَصَّلَ	تُوعِصِلَ	يَتَوَصَّلُ	يَتُوعَصَلُ	تَوَصَّلْ	لَا تَتَوَصَّلْ	مُتَوَصِّلٌ	مُتَوَصَّلٌ	تَوَصَّلْ	uvlačiti se nekome
VI	تَوَاصَلَ	تُؤْوعِصِلَ	يَتَوَاصَلُ	يَتُؤْوعَصَلُ	تَوَاصَلَ	لَا تَتَوَاصَلَ	مُتَوَاصِّلٌ	مُتَوَاصَّلٌ	تَوَاصَلَ	spojiti se
VIII	إِصْصَلَ	إِئْصِلَ	يُئْصِلُ	يُئْصَلُ	إِئْصِلْ	لَا تِئْصِلْ	مُئْصِلٌ	مُئْصَلٌ	إِئْصِلْ	spojiti se
X	إِسْتَوْصَلَ	إِسْتُوعِصِلَ	يَسْتَوْصِلُ	يَسْتُوعَصَلُ	إِسْتَوْصِلْ	لَا تَسْتَوْصِلْ	مُسْتَوْصِّلٌ	مُسْتَوْصَّلٌ	إِسْتِئْصِلْ	tražiti da se spoji

B) Glagoli (الْأَجَوَفُ)

Nepravilni glagoli, koji imaju srednji korjeniti suglasnik و zovu se الْأَجَوَفُ الْوَاوِيُّ, a oni koji imaju ی zovu se الْأَجَوَفُ الْيَائِي.

Ovi nepravilni glagoli se sprežu kao i pravilni u II, III, V, VI, IX, XI, XII i XIII vrsti¹⁾. Za I, IV, VII, VIII i X vrstu vrijede slijedeća pravila:

1) Ako bude و ili ی s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom (ـَ), pretvara se و ili ی u (ا), na pr.

قَامَ	-	قَوْمَ	ustati	سَارَ	-	سَيْرَ	ići
طَالَ	-	طَوَّلَ	dug biti	هَابَ	-	هَيْبَ	bojati se
خَافَ	-	خَوِيفَ	bojati se	إِنْقَادَ	-	إِنْقِيدَ	pokoriti se
إِحْتَاجَ	-	إِحْتَوَجَ	potreban biti	يَحْتَوِجُ	-	يَحْتَوِجُ	potreban biti
يُخْتَارُ	-	يُخْتَارُ	koji bira	يُخْتَارُ	-	يُخْتَارُ	odabran.

Kako se iz zadnjeg primjera vidi particip aktivni i pasivni od VIII vrste ovih glagola imaju isti oblik nakon pretvaranja slabog suglasnika u duga â (ا).

2) Ako bude و ili ی s vokalom, a suglasnik pred njima bez vokala (سَكِنٌ), prenosi se njihov vokal na taj prethodni suglasnik, a و ili ی se pretvara u duge vokale, na pr.

يَقُولُ	-	يَقُومُ	ustaje	يَسِيرُ	-	يَسِيرُ	ide
يَخَوِفُ	-	يَخَوِفُ	boji se	يُقَوْلُ	-	يُقَوْلُ	govori se
أَقُومَ	-	أَقُومَ	boraviti	إِسْتَقُومَ	-	إِسْتَقُومَ	biti prav.

¹⁾ Isto se tako ne mijenjaju slabi konsonanti u pozitivu, komparativu i superlativu pridjeva na oblik أَفْعَلُ, na pr. أَسْوَدُ crn; أَبْيَضُ bijel; أَحَوطُ oprezniji; osim toga u glagolskom obliku, koji izražuje divljenje i čuđenje. (فِعْلٌ أَلْعَجِبُ), na pr. مَا أَقَوْلُهُ Divno li govoriš! أَلَا هَيْبٌ! Ala je strašiv! i imenica oruđa, na pr. مِقْوَدٌ povodac, مِخِيطٌ igla, i infinitivu na oblik فَعْلَانُ na pr. طَيْرَانٌ letjeti; دَوْرَانٌ kružiti.

U zadnja četiri primjera و se pretvara u â (ا) na osnovu pravila pod 1, jer je و prvobitno bio s vokalom, a nakon prenošenja vokala našao se pred njim vokal »e« (ـَ).

U infinitivu IV i X vrste glagola اَلْأَجُوفُ u zamjenu za ukinuti slabi konsonant dodaje se na kraju ة (تَاءُ الْيَوُضِ), na pr.

إِهَابَةٌ - إِهَابٌ - إِهْيَابٌ - إِهْيَابَةٌ; إِقَامَةٌ - إِقَامٌ - إِقَامٌ - إِقَامٌ
إِسْطِابَةٌ - إِسْطِابٌ - إِسْطِيبَابٌ - إِسْطِيبَابَةٌ; إِسْتِغَامَةٌ - إِسْتِغَامٌ - إِسْتِغَامٌ - إِسْتِغَامٌ

3) Ako pak slabi konsonant و ili ى budu bez vokala, a zdravi suglasnik iza njih također bude bez vokala, odbacuju se slabi konsonanti da se ne sastanu dva konsonanta bez vokala, jer u arapskom jeziku ne smiju doći dva sakin suglasnika zajedno (إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ). Ako se ova promjena dogodi u imperativu I vrste glagola, odbacuje se spočetka ا, jer je suglasnik iza njega dobio vokal. Prestane li razlog za ukidanje slabog konsonanta, opet se on vraća, na pr.

قُولِي i قُولُوا - قُولَا Recí! ali قُلْ - أَقُولْ - أَقُولْ
سِيرِي i سِيرُوا - سِيرَا Idi! ali سِرْ - إِسِيرْ - إِسِيرْ
كَمْ يَقُومُوا i كَمْ يَقُومَا Nije ustao, ali كَمْ يَقُومُ - كَمْ يَقُومُ - كَمْ يَقُومُ
كَمْ يَسِيرُوا i كَمْ يَسِيرَا Nije otišao, ali كَمْ يَسِيرُ - كَمْ يَسِيرُ - كَمْ يَسِيرُ
كَمْ يَخَافُوا i كَمْ يَخَافَا Nije se bojao, ali كَمْ يَخَافُ - كَمْ يَخَافُ - كَمْ يَخَافُ

4) Kada se po pravilu pod 3 odbaci ا, koji je nastao od و ili ى da se izbjegne إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ, tada se u 3 licu perf. mn. žen. roda kao i u 2 i 1 licu perf. oba roda i sva tri broja prvi suglasnik glagola čita sa ُ, ako je odbačeni ا postao od و (jer su ُ i و medusobno srodni), a sa ِ, ako je odbačeni ا postao od ى (jer su ِ i ى srodni), na pr.

قُلْتِ - قُلْتَ - قَالَتْ - قَوْلَتْ; قُلْنَ - قُلْنَ - قَالْنَ - قَوْلْنَ
سَرِزَتْ - سَرِزَتْ - سَارَتْ - سِيرَتْ; سَرِزْنَ - سَرِزْنَ - سَارْنَ - سِيرْنَ

Od gornjega su pravila izuzetak glagoli **الْأَجَوْفُ الْوَاوِيُّ**, koji spadaju u 4 razred I vrste. U ovih glagola se vokal prvog konsonanta pretvara u »i« (ـِ) premda je ukinut و da se zna da je srednji suglasnik imao vokal ـِ, na pr, od glagola **يَخَافُ - خَافَ** (postalo od **يَخْوَفُ - خَوْفَ**) prvo lice perfekta glasi **خَفْتُ** (od **خَفْتُ - خَفْتُ - خَافْتُ - خَوَفْتُ**).

Isto tako **يَنَامُ - نَامَ** *spavati* (od **يَنُومُ - نَوْمَ**) prvo lice perfekta ima oblik **نِمْتُ** (od **نِمْتُ - نِمْتُ - نَامْتُ - نَوِمْتُ**).

Glagol **مَاتَ** *umrijeti* može spadati u 1 razred I vrste pa imperfekta ima oblik **يَمُوتُ** (od **يَمُوتُ**), a može biti od 4 razreda pa imperfekta glasi **يَمَاتُ** (od **يَمُوتُ**). Stoga 1 lice perfekta ovoga glagola može biti **مُتُّ** (od **مُتُّ - مَتُّ - مَاتْتُ - مَوْتُ**) i **مَرِّتُّ** (od **مَرِّتُّ - مَرِّتُّ - مَاتْتُ - مَوْتُ**).

5) Kada je suglasnik و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ـِ), prelazi u ي, a onda u dugo »î« (ـِى) kao i kod nepravil. glagola **أَلْمَلَأَ**, na pr. 3 lice imperfekta

IV vrste	يُقِيلُ od	يُقُولُ -	يُقُولُ -	يُقِيلُ -	يُقِيلُ
X vrste	يَسْتَقِيمُ od	يَسْتَقِيمُ -	يَسْتَقِيمُ -	يَسْتَقِيمُ -	يَسْتَقِيمُ
particip aktivni		مُجِيبٌ -	مُجِيبٌ -	مُجِيبٌ -	مُجِيبٌ
		مُسْتَقِيمٌ -	مُسْتَقِيمٌ -	مُسْتَقِيمٌ -	مُسْتَقِيمٌ

6) Ako srednji konsonant و ili ي ima vokal »i« (ـِ), a na suglasniku pred njim bude vokal »u« (ـُ), ukinuće se vokal s toga suglasnika pa će vokal slabog suglasnika doći na njegovo mjesto. Slabi suglasnik و u ovom slučaju se pretvara najprije u ي, a onda u dugo »î« (ـِى), a ako je srednji suglasnik ي,

jednostavno prelazi u dugo »î«, na pr. 3 lice perfekta singulara u pasivu od glagola قَالَ (od قَوْلَ) reći i بَاعَ (od بَيْعَ) prodati glasi:

فِيلَ - فِيلَ - قَوْلَ - قَوْلَ - قَوْلَ od قِيلَ
 بَيْعَ - بَيْعَ - بَيْعَ - بَيْعَ - بَيْعَ od بَاعَ
 أُحْنِجَ - أُحْنِجَ - أُحْنِجَ - أُحْنِجَ - أُحْنِجَ od أُحْنِجَ

7) U participu aktivnom I vrste glagola mijenja se و ili ى u ى, na pr. قَائِلٌ koji govori; i سَائِرٌ koji ide.

U participu pasivnom od glagola الْأَجُوفُ الْأَوَائِي prelazi vokal sa و na pretstojeći konsonant, pa se onda و ukida, da se izbjegne السَّائِكَيْنِ, na pr. مَقُولٌ rečen od مَقُولٌ. U participu pasivnom od glagola الْأَجُوفُ الْأَيَّائِي prelazi vokal sa ى na pretstojeći suglasnik, pa se onda ى ukida zbog السَّائِكَيْنِ. Zatim se vokal »u« na prvom konsonantu pretvara u »i«, da se zna da je ukinuto ى, a potom se و pretvara u ى, jer je pred njim vokal »i«, na pr.

(مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ) prodan od مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ.

Primjeri od glagola قَالَ reći:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekat (الْمَأْضَى):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

određeni	zavisni	skraćeni	pojačan
način	način	način	sa ن sa ن

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	قَالَ	يَقُولُ	يَقُولُ	(أَنْ) يَقُولُ	(كَمْ) يَقُولُ	يَقُولَنَّ	يَقُولَنَّ
Dual m. r.	قَالَآ	يَقُولَانِ	يَقُولَا	يَقُولَا	يَقُولَا	يَقُولَانِ	—
Plur. m. r.	قَالُوا	يَقُولُونَ	يَقُولُوا	يَقُولُوا	يَقُولُوا	يَقُولُونَ	يَقُولُونَ

⁴⁾ Isto se tako و mijenja u ى u infinitivu, na pr. صَبَّأْتُ mjesto صَوَّأْتُ čuvati, زَيَّرْتُ mjesto زَوَّارَةٌ posjetiti, صَبَّأْتُ mjesto صَوَّأْتُ postiti, خَوَّأْتُ mjesto خَوَّأْتُ iznevjeriti, ali قَوَّأْتُ (gl. imenica od III vrste glagola) odupirati se.

Sing. ž. r.	تَقُولَنَّ	تَقُولُ	تَقُولُ	تَقُولُ	قَالَتْ
Dual ž. r.	—	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولَانِ	قَالَتَا
Plur. ž. r.	—	يَقُلْنَ	يَقُلْنَ	يَقُلْنَ	قُلْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَقُولَنَّ	تَقُولُ	تَقُولُ	تَقُولُ	قُلْتَ
Dual m. r.	—	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولَانِ	قُلْتُمَا
Plur. m. r.	تَقُولَنَّ	تَقُولُوا	تَقُولُوا	تَقُولُونَ	قُلْتُمْ
Sing. ž. r.	تَقُولِينَ	تَقُولِي	تَقُولِي	تَقُولِينَ	قُلْتِ
Dual ž. r.	—	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولَانِ	قُلْتُمَا
Plur. ž. r.	—	تَقُلْنَ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَ	قُلْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَقُولَنَّ	أَقُولُ	أَقُولُ	أَقُولُ	قُلْتُ
Pl. oba r.	نَقُولَنَّ	نَقُولُ	نَقُولُ	نَقُولُ	قُلْنَا

b) Pasiv (الْمَجْهُولُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

određeni	zavisni	skraćeni	pojačan
način	način	način	sa نْ

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يُقَالَنَّ	يُقَالُ	يُقَالُ (أَنْ)	يُقَالُ (لَمْ)	يُقَالُ
Dual m. r.	—	يُقَالَانِ	يُقَالَا	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ
Plur. m. r.	يُقَالَنَّ	يُقَالُوا	يُقَالُوا	يُقَالُونَ	يُقَالُونَ
Sing. ž. r.	تُقَالَنَّ	تُقَالُ	تُقَالُ	تُقَالُ	قِيلَتْ
Dual ž. r.	—	تُقَالَانِ	تُقَالَا	تُقَالَانِ	قِيلَتَا
Plur. ž. r.	—	يُقَلْنَ	يُقَلْنَ	يُقَلْنَ	قِيلْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	قُلْتَ	تُقَالُ	تُقَالُ	تُقَالُ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
Dual m. r.	قِلْتُمَا	تُقَالَانِ	تُقَالَا	تُقَالَا	تُقَالَانِ	—
Plur. m. r.	قِلْتُمْ	تُقَالُونَ	تُقَالُوا	تُقَالُوا	تُقَالُونَ	تُقَالُونَ
Sing. ž. r.	قِلْتِ	تُقَالِينَ	تُقَالِي	تُقَالِي	تُقَالِينَ	تُقَالِينَ
Dual ž. r.	قِلْتُمَا	تُقَالَانِ	تُقَالَا	تُقَالَا	تُقَالَانِ	—
Plur. ž. r.	قِلْتُنَّ	تُقَالْنَ	تُقَالْنَ	تُقَالْنَ	تُقَالْنَ	—

1 lice (الْمُسَكَّمُ)

S. oba r.	قُلْتَ	أُقَالُ	أُقَالُ	أُقَالُ	أُقَالَنَّ	أُقَالَنَّ
Pl. oba r.	قِلْنَا	مُقَالٌ	نُقَالُ	نُقَالُ	مُقَالَنَّ	نُقَالَنَّ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ)

(نَهْيُ الْخَاصِرِ)

jednostavni pojačani

jednostavni

pojačani

	sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	قُلْ	قُولَنَّ	قُولَنَّ	لَا تَقُلْ	لَا تَقُولَنَّ
Dual m. r.	قُولَا	قُولَانِ	—	لَا تَقُولَا	لَا تَقُولَانِ
Plur. m. r.	قُولُوا	قُولُونَ	قُولُونَ	لَا تَقُولُوا	لَا تَقُولُونَ
Sing. ž. r.	قُولِي	قُولِينَ	قُولِينَ	لَا تَقُولِي	لَا تَقُولِينَ
Dual ž. r.	قُولَا	قُولَانِ	—	لَا تَقُولَا	لَا تَقُولَانِ
Plur. ž. r.	قُولْنَ	قُولْنَ	—	لَا تَقُولْنَ	لَا تَقُولْنَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	قَائِلٌ	مَقُولٌ
Dual m. r.	قَائِلَانِ	مَقُولَانِ
Plur. m. r.	قَائِلُونَ	مَقُولُونَ

Sing. ž. r.	قَائِلَةٌ	مَقُولَةٌ
Dual ž. r.	قَائِلَتَانِ	مَقُولَتَانِ
Plur. ž. r.	قَائِلَاتٌ	مَقُولَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

قَوْلٌ reći.

Primjeri od glagola بَاعَ prodati:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

određeni način	zavisni način	skraćeni način
-------------------	------------------	-------------------

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	بَاعَ	يَبِيعُ	(أَنْ) يَبِيعُ	يَبِيعُ (كَمْ)
Dual m. r.	بَاعَا	يَبِيعَانِ	يَبِيعَا	يَبِيعَا
Plur. m. r.	بَاعُوا	يَبِيعُونَ	يَبِيعُوا	يَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بَاعَتْ	تَبِيعُ	تَبِيعُ	تَبِيعُ
Dual ž. r.	بَاعَتَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بَاعْنَ	يَبِيعْنَ	يَبِيعْنَ	يَبِيعْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	بِعْتَ	تَبِيعُ	تَبِيعَ	تَبِيعُ
Dual m. r.	بِعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا	تَبِيعَا
Plur. m. r.	بِعْتُمْ	تَبِيعُونَ	تَبِيعُوا	تَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بِعْتِ	تَبِيعِينَ	تَبِيعِي	تَبِيعِي
Dual ž. r.	بِعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بِعْتُنَّ	تَبِيعْنَ	تَبِيعَنَّ	تَبِيعَنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	بِعْتُ	أَبِيعُ	أَبِيعَ	أَبِيعُ
Pl. oba r.	بِعْنَا	نَبِيعُ	نَبِيعَ	نَبِيعُ

b) Pasiv (الْمَجْعُولُ)

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

		određeni način	zavisni način	skraćeni način
3 lice (الْفَائِذُ)				
Sing. m. r.	يَبِيعُ	يُبَاعُ	يُبَاعُ (أَنْ)	يُبِيعُ (لَمْ)
Dual m. r.	يَبِيعَا	يُبَاعَانِ	يُبَاعَا	يُبِيعَا
Plur. m. r.	يَبِيعُوا	يُبَاعُونَ	يُبَاعُوا	يُبِيعُوا
Sing. ž. r.	يَبِيعُ	تُبَاعُ	تُبَاعُ	تُبِيعُ
Dual ž. r.	يَبِيعَتَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبِيعَا
Plur. ž. r.	يَبِيعْنَ	يُبَعْنَ	يُبَعْنَ	يُبِيعْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)				
Sing. m. r.	تُبَاعُ	تُبَاعُ	تُبَاعُ	تُبِيعُ
Dual m. r.	تُبَاعُمَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبِيعَا
Plur. m. r.	تُبَاعُوا	تُبَاعُونَ	تُبَاعُوا	تُبِيعُوا
Sing. ž. r.	تُبَاعُ	تُبَاعِينَ	تُبَاعِي	تُبِيعِي
Dual ž. r.	تُبَاعُمَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبِيعَا
Plur. ž. r.	تُبَاعُنَّ	تُبَعْنَ	تُبَعْنَ	تُبِيعْنَ

1 lice (الْمُسْكَلَمُ)				
S. oba r.	تُبَاعُ	أُبَاعُ	أُبَاعُ	أُبِيعُ
Pl. oba r.	تُبَاعَا	تُبَاعُ	تُبَاعُ	تُبِيعُ

Kako se iz gornjih primjera vidi pasiv glagola, koji imaju srednji suglasnik *ي* isti je kao i kod onih, u kojih je srednji suglasnik *و* osim u perfektu od plurala 3 lica žen. roda pa dalje. U ovim oblicima pasiv glagola koji imaju srednji suglasnik *ي* ima iznimne oblike da ne bi bio jednak aktiv i pasiv.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

Sing. m. r.	بِعْ	لَا تَبِعْ
Dual m. r.	بِيعَا	لَا تَبِيعَا
Plur. m. r.	بِيعُوا	لَا تَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بِيعِي	لَا تَبِيعِي
Dual ž. r.	بِيعَا	لَا تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بِيعْنَ	لَا تَبِيعْنَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	بَايِعُ	مَبِيعٌ
Dual m. r.	بَايِعَانِ	مَبِيعَانِ
Plur. m. r.	بَايِعُونَ	مَبِيعُونَ
Sing. ž. r.	بَايِعَةٌ	مَبِيعَةٌ
Dual ž. r.	بَايِعَتَانِ	مَبِيعَتَانِ
Plur. ž. r.	بَايِعَاتُ	مَبِيعَاتُ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

بِيعٌ *prodati*.

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li je srednji suglasnik و ili ي.

Proširene vrste od glagola قَالَ :

Vrsta	Perfekat اَلْمَاضِي		Imperf. اَلْمُضَارِعُ		Imperativ اَلْأَمْرُ وَ اَلنَّهْيُ	Particip		Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
	aktivni اَلْمَعْلُوْمُ	pasivni اَلْمُجْهَوْلُ	aktivni اَلْمَعْلُوْمُ	pasivni اَلْمُجْهَوْلُ		aktivni اِسْمُ اَلْفَاعِلِ	pasivni اِسْمُ اَلْمَفْعُولِ		
II	قَوْلٌ	قُوتِلَ	يَقُولُ	يُقْتَلُ	قَوْلْ	مُقَوِّلٌ	مُقَوَّلٌ	تَقْوِيلٌ	prisiliti da rekne
III	قَاوَاهُ	فُورِلَ	يُغَاوِلُ	يُغَاوَلُ	قَاوِلْ	مُغَاوِلٌ	مُغَاوَلٌ	مُغَاوَاةٌ	pregovarati
IV	أَقَالَ	أُقِلَ	يُقِيلُ	يُغَالُ	أَقِلْ	مُقِيلٌ	مُغَالٌ	أَقَالَةٌ	podmetnuti nekome da je nešto rekao
V	تَمَوَّلَ	تُمَوَّلَ	يَتَمَوَّلُ	يُسْتَمَوَّلُ	تَمَوَّلْ	مُتَمَوِّلٌ	مُسْتَمَوَّلٌ	تَمَوُّلٌ	reći na nekoga nešto
VI	تَعَاوَلَ	تُعَوَّلُ	يَتَعَاوَلُ	يُغْتَاوَلُ	تَعَاوَلْ	مُتَعَاوِلٌ	مُغْتَاوَلٌ	تَعَاوُلٌ	pregovarati
VIII	إِفْتَالَ	أُفْتِلَ	يُفْتَالُ	يُغْتَالُ	إِفْتَلْ	مُفْتَالٌ	مُغْتَالٌ	إِفْتِيَالٌ	raspolagati nečim
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	
X	اِسْتَقَالَ	اِسْتَفِيلَ	يَسْتَفِيلُ	يُسْتَقَالُ	اِسْتَقَلْ	مُسْتَفِيلٌ	مُسْتَقَالٌ	(اِسْتِغَاةٌ)	tražiti razrešenje

قَالَ - يَقُولُ - قَالٌ - يَقِيلُ - قال je vrsta napravljena od

Ima nepravilnih glagola أَجَوَفُ od 4 razreda I vrste, koji se mijenjaju kao pravilni glagoli, na pr. عَوَّرَ - يَعْوَرُ - عَوْرَ oslijeppjeti u jedno oko.

Isto tako neki nepravilni glagoli أَجَوَفُ u IV vrsti se mogu mijenjati i kao pravilni i nepravilni glagoli, na pr. أَرَّاحَ i أَرْوَحَ njušiti, mirisati.

Ima nepravilnih glagola أَجَوَفُ od VIII i X vrste, koji se mijenjaju kao pravilni, na pr. عَتَوْنَ međusobno se pomagati; اِسْتَصَوَّبَ odobravati.

Vježba 62

C) Nepravilni glagoli (التَّاقِصُ)

Nepravilni glagoli التَّاقِصُ (krnjavi) jesu oni, u kojih je treći korjeniti suglasnik و (التَّاقِصُ الْوَاوِيُّ) ili ي (التَّاقِصُ الْيَائِيُّ).

Za sprežanje ovih glagola potrebno je znati ova pravila:

I za glagole التَّاقِصُ vrijede pravila, koja su navedena pod 1) i 3) kod glagola الْأَجَوَفُ t. j. kada bude و ili ي s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom َ, pretvaraju se u »ا¹⁾«, a kad se sastanu dva suglasnika bez vokala, prvi otpada, ako je slabi, na pr.

غَزَوْا - غَزَاوَا - غَزَوْوَا ; غَزَتْ - غَزَاتْ - غَزَوَتْ ; غَزَا - غَزَا - غَزَوَ
رَمَوْا - رَمَاوَا - رَمَوْوَا ; رَمَتْ - رَمَاتْ - رَمَوَتْ ; رَمَا - رَمَا - رَمَوَ
يَخْشَوْنَ - يَخْشَاوْنَ - يَخْشَوَوْنَ ; يَرْضَوْنَ - يَرْضَاوْنَ - يَرْضَوَوْنَ ; يَرْضَى - يَرْضَى

¹⁾ Ovo pravilo vrijedi i za imena, na pr. عَصَا (عَصَوُ) štap; رَحَى (رَحَى) žrvanj.

²⁾ Dugo â se piše u I vrsti glagola sa ا, ako je â postalo od و, a sa ي ako je postalo od ي. U proširenim vrstama se krajnje â uvijek piše sa ي, na pr. أَعْطَى dati.

Izuzetak iz ovoga pravila čine dvojine, jer se kod njih slabi glas ne mijenja osim kod 3 lica perfekta ženskoga roda. Tu se slabi glas و ili ی pretvara u ا, koji se onda ukida da se ne sastanu dva suglasnika bez vokala, jer se kod nastavka ت uzima prvobitno stanje t. j. ت se smatra kao sakin, na pr. غَزَرَا - غَزَرَا biće غَزَرَا, ali mjesto غَزَرَا biće غَزَرَا, ali mjesto غَزَرَا biće غَزَرَا, ali mjesto غَزَرَا biće غَزَرَا. رَمَيَا - رَمَيَا - رَمَيَا.

Osim toga za glagole اَلْتَّاقَصُ vrijede još ova pravila:

1) Ako prije و stoji vokal ا, a prije ی vokal ي, ostaju bez promjene, na pr.

بُتِيَ veledušan; حَزِيَ biti prezren.

Isto tako se و ili ی u perfektu ne mijenja kada bude sakin među dva suglasnika koji imaju vokale, na pr.

رَمَيْتَ, رَمَيْتَ, رَمَيْتَ i t. d. غَزَوْتَ, غَزَوْتَ, غَزَوْتَ i t. d.

2) Bude li pred و vokal ي, pretvara se و u ی, na pr. غَزِيَ - غَزِيَ ratovati; رَضِيَ - رَضِيَ biti zadovoljan; رَضُو - رَضُو.

Isto tako se و pretvara u ی kad bude و u riječi iza trećeg mjesta, a ne bude prije njega vokal ا, na pr.

اِسْتَعْلَى - اِسْتَعْلَى - اِسْتَعْلَى biti visok; تَعَالَى - تَعَالَى - تَعَالَى viši; اَعْلَى - اَعْلَى - اَعْلَى uzdignuti se; يَغْزُو - يَغْزُو - يَغْزُو ratovati; يَرْضُو - يَرْضُو biti zadovoljan; تَرْضَا - تَرْضَا Medusobno su se zadovoljila njih dvojica; يَرْضَوْنَ - يَرْضَوْنَ Zadovoljavaju se njih dvojica, ali يَغْزُو - يَغْزُو ratovati¹⁾).

¹⁾ U infinitivu glagola اَلْتَّاقَصُ iza dugoga ا و ili ی pretvara se u و, na pr. رَضَا mjesto رَضَا zadovoljstvo, جَزَا mjesto جَزَا plata, اِسْتَلْقَا mjesto اِسْتَلْقَا leći na leđa; اِسْتَعْلَا mjesto اِسْتَعْلَا nadvisiti; pobijediti.

3) Slabi konsonanti و ili ی na kraju riječi ne podnose vokala \bar{u} pa se vokal ukida, a و ili ی prelazi u dugi vokal, na pr.

رَمَى رَمَى nadati se; يَرْجُو - يَرْجُو baciti, ali غَزَوْ ratovati; رَمَى baciti.

4) Ako konsonant koji stoji pred \bar{u} ima vokal »i« (\bar{i}), a iza konsonanta \bar{u} bude dugi vokal, odbacuje se vokal »i« sa suglasnika, koji stoji pred \bar{u} pa na njega prede sa \bar{u} vokal »u« i konačno se ukine ی, da se izbjegne اَلْاِسْكَانِيْنَ, na pr.

od يَرْمُونَ postaje يَرْمُونَ - يَرْمُونَ

od يَمْضُونَ postaje يَمْضُونَ - يَمْضُونَ

od رَضُوا postaje رَضُوا - رَضُوا

od غَارُونَ postaje غَارُونَ - غَارُونَ

od رَامُونَ postaje رَامُونَ - رَامُونَ

5) Ako و bude s vokalom \bar{u} , a prije njega \bar{u} , ukinuće se vokal \bar{u} sa predstojećeg suglasnika, pa će se njemu prenijeti vokal sa و, koji će se ukinuti da se izbjegne اَلْاِسْكَانِيْنَ, na pr.

تَغْزِينَ - تَغْزِينَ - تَغْزِينَ

أُغْزِي - أُغْزِي - أُغْزِي

6) Konsonant ی ni و ne podnosi vokala »i« pa se taj vokal ukida, a ukida se i ی, da se izbjegne اَلْاِسْكَانِيْنَ, na pr.

od تَرْمِينَ postaje تَرْمِينَ - تَرْمِينَ

od تَرَصِينَ postaje تَرَصِينَ - تَرَصِينَ¹⁾.

¹⁾ Kod ovoga drugog primjera može se primjeniti i pravilo koje je navedeno pod 1) glagola أَجَوَفٌ.

7) U svim oblicima skraćenog načina (t.j. الْمُضَارِعُ الْمُتَجَزُّومُ) i (فِيْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ) koji se kod pravilnih glagola svršuju na - ukida se و ili ی u glagola النَّاقِصُ, na pr.

od كَمْ يَزِمُ postaje كَمْ يَزِمُ od كَمْ يَرْجُو postaje كَمْ يَرْجُو
od كَمْ يَرْضَى postaje كَمْ يَرْضَى od كَمْ يَرِي postaje كَمْ يَرِي

U zavisnom načinu imperfekta izgovara se slabi konsonant, na pr. كُنْ يَزِمِي - كُنْ يَرْجُو.

8) U glagolskom pridjevu aktivnom (إِسْمُ الْفَاعِلِ) ukida se vokal »u« ili »i« sa و ili ی pa se onda ukida i slabi konsonant, da se izbjegne إِنْفَعَالُ السَّكَتَيْنِ (jer se nunacija računa kao نُنْ), na pr.

od عَاَزُو postaje عَاَزِ nom. i gen.; akuzat. عَاَزِيًا.
od رَاَمِي postaje رَاَمِ nom. i gen.; akuzat. رَاَمِيًا.

Ako pred ovaj particip dođe određeni član آل vraća se krajnje ی kao dugi vokal bez obzira da li je na kraju participa ukinut و ili ی, na pr. آلْعَاَزِي (od الْعَاَزُو) (od الْرَاَمِي) ¹⁾.

9) U participu pasivnom (إِسْمُ الْمَفْعُولِ) od glagola تَاَفِصُّ slijeva se و sa و participa pasivnog و, na pr. od مَنَزُو postaje مَنَزُو.

Ako je krajnji konsonant ي pretvara se و participa pasivnoga uticajem ی u ی pa se oba ی sliju u ي. U tome slučaju se vokal pred ی pretvara u i, jer su srodni a i da se ne bi ی opet pretvorilo u و, na pr.

od مَرْضُو postaje (مَرْضِي - مَرْضِي) مَرْضِي
od مَبْنُو postaje (مَبْنِي - مَبْنِي) مَبْنِي

¹⁾ Ovako se sklanjaju i imenice, koje dolaze na oblik فَاعِلٌ, a imaju krajnji konsonant و ili ی na pr. وَادٍ dolina (nominativ i genitiv), وَادِيًا (akuzativ), ali الْوَادِي (nom. i gen.), الْوَادِي (akuzativ), نَادٍ zbor (nom. i gen.), نَادِيًا (akuzativ) ali النَّادِي (nom. i gen.) i النَّادِي (akuzativ).

Primjeri od glagola غَزَا vojevati:

a) Aktiv (أَلْمَعْلُومُ)

Perfekat (أَلْمَاضِي):

Imperfekat (أَلْمُضَارِعُ):

određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
-------------------	------------------	-------------------	-----------------	-----------------

3 lice (أَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	غَزَا	يَغْزُو	(كُنْ) يَغْزُو	(أَلَمْ) يَغْزُ	يَغْزُونُ	يَغْزُونَ
Dual m. r.	غَزَوَا	يَغْزَوَانِ	يَغْزُوا	يَغْزُوا	يَغْزَوَانِ	—
Plur. m. r.	غَزَوْا	يَغْزُونَ	يَغْزُوا	يَغْزُوا	يَغْزُونَ	يَغْزُونَ
Sing. ž. r.	غَزَتْ	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُ	تَغْزُونُ	تَغْزُونَ
Dual ž. r.	غَزَتَا	تَغْزَوَانِ	تَغْزُوا	تَغْزُوا	تَغْزَوَانِ	—
Plur. ž. r.	غَزَوْنَ	يَغْزُونَ	يَغْزُونَ	يَغْزُونَ	يَغْزَوْنَ	—

2 lice (أَلْمُحَاطَبُ)

Sing. m. r.	غَزَوْتَ	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُ	تَغْزُونُ	تَغْزُونَ
Dual m. r.	غَزَوْتُمَا	تَغْزَوَانِ	تَغْزُوا	تَغْزُوا	تَغْزَوَانِ	—
Plur. m. r.	غَزَوْتُمْ	تَغْزُونَ	تَغْزُوا	تَغْزُوا	تَغْزُونَ	تَغْزُونَ
Sing. ž. r.	غَزَوْتِ	تَغْزِينَ	تَغْزِي	تَغْزِي	تَغْزِينَ	تَغْزِينَ
Dual ž. r.	غَزَوْتُمَا	تَغْزَوَانِ	تَغْزُوا	تَغْزُوا	تَغْزَوَانِ	—
Plur. ž. r.	غَزَوْتُنَّ	تَغْزُونَ	تَغْزُونَ	تَغْزُونَ	تَغْزَوْنَ	—

1 lice (أَلْمُسَكَّلِمُ)

S. oba r.	غَزَوْتُ	أَغْزُو	أَغْزُو	أَغْزُ	أَغْزُونُ	أَغْزُونَ
Pl. oba r.	غَزَوْنَا	نَغْزُو	نَغْزُو	نَغْزُ	نَغْزُونَ	نَغْزُونَ

b) Pasiv (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

odredeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
-------------------	------------------	-------------------	-----------------	-----------------

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يُغْزِي	يُغْزِي	يُغْزِي (لَنْ)	يُغْزِي (لَمْ)	يُغْزِيَنَّ	يُغْزِيْنُ
Dual m. r.	يُغْزِيَانِ	يُغْزِيَانِ	يُغْزِيَانِ	يُغْزِيَانِ	يُغْزِيَانِ	—
Plur. m. r.	يُغْزَوْنَ	يُغْزَوْنَ	يُغْزَوْنَ	يُغْزَوْنَ	يُغْزَوْنَ	يُغْزَوْنَ
Sing. ž. r.	تُغْزِي	تُغْزِي	تُغْزِي	تُغْزِي	تُغْزِيَنَّ	تُغْزِيْنُ
Dual ž. r.	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	—
Plur. ž. r.	يُغْزِيْنَ	يُغْزِيْنَ	يُغْزِيْنَ	يُغْزِيْنَ	يُغْزِيْنَانِ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تُغْزِي	تُغْزِي	تُغْزِي	تُغْزِي	تُغْزِيَنَّ	تُغْزِيْنُ
Dual m. r.	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	—
Plur. m. r.	تُغْزَوْنَ	تُغْزَوْنَ	تُغْزَوْنَ	تُغْزَوْنَ	تُغْزَوْنَ	تُغْزَوْنَ
Sing. ž. r.	تُغْزِي	تُغْزِي	تُغْزِي	تُغْزِي	تُغْزِيَنَّ	تُغْزِيْنُ
Dual ž. r.	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	تُغْزِيَانِ	—
Plur. ž. r.	تُغْزِيْنَ	تُغْزِيْنَ	تُغْزِيْنَ	تُغْزِيْنَ	تُغْزِيْنَانِ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أُغْزِي	أُغْزِي	أُغْزِي	أُغْزِي	أُغْزِيَنَّ	أُغْزِيْنُ
Pl. oba r.	نُغْزِيَانِ	نُغْزِيَانِ	نُغْزِيَانِ	نُغْزِيَانِ	نُغْزِيَانِ	نُغْزِيَانِ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

	jednost.	pojačan sa ن	pojačan sa ن	jednost.	pojačan sa ن	pojačan sa ن
Sing. m. r.	أَغْزُ	أَغْزُونْ	أَغْزُونْ	لَا تَغْزُ	لَا تَغْزُونْ	لَا تَغْزُونْ
Dual m. r.	أَغْزُوا	أَغْزُوَانِ	—	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزُوَانِ	—
Plur. m. r.	أَغْزُوا	أَغْزَنَّ	أَغْزُنْ	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزَنَّ	لَا تَغْزُنْ
Sing. ž. r.	أَغْزِي	أَغْزِيَنَّ	أَغْزِيْ	لَا تَغْزِي	لَا تَغْزِيَنَّ	لَا تَغْزِيْ
Dual ž. r.	أَغْزُوا	أَغْزُوَانِ	—	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزُوَانِ	—
Plur. ž. r.	أَغْزُوا	أَغْزُوَانِ	—	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزُوَانِ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	غَازٍ	مَغْزُورٌ
Dual m. r.	غَازِيَانِ	مَغْزُوَانِ
Plur. m. r.	غَازُونَ	مَغْزُورُونَ
Neprav. mn. m. r.	غَزَاةٌ ¹⁾	—
Sing. ž. r.	غَازِيَةٌ	مَغْزُورَةٌ
Dual ž. r.	غَازِيَتَانِ	مَغْزُورَتَانِ
Plur. ž. r.	غَازِيَاتٌ	مَغْزُورَاتٌ

Infinitiv غَزُوَ vojevati.

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li glagol ima u korjenu و ili ي .

¹⁾ Nepravilni plural muškog roda participa aktivnog glagola الْغَازِ فَصْلُ ne dolazi na oblik فَعْلَةٌ kao kod pravilnih glagola nego ima oblik فَعْلَةٌ, na pr. غَزَاةٌ (od غَزَوَةٌ); رُمَاةٌ (od رُمِيَةٌ); قُضَاةٌ (od قُضِيَّةٌ) i t. d.

Primjeri od glagola رَمَى baciti:

U aktivu

Perfekat:

Imperfekat:

	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
3 lice (الْعَائِلَةُ)					
Sing. m. r.	رَمَى	يَرْمِي	(كَمْ) يَرْمِي (لَنْ) يَرْمِي	يَرْمِيَنَّ	يَرْمِيَنَّ
Dual m. r.	رَمَيَا	يَرْمِيَانِ	يَرْمِيَا	يَرْمِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَمَوْا	يَرْمُونَ	يَرْمُوا	يَرْمُونَ	يَرْمُونَ
Sing. ž. r.	رَمَتْ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنَّ
Dual ž. r.	رَمَتَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْنَ	يَرْمِيْنَ	يَرْمِيْنَ	يَرْمِيْنَ	—

2 lice (الْمُخَاطَبَةُ)

Sing. m. r.	رَمَيْتَ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنَّ
Dual m. r.	رَمَيْتُمَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَمَيْتُمْ	تَرْمُونَ	تَرْمُوا	تَرْمُونَ	تَرْمُونَ
Sing. ž. r.	رَمَيْتِ	تَرْمِيْنَ	تَرْمِي	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنَّ
Dual ž. r.	رَمَيْتُمَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْتُنَّ	تَرْمِيْنَ	تَرْمِيْنَ	تَرْمِيْنَ	—

1 lice (الْمُسَكَّلَةُ)

S. oba r.	رَمَيْتُ	أَرْمِي	أَرْمِي	أَرْمِيَنَّ	أَرْمِيَنَّ
Pl. oba r.	رَمَيْنَا	نَرْمِي	نَرْمِي	نَرْمِيَنَّ	نَرْمِيَنَّ

Pasivni oblik je يُرْمَى - رُمِيَ i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمَخْصِرِ):

(نَهْيُ الْمَخْصِرِ):

	jednost.	pojačan sa ن	pojačan sa ن	jednost.	pojačan sa ن	pojačan sa ن
Sing. m. r.	إِزِمْ	إِزِمِينَ	إِزِمِينَ	لَا تَزِمْ	لَا تَزِمِينَ	لَا تَزِمِينَ
Dual m. r.	إِزِمَا	إِزِمَانِ	—	لَا تَزِمَا	لَا تَزِمَانِ	—
Plur. m. r.	إِزِمُوا	إِزِمُونَ	إِزِمُونَ	لَا تَزِمُوا	لَا تَزِمُونَ	لَا تَزِمُونَ
Sing. ž. r.	إِزِي	إِزِينَ	إِزِينَ	لَا تَزِي	لَا تَزِينَ	لَا تَزِينَ
Dual ž. r.	إِزِمَا	إِزِمَانِ	—	لَا تَزِمَا	لَا تَزِمَانِ	—
Plur. ž. r.	إِزِمِينَ	إِزِمِنَانِ	—	لَا تَزِمِينَ	لَا تَزِمِنَانِ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	رَامٍ	مَرْمِيٍّ
Dual m. r.	رَمِيَانِ	مَرْمِيَانِ
Plur. m. r.	رَامُونَ	مَرْمِيُونَ
Sing. ž. r.	رَامِيَةٌ	مَرْمِيَّةٌ
Dual ž. r.	رَامِيَتَانِ	مَرْمِيَتَانِ
Plur. ž. r.	رَامِيَاتٌ	مَرْمِيَاتٌ

Primjeri od glagola رَضِيَ biti zadovoljan:

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
3 lice (الْفَاعِلُ)					
Sing. m. r.	رَضِيَ	يَرْضَى	(أَنْ) يَرْضَى	يَرْضِيَنَّ	يَرْضِيَنَّ
Dual m. r.	رَضِيَا	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَا	يَرْضِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَضُوا	يَرْضَوْنَ	يَرْضُوا	يَرْضَوْنَ	يَرْضَوْنَ

Sing. ž. r.	رَضِيَتْ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	رَضِيْتَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَضِيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَانِ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	رَضَيْتَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual m. r.	رَضَيْتُمَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِ	—
Plur. m. r.	رَضَيْتُمْ	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْا	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْنَ
Sing. ž. r.	رَضِيَتْ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	رَضَيْتُمَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَضِيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَانِ	—

1 lice (الْمُسْكَلِمُ)

S. oba r.	رَضِيْتُ	أَرْضَى	أَرْضَى	أَرْضَ	أَرْضَيْنَ	أَرْضَيْنَ
Pl. oba r.	رَضِينَا	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ

Imperativ

a) kojim se zapovijeda

b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمُخَاطَبِ):

(نَهْيُ الْمُخَاطَبِ):

	jednost.	pojačan	pojačan	jednost.	pojačan	pojačan
		sa ن	sa نْ		sa ن	sa نْ
Sing. m. r.	إَرْضَ	إَرْضَيْنَ	إَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَ	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَ
Dual m. r.	إَرْضَيَا	إَرْضَيَا	—	لَا تَرْضَيَا	لَا تَرْضَيَا	—
Plur. m. r.	إَرْضَوْا	إَرْضَوْنَ	إَرْضَوْنَ	لَا تَرْضَوْا	لَا تَرْضَوْنَ	لَا تَرْضَوْنَ
Sing. ž. r.	إَرْضَى	إَرْضَيْنَ	إَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَى	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	إَرْضَيَا	إَرْضَيَا	—	لَا تَرْضَيَا	لَا تَرْضَيَا	—
Plur. ž. r.	إَرْضَيْنَ	إَرْضَيْنَانِ	—	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَانِ	—

Particip aktivni i pasivni ima isti oblik kao i od glagola رَمَى.

Infinitiv رَضُوْا biti zadovoljan.

Primjeri od glagola رَأَى doći i vidjeti:

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):
 aktiv pasiv aktiv pasiv

3 lice (الْعَلَاءُ):

Sing. m. r.	رَأَى	رَأَيْتُ	رَأَيْتَ	رَأَيْتُمْ	رَأَيْتُمْ	رَأَيْتُمْ
Dual m. r.	رَأَيَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا
Plur. m. r.	رَأَوْا	رَأَيْتُوهُمْ	رَأَيْتُهُمْ	رَأَيْتُهُمْ	رَأَيْتُهُمْ	رَأَيْتُهُمْ
Sing. ž. r.	رَأَتْ	رَأَيْتُهَا	رَأَيْتَهَا	رَأَيْتَهُنَّ	رَأَيْتَهُنَّ	رَأَيْتَهُنَّ
Dual ž. r.	رَأَتَا	رَأَيْتُهُمَا	رَأَيْتُهُمَا	رَأَيْتُهُنَّ	رَأَيْتُهُنَّ	رَأَيْتُهُنَّ
Plur. ž. r.	رَأَيْنَ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ

2 lice (الْمُخَاطَبُ):

Sing. m. r.	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ
Dual m. r.	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا
Plur. m. r.	رَأَيْتُمْ	رَأَيْتُمْ	رَأَيْتُمْ	رَأَيْتُمْ	رَأَيْتُمْ	رَأَيْتُمْ
Sing. ž. r.	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ
Dual ž. r.	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا
Plur. ž. r.	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ
Pl. oba r.	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا

¹⁾ U imperfektu glagola رَأَى ispada ا.

Imperativ

a) kojim se zapovijeda b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

Sing. m. r.	إِيتِ	ili	إِئْتِ ¹⁾	رَا	لَا تَأْتِ
Dual m. r.	إِيتِيَا	ili	إِئْتِيَا	رَبَا	لَا تَأْتِيَا
Plur. m. r.	إِيتُوا	ili	إِئْتُوا	رَوْا	لَا تَأْتُوا
Sing. ž. r.	إِئِي	ili	إِئِي	رَى	لَا تَأْتِي
Dual ž. r.	إِئِيَا	ili	إِئِيَا	رَبَا	لَا تَأْتِيَا
Plur. ž. r.	إِئِينَ	ili	إِئِينَ	رَيْنَ	لَا تَأْتِينَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	رَأَى	آتِ	مَرَيْتُ	مَاتِي
Dual m. r.	رَأَيَانِ	آتِيَانِ	مَرَيْتَانِ	مَاتِيَانِ
Plur. m. r.	رَأَوْونَ	آتُونِ	مَرَيْتُونِ	مَاتِيُونِ
Sing. ž. r.	رَأَيْتُ	آتَيْتُ	مَرَيْتُ	مَاتَيْتُ
Dual ž. r.	رَأَيْتَانِ	آتَيْتَانِ	مَرَيْتَانِ	مَاتَيْتَانِ
Plur. ž. r.	رَأَيْتَاتِ	آتَيْتَاتِ	مَرَيْتَاتِ	مَاتَيْتَاتِ

Infinitiv إِيْنَانُ doći; رُؤْيَةٌ vidjeti.

Od glagola رَأَى IV vrsta ima oblik:

مَرَى - مَرِ - لَا تُرِ - أَرِ - إِرَاءَةٌ - يُرِي - أَرَى pokazati.

Vježba 63

¹⁾ Kada imperativ ima u sing. muš. roda samo jedan konsonant, dodaje se na kraju هَاءُ السَّكْتَةِ (هَآءُ السَّكْتَةِ) radi lakšega izgovora, na pr. قَهُ. Čuvaj! رَهَ Vidil ali قِيَا , قِهْمُ , قِنَا i t. d.

Proširene vrste od glagola أَتَّقَصُّ:

Vrsta	Perfekta أَتَّقَصَّى		Imperf. اِتَّقَعْ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv اِتَّقَعْ	
	aktivni اِتَّقَعُوا	pasivni اِتَّقَعُوا	aktivni اِتَّقَعُوا	pasivni اِتَّقَعُوا	kojim se zapovijeda اَمْرُ الْخَاصِرِ	kojim se zabranjuje اَنْهَى الْخَاصِرِ	aktivni اِسْمُ الْفَاعِلِ	pasivni اِسْمُ الْمَفْعُولِ		
II	اَتَقَّى	اَتَقَّى	يَتَقَّى	يَتَقَّى	تَقَّ	لَا تَقَّ	تَقَّ	مَبْنِيٌّ	تَقَّ	praviti
III	اَتَقَّى	اَتَقَّى	يَتَقَّى	يَتَقَّى	تَقَّ	لَا تَقَّ	تَقَّ	مَرَامٌ	مَرَامٌ	bacati se
IV	اَتَقَّى	اَتَقَّى	يَتَقَّى	يَتَقَّى	تَقَّ	لَا تَقَّ	تَقَّ	مَبْنِيٌّ	مَبْنِيٌّ	dati nekome da pravi
V	اَتَقَّى	اَتَقَّى	يَتَقَّى	يَتَقَّى	تَقَّ	لَا تَقَّ	تَقَّ	مَبْنِيٌّ	مَبْنِيٌّ	posiniti
VI	اَتَقَّى	اَتَقَّى	يَتَقَّى	يَتَقَّى	تَقَّ	لَا تَقَّ	تَقَّ	مَرَامٌ	مَرَامٌ	bacati se
VII	اَتَقَّى	اَتَقَّى	يَتَقَّى	يَتَقَّى	تَقَّ	لَا تَقَّ	تَقَّ	مَبْنِيٌّ	مَبْنِيٌّ	rastupiti se
VIII	اَتَقَّى	اَتَقَّى	يَتَقَّى	يَتَقَّى	تَقَّ	لَا تَقَّ	تَقَّ	مَبْنِيٌّ	مَبْنِيٌّ	napraviti se
X	اَتَقَّى	اَتَقَّى	يَتَقَّى	يَتَقَّى	تَقَّ	لَا تَقَّ	تَقَّ	مَبْنِيٌّ	مَبْنِيٌّ	uzdignuti se

Sva pravila, koja vrijede za I vrstu nepravilnih glagola أَتَّقَصُّ vrijede i za sve proširene vrste.

D) Nepravilni glagoli (الْفَيْفُ)

Nepravilni glagoli الْفَيْفُ su oni, u kojih se sastanu u korjenu dva slaba konsonanta و i ي .

Ako je u korjenu 1 i 3 suglasnik و ili ي , onda se takvi glagol zove الْفَيْفُ الْمَفْرُوقُ (rastavljeni lefif), na pr. يَقِي - يَتَقِي - وَقَى čuvati.

Za glagole koji imaju prvi korjeniti suglasnik و ili ي , vrijede pravila koja smo naučili kod glagola الْمِثَالُ , a za treći vrijede pravila glagola الْمُنْقَصُ .

Glagoli u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik و ili ي , zovu se الْفَيْفُ الْمَقْرُونُ (sastavljeni lefif), na pr. يَشْوِي - شَوَى peći. U ovih se glagola drugi suglasnik ne mijenja, a za treći vrijede pravila glagola الْمُنْقَصُ .

Primjeri od glagola يَقِي čuvati i شَوَى peći:

Perfekat (الْمَاضِي)

aktiv (الْمَعْلُومُ):

pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	وَقَى	شَوَى	وُقِيَ	شُوِيَ
Dual m. r.	وَقَيَا	شَوَيَا	وُقِيَا	شُوِيَا
Plur. m. r.	وَقَوْا	شَوْوَا	وُقُوا	شُؤُوا
Sing. ž. r.	وَقَتْ	شَوَتْ	وُقِيتْ	شُوِيَتْ
Dual ž. r.	وَقَتَا	شَوَتَا	وُقِيَتَا	شُوِيَتَا
Plur. ž. r.	وَقَيْنَ	شَوَيْنَ	وُقِينَ	شُوَيْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	وَقَيْتَ	شَوَيْتَ	وُقِيتَ	شُوِيْتَ
Dual m. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقِيتُمَا	شُوِيْتُمَا
Plur. m. r.	وَقَيْتُمْ	شَوَيْتُمْ	وُقِيتُمْ	شُوِيْتُمْ

Sing. ž. r.	وَقَيْتِ	شَوَيْتِ	وُقَيْتِ	شُويْتُ
Dual ž. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقَيْتُمَا	شُويْتُمَا
Plur. ž. r.	وَقَيْتُنَّ	شَوَيْتُنَّ	وُقَيْتُنَّ	شُويْتُنَّ

1 lice (الْمُسْكَلِمُ)

S. oba r.	وَقَيْتُ	شَوَيْتُ	وُقَيْتُ	شُويْتُ
Pl. oba r.	وَقَيْنَا	شَوَيْنَا	وُقَيْنَا	شُويْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

aktiv (الْمَعْلُومُ):

pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْفَاعِلُ)

Sing. m. r.	يَقِي	يَشْوِي	يُوقِي	يُشْوِي
Dual m. r.	يَقِيَانِ	يَشْوِيَانِ	يُوقِيَانِ	يُشْوِيَانِ
Plur. m. r.	يَقُونُ	يَشْوُونُ	يُوقُونَ	يُشْوُونَ
Sing. ž. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقِي	تُشْوِي
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. ž. r.	يَقِينَ	يَشْوِينَ	يُوقِينَ	يُشْوِينَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقِي	تُشْوِي
Dual m. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. m. r.	تَقُونُ	تَشْوُونُ	تُوقُونَ	تُشْوُونَ
Sing. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقِينَ	تُشْوِينَ
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقِينَ	تُشْوِينَ

1 lice (الْمُسْكَلِمُ)

S. oba r.	أَقِي	أَشْوِي	أُوقِي	أُشْوِي
Pl. oba r.	نَقِي	نَشْوِي	نُوقِي	نُشْوِي

Imperativ

a) kojim se zapovijeda

b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمَنَاصِرِ):

(نَهْيُ الْمَنَاصِرِ):

Sing. m. r.	إِشْوِ (قِهْ) قِي	لَا تَشْوِ لَا تَقِ
Dual m. r.	إِشْوِيَا قِيَا	لَا تَشْوِيَا لَا تَقِيَا
Plur. m. r.	إِشْوُوا قُوا	لَا تَشْوُوا لَا تَقُوا
Sing. ž. r.	إِشْوِي قِي	لَا تَشْوِي لَا تَقِي
Dual ž. r.	إِشْوِيَا قِيَا	لَا تَشْوِيَا لَا تَقِيَا
Plur. ž. r.	إِشْوِينَ قِينَ	لَا تَشْوِينَ لَا تَقِينَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	شَاوِ وَاقِ	مَوْقِيْ مَشْوِيْ
Dual m. r.	شَاوِيَانِ وَاقِيَانِ	مَوْقِيَانِ مَشْوِيَانِ
Plur. m. r.	شَاوُونِ وَاقُونِ	مَوْقِيُونِ مَشْوِيُونِ
Sing. ž. r.	شَاوِيَّةُ وَاقِيَّةُ	مَوْقِيَّةُ مَشْوِيَّةُ
Dual ž. r.	شَاوِيَتَانِ وَاقِيَتَانِ	مَوْقِيَتَانِ مَشْوِيَتَانِ
Plur. ž. r.	شَاوِيَاتُ وَاقِيَاتُ	مَوْقِيَاتُ مَشْوِيَاتُ

Infinitiv شَيْءٌ pečī, وَفَايَةٌ čuvati

Vježba 65

Nepravilni glagol لَيْسَ nije

Glagol لَيْسَ nije ima samo perfekat:

3 lice (الْغَائِبُ)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	لَيْسَ	لَسْتَ
Dual m. r.	لَيْسَا	لَسْتُمَا
Plur. m. r.	لَيْسُوا	لَسْتُمْ

Sing. ž. r.	لَيْسَتْ	لَسْتُ
Dual ž. r.	لَيْسَتَا	لَسْتُمَا
Plur. ž. r.	لَسْنَ	لَسْتُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r. لَسْتُ

Pl. oba r. لَسْنَا

Ovaj glagol izrazuje negativno značenje glagola كَانَ *biti* pa se upotrebljuje kao pomoćni glagol i kao spona između subjekta i predikata imenske rečenice, na pr. كَانَ زَيْدٌ عَالِمًا *Zejd je učen ili Zejd je bio učen; لَيْسَ زَيْدٌ عَالِمًا Zejd nije učen; لَيْسَ يَحْسِبُ On sjedaše, لَيْسَ يَحْسِبُ On ne sjedi.*

Kad je لَيْسَ spona, predikat imenske rečenice obično dolazi u genitivu s prijedlogom بِ (ovo se بِ zove اَلزَّائِدَةُ suvišno b), na pr. لَيْسَ الدَّمُ مَاءً ili لَيْسَ الدَّمُ بِمَاءٍ *krv nije voda.*

Vježba 66

Glagoli kojima se hvali ili kudi (أَفْعَالُ الْمَدْحِ وَالذَّمِّ)

Glagol نِعِمَ *dobar biti* و يَسُوَ *loš biti* imaju još samo ženski rod نِعِمْتُ و يَسُوتُ.

Ovi se glagoli upotrebljuju kao uzvici i iza njih, stoji određeni subjekat u nominativu, a imenica, koja kazuje ko se hvali ili kudi također stoji u nominativu, na pr. نِعِمَ الرَّجُلُ زَيْدٌ *Divan li je čovjek Zejd! لَيْسَ الْقَرِيبُ الْكَذِبُ Loš li je drug laž!*

Ovamo se pribraja i glagol حَبَّ *voljeti*, koji uvijek ima subjekat pokaznu zamjenicu ذَا pa bez obzira na rod i broj glasi حَبَّذَا, na pr. حَبَّذَا زَيْدٌ *Dobar li je Zejd! حَبَّذَا الرَّجَالُ Dobri li su ljudi!*

Od ovoga glagola i njegova subjekta napravljena je II vrsta حَبَّذَا - يُحَبِّدُ - يُحَبِّدُ *odobravati.*

Glagoli koji izrazuju čudenje (أَفْعَالُ التَّعْجِبِ)

U arapskom jeziku imaju dva glagolska oblika za izražavanje čudenja ili iznenađenja i to:

1) Glagol se pretvori u oblik أَفْعَلَ i stavi se pred njega čestica مَا (مَا التَّعْجِبِ), a imenica ili lična zamjenica koja kazuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje dolazi iza glagola u akuzativu, na pr. مَا أَحْسَنَ الْكِتَابَةَ *Krasna li rukopisa!* مَا أَحْسَنُهُ *Ala je divan!*

2) Glagol dodaje na oblik أَفْعِلْ, a iza njega stoji sa prijedlogom بِ, u genitivu imenica ili lična zamjenica, koja označuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje, na pr. أَحْسِنِ بِالْكِتَابَةِ *Krasna li rukopisa* بِه *Ala je divan!*¹⁾

Ovi se glagolski oblici tvore od pridjeva i participa I vrste glagola od kojih dolazi komparativ i superlativ na oblik أَفْعُلْ. Od pridjeva koji se ne porede na ovaj oblik kao i od glagola proširenih vrsta ovi se glagolski oblici tvore na taj način da se izrazi: (أَحْسَنُ بِ, مَا أَحْسَنَ, أَفْقَلُ بِ, مَا أَقَلَّ, أَكْبَرُ بِ, مَا أَكْبَرُ, أَشَدُّ بِ, مَا أَشَدَّ) i t. d. stave pred imenicu (napravljenu od dotičnog pridjeva) ili infinitiv proširenih vrsta u akuzativu ili genitivu s prijedlogom بِ, na pr. (أَشَدُّ بِسَوَادِهِ) مَا أَشَدَّ سَوَادُهُ *Ala je crn!*

(أَكْثَرُ بِأَمْتِدَادِهِ) مَا أَكْثَرَ أَمْتِدَادَهُ *Ala je protegnut!*

Oba ova glagolska oblika su nepromjenljiva. Jedino se mijenja prema rodu i broju imenica ili lična zamjenica, koja iza njih dolazi, na pr.

مَا أَحْسَنَ رَيْدًا *Divan li je Zejd!*

مَا أَحْسَنَ الرَّجُلَيْنِ *Divna li su dva čovjeka!*

مَا أَحْسَنَ رَيْتَبَ *Divna li je Zejneba!*

مَا أَحْسَنَ أَلْيَادَ *Divnih li krajeva! i t. d.*

¹⁾ مَا أَحْسَنَ الْكِتَابَةَ zapravo znači, šta je to što je rukopis učinilo lijepim! pa zato imenica بِالْكِتَابَةِ stoji u akuzativu objekta. أَحْسِنِ بِالْكِتَابَةِ znači zapravo: napiši ljepše (ako možeš)!

Lična zamjenica uz ove glagole se mijenja ovako:

3 lice (الْفَاءُ بِ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَهُ	أَحْسِنَ بِهِ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنَ بِهِمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَهُمْ	أَحْسِنَ بِهِمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَهَا	أَحْسِنَ بِهَا
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنَ بِهِمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَهُنَّ	أَحْسِنَ بِهِنَّ

2 lice (الْمُخَاطَبُ بِ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَكَ	أَحْسِنَ بِكَ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنَ بِكُمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَكُمْ	أَحْسِنَ بِكُمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَكِ	أَحْسِنَ بِكِ
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنَ بِكُمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَكُنَّ	أَحْسِنَ بِكُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ بِ)

S. oba r.	مَا أَحْسَنَنِي	أَحْسِنَ بِي
Pl. oba r.	مَا أَحْسَنَنَا	أَحْسِنَ بِنَا

Vježba 67

Glagolska imenica

Iz infinitiva su izvedena:

- 1) pridjevi (الصِّفَةُ الْمَشَبَّهَةُ),
- 2) participi aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ),
- 3) participi pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ),

4) imenica mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ) i

5) imenica oruda (إِسْمُ الْأَلَاةِ).

O pridjevima i participima je već bilo govora pa nam preostaje još slijedeće:

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

Osim infinitiva I vrste glagola, koji su nepravilni i pravilnih infinitiva proširenih vrsta glagola ima još:

1) Infinitiv količine, koji pokazuje broj ili količinu radnje (مَصْدَرُ الْقِيَمَةِ). Ovaj se infinitiv tvori od I vrste glagola na oblik فَعْلَةٌ, a od proširenih vrsta, ako se običnom infinitivu doda تَاءُ الْوَحْدَةِ, na pr. ضَرْبَهُ ضَرْبَةً Udario ga je jedanput; أَخْرَجَهُ إِخْرَاجَةً Istjerao ga je jedanput.

Ako infinitiv sam po sebi ima na kraju ة, onda se infinitivu kao atribut dodaje broj وَاحِدَةٌ jedna, na pr. دَخَرَجْتُهُ دَخْرَجَةً وَاحِدَةً Zavaljao sam ga jedanput.

2) Kvalitativni infinitiv koji znači način ili svojstvo radnje (مَصْدَرُ الْبَيْتَةِ ili مَصْدَرُ النَّوْعِ) dolazi od I vrste glagola i to na oblik فِعْلَةٌ, a od proširenih vrsta na oblik infinitiva količine, na pr. يَمْشِي مِشْيَةَ الْأَسَدِ Ide poput lava; وَبَخِنِي تَوْبِيخَةَ الْغَضَبَانِ Ukorio me je srdito.

3) Infinitiv, koji počinje sa "م" (الْمَصْدَرُ الْمَعْيِيُّ) dolazi na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od svih glagola I vrste osim onih, koji spadaju u nepravilne glagole الْمِثَالُ, na pr.

مَصْدُقٌ (od يَصْدُقُ - صَدَقَ) biti iskren

مَعْرٌ (od يَمُرُّ - مَرَّ) proći

مَرَامٌ (od يَرُومُ - رَامَ) namjeravati

مَعْنَى (od يَعْني - عَنَى) namjeravati

- مَشْغَلٌ (od شَغَلَ - يَشْغَلُ) zabaviti
 مَقَالٌ (od قَالَ - يَقُولُ) govoriti
 مَنَالٌ (od نَالَ - يَنَالُ) postići
 مَحْيَاً (od حَيَّى - يَحْيِي) živjeti.

Izuzeci su od ovoga pravila:

- مَرْجِعٌ (od رَجَعَ - يَرْجِعُ) vratiti se
 مَصِيرٌ (od صَارَ - يَصِيرُ) postati
 مَسِيرٌ (od سَارَ - يَسِيرُ) ići
 مَقِيلٌ (od قَالَ - يَقِيلُ) o podne počivati
 مَنطِقٌ (od نَطَقَ - يَنْطِقُ) govoriti
 مَغِيبٌ (od غَابَ - يَغِيبُ) biti odsutan
 مَشِيبٌ (od شَابَ - يَشِيبُ) osijediti
 مَرْفِقٌ (od رَفَقَ - يَرْفُقُ) biti blag.

Neki od infinitiva, koji dolaze na oblik مَفْعَلٌ mogu dobiti na kraju ة, na pr.

- مَرْحَمَةٌ (od رَحِمَ - يَرْحَمُ) smilovati se
 مَوَدَّةٌ (od وَدَّ - يُوَدُّ) voljeti
 مَحَبَّةٌ (od حَبَّ - يَحِبُّ) ljubiti, voljeti
 مَسْعَاةٌ (od سَعَى - يَسْعَى) truditi se.

b) اَلْمِثَالُ od glagola اَلْمِثَالُ, na pr.

- مَوْلِدٌ (od وَلَدَ - يَلِدُ) roditi
 مَيْسِرٌ (od يَسَرَ - يَمْسِرُ) kockati se.

Infinitiv na oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة, na pr.

- مَوْعِظَةٌ (od وَعِظَ - يَعِظُ) predikovati.

Na oblik مَفْعِلَةٌ dolaze neki infinitivi i od glagola, koji ne spadaju u أَلْمِثَالُ, na pr.

مَعْرِفَةٌ (od عَرَفَ - يَعْرِفُ) znati

مَغْفِرَةٌ (od غَفَرَ - يَغْفِرُ) oprostiti

مُحَمَّدَةٌ (od حَمَدَ - يَحْمَدُ) zahvaljivati

مَعْصِيَةٌ (od عَصَى - يَعْصِي) griješiti.

Od glagola أَلْمِثَالُ dolazi katkada infinitiv na oblik مِفْعَالٌ, na pr. مِلَادٌ (od وَلَدَ - يَلِدُ) roditi.

Od proširenih glagolskih vrsta infinitiv sa „م“ dolazi na oblik participa pasivnoga, na pr.

مُجَابٌ (od أَجَابَ - يُجِيبُ) odgovoriti

مُسْتَجَابٌ (od اسْتَجَابَ - يَسْتَجِيبُ) tražiti da bude udovoljeno

Imenice mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ)

Imenice mjesta i vremena dolaze na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od 1, 3, 4 i 5 razreda I vrste pravilnih glagola i od nepravilnih أَلْمُضَاعَفُ, أَلْمُحْمُورُ i أَلْأَجْوُفُ, na pr.

مَذْهَبٌ (od ذَهَبَ - يَذْهَبُ) pravac

مَبْدَأٌ (od بَدَأَ - يَبْدَأُ) početak

مَقَامٌ (od قَامَ - يَقُومُ) mjesto

مَطْبُخٌ (od طَبَخَ - يَطْبُخُ) kuhinja

مَحَلٌ (od حَلَّ - يَحِلُّ) mjesto.

Na ovaj oblik dolazi imenica mjesta i vremena od nepravilnih glagola أَلْفَيْفُ أَلْمُقَرُّونَ i أَلتَّقِصُ bez obzira u koji razred I vrste spadaju, na pr.

مَغْزَى (od غَزَا - يَغْزُو) bojište;

مَأْوَى (od أَوَى - يَأْوِي) sklonište.

Izuzeci su od gornjeg pravila:

مَجْزِرٌ	(od جَزَرَ - يَجْزِرُ)	klaonica
مَسْقِطٌ	(od سَقَطَ - يَسْقُطُ)	padalište
مَنْبِتٌ	(od نَبَتَ - يَنْبُتُ)	klijalište
مَرْفِقٌ	(od رَفَقَ - يَرْفُقُ)	oslonac
مَغْرِبٌ	(od غَرَبَ - يَغْرُبُ)	zapad
مَشْرِقٌ	(od شَرَقَ - يَشْرُقُ)	istok
مَسْجِدٌ	(od سَجَدَ - يَسْجُدُ)	džamija
مَسْكِنٌ	(od سَكَنَ - يَسْكُنُ)	stan
مَفْرِقٌ	(od فَرَقَ - يَفْرُقُ)	tjeme
مَطْلِعٌ	(od طَلَعَ - يَطْلُعُ)	ishodište
مَنْخَرٌ	(od نَخَرَ - يَنْخُرُ)	nozdrva
مَنْسِكٌ	(od نَسَكَ - يَنْسِكُ)	žrtvenik.

Imenici mjesta na oblik مَفْعَلٌ se nekad doda na kraju ة, na pr. مَدْرَسَةٌ škola; مَعَارَةٌ pećina.

b) مَفْعِلٌ od pravilnih glagola 2 i 6 razreda I vrste i nepravilnih glagola اَلْمِثَالُ i اَللَّافِيفُ اَلْمَفْرُوقُ, na pr.

مَجْلِسٌ	(od جَلَسَ - يَجْلِسُ)	sjednica, zborište
مَوْحِلٌ	(od وَحَلَ - يَحِلُّ)	vrijeme kada ima blata ili kaljuža.

I oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة, na pr.

مَتَرَكَةٌ	(od تَرَكَ - يَتَرِكُ)	položaj
مَسِيرَةٌ	(od سَارَ - يَسِيرُ)	razmak.

Kao i اَلْمَصْدَرُ اَلْمِيمِيُّ i imenica mjesta i vremena od proširenih glagolskih vrsta dolazi na oblike participa pasivnoga, na pr.

اَلْمَغْتَسَلُ (od اِغْتَسَلَ) praonica.

Imenica oruda (إِسْمُ الْأَلَةِ)

Imenica koja znači orude kojim se obavlja glagolska radnja dolazi na oblike مِفْعَلٌ, مِفْعَالٌ ili مِفْعَلَةٌ, na pr.

مِقْوَدٌ (od قَادَ - يَقْوُدُ) povodac

مِفْتَاحٌ (od فَتَحَ - يَفْتَحُ) ključ

مِكْسَحَةٌ (od كَسَحَ - يَكْسَحُ) metla

مِضْرَبٌ (od ضَرَبَ - يَضْرِبُ) tucalo

مِيزَانٌ (od وَزَنَ - يَزِنُ) mjerilo, tezulja

مِرْقَاةٌ (od رَقِيَ - يَرْقِي) stepenice

Izuzeci su:

مُذْهِنٌ (od دَهَنَ - يَذْهِنُ) mazalo

مُدُقٌ (od دَقَّ - يَدُقُّ) tucalo

مُكْحَلَةٌ (od كَحَلَ - يَكْحُلُ) surmedan

مُسْعَطٌ (od سَعَطَ - يَسْعَطُ) kutija za burmut

مُنْخَلٌ (od نَخَلَ - يَنْخُلُ) sito.

Vježba 68

Čestica (الْأَدَوَاتُ pl. الْأَدَاةُ ili الْحُرُوفُ pl. الْحَرْفُ)

Treća grupa riječi su čestice. To su riječi koje nemaju samostalna značenja nego označuju odnošaj drugih riječi u rečenici. Ove se riječi nikada ne mijenjaju, a ima ih četiri vrste: prijedlozi (prepozicije), prilozi (adverbi), veznici (konjunkcije) i uzvici (eksklamacije).

Prijedlozi (prepozicije)

Prijedlozi (prepozicije) حُرُوفُ الْإِصَافَةِ ili حُرُوفُ الْخَفْضِ ili حُرُوفُ الْجَمْرِ jesu:

1) Pravi prijedlozi:

بِ, s, sa; u; po; tako mi, na pr. بِالْقَلَمِ perom, بِاللهِ Tako mi Boga!

تَا, tako mi, na pr. تَااللهِ Tako mi Boga!

مِنْ od; iz; nego; radi, na pr. مِنْ الْبَيْتِ iz kuće; أَحْسَنُ مِنْكَ ljepši nego ti.

إِلَى k; do, na pr. إِلَى السَّحْرِ do zore.

عَنْ iz; od, na pr. عَنْكَ od tebe.

عَلَى na; protiv, na pr. عَلَى الْأَرْضِ na zemlji.

لِ za; radi; da, na pr. لِلْعِلْمِ radi nauke.

فِي u, na pr. فِي الدَّارِ u kući.

وَ tako mi, na pr. وَاللَّهِ Boga mi!

كَ kao; poput, na pr. كَبَيْتِ kao kuća.

حَتَّى do, na pr. حَتَّى السَّحْرِ do zore.

مُنْذُ ili مِنْذُ od (vremena); otkada; ima, na pr. مِنْذُ سَنَتَيْنِ ima dvije godine.

رُبَّ izrazuje malenkost ili mnoštvo (sa gen. bez određenog člana), na pr. رُبَّ أَخٍ ima braće, malo je braće, رُبَّ طَالِبٍ يَنْجَحُ Mnogi učenik uspije.

U prijedloge se ubrajaju još i riječi حَالًا , عَدَا i خَلَا , ako znače »osim«, na pr. جَاءَ الطَّلَبَةُ حَالًا زَيْدٍ Došli su učenici osim Zejda.

Iza prijedloga u arapskom jeziku uvijek dolazi ime u genitivu (الْمَجْرُورُ ili الْمَخْفُوضُ) i ovaj se genitiv zove بِالْمَرْفِ t. j. genitiv s prijedlogom.

2) Imenički prijedlozi t. j. prijedlozi koji su postali od imenica koje znače mjesto ili vrijeme (الْأَظْرَفُ pl. الْأَظْرُفُ). Ove se imenice računaju prijedlozima kada su kao مُضَافٌ , pa iza njih slijedi genitiv (الْمُضَافُ إِلَيْهِ). Ovaj genitiv arapski gramatičari ne smatraju kao genitiv iza prijedloga (الْمَجْرُورُ بِالْمَرْفِ) nego kao الْمُضَافُ إِلَيْهِ. To su ove riječi:

أَمَامَ pred (za prostor), na pr. أَمَامَ الدَّارِ pred kućom; مِنْ أَمَامِهِ ispred njega.

مِنْ قَبْلِهِ *prije* (za vrijeme), na pr. قَبْلَ يَوْمَيْنِ *prije dva dana*; *prije njega*.

بَعْدَ *poslije* (za vrijeme), na pr. بَعْدَ أَيَّامٍ *poslije nekoliko dana*; *poslije njega*.

فَوْقَ *nad*, na pr. مِنْ فَوْقِ رَأْسِكَ ili فَوْقَ رَأْسِكَ *nad tvojom glavom*.

تَحْتَ *pod*, na pr. تَحْتَ الْحَجَرِ *pod kamenom*; تَحْتَ الْجَبَلِ *ispod brda*.

وَرَاءَ *iza*, s onu stranu, na pr. وَرَاءَ الدَّارِ *za kućom*, وَرَاءَ النَّهْرِ *s onu stranu rijeke*; مِنْ وَرَائِهِ *iza njega*.

خَلْفَ *za*, na pr. خَلْفَكَ *za tobom*; مِنْ خَلْفِ زَيْدٍ *iza Zejda*.

عِنْدَ *kod*, na pr. لَدُنْ لَدَى *kod*, عِنْدَكَ *kod tebe*, لَدَيَّ *kod mene*, مِنْ لَدُنَّا *od naše strane*.

مَعَ *sa*, na pr. مَعَكَ *s tobom*.

قُدَّامَ *pred* (za prostor), na pr. قُدَّامَنَا *pred nama*, مِنْ قُدَّامِنَا *ispred nas*.

بَيْنَ *među*, na pr. بَيْنَ زَيْدٍ وَعَلِيٍّ *među Zejdom i Alijom*, مِنْ بَيْنِهِمْ *između njih*.

حَوْلَ *oko*, na pr. حَوْلَ الْأَرْضِ *oko zemlje*; مِنْ حَوْلِ الْبَيْتِ *oko kuće*.

نَحْوُ *kao, prema*, na pr. نَحْوَهُ *kao on*, نَحْوَ الْمَشْرِقِ *prema istoku*.

دُونَ *s onu stranu, ispod, bez*, na pr. دُونَ النَّهْرِ *s onu stranu rijeke*, دُونَ السُّورِ *ispod bedema*, دُونَ سَالِمٍ *bez Salima*, مِنْ دُونَ اللَّهِ *osim Boga*, يَدُونَ عِلْمٍ *ne znajući*.

Prilozi (adverbi)

Priloga ima tri vrste:

A) Pravi prilozi. Ovi se dijele u ove vrste:

1) Prilozi za pitanje (حُرُوفُ الْأَسْتِفْهَامِ) : أَلَمْ i هَلْ *da li je?*
na pr. أَرَيْدُ جَاءَكَ *Da li ti je Zejd došao?* هَلْ قَرَأْتَ الْقُرْآنَ *Da li si učio Kuran?*

2) Čestice koje služe za odgovor na pitanje (حُرُوفُ الْجَوَابِ): *da*, *ne* i *nikako*¹⁾, na pr. *جَبَرَ* ili *أَجَلَ*, *نَمَ* na pitanje *أَتَكْتُبُ* *Pišeš li?* može se odgovoriti *جَبَرَ* ili *أَجَلَ*, *نَمَ* *da* ili *لاَ ne*, *نِكَاهُ nikako*. *إِ* dolazi uvijek sa zakletvom, na pr. *إِ* *Da, tako mi Boga*. Prilog *بَلَى* dolazi iza niječnog pitanja, na pr. *أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ* *قالوا بلى* *Nisam li ja vaš gospodar? Rekoše: Dakako.*

3) Prilozi kojim se na nešto potiče (حُرُوفُ التَّحْضِيرِ) ili *jesu*: *هَلَّا*, *أَلَا*, *لَوْ لَا*, *لَوْ مَا* *da li ne*; *لَوْ* *da*, na pr. *لَوْ تَتَمَلَّأُ هُنَا* *Da li nećeš otsjesti kod nas?* *أَلَا تَتَمَلَّأُ عِنْدَنَا* *Da hoćeš boraviti ovdje!*

4) Prilozi za pojačanje (حُرُوفُ التَّأْكِيدِ): *إِنَّ* ili *أَنَّ* *zaista*, na pr. *إِنَّ زَيْدًا عَالِمٌ* *Zaista je Zejd učen*, *إِنَّ زَيْدًا لَّعَالِمٌ* *Zaista je Zejd svakako učen*. *أَنْتَ كَرِيمٌ* *Znam da si ti zaista plemenit*.

5) Želju (اَلْتَمَنَى) izrazuju prilozi: *لَيْتَ* i *لَوْ* *da je*, na pr. *لَيْتَ زَيْدًا صَادِقٌ* *Da je Zejd iskren!* *لَوْ أَنْتَ فِينَا* *Da si ti među nama!*

6) Čestica *لَعَلَّ* možda znači nadu, (اَلتَّرَجَّى), na pr. *لَعَلِّي أَرْجِعُ* *Možda ću se vratiti!*

7) Negativni prilozi (حُرُوفُ النِّفْيِ) su: *لَمْ* *nije*, na pr. *لَمْ يَكْتُبْ* *Nije pisao*; *لَمْ* *još nije* (dolazi pred imperfektom glagola kao i *لَمْ*) na pr. *لَمْ يَكْتُبْ* *Još nije pisao*; *لَنْ* *neće nikako*, (dolazi pred imperfektom glagola i služi za pojačanje nijekanja u budućnosti), na pr. *لَنْ يَكْتُبَ* *Nikako neće pisati*; *مَا* *nije*, na pr. *مَا كَتَبَ* *Nije pisao*; *إِنْ* *nije*, na pr. *إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ* *Ovo nije nego andeo* t. j. *Ovo je samo andeo*; *لَا* *ne* i *كَلَّا* *nikako*.

8) Prilozi mjesta (حُرُوفُ الْمَكَانِ) su: *هَيْثُ* *gdje*; *أَيْنَ* *gdje*; *هُنَا* *odakle*; *هَمَّ* ili *تَمَّ* *tamo*; *هُنَا* ili *هَهُنَا* *ovdje*; *هَنَّا* ili *هُنَّا* *tamo*.

¹⁾ Dvije zadnje riječi mogu se ubrojiti i u negativne priloge.

9) Prilozi vremena (طُرُوفُ الزَّمَانِ): مَتَى kada, أَيْنَ kada, odakle; كَيْدَا kada, na pr. أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ Kada će biti sudnji dan? قَدْ već (pred glagolom u perfektu); كَاتْكَدَا (pred imperfektom); نِيكَدَا nikada (uvijek u negativnoj rečenici i služi za nijekanje prošlosti); نِيكَدَا عَوْضُ nikada (vrijedi samo za buduće vrijeme); لَمَّا počto (pred glagolom u perfektu), na pr. لَمَّا دَخَلَ Pošto je unišao; إِذْ kada; na pr. إِذْ كَانَ كَذَا Kad je bilo tako; إِذَا kada, na pr. إِذَا يَغْشَى Tako mi noći kada ona pokrije.

10) Načinski prilozi su: كَيْفَ kako, أَنَّى kako, إِنَّمَا samo, كَذَا ili هَكَذَا ovako.

11) Ostali prilozi:

a) اِئْ ili سَوْفَ su čestice koje se stavljaju pred imperfekat, koji tada ima značenje futura, na pr. سَوْفَ تَرَى Vidjećeš.

b) Čestica أَيْ ili أَنْ to jest, na pr. هَذَا عَسَجِدُ أَيْ ذَهَبُ Ovo je t. j. zlato; وَأَشَارَ إِلَيْهِ بِإِصْبَعِهِ عَلَى قَبِيهِ أَنْ أَسْكُتَ Pokaza mu prstom na usta t. j. šuti!

B) Imenički prilozi t. j. prilozi koji su postali od imenica koje se svršuju na vokal »u« (ـُ) bez nunacije. To su: أَمَامُ pred, قُدَّامُ pred, فَوْقُ nad, تَحْتُ pod, قَبْلُ prije, بَعْدُ poslije, زَا za, خَلْفُ za, na pr. وَقَفَ زَيْدٌ أَمَامُ (قُدَّامُ) Stao je Zejd s prijeda; جِئْتُ مِنْ فَوْقُ (تَحْتُ) Došao sam odozgo (odozdo); جِئْتُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ Samo Bogu pripada odredba prije i poslije.

Ovamo spadaju izrazi حَسْبُ dosta, samo; لَيْسَ غَيْرُ, لَا غَيْرُ samo.

C) Imenice u akuzativu koje se u srpskohrvatskom jeziku prevode kao:

1) Prilozi mjesta:

دَاخِلًا unutra; خَارِجًا svana; يَمِينًا desno; شِمَالًا lijevo.

2) Prilozi vremena:

يَوْمًا *jednoga dana*; أَلْيَوْمَ *danas*; لَيْلًا *obnoć*; نَعَارًا *obdan*;
 غَدًا *sutra*; أَمْسٍ *jučer*; آلَانَ *sada*; حِينَئِذٍ (kratica od
 حِينَ إِذْ كَانَ كَذَا) *tada*.

3) Prilozi načina:

جِدًّا *jako*; مَعًا *zajedno*; جَمِيعًا *svi*; أَبَدًا *nikada*; وَحْدَ *sam*
 (uvijek spojeno sa ličnom zamjenicom), na pr. وَحْدَهُ
on sam; لَا سِيَّامًا ili سِيَّامًا *osobito*.

Vježba 69

Veznici (konjunkcije)

Arapski se veznici dijele na prave i pogodbene veznike.

A) Pravi veznici (أَلْحُرُوفُ أَلْعَاطِفَةُ ili حُرُوفُ أَلْمُطْفِرِ) jesu:

وَ i, a	إِمَّا ili-ili
فَ pa	أَمْ ili
ثُمَّ (ثُمَّةً) zatim	لَا ne, niti
حَتَّى čak	بَل nego
أَوْ ili	لَكِنْ ali.
إِمَّا ili	

Pravim veznicima se pribrajaju još ovi:

لِ da	لِأَنَّ jer
أَنَّ da	كَأَنَّ kao da
أَلَّا da ne	لَكِنَّ ali
لَوْلَا da ne	أَمَّا što se tiče
أَنَّ da	لِكَيْلَا ili كَيْلَا da ne
بَيْنَمَا ili بَيْنَمَا dok	إِذَا dakle
كَيْ da	لَمَّا pošto.

B) Pogodbeni veznici (حُرُوفُ الشَّرْطِ) jesu:

إِنْ ako	مَا što
إِذْ tada, pošto, jer	مَنْ ko
إِذَا ako; kada	أَيُّ koji
مَعَهَا što god	أَيْنَ gdje
أَيْنَمَا gdje god	حَيْثُمَا gdje god
أَيَّ gdje god	لَوْ da
مَتَى kada	لَوْ لَا da nije
مَتَى مَا kad god	إِذَا ili مَا kad god.

Uzvici (eksklamacije)

Uzvici su:

آه, آو, آه, آو, آ, آ ah!

وَيْ uh! ili وَآ

أُفْ uh! ili أُفْ

وَأَسْفَاهُ ili وَأَسْفَا kuku!

وَيْلٌ لَهُ ili وَيْلَاهُ Teško njemu!

وَيْلُكَ Teško tebi!

هَيَّا Hajde! هَيَّا بِنَا Hajdemo!

طُوبَى لَكَ Blago tebi! طُوبَى

هَيْهَاتَ daleko! Velika je razlika!

هَلُمَّ ovamo! هَلُمَّ جَرًّا i tako dalje.

هَاتِ Daj!

حَيَّ Dodij! حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ Dodij na molitvu!

رُؤُودًا polako!

دُونِكَ Uzmi! دُونِكَ رَيْدًا Eto ti Zejda!

إِيَّاكَ Čuvaj se! وَالْكَذِبَ Čuvaj se laži!

VJEŽBENICA

Vježba 1

(Rečenica)

أَحْمَدُ عَاقِلٌ . مَكَّةُ كَبِيرَةٌ . هُوَ عَالِمٌ . الْكَلَامُ مَفْهُومٌ .
الْفَرَسُ قَوِيٌّ . مَا هَذَا؟ هَذَا كِتَابٌ . الْكِتَابُ نَافِعٌ . الطَّالِبُ
يَقْرَأُ . الْمُعَلِّمُ يَكْتُبُ . كَتَبَ مُحَمَّدٌ . اُكْتُبْ يَا سَالِمُ! أَنْتَ
كَسَلَانٌ . الْوَعْدُ دَيْنٌ . اَلْعِلْمُ نُورٌ . مَنْ كَتَبَ؟ مَا كَتَبَ؟
إِفْهَمْ يَا سَلِيمُ! نَحْنُ نَدْرُسُ . الرَّجُلُ عَالِمٌ . الْجُمْلَةُ قَصِيرَةٌ .
الْجُمْلَةُ مَفْهُومَةٌ .

Vježba 2

(Rečenica)

Ja čitam. Ti si pametan. Učitelj je pitao. Hasan je napisao.
Husejn piše. Čovjek je dobar. Pero je lako. Knjiga je korisna.
Šta pišeš? Pero je dugo. Rečenica je kratka i razumljiva.
Škola je velika i lijepa. Džamija je visoka i prostrana.

Vježba 3

(Rod imena)

الْبَلَدُ طَيِّبٌ . دِمَشْقُ طَيِّبَةٌ . مِصْرُ قَدِيمَةٌ وَوَاسِعَةٌ .
الْكَلَامُ طَوِيلٌ . الْعَيْنُ لَامِعَةٌ . الدُّنْيَا فَانِيَةٌ وَالْآخِرَةُ بَاقِيَةٌ .
اللَّيْلَةُ مُظْلِمَةٌ . الْخَلِيفَةُ رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ . حَمْزَةٌ عَالِمٌ وَ عَاقِلٌ .

مُحَمَّدٌ عَلَّامَةٌ . الْأُمُّ أُمْرَأَةٌ صَالِحَةٌ . زَيْنَبُ أُمْرَأَةٌ عَابِدَةٌ . الْكُتُبُ
كَثِيرَةٌ . الْحُرُوفُ صَغِيرَةٌ . الْخَيْلُ سَائِمَةٌ .

Vježba 4

(Imenice ženskog roda i one koje mogu biti i muškog
i ženskog roda)

Zemlja je naseljena. Bunar je dubok. Rat je strahovit.
Vino je otrovno. Kuća je čista. Kova je velika. Sunce je izašlo.
Sjekira je oštra. Čaša je puna. Duša je plemenita. Obuća je
tijesna. Golub je lijep. Prst je kratak, a glava je velika. Narod
je siromašan. Konj je lijep. Noć je tamna. Nebo je visoko.
Put je dug. Nož je oštar.

Vježba 5

(Jednina i dvojina)

الطَّالِبَانِ وَالْمُعَلِّمُ . الْأُمْرَأَتَانِ وَالْحَمَامَتَانِ . الْأَبَوَانِ وَالْإِبْنُ
وَالْأَبْنَةُ . الْفَتَيَانِ وَالْفَتَاتَانِ . الْمُصْطَفَيَانِ . الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ
خَلْقُوتَانِ . الْعَقْلُ وَاللِّسَانُ مُفِيدَانِ . الْعَصَوَانِ طَوِيلَتَانِ .
مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ بِلْدَتَانِ مُقَدَّسَتَانِ . بَغْدَادُ وَالْقَاهِرَةُ مَدِينَتَانِ
مَشْهُورَتَانِ . لَيْلَتَانِ وَنَهَارَانِ . الشَّجَاعَةُ وَالسَّخَاوَةُ خَصْلَتَانِ
مَحْمُودَتَانِ . الْعَيْنَانِ سَوْدَاوَانِ . الْقَاضِيَانِ عَادِلَانِ . الْوَلَدَانِ عَاصِيَانِ .
كِلَاهُمَا مَشَّانِ . الْأَخَوَانِ طَالِبَانِ . الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ آيَتَانِ .

Vježba 6

(Množina muškoga roda)

Učiteljji su učeni. Muslimani su iskreni. Učenici su marljivi.
Suci su pravedni, a muftije su oprezne. Poslanici su odabrani.
Sluge su poslušne. Ljudi su odsutni. Skrušeni su spašeni, a
nemarni se kaju. Sinovi su prisutni. Pametni su spašeni.

Vježba 7

(Množina ženskoga roda)

الْمُسْلِمَاتُ مُطِيعَاتُ. الْعَادَاتُ مُخْتَلِفَةٌ. الْمُعَلِّمَاتُ دَاهِرَاتُ.
وَالطَّالِبَاتُ مُجِدَّاتُ. الصَّالِحَاتُ قَانِتَاتُ. الصَّجَرَاوَاتُ وَاسِعَةٌ.
الْصَّلَوَاتُ فَرِيضَةٌ. الْمَخْلُوقَاتُ مُتَنَوِّعَةٌ. الْحَيَوَانَاتُ مُخْتَلِفَةٌ.
الْأَخَوَاتُ وَالْبَنَاتُ نِسَاءٌ صَالِحَةٌ¹⁾.

Vježba 8

(Nepravilna množina)

Lekcije su lake²⁾. Knjige su skupe. Pera su jeftina. Vladari su pravedni. Koplja su duga. Dobra su djela vječita. Arapska su slova lijepa. Ministri su iskreni. Stupovi su visoki. Blagodati su mnogobrojne. Konjanici su hrabri. Pjesnici su rječiti. Vladari su bogati.

Vježba 9

(Razne množine i zbirne imenice)

الْمُعَلِّمُونَ عَالِمُونَ. الْعُلَمَاءُ صَالِحُونَ وَالْمُعَلِّمَاتُ صَالِحَاتُ.
الْعُلَمَاءُ الصَّاحِبَاءُ مُحْتَرَمُونَ وَالْمُعَلِّمَاتُ الصَّوَالِحُ مُحْتَرَمَاتُ. نَحْنُ إِخْوَانُ.
الْبُلْدَانُ غَنِيَّةٌ بِالْمِيَاهِ الْجَارِيَةِ. الْفُلُكُ مَشْحُونٌ بِالْمُسَافِرِينَ.
الْثِّفَاحُ رَخِيسٌ وَالْتَمَرُ غَالٍ فِي السُّوقِ. اللَّبَنُ أَبْيَضٌ وَالْعَسَلُ
حُلْوٌ. الْغَنَمُ سَمِينَةٌ وَالْإِبِلُ مَهْزُولَةٌ. الْعَرَبُ فُرْسَانٌ وَشُجْعَانُ.
الشَّعْبُ الْعَرَبِيُّ مُتَمَدِّنٌ. فِي الْبِلَادِ يَسْكُنُ أَقْوَامٌ كَثِيرُونَ.

¹⁾ Kako se iz ove vježbe vidi, ako je subjekat u množini osim pravilne množine muž. roda, onda predikat može doći u množini ili u jednini žen. roda.

²⁾ Vidi bilješku broj 1)!

Vježba 10

(Imenice potpune deklinacije)

Tvrdoglavost i kajanje su braća (dva brata). U tvrdoglavosti je velika šteta. Učenice su prisutne u školi, a učenici su odsutni. U gradu su mnoge mahale. Zeleno stablo je lijepo. Bašča je lijepa i velika. Tovar je težak, a nosač je slab. Koristi nauke su mnogobrojne. Imena su u arapskom jeziku (u jeziku Arapa) u nominativu ili genitivu ili akuzativu. Imena su promjenljiva ili nepromjenljiva. Znak nominativa je vokal ـَ , znak genitiva vokal ـِ , a znak akuzativa je vokal ـُ . Čitaj knjigu! Pisao je Alija pismo. Vidio sam učenice u vrtu.

Vježba 11

(Imenice nepotpune deklinacije)

مَكَّةُ بَلَدَةُ الْمُسْلِمِينَ . الْكَعْبَةُ فِي مَكَّةَ . فِي الْعِلْمِ فَوَائِدُ
كَثِيرَةٌ . عُثْمَانُ ثَالِثُ الْخُلَفَاءِ . مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ بِلَدَتَانِ مُكْرَمَتَانِ
عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ . سَرَايُ بَلَدَةٍ كَبِيرَةٍ وَبَلْعَرَادُ أَكْبَرُ . فِي سَرَايِ
مَدَارِسُ وَمَعَابِدُ كَثِيرَةٌ . فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
سَلَّمَ . خَدِيجَةُ فَضْلَى النِّسَاءِ . الْوُزَرَاءُ أَغْنِيَاءُ وَالْحُكَمَاءُ فُقَرَاءُ .
الْأَغْنِيَاءُ عُقْلَاءُ عِنْدَ النَّاسِ وَلَوْ كَانُوا أَغْنِيَاءُ .

Vježba 12

(Nominativ i genitiv)

Nauka je korisna i skupocjena. Tinta je crna. Lav je srčan. Pisao je Hasan u školi. Muhammed je čitao u bašči. Učenici ove škole su marljivi. Abbasovići su zavladaali poslije Umejjevića. Jeste li vas dvojica drugovi Salimovi? Nova knjiga Fatime je korisna. Oči Salihove su plave, a oči Asimove su crne. Salim i Kasim su učenici ove škole.

Vježba 13

(Riječi ذُو i فَمُ , أَخُ , أَبُ u nominativu i genitivu)

غَلَبَ أَبُو بَكْرٍ الْمُتَدِّينَ . أَلْعَبَّاسُ أَخُو أَبِي رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّعُم) .
 الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ابْنَا عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ . ذُوو الْعِلْمِ مُحْتَرَمُونَ . فِي
 فِي عَارِفِ أَسْنَانٍ صَحِيحَةٍ وَفِي فِي حُسَيْنِ أَسْنَانٍ مَصْنُوعَةٍ . أَخُو
 حَسَنِ ذُو قُوَّةٍ . الْجَاهِلُ مَذْمُومٌ . صَاحِبُ الدَّارِ فِي الدَّارِ . أَبُو
 الْحَسَنِ كَبِيرٌ وَأَخُو سُلَيْمَانَ ذُو مَالٍ . مُسْلِمُو بُوسْنَه ذُوو أَمَلَالٍ .

Vježba 14

(Akuzativ)

Zaista su Muhammedove ruke čiste. Čitao je Ahmed sjedeći. Zaista je nauka korisna i skupocjena. Zaista su učenici naše škole marljivi. Naučio je Salim pjesmu idući. Nije ogovaranje dozvoljeno niti je smutnja dopuštena. Radio je Ibrahim dva dana (يَوْمَيْنِ) i zaradio dva zlatnika (دِينَارَيْنِ). Sjedio sam s njim dva sata zatim sam unišao u kuću (الْبَيْتِ).

Vježba 15

(Vokativ i genitivna veza)

يَا أَيُّهَا الطَّالِبُونَ ! زِينَةُ الْعِلْمِ بِالْعَمَلِ . زَكَاةُ الْعِلْمِ نَشْرُهُ .
 رِئَاسَةُ الْعِلْمِ أَشْرَفُ رِئَاسَةٍ . يَا إِبْرَاهِيمُ جَالِسِ الْعُلَمَاءَ وَاسْمَعْ كَلَامَ
 الْحُكَمَاءِ ! يَا أَخِي حُسْنُ الْأَدَبِ يَسْتُرُ قُبْحَ النَّسَبِ . يَا عَبْدَ اللَّهِ فَرِّ
 مِنَ الْجَهْلِ ! الْجَهْلُ أَشَدُّ مِنَ الْفَقْرِ . الْجَهْلُ قُفْلٌ عَلَى بَابِ الْحِكْمَةِ .

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ أَنْتَ مَخْلُوقٌ وَلَكَ خَالِقٌ . رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ .
 إِنَّ الْعُلَمَاءَ كَالنُّجُومِ . يَا أُمِّي أَنَا عَطْشَانٌ . يَا مُعَلِّمَنَا أَنَا حَفِظْتُ الدَّرْسَ .
 إِذَا كَانَ حَاكِمُوا الدَّوْلَةَ عَادِلِينَ يَكُونُ النَّاسُ آمِنِينَ . هَلْ أَنْتُمْ
 كُتَّابُ كُتُبِ الصَّبِيَّانِ .

Vježba 16

(Deminutiv)

Kod Hasanove kućice je malo stabalce. Na brdašcu su mala stabla. Na stablu stoje vrapčići. Fehim je mali čovječuljak. Salih je Ahmedov braco. Fatima je Hasanova sestrice. Aiša je poslušna kćerka. Siromahova kućica je malena.

Vježba 17

(Pridjevi)

أَهْلُ السُّودَانِ سُودٌ وَأَهْلُ أَوْرَبَا بَيْضٌ . الْخَيْرُ أَسْوَدٌ وَأَزْرَقٌ .
 أَهْلُ الصِّينِ صَفْرٌ . الدَّارُ بَيْضَاءُ . الدَّارُ الْبَيْضَاءُ جَمِيلَةٌ . الْعُلُومُ
 النَّافِعَةُ غَالِيَةٌ . الْكِتَابُ أَبْيَضٌ وَالْحُرُوفُ سُودٌ . هَذِهِ الشَّاةُ
 عَمِيَاءُ . تِلْكَ الْبَقَرَةُ عَوْرَاءُ . لِلرَّجَالِ الْعُمَى كِتَابَةٌ مَخْصُوصَةٌ .
 لَا فَرْقَ فِي الْإِسْلَامِ بَيْنَ الرَّجُلِ الْأَبْيَضِ وَالْأَسْوَدِ . الْإِنْرَاءُ
 الْحَوْرَاءُ جَمِيلَةٌ . الْجَنَّتَانِ خَضْرَاوَانِ وَالْدَّارَانِ بَيْضَاوَانِ . إِنَّ اللُّغَةَ
 الْعَرَبِيَّةَ وَاسِعَةٌ . قُلُوبُ الْمُسْلِمِينَ مَمْلُوءَةٌ بِالْإِيمَانِ .

Vježba 18

(Određeni i neodređeni pridjevi)

Neznalica je neiskusana. Voda je pitka. Selim je zabrinut. Alija i Hasan su hrabri (dvojica hrabrih). Dani su zimi hladni. Med je dobar. Ibrahim i Ahmed su žedni. Salih je strašljiv, a Omer je srčan. Postelja je meka. Ti si srdit, a on je plemenit. Ovaj je sanduk prazan. Krave su napojene, a ovce su žedne. Dječaci su oštroumni. Lažov, neznan i brbljavac su pokuđeni. Mala kuća. Kuća je malena. Dobar otac. Dobri otac. Otac je dobar. Dobre muslimanke. Dobrê muslimanke. Muslimanke su dobre. Dvije čiste ruke. Dvije ruke su čiste. Čovjek je velik. Veliki čovjek je bogat. Veliki ljudi su pobožni. Dobra majka. Dobrâ majka. Majka je dobra. Malena knjiga. Knjiga je malena.

Vježba 19

(Slaganje pridjeva sa svojom imenicom)

هَذَا أَمْرٌ عَجِيبٌ . كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرِيمًا لَنَا
رَحِيمًا . لِبَاسٌ عَاصِمٌ ثَمِينٌ وَلِبَاسٌ عَلَى رَخِيسٌ . السَّكْرَانُ بَعِيدٌ
مِنَ اللَّهِ . السَّخِيُّ مَحْبُوبٌ وَالْخَيْلُ بَغِيضٌ . الْعُلَمَاءُ أَتَقِيَاءُ وَ
أَذَكِيَاءُ . الْمُلُوكُ الْعَادِلُونَ أَحْيَاءُ بَعْدَ مَوْتِهِمْ . فِي الْبَلَدَةِ دُورٌ
كَثِيرَةٌ وَوَاسِعَةٌ . الْبِلَادُ الشِّمَالِيَّةُ بَارِدَةٌ وَالْبِلَادُ الْجَنُوبِيَّةُ حَارَّةٌ .
الْمُسْلِمَاتُ صَالِحَاتٌ قَانِتَاتٌ . الْعَيْنَانِ السُّودَاوَانِ جَمِيلَتَانِ . الْمُؤْمِنُونَ
إِخْوَةٌ . الْأَوْلَادُ مُطِيعَةٌ (مُطِيعُونَ) . مَنَارَاتُ الْجَوَامِعِ مُرْتَفَعَةٌ
(رَفِيعَةٌ) . عِلْمُ الرَّجُلِ زِينَتُهُ الْخَالِدَةُ . الْأَمْهَاتُ رَحِيَّاتُ (رَحِيمَةٌ) .
الْبَنَاتُ الصَّغِيرَةُ مُطِيعَاتُ (مُطِيعَةٌ) .

Vježba 20

(Komparativ i superlativ)

Zlato je teže od srebra. Ova je knjiga teška, a ta je teža od nje. Salih je pametan, a brat njegov je pametniji od njega. Nil je od najduljih rijeka. Ta je rečenica teža od ove. Arapski jezik je opširniji od našega jezika. Hasan je stariji od Husejna. Muhammed i Ahmed su učeniji od Salima. Učenjaci su najvredniji ljudi. Fatima i Aiša su dvije najvrednije žene.

Vježba 21

(Superlativ)

أَفْضَلُ النَّاسِ الْعَامِلِ بِعِلْمِهِ • أَلْعَقْلُ أَحْسَنُ الْخِصَالِ • أَكْرَمُ
النَّسَبِ حُسْنُ الْأَدَبِ • آدَبُ الْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ • شَرُّ الْمَصَائِبِ
مُصِيبَةٌ فِي الدِّينِ • خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ • الطَّالِبُونَ أَشَدُّ
النَّاسِ أَحْتِيَاجًا إِلَى الْكُتُبِ • هَذِهِ الْوَرَقَةُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ تِلْكَ
الْوَرَقَةِ • هُوَ أَعْظَمُ النَّاسِ إِكْرَامًا • مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْصَحُ الْعَرَبِ •
الْمَلِكُ أَكْبَرُ النَّاسِ إِنْصَافًا • الْفَحْمُ أَشَدُّ سَوَادًا مِنَ الْحَبْرِ • شَهَادَةُ
الْأَفْعَالِ أَعْدَلُ مِنْ شَهَادَةِ الرِّجَالِ • كَلْبٌ حَيٌّ خَيْرٌ مِنْ سَبْعِ مَيِّتٍ •
الْمَوْتُ خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ فِي الدُّلَالِ • الْجَهْلُ شَرُّ الْخِصَالِ • أَفْضَلُ
الْأَعْمَالِ الْحِلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ •

Vježba 22

(Pridjevi pripadanja)

Muhammed je — Bog ga spasio! — Kurejšija. Arapski jezik je lijep. Misirske novine su raširene. Islamski običaji su dobri. Između nas je bratska ljubav. On je vješt jezičar, a

Ahmed je gramatičar. U Kur'anu su mekkanski i medinski ajeti. Ja sam Bošnjak, a on je Mekkelija. Očinska ljubav i sinovska pokornost su dragocjene. Usmeni ispit je lakši od pismenoga ispita. Krvni optok je važna stvar u ljudskom tijelu. On je mesar, a dva sina su mu kovači.

Vježba 23

(Lične zamjenice)

هُوَ وَأَنْتَ عَاقِلَانِ . هِيَ طَالِبَةٌ فِي الْمَدْرَسَةِ . أَنْتُمْ كَسَالَى
وَهُمْ مُجِدُّونَ . أَنْتُمَا أَكْبَرُ مِنْهُمَا . الَّذِي كُورُ أَقْوَى مِنَ الْأُنَاثِ
وَهُنَّ أَرْقُ مِنْهُمْ . هَلْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ ؟ نَعَمْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ وَأَخْتُهَا خِيَّاطَةٌ
مَاهِرَةٌ . هَلْ أَنْتَ مُطِيعٌ لِوَالِدَيْكَ ؟ نَعَمْ أَنَا مُطِيعٌ لِوَالِدَيَّ . هَلْ
هُوَ حَاضِرٌ ؟ لَا هُوَ غَائِبٌ . أَنْتُمْ يَا أَوْلَادِي مُتَمَازُونَ فِي مَعْرِفَةِ
اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ . نَحْنُ حَرِيصُونَ عَلَى الْعِلْمِ النَّافِعِ . أَنْتُنَّ آتِيهَا
الْبَنَاتُ مَاهِرَاتُ فِي الْأَعْمَالِ الْيَدَوِيَّةِ . هَلْ هُنَّ حَافِظَاتُ لِلدَّرْسِ ؟
يَا رَبَّنَا إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ . إِيَّاكُمْ مَدَحَ الْمُعَلِّمِ . إِيَّاَنَا لَا تَضْرِبْ !
إِيَّاكَ وَالْكَسَلَ ! إِيَّاكَ وَمُعَاشِرَةَ الْأَشْرَارِ ! نَحْنُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ .
أَرْجُوكَ . سَيِّدُ النَّاسِ خَادِمُهُمْ . كِتَابُ الْمَرْءِ تَرْجُمَانُ عَقْلِهِ . كِتَابِي
أَنْظَفُ مِنْ كِتَابِكَ . يَدَايَ نَظِيفَتَانِ وَيَدَاهُ مُلَوَّثَتَانِ . يَدَايَ
أَنْظَفُ مِنْ يَدَيْهِ . فِيهِمْ كَسَالَى . لَا حَيَاءَ لِمَنْ لَا آدَبَ لَهُ .

Vježba 24

(Glagol »imati«)

Ja imam čistu knjigu. On ima lijepo pero. Škola ima mnogo vrata. Upravitelj škole ima razumna sina. Imadeš li ti brata? Ne, ja nemam brata, ali imam sestru. Njegov brat ima (أَخُو لَهُ) dva pera i knjigu. Stablo ima prostran hlad po zemlji. Ima li on oca i mater? Njegovi su roditelji živi. Imaš li sat? On nema strpljivosti. Nema vjere onaj, koji nema povjerljivosti.

Vježba 25

(Pokazne zamjenice)

هَذَا طَالِبٌ مُجِدُّ . هَذَانِ الطَّالِبَانِ مُجِدَّانِ . ذَلِكَ الْكَلَامُ
حَسَنٌ وَنَافِعٌ . قَلَمُكَ هَذَا أَطْوَلُ مِنْ قَلَمِي ذَلِكَ . هَاتَانِ الْمُعَلِّمَتَانِ
مَاهِرَتَانِ . لِهَاتَيْنِ الْمُعَلِّمَتَيْنِ كُتُبٌ كَثِيرَةٌ . أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ
رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ . هَذِهِ الْكُتُبُ مُفِيدَةٌ . هَهُنَا كِتَابُكَ .
هُنَالِكَ أَخَوَاكَ جَالِسَانِ . هَذَا كِتَابُ الطَّالِبِ . كِتَابُ الطَّالِبِ
هَذَا نَظِيفٌ . تِلْكَ الْمَدْرَسَةُ أَكْبَرُ مِنْ هَذِهِ . أَيْنَ هُوَ؟ هُوَ جَالِسٌ
تَمَّ (ثَمَّةً) . تِلْكَ أَلْيَادُ حَارَّةٌ وَهَذِهِ بَارِدَةٌ . هَؤُلَاءِ هُمُ الرِّجَالُ :
لَهُمْ رَأْيٌ صَابٌ وَمَعْرِفَةٌ بِلِسَانِ الْعَرَبِ . تِلْكَ الْمَرْأَةُ أُمُّ سَالِمٍ .
هَؤُلَاءِ إِخْوَتُنَا الْمُسْلِمُونَ . ذَلِكَ قَلَمٌ وَتِلْكَ دَوَاةٌ . مَنْ لَهُ
جِدٌّ لَهُ عِلْمٌ .

Vježba 26

(Odnosne zamjenice)

Hvala Bogu koji je stvorio nebo i zemlju. Sve što je na zemlji prolazno je. Vijesti, koje su u novinama, su važne. Knjiga, koju ti imaš, je korisna. Škola u kojoj smo mi je velika. Učenici koji su u školi su marljivi. Ono su dvije učenice koje su propale na ispitu. Govori ono što je korisno! Slušaj šta učitelj govori! Zemlje koje su na sjeveru su studene. Onaj čovjek koji nema znanja nema ni vrijednosti. Ko ima dug jezik, ima kratku pamet.

Vježba 27

Upitne zamjenice

مَنْ أَنْتَ؟ مَا أَسْمُكَ؟ مَا أَسْمُ أَبِيكَ؟ إِسْمِي أَحْمَدُ وَأَسْمُ أَبِي
صَالِحٍ. أَيُّ كِتَابٍ أَنْفَعُ هَذَا أَمْ هَذَا؟ مَنْ مُؤَلِّفُ هَذَا الْكِتَابِ؟
كِتَابُ مَنْ هَذَا؟ بِكَمْ هَذَا الْقَلَمُ؟ كَمْ لَهُ مِنْ لَيَالٍ مَصْرُوفَةٍ فِي طَلَبِ
الْعِلْمِ وَمُطَالَعَةِ الْكُتُبِ! كَمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةً كَثِيرَةً
يَا ذَنْ اللَّه! أَيُّ الْعُلُومِ أَفْضَلُ؟ أَفْضَلُ الْعُلُومِ عُلُومُ الدِّينِ. أَيُّهُمَا
أَفْضَلُ لِلرَّجُلِ: الشَّجَاعَةُ أَوِ الْعَدَالَةُ؟ مَا أَفْضَلُ الْعِلْمِ؟ مَعْرِفَةُ
الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ. مَا أَفْضَلُ الْعَقْلِ؟ وَقُوفُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِلْمِهِ. أَيُّكُمْ
حَفِظَ الدَّرْسَ؟ كُلُّنَا حَفِظْنَاهُ (حَفِظْهُ). كَأَيِّنَ مِنْ طَالِبٍ نَجَحَ!

Vježba 28

(Neodredene i povratne zamjenice)

Neki su učenici marljivi, a neki su lijeni. Jedan od njih dvojice je pisac ove knjige. Nije lijepo da čovjek hvali sam sebe. Prisutan je vladar lično. Ja sam ga lično vidio. Neki od njih su lijeni. Neka je istina gorka. Neke su knjige lake, a neke teške. Stanovnici Sarajeva su većinom muslimani, a neki su kršćani. Neki su ljudi bogati, a neki su siromašni.

Vježba 29

(Brojevi)

فِي هَذَا الْبَيْتِ خَمْسَةٌ وَأَرْبَعُونَ طَالِبًا. فِي مَدْرَسَتِنَا
 مِائَتَانِ وَ سَبْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا. كَمْ أَبْنَاءَ لِصَالِحٍ؟ سَبْعَةُ أَبْنَاءَ.
 فِي هَذَا الْجَيْشِ ثَلَاثُمِائَةِ أَلْفِ رَجُلٍ مُسَلَّحٍ وَمَعَهُمْ مِائَةُ
 أَلْفِ فَرَسٍ. قَاتَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُشْرِكِينَ فِي
 بَدْرٍ وَمَعَهُ ثَلَاثُمِائَةِ وَثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا وَالْمُشْرِكُونَ تِسْعُمِائَةِ
 رَجُلٍ وَأَكْثَرُ. فِي بَلَدَةِ سَرَايَ سَبْعُونَ أَلْفَ نَفْسٍ وَفِيهَا
 خَمْسَةٌ وَتِسْعُونَ مَسْجِدًا. اِثْنَانِ لَا يَشْبَعَانِ: طَالِبُ عِلْمٍ وَ
 طَالِبُ مَالٍ. عَلُوْهُ هَذَا الْبَيْتِ عِشْرُونَ ذِرَاعًا وَطُولُهُ خَمْسُونَ
 ذِرَاعًا وَعَرْضُهُ ثَلَاثُونَ ذِرَاعًا. كَمْ أَنْتُمْ؟ نَحْنُ خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ.
 كَمْ سَنَةٌ عُمرُكَ؟ عُمرِي أَرْبَعُ عَشْرَةَ سَنَةً. كَمْ سِنٌ أَبْيَكَ؟ سِنٌ
 أَبِي خَمْسٌ وَخَمْسُونَ سَنَةً.

Vježba 30

(Deklinacija brojeva i slaganjeje brojeva sa imenicom)

Meni ima petnaest godina, a mome starijem bratu sedamnaest, a mlađem devet godina. Sunčana godina ima tri stotine šezdeset i pet ili tri stotine šezdeset i šest dana. U jednoj godini ima dvanaest mjeseci. U jednom mjesecu ima trideset dana ili trideset i jedan dan. Samo jedan mjesec ima u prostoj godini dvadeset i osam, a u prestupnoj dvadeset i devet dana. Prije sedam dana je došao moj otac. Ti si rođen prije mene na sedamnaest dana. Zapamtite deset riječi! Napišite tri riječi!

Vježba 31

(Računanje vremena)

وُلِدَ نَبِينَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ لِثِنْتَيْ عَشْرَةِ
 لَيْلَةٍ مَضَتْ مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ سَنَةِ خَمْسِمِائَةٍ وَإِحْدَى وَسَبْعِينَ
 بَعْدَ مِيلَادِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ . وَمَاتَ أَبُوهُ عَبْدُ اللَّهِ قَبْلَ وَلَادَتِهِ
 بِشَهْرَيْنِ . وَمَاتَتْ أُمُّهُ أَمْنَةُ بِنْتُ وَهَبٍ وَلَهُ سِتُّ سِنِينَ . وَتَزَوَّجَ
 خَدِيجَةُ وَعُمَرُ خَمْسُ وَعِشْرُونَ سَنَةً وَعُمْرُهَا يَوْمَئِذٍ أَرْبَعُونَ سَنَةً .
 عَاشَ نَبِينَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ النُّبُوَّةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَبَعْدَ
 النُّبُوَّةِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً : ثَلَاثَ عَشْرَةَ فِي مَكَّةَ قَبْلَ الْهِجْرَةِ
 وَعَشْرًا فِي الْمَدِينَةِ بَعْدَ الْهِجْرَةِ . وَعُمْرُهُ ثَلَاثُ وَسِتُّونَ سَنَةً . كَانَ
 لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَةُ أَوْلَادٍ : ثَلَاثَةُ بَنِينَ وَأَرْبَعُ بَنَاتٍ . كَانَتْ الْهِجْرَةُ
 مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ سَنَةً اثْنَتَيْنِ وَعِشْرِينَ وَسِتِّمِائَةٍ بَعْدَ الْمِيلَادِ .
 وَهِيَ مَبْدَأُ تَارِيخِ الْمُسْلِمِينَ . قَدْ مَضَى مِنَ الْهِجْرَةِ أَلْفٌ وَثَلَاثُمِائَةٍ
 وَثَلَاثُ وَخَمْسُونَ سَنَةً . نَبِينَا آخِرُ الْأَنْبِيَاءِ وَأَوَّلُهُمْ آدَمُ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ بَيْنَهُمَا أَنْبِيَاءٌ كَثِيرُونَ . الْأَنْبِيَاءُ الْمَذْكُورُونَ
 فِي الْقُرْآنِ خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ .

Vježba 32

(Redni brojevi)

Prvi halifa je Ebu Bekr, drugi Omer, treći Osman, a četvrti Alija. Prvi halifa od Umejjevića je Muavija, sin Ebu Sufjanov, a posljedni je Mervan, sin Muhammedov. On je

ubijen u šestoj godini svoga hilafeta, u zulhidždžetu stotinu trideset i druge godine poslije Hidžreta. Zatim je vlast prešla u ruke Abbasovića. Prvi halifa od njih je Ebul-Abbas Es-seffah. U Bosnu je Islam došao u devetom stoljeću poslije Hidžreta. Mi učimo u našoj školi osam godina. Ja sam u trećem razredu, a Salih u sedmom. Mi smo u prvoj polovici druge hiljade po Hidžretu.

Vježba 33

(Dioni brojevi)

جِئْتُ إِلَيْكَ مَرَّتَيْنِ وَجِئْتُ إِلَى مَرَّةٍ وَاحِدَةٍ . قَرَأْتُ هَذَا
الدَّرْسَ تِسْعَ مَرَّاتٍ . هَذَا الْجَبَلُ مُثْنِيٌّ وَذَلِكَ مُرَبَّعٌ . يَمْشِي الْعَسْكَرُ
أَرْبَعَةً أَرْبَعَةً (رُبَاعٌ) . قَرَأْتُ هَذَا الْكِتَابَ دَفْعَاتٍ وَأَنْتَ قَرَأْتَ رُبْعَهُ .
الثَّمَنُ نِصْفُ الرُّبْعِ . السَّنَةُ مُقَسَّمَةٌ إِلَى اثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا . الشَّهْرُ
جُزْءٌ وَاحِدٌ مِنْ اثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا مِنَ السَّنَةِ . قَسِمَ هَذِهِ الدَّرَاهِمُ
أَسَدَاسًا ! الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةَ
رُسُلًا أُولَى أَجْنَحَةٍ مُثْنِيٌّ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
مُثْنِيٌّ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً .

Vježba 34

(Perfekta)

Muhammed je napisao pismo svome ocu. Je li on napisao pismo svome ocu? Ne, on nije napisao. Učenici su izašli iz škole. Ko traži prijatelja bez mane, ostaće bez prijatelja (oba glagola prevesti u perfektu). Ko kopa jamu svome bratu, sam u nju pada (oba glagola u perfektu). Allah je onaj koji je

stvorio nebesa i zemlju. On je napisao veliku knjigu. Ahmed je otvorio knjigu i počeo čitati. Ko mnogo jede, mnogo i pije. Ko mnogo jede i pije, mnogo i spava. Ko mnogo spava, promaši ga veliko dobro (u perfektu).

Vježba 35

(Perfekat i imperfekat)

هَلْ كَتَبْتُمْ مَا أَمَرْتُكُمْ؟ نَعَمْ كَتَبْنَا ذَلِكَ كَلَامَهُ بِأَحْسَنِ
خَطٍّ عَلَى أَجْمَلِ وَرَقٍ. هَلْ قَرَأْتَ يَا فَاطِمَةُ الْكِتَابَ الَّذِي
طَبَعَهُ الطَّابِعُ فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ؟ نَعَمْ قَرَأْتُهُ بِكُلِّ لَذَّةٍ وَوَجَدْتُ
فِيهِ حِكْمًا كَثِيرًا وَفَوَائِدَ عَظِيمَةً لِلدِّينِ وَالْدُّنْيَا. هَلْ قَرَأْتَهُ
أَنْتَ يَا مُحَمَّدٌ؟ لَا مَا قَرَأْتَهُ أَنَا وَلَكِنْ أَبَدًا قِرَاءَتَهُ عَنْ قَرِيبٍ.
كَلَّمْنَا تَفْرَحَ بِمُدُومِ الْعِيدِ. فِي عِيدِ الْأَضْحَى تَذْبِجُ الْأَضَاحِي.
صَالِحٌ جَمَعَ فِي مَكْتَبَتِهِ كُتُبًا كَثِيرَةً وَقَرَأَ بَعْضَهَا وَيَقْرَأُ بَعْدَ
ذَلِكَ بَعْضَهَا. الْكَذُوبُ قَدْ يَصْدُقُ. نَحْنُ نَدْرُسُ وَأَنْتُمْ
تَلْعَبُونَ. الْحَوَادُّ قَدْ يَعْتُرُ. اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ. كَثِيرٌ مِنْ
الْأَغْنِيَاءِ لَا يَعْرِفُونَ قَدْرَ الْعِلْمِ. أَفْهَمُ النَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ الْعَوَاقِبَ.
إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ
وَأَعْمَالِكُمْ. كُلُّ يَحْصُدُ مَا زَرَعَ. خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ.

Vježba 36

(Slaganje glagola sa subjektom)

Učitelji nas poučavaju svakom dobru i mnogim naukama. Učenici pitaju učitelja ono što ne znaju. Učiteljice napišu djevojčicama (لِلنِّسَاتِ) šta će naučiti. Vrtar otvori školska

vrata prije nego se sunce rodi (rođenja sunca), a prije toga pomete školu. Gramatičari dijele rečenice u arapskom jeziku na dvije vrste: imenske i glagolske rečenice. Približilo se vrijeme molitve. Mi idemo i klanjamo u džamiji. Jeste li čuli nove vijesti u novinama? Učenici su otišli svojim kućama, a poslije petnaest dana će se povratiti u školu. Učenice dobro uče u Kur'anu. Vas dvojica ste naučili dvadeset sura napamet.

Vježba 37

(صَارَ i كَانَ Glagoli)

كَانَ أَبُو حَنِيفَةَ عَالِمًا فَاقَ أَهْلَ عَصْرِهِ فِي الْعُلُومِ . كَانَ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُ الْمَرْضَى وَيَتَّبِعُ الْجَنَائِزَ وَيَجْلِسُ
مَعَ الْفُقَرَاءِ . إِنْ كَانَ الْكَلَامُ مِنْ فَضَّةٍ فَالسُّكُوتُ مِنْ ذَهَبٍ .
رُبَّمَا كَانَ السُّكُوتُ جَوَابًا . صَرْنَا عُلَمَاءَ بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنَّا جُهَلَاءَ .
ذَوَا لَوَجْهَيْنِ لَا يَكُونُ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا . لَا تَصِيرُ عَالِمًا إِلَّا
بِالْجِدِّ وَالْأَجْتِهَادِ . كَانَ الرَّشِيدُ مَلِكًا عَادِلًا وَكَانَ يُحِبُّ الْعِلْمَ
وَالْعُلَمَاءَ . لَا رَاحَةَ لِلْجَسَدِ إِذَا كَانَ فِيهِ حَسَدٌ . الْجَاهِلُ عَدُوٌّ
لِنَفْسِهِ فَكَيْفَ يَكُونُ صَدِيقًا لِغَيْرِهِ . صِرْتُ كَبِيرًا بَعْدَ أَنْ (مَا)
كُنْتُ صَغِيرًا وَعَالِمًا بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنْتُ جَاهِلًا . مَنْ كَسَبَ وَ
حَفِظَ صَارَ غَنِيًّا . كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا . إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا . إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا
مَوْقُوتًا . الْعَالِمُ يَعْرِفُ الْجَاهِلَ لِأَنَّهُ كَانَ جَاهِلًا وَالْجَاهِلُ لَا
يَعْرِفُ الْعَالِمَ لِأَنَّهُ مَا كَانَ عَالِمًا .

Vježba 38

(Pasiv)

Je li štampana ona knjiga? Ne, a štampaće se naskoro. Nauka se traži da se po njoj postupa (لِيُعْمَلَ بِهِ). Junak se poznaje u boju, a pametan u srdžbi. Ne poznaje se prijatelj nego u mucu (potrebi). Ti ćeš biti pitan za sve svoje poslove. Čovjek se poznaje po svojim pohvalnim svojstvima. Imena velikih ljudi se uvijek spominju. Ova je knjiga teška, nije je moguće razumjeti, a ta je sasvim laka, razumije se brzo. Kradljivci su pohvatani (فُيْضَ عَلَيْهِمْ) i odvedeni (ذُهِبَ بِهِمْ) u zatvor. Knjige se štampaju u štamparijama. Ova je knjiga pisana rukom njena pisca. Ovaj je dinar kovan u Beogradu.

Vježba 39

(Načini imperfekta)

لَنْ تَبْلُغَ الْعِلْمَ إِلَّا بِالْجِدِّ وَالْاجْتِهَادِ فِي الْأَيَّامِ وَالسَّهْرِ
فِي اللَّيَالِي . لَمْ نَسْمَعْ أَنَّ أَحَدًا صَارَ عَالِمًا بِالْكَسَلِ . مَنْ لَمْ يَكُنْ
ذَبَابًا أَكَلَتْهُ الْكَالِبُ . لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ
لِنَفْسِهِ . أَنْفَعُ الْأَشْيَاءِ أَنْ يَعْرِفَ الرَّجُلُ قَدْرَ مَنْزِلَتِهِ وَمَبْلَغَ عَقْلِهِ
ثُمَّ يَعْمَلَ بِجَسَدِهِ . مَنْ لَمْ يَعْلَمْ لَمْ يَسْلَمْ . لَأَنَّ مَيُوتَ الْإِنْسَانَ
لِيُخَافَ مَالًا لِأَعْدَائِهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَحْتَاجَ فِي حَيَاتِهِ إِلَى أَجْبَائِهِ .
الرَّجُلُ التَّامُّ مَنْ يَنْفَعُ غَيْرُهُ وَلَا يَعْدِمُ خَيْرُهُ . الْجَوَادُ يَأْكُلُ مَالَهُ
وَالْبَخِيلُ يَأْكُلُهُ مَالُهُ . يَرْكُوبُ الْأَهْوَالِ تُكَتَسَبُ الْأَمْوَالُ .
مَنْ مَدَّ يَدَهُ إِلَى بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْعَمَلِ تَفْتَحَ لَهُ أَبْوَابُ مِنَ الرِّزْقِ .
لَا تَطْمَعُ فِي كُلِّ مَا تَسْمَعُ . مَنْ لَزِمَ أَرْفَادَ عَدِمِ الْمَرَادِ . إِذَا لَمْ

يَكُنْ وَفَاقُ قِرَاقُ . لَنْ تُصَاحَ النَّاسَ وَأَنْتَ فَاسِدٌ . مَنْ يَزْرِعِ
 الْغُدُونَ يَحْصِدِ الْخُسْرَانَ . مَا لَا يَنْبَغِي أَنْ تَفْعَلَهُ فِي الْجَهْرِ فَلَا
 تَفْعَلَهُ فِي السِّرِّ . مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ .

Vježba 40

(Imperativ)

Traži nauku od bešike do motike (groba)! Radi za ovaj svijet kao da ćeš uvijek živjeti, a radi za budući svijet kao da ćeš sutra umrijeti! Nek svaki od vas traži korisnu nauku! Čuvajte svoje knjige, nemojte po njima pisati! Bože, smiluj mi se i oprosti mi grijehe! Ne hlepi za imetkom ni za časti, nego stiči vrline! Tražite nauku makar u Kini! Ne gledaj u onoga koji govori, nego gledaj u ono što govori! Budi zadovoljan (إِفْنَعْ) sa onim što ti je Bog udijelio, bićeš bogat. Ne ostavljaj svoga prijatelja u (عِنْدَ) nuždi! Reci istinu, makar i gorka bila! Učenici, slušajte što ću vam reći! Budite uvijek dobri, slušajte savjete onih koji su od vas stariji, znajte da je sreća u nauci. Nek vam vjera bude najskuplja stvar!

Vježba 41

(ن za pojačanje)

لَا تَتْرُكَنَّ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ ! لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ قَالَ
 وَأَنْظُرَنَّ إِلَى مَا قَالَ .

لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى أَمْرِيٍّ مَا أَصْلُهُ

وَأَنْظُرْ إِلَى أَفْعَالِهِ ثُمَّ أَحْكَمْ

لَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ لِأَضْرِبَنَّكَ . لِإِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَ
 تَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ . أَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ فَوْقَكَ فِي الدِّيَانَةِ وَلَا

تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ تَحْتَكَ فِيهَا . وَ أَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَكَ
 فِي اللَّذَاتِ الدُّنْيَوِيَّةِ وَلَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِيهَا .
 أَلَا لَا تَحْزَنْ أَخَا أَلْبَابِيَّةِ فَلْيَرْحَمَنَّ الْطَّافُ خَفِيَّةُ
 لَا تَطْلُبَنَّ الْعِلْمَ إِلَّا لِنَيْلِ الْفَضَائِلِ وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ . لَا
 تَجْعَلْنَهُ وَسِيلَةً لِكَسْبِ النَّفَقَةِ وَالزَّادِ فَقَطْ .

Vježba 42

Particip aktivni i particip pasivni

Darežljivost je pohvalno svojstvo. Ovaj je učenik pohvaljen na ispitu od svih učitelja. Nauka i lijepo vladanje je što ja od vas tražim (مَطْلُوبِي). Ministar Ibni Mukle (إِبْنُ مُقْلَةَ) je bio vješt lijepopisac. On je znamenit u nauci. Ubica pravednog vladara Omera je Ebu Lu-lue. Ebu Bekr je onaj koji je sakupio (جَامِعُ) Kur'an u jednu zbirku. Ebul-Esved je onaj koji je uspostavio (وَأَضَعُ) nauku o arapskoj gramatici. Ovaj je čovjek meni poznat. Prošlost se ne spominje. Ova je stvar vrlo čudnovata. Hadždžadž je bio nasilnik. Ebu Bekr es-Siddik i Omer el-Faruk su bili vrlo darežljivi i pravedni. Zejd je vrlo siromašan, a Amr je pospanac. Ovo je vrlo velika varka.

Vježba 43

(Infinitiv)

أَنْظُرْ فِي خُرُوجِكَ قَبْلَ مَدْخَلِكَ! بُشِّرْ لَكُمْ أَيُّهَا الطَّلَبَةُ
 الْمُجِدُّونَ! إِذَا كَانَ الرَّجُلُ فِي شُغْلٍ فَلَا تَحْرِمْهُ مِنْهُ فَإِنَّ فِي
 الْحَرَمَانِ ضَرَرًا لَهُ. اطْلُبْ رِضْوَانَ اللَّهِ تَعَالَى وَأَسْأَلْ غُفْرَانَهُ!
 طَلِبُ الْعِلْمِ مِنَ الْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ. قَبُولُ الْهَدْيَةِ مِنَ السُّنَّةِ.

أَلِيعْلَمُ فِي الصِّغَرِ كَأَنَّشَ فِي الْحَجَرِ • أَلَسَّلَامَةُ فِي السُّكُوتِ •
 وَعَدُ الْكَرِيمِ دِينٌ • أَلَفِسْقُ وَالْقَتْلُ وَالسَّرِقَةُ مِنْ أَفْبَحِ الْخِصَالِ •
 أَلَسُّوَالُ مِفْتَاحُ الْعِلْمِ • زَهَادَةُ اللَّذَاتِ مِنْ الْأَشْيَاءِ الْمَمْدُوحَةِ
 فِي الدِّينِ •

سُرُورُ النَّاسِ فِي لُبْسِ اللَّبَاسِ
 وَجَمْعُ الْعِلْمِ فِي تَرْكِ النَّعَاسِ
 أَلَقَلْبُ مَحَلُّ حِفْظِ الْأَسْرَارِ • غَلَبَةُ الْأَشْرَارِ مِنْ أَعْظَمِ
 الشُّرُورِ •

Vježba 44

(II vrsta glagola)

Moj me je otac poučio pisanju. Učitelji nas u školi poučavaju raznim naukama. Treba da i mi paučavamo druge (osim nas غَيْرَنَا). Čovjek snuje, a Bog određuje. Treba da razlikujemo dobro od zla. Stiči nauku, poštuju vjeru, roditelje i učitelje! Počastite nas vašom posjetom! Raspolovi ovu jabuku među sobom i svojim bratom! Nemojte ponižavati nikoga! Ovo je pismo predano (سُلِّمَ إِلَى) njegovu vlasniku. Pozdravi starije kada pokraj njih prodeš!

Vježba 45

(II vrsta glagola)

زَيَّنُوا أَنْفُسَكُمْ بِالصِّفَاتِ الْجَمِيلَةِ وَالْعُلُومِ النَّافِعَةِ • رَبِّ يَسِّرْ
 وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ • سَأَلَ الْأَسْكَندَرُ : مَا بِأَلَيْكَ تُعْظِمُ
 مُؤَدِّبَكَ أَكْثَرَ مِنْ تَعْظِيمِكَ لِأَبِيكَ ؟ فَقَالَ : إِنَّ أَبِي سَبَبُ

حَيَاتِي الْفَانِيَّةَ وَمُودِّي سَبَبُ حَيَاتِي الْبَاقِيَّةَ • يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ • وَلَا تُكْذِبُ بآيَاتِ رَبِّكَ • فَلْنُتَبِّنْ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا • يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ •
الْإِنْسَانُ مُرْكَبٌ مِنَ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ • التَّدِيرُ نِصْفُ الْعَيْشِ •
لَقَبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْفَارُوقَ لِأَنَّهُ كَانَ يَفْرِقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ •
سَلَّمْنَا أَمْرَنَا إِلَيْكَ فَذَبِّرْ أُمُورَنَا بِالْحِكْمَةِ • مَنْ لَمْ يُؤَدِّ بِهِ
الْأَبْوَانَ يُؤَدِّ بِهِ الْمُلُوكَ • فَتَشْ فِي هَذَا الْكِتَابِ هَلْ تَجِدُ فِيهِ
ذِكْرًا لِدُخُولِ الْإِسْلَامِ فِي بِلَادِنَا • فَتَشْتُهُ فَوَجَدْتُ فِيهِ أَخْبَارًا
كَثِيرَةً تُبَيِّنُ حَقِيقَةَ ذَلِكَ •

Vježba 46

(III vrsta glagola)

Sjedi sa pametnima, a ne druži se sa neznačicama! Mi se dopisujemo uvijek jedan s drugim, jer znademo da je dopisivanje pola viđenja. Treba da potpomažemo jedan drugog. Mi svake godine zajedno putujemo po lijepim krajevima Bosne i gledamo djela naših preda. Prekinuti sa zlikovcima je pohvalno djelo. Kada navali neprijatelj na našu domovinu, mi ćemo je braniti. Knjiga je drug koji ti nije licemjerman niti te kori. Ja se slažem s tobom u mišljenju. Požurite sa dobrim djelima prije smrti! Bog vas blagoslovi!

Vježba 47

(IV vrsta glagola)

أَسْرِعْ إِلَى الْخَيْرَاتِ كُلَّمَا أَصْبَحَ الصَّبَاحُ وَأَمْسَى الْمَسَاءُ •
أَعْلِمْنِي بِنَجَاحِكَ بِمَكْتُوبِ تَرْسُلِهِ إِلَيَّ يَا لَبْرِيدِ • إِنَّ اللَّهَ أَرْسَلَ

رُسْلَهُ يَا بُدَيَّاتِ وَالْحُجَّجِ الْقَاطِعَةِ لِيُنْذِرُوا النَّاسَ . إِنَّ اللَّهَ
 أَكْرَمَنَا بِالْعَمَلِ وَفَضَّلَنَا بِهِ عَلَى جَمِيعِ الْحَيَوَانَاتِ . حَضَرَ
 رَجُلٌ بَيْنَ يَدَيَّ بَعْضِ الْمُلُوكِ فَأَغَظَ لَهُ السُّلْطَانُ فَقَالَ لَهُ
 الرَّجُلُ : إِنَّمَا أَنْتَ كَالسَّمَاءِ إِذَا أَرَعَدَتْ وَأَبْرَقَتْ فَقَدْ قَرُبَ
 خَيْرُهَا . فَسَكَنَ غَضَبُهُ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِ . أَحَبُّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا
 - عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضُكَ يَوْمًا مَا . وَأَبْغِضُ بَغِيضِكَ
 هَوْنًا مَا - عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبُكَ يَوْمًا مَا . أَحْسِنُ إِلَى
 جَارِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا . أَلْعَدْلُ سُورٌ لَا يُغْرِقُهُ مَاءٌ وَلَا يُحْرِقُهُ
 نَارٌ . أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَحَسِّنُوا آدَابَهُمْ . إِنَّ رَبَّنَا أَسْعَدَنَا
 لِأَنَّهُ جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ . اللَّهُ لَوْ
 يُخْرِجُ مِنَ الْإِجَارِ الْعَمِيقَةِ بِالْجُحُودِ الْكَثِيرَةِ . لَا تُقْسِمُ
 بِاللَّهِ كَثِيرًا .

Vježba 48

(V vrsta glagola)

Ti se dobro sjećaš što si u mladosti čuo. Ko u mladosti ne nauči, neće u starosti napredovati. Razmisli o posljedicama svojih djela! Ako nisi junak, a ti se pojunači. Govoriš li arapski? Da, ja govorim i pišem arapski. Treba da naučiš i jedan evropski jezik. Mi se čudimo ljudima koji ne znaju vrijednost poznavanja jezika. Nemojte se oholiti, jer je oholost sasvim ružna. Musejlime se je pravio Božijim poslanikom, te su ga nazvali lašcem. Proti njega je Ebu Bekr opremio vojsku, te su se njegove pristaše raspršile. Sve što je na ovom svijetu, mijenja se. Džvoljavaš li da te posjetim? Da, izvoli!

Vježba 49

(VI vrsta glagola)

هُم يَتَنَصَّرُونَ فِي الْحَقِّ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا
 قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ
 بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ . لِمَسْجِدٍ
 أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ
 يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ . يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ
 فَأَنْذِرْ . وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا . وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى
 وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ . لَا تَمَارِضُوا فَتَمْرَضُوا .
 تَقَاتِلِ الْقَبِيلَتَيْنِ ثُمَّ تَفَاهِمَ الزُّعَمَاءَ وَتَصَالِحِ الْقَوْمَ وَنَشَارِكُوا
 فِي الْعَمَلِ . إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَفَقْنَا لِلتَّفَاهِمِ وَعَدِمَ التَّنَازُعَ . لَا
 تَحْسَدُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا
 عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا .

Vježba 50

(VII vrsta glagola)

Ovaj se put grana na tri strane. Ja sam raspoložen
 (يَنْشَرِحُ صَدْرِي) za to. Ova se je stvar već zaplela. Putovali smo
 zajedno do gradskih vrata, a onda sam se ja odvojio. Kad smo
 stigli do vrata, vrata su se otvorila. Ovaj se štap od udaranja
 rascijepio i kora mu se ogulila. To se stablo izvalilo od
 žestokog vjetrova. Poslije propasti Umejjevića propali su i
 Abbasovići. Ja sam se ovdje zavarao. Poslije kiše oblaci su
 se rastupili. Veza ljubavi se među njima prekinula.

Vježba 51

(VIII vrsta glagola)

لَا تَحْتَقِرْ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ لَا يَحْتَقِرُوكَ .
 احْتِكَارُ الطَّعَامِ عِنْدَ أَحْتِيَاجِ النَّاسِ إِلَيْهِ حَرَامٌ . إِنْ كُنْتَ تَسْتَتِرُ
 عِنْدَ الْفِعْلِ الْقَبِيحِ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّهُ لَا يُمْكِنُكَ أَنْ تَسْتَتِرَ
 عَنِ اللَّهِ . أَنَا أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِنْ ذَنْبِي . نَحْنُ مُفْتَقِرُونَ إِلَيْكَ
 وَمُفْتَخِرُونَ بِكَ . وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
 مُدَكِّرٍ . لَا بُدَّ أَنْ تَذْتَبِعَ لِهَذَا الْعَمَلِ الْفُرْصَةَ وَأَنْ تَحْتَرِسَ
 مِمَّنْ يَتَمَسُّ إِبْطَالَهُ . افْتَرَشَ الدُّبُّ عَلَى الطَّرِيقِ وَأَرَادَ أَنْ
 يَفْتَرِسَنَا . افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْنَا خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ .
 اخْتَلَطَ الْحَيْثُ بِالطَّيِّبِ . اشْتَرَطْتُ عَلَيْهِ أَنْ يَحْتَفِظَ بِمَا أَعْطَيْتُهُ
 فَأَمْتَنَعَ مِنْ أَخْذِهِ . إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَذْتَفِعَ بِهَذَا الْكِتَابِ
 فَطَالِعْهُ ثُمَّ تَذَبَّرْ كَلِمَاتِهِ . الْإِعْتِرَافُ بِالذَّنْبِ خَيْرٌ مِنَ
 الْكُذْبِ .

Vježba 52

(IX vrsta glagola)

Skvasilo mu se lice od mnogih suza. U proljeće se sve bašče zazelene. Kosa u starosti pobijeli. Muhammed alejhisselam je rekao: »Čije se noge upraše na Božjem putu, Bog će mu ih sačuvati od vatre«. Lice mu je sasvim požutjelo. Taj se štap sasvim iskrivio. Bože učini svijetlim moje lice onog dana, kada budu svijetla lica tvojih ugodnih robova, a nemoj ocrniti moje lice onog dana, kada pocrne lica tvojih neprijatelja!

Vježba 53

(X, XI, XII i XIII vrsta glagola)

إِنَّا نَسْتَعْرِبُ مِمَّنْ يَطْلُبُ الْمَالَ وَلَا يَطْلُبُ الْعِلْمَ وَنَسْتَبْشِرُ
 إِذَا أَبْصَرْنَا طَالِبًا مُجِدًّا . إِذَا صَلَّيْتَ فَاسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ . اسْتَفْسِرْ
 أَسْتَاذَكَ عَنْ هَذِهِ الْكَلِمَةِ الْغَرِيبَةِ . الْقَاضِي يَسْتَشْهَدُ الرَّجُلَ أَوْ
 يَسْتَحْلِفُهُ . قَرَأْتُ لِهَذِهِ الرِّسَالَةِ اسْتَعْرَقَتْ سَاعَتَيْنِ . لَا تَأْخُذْ مَا
 تَسْتَحْسِنُهُ حَتَّى تَسْتَأْذِنَ صَاحِبَهُ . اسْوَدَّتِ الْأَرْضُ مِنْ شِدَّةِ الْحَرَارَةِ
 وَأَصْفَرَّتِ النَّبَاتَاتُ كُلُّهَا . قَدْ أُحْدَوِدَبَ هَذَا الرَّجُلُ مِنَ الْكِبَرِ .
 لَمَّا أَخْبَرُوهُ بِمَوْتِ صَدِيقِهِ أَغْرَوْرَقَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ . مَنْ
 اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ . الْبَدْوُ يَخْشَوْنَ فِي لِبَاسِهِمْ . قِيلَ
 لِبَعْضِ الْكُرَمَاءِ: كَيْفَ أَكْتَسَبْتَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ وَالتَّأَدَّبَ
 مَعَ الْأَضْيَافِ فَقَالَ: كَانَتْ الْأَسْفَارُ تُخَوِّجُنِي إِلَى أَنْ أَفْدَ عَلَى
 النَّاسِ فَمَا اسْتَحْسَنْتُ مِنْ أَخْلَاقِهِمْ أُتَبِعْتُهُ وَمَا اسْتَبْخِئْتُهُ أُجْتَنِبْتُهُ .

Vježba 54

(دَحْرَج i od njega proširene vrste)

Istina se ukazala, a ti se praviš nevještini. Prevedi ovu rečenicu na naš jezik! Već sam je preveo. Kada smo izašli iz kuće, čuli smo veliko pomaganje. On se pravi filozofom, a nije filozof. Zemlja se žestoko potresla. Ova je sablja okićena skupocjenim draguljima. Prevodilac ove knjige je glasoviti učenjak. Neprijatelj se je povukao pa ne čujemo rzanje njegovih konja. Zašto si se u licu smrknuo? Ko bude od vatre

(pakla) odvrćen, taj se je spasio. Kad je dan studen, trebaš se ogrnuti i čarape obući. Smiri se, već se je neprijatelj povukao za brdo.

Vježba 55

(المُضَاعَفُ glagol (Nepravilni

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ . حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ
النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ . مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْلَمَ فَلْيُزِمِ الصَّمْتَ . مَنْ سَرَّهُ
حَسَنَتُهُ وَسَاءَتُهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ . الدَّلَالُ عَلَى الْخَيْرِ كِفَاعُهُ .
مَدَّ رَجُلِيكَ عَلَى قَدَرٍ لِحَافِكَ . قِيلَ لِمَجْنُونٍ : عُدَّ لَنَا الْمَجَانِينَ
فَقَالَ : هَذَا طَوِيلٌ وَلَكِنْ أَعُدُّ الْعُقَلَاءَ . يَسُرُّنِي أَنَّكَ تَجَحَّتَ
فِي الْأَمْتِحَانِ : مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا . لَا يَحِلُّ فِي دِينِنَا شَرْبُ
الْمُسْكِرَاتِ . إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ
ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا . أَظُنُّكَ رَجُلًا صَادِقًا . جَلَسَ الْأِسْكَندَرُ
يَوْمًا فَمَا رُفِعَ إِلَيْهِ حَاجَةٌ فَقَالَ : لَا أَعُدُّ هَذَا الْيَوْمَ مِنْ أَيَّامِ
مُلْكِي . قَالَ عَلَى رَضَى اللَّهِ عَنْهُ : أَنَا لَا أَكُرُّ عَلَى مَنْ يَفِرُّ وَ
لَا أَفَرُّ مِمَّنْ يَكُرُّ . مَنْ حَجَّ الْبَيْتَ يُسَمَّى حَاجًّا . الْحُجَّاجُ
ضُيُوفُ اللَّهِ . مَنْ سَبَّكَ فَلَا تَسْبَهُ فَإِنَّ سَبَّهُ لَا يَضُرُّكَ . يُصَفُّ
النَّاسُ وَرَاءَ الْأِمَامِ صُفُوفًا . شَقَّ عَلَى عَقُوقِكَ لِوَالِدَيْكَ .
قُلْ أَنْ يَنْجَحَ فِي الْحَيَاةِ الْعَلَقُ لِوَالِدَيْهِ . إِنَّا نَوَدُّ أَنْ تَكُونَ
مِنَ الَّذِينَ يَبْرُونَ الْوَالِدَيْنِ .

Vježba 56

(Proširene vrste glagola الْمَضَاعِفُ)

Nijedan od vas neće biti vjernik (لَا يُؤْمِنُ) dok ne voli svome bratu što voli sebi. Pripravi za svaki posao što je potrebno! Ustrajati u malom grijehu je jedan od velikih grijeha. Jeste li osjetili studen? Vladar je sa svojom vojskom raspršio neprijatelje. Ovu je džamiju popravio jedan bogat čovjek. Ponovi ovu lekciju pet puta! Salih je raspravljao sa svojim protivnicima (حَاجَّ خُصَمَاءَهُ). Ja iz tvoga odgovora zaključujem da si naučio cijelu lekciju. Egipat se proteže od Abesinije do Sredozemnog Mora. Ovaj se zid hoće da sruši. Pisac ovoga djela pomagao se je raznim djelima.

Vježba 57

(Nepravilni glagol الْمَهْمُوزُ)

إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ . كُلُّ رَاعٍ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ . أَنْتُمْ تُسْأَلُونَ عَنْ أَعْمَالِكُمْ . إِسْأَلِ الْمُعَلِّمَ عَنْ مَعْنَى هَذَا الْكَلَامِ . بَدَأْنَا قِرَاءَةَ هَذَا الْكِتَابِ قَبْلَ يَوْمَيْنِ . إِنْ كُنْتَ ظَمِئْتَ فَاشْرَبْ مِنْ هَذَا الْمَاءِ الْبَارِدِ . نَشَأَ هَذَا الشَّابُّ فِي عَفَافٍ وَصِيَانَةٍ . جِئْتُهُ وَهُوَ يَأْكُلُ فَغَضِبَ ثُمَّ هَدَأَ . خُذْ هَذِهِ النَّصِيحَةَ مِنِّي ! لَا تَأْخُذُوا الْفُلُوسَ بِالْأَسْتِقْرَاضِ ! مَا تَقْرَءُونَ الْيَوْمَ فِي الْمَكْتَبِ؟ مُرُّهُ أَنْ يَحْفَظَ كِتَابَهُ . خُذْ مَا سَمِعْتَ وَلَا تَسْأَلْ عَمَّنْ قَالَهُ . أَيُّهَا الطَّالِبَةُ إِنَّا نَأْمُلُ أَنْكُمْ تَصِيرُونَ عُلَمَاءَ عُقَلَاءَ . اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ . سَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ فَضْلَهُ لَا حَدَّ لَهُ .

أَمَرْنَا أَنْ نُنَزِّلَ النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ . هَذَا الْكِتَابُ مَمْلُوءٌ مِنْ
الْحِكَايَاتِ اللَّطِيفَةِ .

Vježba 58

(Proširene vrste glagola اَلْمَهْمُوزُ)

Ko nema povjerenja, nema ni vjere. Ne odgađaj današnjeg posla za sutra! Mnoge riječi u našem jeziku su uzete iz turskog i arapskog jezika. Lako je započeti, ali je teško dovršiti. Vjerujte Boga i Njegova poslanika! Ovo je na me jako djelovalo. Drži se pristojno prema starijima i učenicima! Treba da svoju djecu uzgajamo da ljube i poštuju svoju vjeru (na ljubavi vjere i njenu i poštovanju). Ova je škola osnovana radi poučavanja vjerskih i drugih znanosti. Državu Abbasovića je zasnovao Ebul-Abbas es-Seffah. Muhammed a. s. je jeo sa siromasima (أَكَلَ الْفُقَرَاءَ). Kad je vladar zauzeo gradove, postavio je u svakom gradu zapovjednika (أَمَرَ أَيْدِيًا). Nevaljalci su se urotili protiv svoga dobročinitelja.

Vježba 59

(Nepravilni glagol اَلْمِثَالُ)

اَلْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ اَيْنَمَا وَجَدَهَا اخَذَهَا . سَنَةَ تِسْعٍ
بَعْدَ اَلْهَجْرَةِ وَفَدَتْ عَلَى النَّبِيِّ (صَلَّمَ) وَفُودُ قَبَائِلِ اَلْعَرَبِ
فَلِذَلِكَ تُسَمَّى هَذِهِ السَّنَةُ سَنَةُ اَلْوُفُودِ . وَلَا تَرَرُ وَازِرَةٌ وَزَرَ
اُخْرَى . رَبِّ اَيْخَ لَكَ لَمْ تَلِدْهُ اُمُّكَ . اَلْكَرِيمُ اِذَا وَعَدَ وَفَى .
ضَعِيَ هَذِهِ اَلْأَشْيَاءُ عَلَى مَكَانِهَا . هَلْ وَضَعْتَ اَلْقَلَمَ عَلَى مَكَانِهِ ؟
دَعْنِي اَضَعُ هَذِهِ اَلْأَشْيَاءَ هَهُنَا . صَفُّوا لَنَا حُسْنَ اَلرَّبِيعِ وَ

شِدَّةَ الشِّتَاءِ . لَا تَوَجَلْ إِنَّا لَا نَضْرِبُكَ . وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ
تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ . وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا . عِدَّةُ الْكَرِيمِ دَيْنٌ . لَمْ
يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ . رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ
شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا . وَاقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ . رَبَّنَا لَا تَكِنَّا
إِلَى أَنْفُسِنَا . وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ . هَذَا مَا
تُوعَدُونَ .

Vježba 60

W (Proširene vrste glagola اَلْمِثَالُ)

Osloni se na Boga i u Njeg se pouzdaj! Tri stvari donose tri druge: okretnost donosi bogatstvo, lijenost donosi siromaštvo, a proždrljivost donosi bolest. Nek se muslimani na Boga oslone! Boj se Boga gdje god budeš, pa ćeš biti najpobožniji čovjek. Dostavi mi ovu knjigu! Treba da se zgrada ove škole mnogo proširi. Ovaj se grad počeo širiti. On za ovaj posao zaslužuje veliku nagradu. Bog je iz ništavila stvorio ovaj svijet. Sreo ga je nasred ulice lice u lice. Vladar je uzeo sebi za ministra pametna čovjeka da ga pomaže u poslovima.

Vježba 61

(Nepravilni glagol اَلْأَجَوْفُ)

إِنْ قُلْتَ لَا تَخَفْ وَإِنْ خِفْتَ لَا تَقُلْ . جُبْتُ الْبِلَادَ
طَالِبًا الصَّدِيقَ الْوَفِيَّ فَخَابَ أَمْلِي . تَعِيبُونَ مِنِّي مَا مِثْلُهُ لَا
يُعَابُ . غَابَتِ الشَّمْسُ الْيَوْمَ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ نِصْفِ الْيَوْمِ .

نَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يُقَالَ فِي أَحَدِنَا : شَابَ وَمَا تَابَ . كَانَ ابْنُ
 بَطُوطَةَ رَجُلًا سَيَّاحًا سَاحَ فِي الْأَرْضِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً
 فَلَمَّا آبَ إِلَى وَطَنِهِ صَارَ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَى فِي سِيَاحَتِهِ
 فَالَّفَ كِتَابَهُ الَّذِي اُسْتُهْرَ بِاسْمِهِ رِحْلَةُ ابْنِ بَطُوطَةَ . بَيْنَ
 بَلَدِنَا وَبَلَدِكُمْ مَسِيرَةٌ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ . الطُّيُورُ تَطِيرُ بِأَجْنَحَتَيْهَا . فِي
 الرَّبِيعِ يَذُوبُ الثَّلَجُ فِي الْجِبَالِ . احْذَرُ أَنْ تَفُوتَكَ الصَّلَاةُ .
 مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ . كِدْنَا نَسْقُطُ لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ
 حَفِظَنَا . بَعْدَ الْفَرَاغِ مِنَ الْمُدْرَسَةِ نَنَالُ الشَّهَادَةَ . حَارَ عَقْلِي مِنْ
 هَذَا الْأَمْرِ . أَرَدْنَا أَنْ نَبِيعَ هَذَا الْفَرَسَ بِأَلْفِ دِينَارٍ فَبِيعَ
 بِثَمَانِمِائَةٍ .

Vježba 62

(الأجوفُ Proširene vrste glagola)

Muslimani nisu slikali živih bića, nego su slikali bilje i u tom su dostigli visok stepen. Ja svoju stvar prepuštam Bogu. Ova je jabuka okrugla. Kada ti prijatelj pokloni nešto, ti mu naknadi. Ovoga je starca briga ostarila (obijelila). Čini mi se (يُحْيِلُ إِلَى) da je ono životinja. Dodajte mi tu knjigu, da je vidim. Poplava je prešla granicu. On se sada pravi kao da spava. Mi se trebamo međusobno pomagati. Nemojte se jedan drugom zaduživati! Bog nagrađuje za dobra djela obilnom nagradom. Kada te pogodi nesreća, ti se Bogu obrati. Ona je ispravno odgovorila. On je jako povodljiv za svakim (يَكِلُّ وَاحِدٍ). Vi tražite od njega pomoći, a ne znate da vam on ne može pomoći.

Vježba 63

(النَّاقِصُ (Nepravilni glagol

جَزَاكُمْ اللَّهُ خَيْرًا عَلَى إِحْسَانِكُمْ إِلَيْنَا! قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ. الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا أَوْعَدَ عَقَا. كُلُّ مَاضٍ بَعِيدٌ وَكُلُّ آتٍ قَرِيبٌ. عَفَا اللَّهُ عَنَّا وَعَنْكُمْ. رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ.

رَضِينَا قِسْمَةَ الْجَبَّارِ فِينَا لَنَا عِلْمٌ وَلِلْجُهَّالِ مَالٌ
فَإِنَّ الْمَالَ يَفْنَى عَنْ قَرِيبٍ وَإِنَّ الْعِلْمَ لَيْسَ لَهُ زَوَالٌ

فَلَمْ أَرَكَ لَا يَأْمُ لِمَرْءٍ وَاعْظًا وَلَا كَصُرُوفِ الدَّهْرِ لِمَرْءٍ هَادِيًا
لَيْسَ السَّعِيدُ الَّذِي دُنِيَاهُ تُسْعِدُهُ إِنَّ السَّعِيدَ الَّذِي يَنْجُوهُ مِنَ النَّارِ
إِنْسٌ مَاجَرَى بَيْنَنَا. اِرْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ أَغْنَى النَّاسِ.
الْمَرْجُو مِنْ فَضْلِكَ أَنْ تَقْضِيَ لِي هَذِهِ الْحَاجَةَ. نَحْنُ رَاضُونَ
بِأَعْمَالِكُمْ. قَالَ الْمُتَوَكِّلُ لِأَبِي الْعَيْنَاءِ: كَيْفَ تَرَى دَارَنَا هَذِهِ?
فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ رَأَيْتُ النَّاسَ يَبْنُونَ الدُّورَ فِي الدُّنْيَا
وَأَنْتَ بَنَيْتَ الدُّنْيَا فِي دَارِكَ.

Vježba 64

(النَّاقِصُ (Proširene vrste glagola

Pazi svoga oca, pa će tebe paziti tvoji sinovi. Ne izjednačuje se dobro i rdavo. Nauka oživljuje srca, kao što kiša oživljuje zemlju. Neke su riječi promjenljive, a neke nepromjenljive.

Pokrij ovu posudu! Muhammed a. s. je mijenjao svojim drugovima ružna imena i nadjevao im lijepa (imena) i bratio je jedne sa drugima. Liječi ranu prije nego se uveća. Kada je velika vrućina, ljudi mole za kišu. Vi ste svi dobri bez izuzetka. Bijah već zaboravio što sam pretrpio na tom putovanju. Čuvajte se kletve potištenog! Neće čovjek postići sve što želi. Mi ne znamo kada će se ova stvar svršiti.

Vježba 65

(Nepravilni glagol اَلَلْفِيفُ)

يَا أَهْلَ الْإِحْسَانِ جَزَيْتُمْ خَيْرًا وَوَقَيْتُمْ شَرًّا. هَذَا اللَّحْمُ لَمْ يُشَوَّكَمَا يَنْبَغِي. قِ فَالْكَ عَمَّا يَقْرَعُ قَفَاكَ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ. اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ. أَنَا لَا أَقْوَى عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَأَنْتَ تَطْلُبُهُ مِنِّي. إِطْوِ هَذِهِ الْوَرَقَةَ. كَانَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُوحِي إِلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى كُلُّ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ مِنْ أُمُورٍ دِينِهِمْ. هَذَا الْكِتَابُ يَحْتَوِي عَلَى أُمُورٍ نَافِعَةٍ. كَأَنْتَ رَوَايَةُ الْأَحَادِيثِ النَّبَوِيَّةِ فِي الْعُصُورِ الْأُولَى مُنْتَشِرَةً وَالْآنَ النَّاسُ يَرَوُونَ الْأَحَادِيثَ مِنَ الْكُتُبِ لَا مِنَ الشُّيُوخِ وَالْأَسَاتِذَةِ. لَا تَتَّبِعْ مَا تَهْوَاهُ نَفْسُكَ فَتَهْوَى فِي النَّارِ. اسْأَلُوا اللَّهَ حَقَّ ثِقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ. تَبَّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى قَبْلَ أَنْ يُؤَافِكَ الْمَوْتَ. اسْتَوَتْ سَفِينَةُ نُوحٍ عَلَى جَبَلٍ الْجُودِيِّ.

Vježba 66

(لَيْسَ غِلاَغُولُ)

Siromaštvo nije sramota. Ti nisi bolestan, nego se praviš bolesnim. Nije sve zlato što se sja. Arapi nisu Crnci. Nije ljepota u odijelu, nego je ljepota u plemenitosti. Nije mnoštvo imetka bogatstvo, nego je bogatstvo bogatstvo duše. Nisi li ti ovo učinio? Nismo potrebni vašoj pomoći. Niste li vas dvojica saučenici u školi? Neznalica nije prijatelj sebi, pa kako će biti prijatelj drugome (لَغَيْرِهِ)? Oni nisu loši. One nisu spremne. Zavidnik nema mira, a lažac čovječnosti. Nije čuti isto što i vidjeti [Nije vijest kao vidjeti (يَعَانُ)].

Vježba 67

(Glagoli za hvaleenje, kudenje i čudenje)

مَا أَحْسَنَ الدِّينَ وَالْدُّنْيَا إِذَا أُجْتَمَعَا

وَأَقْبَحَ الْكُفْرَ وَالْإِفْلَاسَ بِالرَّجُلِ

بُئْسَ الزَّادُ إِلَى الْمَعَادِ ظُلْمُ الْعِبَادِ . اللَّهُ نِعَمَ الْمَوْلَى وَ نِعَمَ النَّصِيرِ . نِعَمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ . نِعَمَ الْمُوَدِّبُ الدَّهْمَرُ .
 بُئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ بِخَلٍ وَ اخْتَالَ وَ نَسِيَ الْكَبِيرَ الْمُتَعَالِ . بُئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ سَهَا وَ لَهَا وَ نَسِيَ الْمُقَابِرَ وَ الْبَلَى . نِعَمَ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ الصَّبْرُ
 وَ الدُّعَاءُ . نِعَمَ الْعَطِيَّةُ كَلِمَةُ حَقٍّ تَسْمَعُهَا ثُمَّ تَحْمِلُهَا إِلَى أَخٍ لَكَ مُسْلِمٍ فَتَعْلِمُهَا إِيَّاهُ . نِعَمَ الرَّجُلُ أَحْمَدُ مَا أَعْلَمَهُ وَ أَعْقَلَهُ . حَبْدًا
 الْإِقَامَةُ بِمَكَّةَ فِي جَوَارِ بَيْتِ اللَّهِ تَعَالَى . نِعْمَتِ الْمَرْأَةُ أُمِّي أَحَبُّ بَيْهَا إِلَى . لِلَّهِ دَرُّ الْحَسَدِ مَا أَعْدَلَهُ بَدَأَ بِصَاحِبِهِ فَقَتَلَهُ .

Vježba 68

(Glagolska imenica sa « م », imenice mjesta vremena i oruda)

Najbolje znanje je da čovjek poznaje sama sebe (poznavanje čovjeka sama sebe). Lijep savjet više djeluje nego sila. Ovaj čovjek ide poput lava. Pred vratima ove zgrade je bila jučer velika stiska. Ovo je mjesto pripravljeno za popodnevno počivanje. Njegovo je putovanje bilo od istoka zapadu. Brašno se sije na sito, a gvožđe se struže turpijom. Treba da mjerite ispravnom tezuljom. Kako je kiša padala, išli smo po kaljuži. Sjedi na mjesto gdje je on sjedio! U ovoj se kuhinji kuhaju ukusna jela. Ako želiš oprost, pokaj se prije starosti. Na zapadu računaju vrijeme po rođenju Isa a. s. (مِيلَادُ). Otac je udario svoga sina jedan put, a kad je ustrajao u grijehu, udario ga je više puta. Nemoj ići poput ohola čovjeka! Rođenje Muhammed a. s. (مَوْلِدُ) je bilo u proljeće 571 godine po rođenju Isa a. s. Ovaj je prolaz jako tijesan.

Vježba 69

(Čestice)

مِنْ هَذَا الْبَلَدِ إِلَى ذَلِكَ مَسِيرَةُ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ بِالسَّيْرِ الْوَسَطِ .
 مَا عَلَى الْأَرْضِ أَعْلَمَ مِنْهُ . لَيْلَةُ الْقَدْرِ سَلَامٌ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ .
 مَا رَأَيْتُ أَخِي مُنْذُ ثَلَاثِ سِنِينَ . رَبِّ أَخٍ لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ .
 وَاللَّهِ الْعَظِيمِ مَا فِي الدُّنْيَا دِينٌ أَعْلَى مِنَ الْإِسْلَامِ . مَتَى جِئْتَ
 إِلَى الْمَدْرَسَةِ وَ كَيْفَ تَعِيشُ هَهُنَا . لَيْتَ الْعِلْمَ مَرْزُوقٌ لِكُلِّ
 أَحَدٍ . اِعْمَلِ الصَّالِحَاتِ قَبْلَ الْمَمَاتِ فَإِنَّ أَمَامَكَ مُحَاسَبَةً صَعِبَةً
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ . عِنْدِي بَيْنَ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ فَرْقٌ كَبِيرٌ : أَحَدُهُمَا
 عَاقِلٌ يَفْهَمُ كُلَّ شَيْءٍ وَالْآخَرُ بَلِيدٌ لَا يَفْهَمُ بَعْدَ أَوْضَحِ الْبَيَانِ .

مَنْ أَلَدَى مَا سَاءَ قَطُّ؟ وَمَنْ لَهُ الْحُسْنَى فَقَطُّ؟ أَلَمْ تَفْهَمْ
 الدَّرْسَ • بَلَى قَدْ فَهِمْتُهُ فَهَمًّا تَامًّا • هَلْ فَهِمْتَ هَذَا الْكَلَامَ •
 نَعَمْ فَهِمْتُهُ • إِنْ لَمْ تَفْهَمْ أَلَانَ فَسَوْفَ تَفْهَمْ فِي الْمُسْتَقْبَلِ •
 وَيَسْتَبَيِّنُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقُّ •
 سَوْفَ تَرَى إِذَا انْجَلَى الْغُبَارُ أَفَرَسُ تَحْتِكَ أَمْ حِمَارُ
 إِذَا سَارَ الرَّجُلُ نَحْوَ الْمَشْرِقِ فَإِنَّهُ يَأْتِي إِلَى الْمَكَانِ أَلَدَى
 سَارَ مِنْهُ لَكِنْ مِنْ جِهَةِ الْمَغْرِبِ • وَفِي سَيْرِهِ هَذَا قَدْ دَارَ حَوْلَ
 الْأَرْضِ • فَلَا أَرْضُ كُرَّةُ •

Vježba 70

(Veznici i uzvici)

Hajdemo Aliji a zatim Hasanu! Blago tebi, jer razumiješ
 današnju lekciju! Čuvajte se laži, jer je laž nevaljalo svojstvo!
 Želiš li da ti pričam što sam čuo i vidio? Blago onome koji
 želi drugome (لِغَيْرِهِ) ono što sam sebi želi! Velika je razlika
 među onim što govoriš i među onim što radiš. Daleko je što
 ti želiš. Ispeci pa reci! O Bože, oprosti mi grijehe i naputi me
 na pravi put! Teško njemu, jer nije bio pokoran ocu i majci!
 Dodji na molitvu! Dodji na spas! Eto ti knjiga pa iz nje nauči!
 Gdje god budeš, smrt će te stići. Da nije lijenosti, mnogi bismo
 naučili. Ostavi (تَرَكَ) ljenost, a drži se (عَلَيْكَ) marljivosti!
 Da mi je znati gdje ću umrijeti!

RJEČNIK

A) Riječi za pojedine vježbe

Riječi za vježbu 1

أَحْمَدُ Ahmed (ime čovjeka)	مُعَلِّمٌ učitelj
مُحَمَّدٌ Muhammed (ime čovj.)	يَكْتُبُ piše
سَالِمٌ Salim (ime čovjeka)	كَتَبَ napisao je
سَلِيمٌ Selim (ime čovjeka)	اُكْتُبْ piši!
عَاقِلٌ pametan	يَا o!
مَكَّةُ Mekka	أَنْتَ ti
كَبِيرَةٌ velika	كَسَلَانَ lijen
هُوَ on	وَعْدَةٌ obećanje
عَالِمٌ učen	دَيْنٌ dŭg
كَلَامٌ govor	عِلْمٌ znanje, nauka
مَفْهُومٌ razumljiv	نُورٌ svjetlost
فَرَسٌ konj	مَنْ ko?
قَوِيٌّ jak	إِفْهَمْ razumi!
مَا što?	تَحْنُ mi
هَذَا ovaj, ovo	تَدْرُسُ učimo
كِتَابٌ knjiga	رَجُلٌ čovjek
نَافِعٌ koristan	جُمْلَةٌ rečenica
طَالِبٌ učenik	قَصِيرَةٌ kratka
يَقْرَأُ čita	

Riječi za vježbu 2

ja	أَنَا	pišeš	تَكْتُبُ
čitam	أَقْرَأُ	dug	طَوِيلٌ
pitao je	سَأَلَ	i, a	وَ
Hasan	حَسَنٌ	razumljiva	مَفْهُومَةٌ
Husejn	حُسَيْنٌ	škola	مَدْرَسَةٌ
dobar	صَالِحٌ	lijepa	جَمِيلَةٌ
pero	قَلَمٌ	džamija	جَامِعٌ, مَسْجِدٌ
lak	خَفِيفٌ	visok	رَفِيعٌ
šta?	مَا	prostran	وَاسِعٌ

Riječi za vježbu 3

بَلَدٌ	grad	رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ	poglavar muslimana
طَيِّبٌ	lijep, ugodan	حَمْزَةٌ	Hamza (ime čovjeka)
دِمَشْقُ	Damask	عَلَامَةٌ	učenjak
مِصْرُ	Egipat	زَيْنَبُ	Zejneba
قَدِيمٌ	star	أُمُّ	majka
عَيْنٌ	oko	إِمْرَأَةٌ	žena
لَامِعٌ	sjajan	صَالِحَةٌ	dobra
أَلَدُنِيَا	ovaj svijet	عَابِدَةٌ	pobožna
فَانِيَةٌ	prolazna	كُتُبٌ	knjige
الْآخِرَةُ	budući svijet	كَثِيرَةٌ	mnogobrojne
بَاقِيَةٌ	vječna	حُرُوفٌ	slova
لَيْلَةٌ	noć	صَغِيرَةٌ	malena
مُظْلِمٌ	taman	خَيْلٌ	konji
خَلِيفَةٌ	vladar, halifa	سَائِيَةٌ	na paši.

Riječi za vježbu 4

zemlja	أَرْضٌ	pun	مَمْلُوءٌ
nastanjen	مَسْكُونٌ	plemenit	كَرِيمٌ
bunar	بُئْرٌ	duša	نَفْسٌ
dubok	عَمِيقٌ	obuća	نَعْلٌ
rat	حَرْبٌ	tijesan	ضَيِّقٌ
strahovit	هَائِلٌ	golub	حَمَامَةٌ
vino	خَمْرٌ	prst	إِصْبَعٌ
otrovan	سَامٌ	trbuh	بَطْنٌ
kuća	دَارٌ	narod	قَوْمٌ
čist	نَظِيفٌ	siromašan	فَقِيرٌ
kova	دَلْوٌ	lijen	كَسَلَانٌ
sunce	شَمْسٌ	noć	لَيْلٌ
izašlo	طَالَعَةٌ	nebo	سَّمَاءٌ
sjekira	فَأْسٌ	put	طَرِيقٌ
oštar	قَاطِعٌ	nož	سِكِّينٌ
čaša	كَأْسٌ		

Riječi za vježbu 5

طَالِبٌ	učenik	عَقْلٌ	pamet
أَبَوَانِ	roditelji	لِسَانٌ	jezik
إِبْنٌ	sin	مُفِيدٌ	koristan
بِنْتُ	kći; djevojka	عَصَا	štap
فَتَى	mladić; vitez	بَلَدَةٌ	grad
فَتَاةٌ	djevojka	مُقَدَّسٌ	svet
مُصْطَفَى	odabran	بَغْدَادُ	Bagdad
مَخْلُوقٌ	stvoren	الْقَاهِرَةُ	Kairo

مَدِينَةٌ	grad
مَشْهُورٌ	znamenit
نَهَارٌ	dan
سِبْغَاءَةٌ	junaštvo
سَخَاوَةٌ	darežljivost
خَصْلَةٌ	svojstvo
مَحْمُودٌ	pohvalan
سَوْدَاءٌ	crna
قَاضٍ	sudac

عَادِلٌ	pravedan
وَلَدٌ	dijete
عَاصٍ	neposlušan, griješan
كِلَاهُمَا	oba
مَشَاءٌ	koji mnogo ide
أَخٌ	brat
قَمَرٌ	mjesec
آيَةٌ	znak

Riječi za vježbu 6

musliman	مُسْلِمٌ pl. مُسْلِمُونَ
iskren	صَادِقٌ pl. صَادِقُونَ
marljiv	مُجِدُّ pl. مُجِدُّونَ
sudac	قَاضٍ pl. قَاضُونَ
muftija	مُفْتٍ pl. مُفْتُونَ
oprezan	حَذِرٌ pl. حَذِرُونَ
poslanik	مَبْعُوثٌ pl. مَبْعُوثُونَ
odabran	مُصْطَفًى pl. مُصْطَفَوْنَ
sluga	خَادِمٌ pl. خَادِمُونَ
poslušan	مُطِيعٌ pl. مُطِيعُونَ

ljudi	رِجَالٌ
otsutan	غَائِبٌ pl. غَائِبُونَ
skrušen	خَاشِعٌ pl. خَاشِعُونَ
spašen, uspio	مُفْلِحٌ pl. مُفْلِحُونَ
nemaran	غَافِلٌ pl. غَافِلُونَ
koji se kaje	نَادِمٌ pl. نَادِمُونَ
sin	بَنٌ pl. بَنُونَ
prisutan	حَاضِرٌ pl. حَاضِرُونَ
pametni	أُولُوا الْأَلْبَابِ
spašen	نَاجٍ pl. نَاجُونَ

Riječi za vježbu 7

عَادَةٌ pl.	عَادَاتٌ	običaj
مُخْتَلِفٌ pl.	مُخْتَلِفُونَ	različan
مُعَلِّمَةٌ pl.	مُعَلِّمَاتٌ	učiteljica
مَاهِرَةٌ pl.	مَاهِرَاتٌ	vješta
طَالِبَةٌ pl.	طَالِبَاتٌ	učenica

مُجِدَّةٌ pl.	مُجِدَّاتٌ	marljiva
صَالِحَةٌ pl.	صَالِحَاتٌ	dobra žena
قَانِتَةٌ pl.	قَانِتَاتٌ	pokorna
صَحْرَاءٌ pl.	صَحْرَاوَاتٌ	pustinja

وَإِسْعَة	pl. وَإِسْعَات	prostrana
صَلَاة	pl. صَلَوَات	molitva, klanjanje
قَرِيبَة	pl. قَرَارِض	dužnost
مَخْلُوق	pl. مَخْلُوقَات	stvorenje

مُتَنَوِّعَة	pl. مُتَنَوِّعَات	raznoversna
حَيَوَان	pl. حَيَوَانَات	životinja
أُخْت	pl. أَخَوَات	sestra
بِنْت	pl. بَنَات	kći
إِمْرَأَة	pl. نِسَاء	žena

Riječi za vježbu 8

lekcija	دُرُوس	pl. دَرَس
lak	سَهْلَة	ž. r. سَهْل
skup, skupocjen	عَالُون	pl. عَالٍ
	غَالِيَة	ž. r.
pero	قَلَم	pl. أَقْلَام
jeftina	رَخِيصَة	
vladar	مُلُوك	pl. مَلِك
koplje	رِمَاح	pl. رُمُح
dug, dugo	طَوَال	pl. طَوِيل
djelo	أَعْمَال	pl. عَمَل
vječita	بَاقِيَات	pl. بَاقِيَة

arapska	عَرَبِيَّة	
slovo	أَحْرَف	pl. حُرُوف
ministar	وَزَرَائ	pl. وَزِير
stup	أَعْمِدَة	pl. عَمُود
blagodat	نِعَم	pl. نِعْمَة
mnogobrojne	كَثِيرَات	pl. كَثِيرَة
konjanici	خَيْل	
hrabar	مُتَجَعَان	pl. مُتَجَاع
pjesnik	شُعْرَاء	pl. شَاعِر
rječit	فَصَحَاء	pl. فَصِيح
bogat	أَغْنِيَاء	pl. غَنِي

Riječi za vježbu 9

عَلَمَاء	عَالِمُونَ	pl. عَالِم	učen
صُلَحَاء	صَالِحُونَ	pl. صَالِح	dobar
مُحْتَرَمُونَ	pl. مُحْتَرَم		poštovan
إِخْوَان	إِخْوَة	pl. أَخ	brat;
			prijatelj
بُلْدَان	بِلَاد	pl. بَلَد	grad;
			pokrajina
مِيَاه	pl. مَاء		voda
جَارِيَة			tekuća

فُلُكْ	lada
مَشْحُونْ	pun
س, sa	
مُسَافِرْ	pl. مُسَافِرُونَ putnik
تُفَاحْ	sing. تُفَاحَةٌ jabuke
رَخِيسْ	jeftin
تَمَرْ	datule
فِي السُّوقِ	u čaršiji

لَبَنٌ	mlijeko
بَيْضٌ pl. بَيْضٌ	ž. r. bijel
عَسَلٌ	med
حُلُوٌ	sladak
غَنَمٌ	stoka
سَمِينٌ pl. سَمَانٌ	debeo
إِيلٌ	deve
مَهْزُولٌ	mršav

أَلْعَرَبُ	Arapci
فَرَسَانٌ, فَوَارِسٌ pl. فَارِسٌ	konjanik
شُعْبٌ pl. شُعُوبٌ	narod
أَلْعَرَبِيُّ	arapski
مُتَمَدِّنٌ pl. مُتَمَدِّنُونَ	kulturan
يَسْكُنُ	stanuje
قَوْمٌ pl. أَقْوَامٌ	ljudi, narod
كَثِيرٌ pl. كَثِيرُونَ	mnogi

Riječi za vježbu 10

tvrdoglavost	عِنَادٌ
kajanje	نَدَامَةٌ
šteta	ضَرَرٌ
u školi	فِي الْمَدْرَسَةِ
u gradu	فِي الْمَدِينَةِ
mahala	مَحَلَّاتٌ pl. مَحَلَّةٌ
zelena	خَضْرَاءُ
stablo	شَجَرَةٌ
lijep	جَمِيلٌ
bašča	جَنَّاتٌ pl. جَنَّةٌ
teret, tovar	أَحْمَالٌ pl. حِمْلٌ
težak	ثَقِيلٌ
nosač	حَمَّالٌ
slab	صَعِيفٌ
korist	فَوَائِدٌ pl. فَائِدَةٌ

ime	أَسْمَاءٌ pl. إِسْمٌ
u nominativu	مَرْفُوعٌ
ili	إِمَّا, أَوْ
u genitivu	مَجْرُورٌ
u akuzativu	مَنْصُوبٌ
promjenljiva riječ	مُعَرَّبٌ
nepromjenljiva riječ	مَبْنِيٌّ
znak nom.	عَلَامَةُ الرَّفْعِ
vokal	فَتْحَةٌ, كَسْرَةٌ, ضَمَّةٌ
čitaj!	إِقْرَأْ
Alija	عَلِيٌّ
pismo	مَكْتُوبٌ pl. مَكَاتِبٌ
vidio sam	رَأَيْتُ
u	فِي
vrt	بُسْتَانٌ pl. بُسَاتِينٌ

Riječi za vježbu 11

بَلَدَةُ الْمُسْلِمِينَ	islam. grad	مَدْرَسَةٌ	pl. مَدَارِسُ škola
الْكَعْبَةُ	Kaba	مَعْبُدٌ	pl. مَعَابِدُ bogomolja
عِلْمٌ	nauka, znanje	رَسُولُ اللَّهِ	Božji poslanik
عُثْمَانُ	Osman	خَدِيجَةٌ	Hatidža
ثَالِثٌ	treći	فُضِّلَ	najvrednija
خَلِيفَةٌ	pl. خُلَفَاءُ halifa	حَكِيمٌ	pl. حُكَمَاءُ mudrac
مُكْرَمٌ	častan	فَقِيرٌ	pl. فُقَرَاءُ siromah
سَرَّاءُ	Sarajevo	عَاقِلٌ	pl. عُقَلَاءُ pametan
بَلِغْرَادُ	Beograd	وَلَوْ كَانُوا	makar bili
أَكْبَرُ	veći	غَيٌّ	pl. أَغْيَاءُ glup

Riječi za vježbu 12

tinta	حَبْرٌ	Umejjevići	بَنُو أُمَيَّةَ
crn	أَسْوَدٌ	je li, da li?	هَلْ
lav	أَسَدٌ	drug	شَرِيكَ pl. شُرَكَاءُ
smion, srčan	جَسُورٌ	nov	جَدُدٌ pl. جَدِيدٌ
čitao	قَرَأَ	oko	عُيُونٌ pl. عَيْنٌ
Abbasovići	بَنُو الْعَبَّاسِ	plav	رُزْقٌ pl. أَرْزُقُ
zavladali su	وَلِيَ	plava	رُزْقٌ pl. رَذَقَاءُ
poslije	بَعْدَ		

Riječi za vježbu 13

غَلَبَ	savladao je	ذُو عِلْمٍ	pl. ذُؤُوعِلْمٍ učen
أَبُو بَكْرٍ	Ebu Bekr	فَمٌ	pl. أَفْوَاهٌ usta
مُرْتَدٌ	odmetnik od vjere	عَارِفٌ	Arif (ime čovjeka)
أَبُو طَالِبٍ	Ebu Talib	أَسْنَانٌ	pl. سِنٌ zub

صَحِيحٌ pl. أَصْحَاءُ zdrav
 مَصْنُوعٌ napravljen
 ذُو قُوَّةٍ snažan
 جَاهِلٌ pl. جُهَالٌ neznalica
 مَذْمُومٌ pokuden

صَاحِبُ الدَّارِ domaćin
 كَبِيرٌ star
 ذُو مَالٍ bogat
 بُوسَنَةٌ Bosna
 ذُو أَمْلَكٍ pl. ذُؤَامَلِكٍ posjednik

Riječi za vježbu 14

zaista إِنَّ
 ruka pl. أَيْدٍ, أَيَدٍ
 čist pl. نَظْفَاءُ
 sjedeći جَالِسًا
 naučio je حَفِظَ
 pjesma قَصِيدَةٌ
 idući مَاشِيًا
 nije مَا
 ogovaranje غَيْبَةٌ
 dozvoljen جَائِزٌ
 niti وَلَا
 smutnja نَمِيَةٌ

dopušten حَلَالٌ
 radio je عَمِلَ
 Ibrahim إِبْرَاهِيمُ
 dan pl. أَيَّامٌ
 zaradio كَسَبَ
 zlatnik pl. دِينَارٌ
 sjedio sam جَلَسْتُ
 s njim مَعَهُ
 sat سَاعَةٌ
 zatim ثُمَّ
 unišao sam دَخَلْتُ
 kuća pl. بُيُوتٌ

Riječi za vježbu 15

يَا أَيُّهَا يَا o!
 زِينَةٌ ures, nakit
 عَمَلٌ rad
 زَكَاةٌ dijeljenje vjerom
 određene količine
 imetka, zekat
 نَشْرٌ širiti

رِئَاسَةٌ starješinstvo,
 prvenstvo
 أَشْرَفُ najugledniji
 جَالِسِ الْعُلَمَاءِ druži se s učenim
 ljudima!
 اسْمَعْ slušaj!
 حُسْنُ الْأَدَبِ ljepota uzgoja
 (lijep uzgoj)

يَسْتَرُ	pokriva
فُتِحَ السَّبْ	niskost porijekla
فِرَّ	bježi!
جَهْلُ	neznanje
أَشَدُّ	žešći, gori
فَقْرُ	siromaštvo
فُفْلُ	brava
بَابُ	vrata
حِكْمَةُ	pl. حِكْمُ mudrost
مَخْلُوقُ	stvoren
لَكَ	ti imaš
خَالِقُ	stvoritelj
رَأْسُ	pl. رُؤُوسُ glava
خَافَهُ اللهُ	strah od Boga

كَ	kao
نَجْمُ	pl. نَجُومُ zvijezda
عَطَشَانُ	pl. عَطَاشٌ žedan
حَفِظْتُ	naučio sam napamet
دَرْسُ	pl. دُرُوسُ lekcija
إِذَا كَانَ	kad bude
حَاكِمُ	pl. حَاكِمُونَ sudac
دَوْلَةُ	pl. دُولُ država
يَكُونُ	biće
نَاسُ	svijet
أَمِينُ	pl. آمِنُونَ siguran
أَنْتُمْ	vi
كَاتِبُ	pl. كُتَّابُ pisar
صَبِيٌّ	pl. صِبْيَانُ dijete

Riječi za vježbu 16

kod	عِنْدَ	čovječuljak	pl. رُجَيْلٌ
kućica	دُورَةُ , بَيْتُ	braco	pl. أَخِي
malo stablo	pl. نَجِيرَاتُ	Fatima	فَاطِمَةُ
brdašce	pl. جُبَيْلٌ	sestrica	pl. أُخِيَّةٌ
stoje	pl. وَاقِفَاتُ	Aiša	عَائِشَةُ
vrapčić	pl. عُصِيفِرَاتُ	kćerka	pl. بُنْيَاةٌ
Fehim	فَهِيمُ	malen	pl. صَغِيرٌ

Riječi za vježbu 17

أَهْلُ	pl. أَهَالِي, أَهَالِي	stanovnik	أُورُبَّا	Evropa
السُّودَانُ	Sudan	حَبْرٌ	pl. حَبَرٌ	tinta
أَسْوَدُ	pl. سُودٌ	crn	أَزْرَقُ	pl. زُرْقٌ
				plav

اَلصَّيْنُ Kina	مَخْصُوصٌ naročit
اَصْفَرٌ pl. صُفْرٌ žut, blijed	لَا nema
دَارٌ pl. دُورٌ kuća	فَرْقٌ razlika
شَاةٌ pl. شِيَاهُ ovca	بَيْنٌ među
اَعْمَى pl. عُمَى slijep, ž. r. عَمَيَا	اَحْوَرٌ čovjek krupnih i lijepih očiju, žen. rod حَوْرَاءُ
بَقْرَةٌ pl. بَقَرَاتٌ krava	اَخْضَرٌ pl. خُضْرٌ zelen, ž. r. خَضْرَاءُ
اَعْوَرٌ pl. عَوْرٌ slijep u jedno oko, ž. r. عَوْرَاءُ	قَلْبٌ pl. قُلُوبٌ srce
كِتَابَةٌ pismo	اِيْمَانٌ vjera

Riječi za vježbu 18

neiskusan عَمْرٌ	plemenit كَرِيمٌ
pitak عَذْبٌ	sanduk صَنْدُوقٌ
zabrinut حَزِنٌ	prazan خَالٍ, خِلْوٌ
hrabar بَطْلٌ	napojen رَيَّانٌ pl. رَوَّاءٌ
zimi فِي الشَّيْءِ	dječak صَبِيٌّ pl. صِبْيَانٌ
hladan بَارِدٌ	oštrouman فَطِنٌ pl. فُطُنٌ
dobar حَسَنٌ	lažov كَذُوبٌ
strašljiv جَبَانٌ	neznan جَهُولٌ
Omer عَمْرٌ	brbljavac فُرَجٌ
srčan جَسُورٌ, شَجَاعٌ	pokuden مَذْمُومٌ pl. مَذْمُومُونَ
postelja فِرَاشٌ	malen صَغِيرٌ pl. صِغَارٌ
mekan نَاعِمٌ	pobožan عَابِدٌ pl. عِبَادٌ
srdit غَضَبَانٌ	majka اُمٌّ pl. اُمَّهَاتٌ

Riječi za vježbu 19

أَمْرٌ stvar; događaj	كَانَ bio je
عَجِيبٌ čudnovat	لَيِّنٌ blag

رَحِيمٌ	milostiv
رِيسٌ	odijelo
عَاصِمٌ	Asim (ime čovjeka)
تَمِينٌ	skupocjen
سَكْرَانٌ	pijan, pijanica
بَعِيدٌ	dalek
سَخِيٌّ	pl. أَتَّخِيَاءُ darežljiv
مَحْبُوبٌ	drag, mio
بَحِيلٌ	pl. بُخْلَاءُ tvrdica
بَغِيضٌ	mrzak, omražen
تَقِيٌّ	pl. أَتَّقِيَاءُ bogobožan
ذَكِيٌّ	pl. أَذْكِيَاءُ oštrouman
حَيٌّ	pl. أَحْيَاءُ živ

بَعْدٌ	poslije
مَوْتٌ	smrt; umrijeti
وَاسِعٌ	prostran
شَمَالِيٌّ	sjeverni
جَنُوبِيٌّ	južni
حَارٌّ	vruć
مُؤْمِنٌ	pl. مُؤْمِنُونَ vjernik
وَلَدٌ	pl. أَوْلَادٌ dijete
مُطِيعٌ	poslušna
مَنَارَةٌ	pl. مَنَارَاتٌ svjetionik; munara
جَامِعٌ	pl. جَوَامِعُ džamija
مُرْتَفِعٌ	visok
خَالِدٌ	vječan

Riječi za vježbu 20

zlatο	ذَهَبٌ	rijeka	أَنْهَارٌ pl. نَهَرٌ
srebro	فِضَّةٌ	jezik	لُغَةٌ
težak (za razumijevanje)	صَعْبٌ	prostran, opširan	وَاسِعٌ
Nil	النَّيْلُ	vrijedan	فَاضِلٌ

Riječi za vježbu 21

عَامِلٌ	koji postupa	مُصِيبَةٌ	pl. مَصَائِبُ nesreća
خَصْلَةٌ	pl. خِصَالٌ svojstvo	دِينٌ	pl. أَدْيَانٌ vjera
نَسَبٌ	rod, porijeklo	يَنْتَفِعُ	koristi
أَدَبٌ	uzgoj, obrazovanost	إِحْتِيَاجٌ	biti potreban
خَيْرٌ	bolji; dobro	إِلَى	do, k, u
شَرٌّ	gori; zlo	وَرَقَةٌ	list

عَظِيمٌ	velik
إِكْرَامٌ	počastiti
عَلَيْهِ السَّلَامُ	Bog ga spasio!
فَصِيحٌ	rječit
إِنْصَافٌ	pravednost, nepristranost
تَحَمُّمٌ	ugalj
سَوَادٌ	crnina
شَهَادَةٌ	svjedočanstvo

فِعْلٌ	pl. أَفْعَالٌ	djelo
كَلْبٌ	pas	
سَبْعٌ	lav	
مَيِّتٌ	mrtav	
حَيَاةٌ	život	
ذُلٌّ	poniženje	
حِلْمٌ	blagost	
غَضَبٌ	srdžba	

Riječi za vježbu 22

Kurejšija	قُرَيْشِيٌّ
novina	جَرِيدَةٌ pl. جَرَائِدُ
misirski	مِصْرِيٌّ
raširen	مُنْتَشِرٌ
islamski	إِسْلَامِيٌّ
između	بَيْنَ
ljubav	مَحَبَّةٌ, مَوَدَّةٌ
bratski	أَخَوِيٌّ
jezičar	لُغَوِيٌّ
gramatičar	نَحْوِيٌّ
mekanski,	مَكِّيٌّ
Mekanac	مَكِّيٌّ
medinski	مَدَنِيٌّ
Bošnjak	بُوسْنَوِيٌّ
očinski	أَبَوِيٌّ

sinovski	ابْنِيٌّ
pokornost	إِطَاعَةٌ
dragocjen	غَالٌ
usmen	شَفَوِيٌّ
ispit	إِمْتِحَانٌ
lak	خَفِيفٌ i يَسِيرٌ, سَهْلٌ
pismen	تَحْرِيرِيٌّ
krvni	دَمَوِيٌّ
optok	دَوْرَةٌ
važan	مُهْمٌ
ljudski	إِنْسَانِيٌّ
tijelo	جِسْمٌ
mesar	قِصَابٌ
kovač	حَدَّادٌ

Riječi za vježbu 23

كَسَلَانُ pl. كَسَالَى lijen	إِيَّاكَ tebe
ذَكَرٌ pl. ذُكُورٌ muškarac	نَعْبُدُ obožavamo
قَوِيٌّ jak	نَسْتَعِينُ tražimo pomoć
أُنْثَى pl. إِنَاثٌ žensko	مَدَحَ hvalio je
رَفِيقٌ nježan	لَا تَضْرِبْ nemoj tući!
نَعَمْ da, jest	إِيَّانَا nas
خِيَاطٌ krojač	إِيَّاكَ وَ! čuvaj se!
وَالِدٌ roditelj	كَسَلٌ lijenost
مُمْتَازٌ odlikovan	مُعَاشَرَةٌ druženje
مَعْرِفَةٌ poznavanje	أَشْرَارٌ pl. شَرٌّ, شَرِيرٌ zao
حَرِيسٌ pohlepan	يَيْنَ يَدَيَّ ili يَدَيَّ pred
أَنْتَنَ vi (ž.)	أَرْجُوكَ molim te
عَمَلٌ pl. أَعْمَالٌ djelo	سَيِّدٌ gospodin, gospodar
يَدَوِيٌّ ručni	خَادِمٌ sluga
حَافِظٌ koji napamet nauči nešto	تَرْجُمَانٌ tumač
رَبٌّ gospodar	مُلُوثٌ uprljan

Riječi za vježbu 24

vrata أَبْوَابٌ pl. بَابٌ	po, na عَلَى
upravitelj مُدِيرٌ	sat سَاعَةٌ
razuman لَبِيبٌ	strpljivost صَبْرٌ
ne لَا	povjerljivost أَمَانَةٌ
hlad ظِلٌّ	

Riječi za vježbu 25

هَاتَانِ ove, te dvije	هُدًى uputa
أُولَئِكَ oni	مُنْجَحٌ spašen

ههنا ovdje
 هنالك тамо
 جالس sjeti
 أين gdje?
 تمة, كم tu
 هؤلاء ovi

لهم oni imaju
 رأي mišljenje
 صائب prav, ispravan
 دواة tintarnica, divit
 له on ima
 جد marljivost

Riječi za vježbu 26

hvala	حمد	ono što je	ما هو
Bogu	لله	slušaj!	اسمع
sve, svi	كل	govori	يقول
prolazan	فان	zemlje	الأراضي, أراضي
vijest	أخبار pl. خبر	sjever	شمال
koje	الآتي pl. التي	vrijednost	قدر

Riječi za vježbu 27

أي koji?	قليل mala
أم, أو ili	غلب pobijediti
مؤلف pisac	إذن dozvola
بكم pošto?	فاضل vrijedan
كم koliko!	شجاعة hrabrost
ليلة pl. ليال noć	عدالة pravednost
مصرف utrošen	نفسه sebe
طلب traženje	مرء pl. رجال čovjek
مطالعة čitanje	كأن koliko!
فئة skupina, četa	نبح prošao, uspio

Riječi za vježbu 28

neki	بَعْضُ	vidio sam	رَأَيْتُ
jedan	أَحَدُ	istina	حَقُّ
nije lijepo	مَا يَحْسُنُ	gorak	مُرٌّ
da	أَنَّ	stanovnik	سَاكِنٌ pl. سُكَّانٌ
hvali	يَمْدَحُ	većinom	غَالِبًا، فِي أَكْثَرِ
vladar	مَلِكٌ	kršćanin	نَصْرَانِي pl. نَصْرَايَ
lično	بِنَفْسِهِ		

Riječi za vježbu 29

بَيْتٌ	kuća, soba	لَا يَشْبَعَانِ	ne mogu se najesti, zasititi
جَيْشٌ	vojska	طَالِبٌ	koji traži
مُسَلَّحٌ	naoružan	عُلُوٌّ	visina
قَاتَلَ	borio se	ذِرَاعٌ pl. أَذْرُعٌ	aršin; podlaktica
نَبِيٌّ pl. أَنْبِيَاءُ	Božiji poslanik	طُولٌ	dužina
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ	Bog mu se smilo- vao i spasio ga!	عَرْضٌ	širina
مُشْرِكٌ	mnogobožac	سَنَةٌ pl. سِنُونَ	godina
بَدْرٌ	ime mjesta	عُمُرٌ pl. أَعْمَارٌ	život
نَفْسٌ pl. نُفُوسٌ	duša; osoba		

Riječi za vježbu 30

stariji	الْكَبِيرُ	prije (s genit.)	قَبْلَ
mladi	الصَّغِيرُ	došao je	جَاءَ
sunčana godina	السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ	rođen	مَوْلُودٌ
mjesec	شَهْرٌ pl. شُهُورٌ	na (s genitivom)	إِ
samo	فَقَطَ	Zapamtite!	احْفَظُوا
prosta godina	السَّنَةُ الْبَسِيطَةُ	riječ	كَلِمَةٌ
prestupna godina	السَّنَةُ الْكَبِيسَةُ	Napišite!	اَكْتُبُوا

Riječi za vježbu 31

وُلِدَ rođen je	نُبُوَّةٌ poslanstvo
بِمَكَّةَ u Mekki	هَجْرَةٌ seoba
يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ ponedjeljak	صَلَّمَ Bog mu se smilovao i spasio ga! (kratica od صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
مَضَتْ prošle su	مَبْدَأٌ početak
رَبِيعُ الْاَوَّلِ rebiul-evvel (3 mj. mjesecne godine)	تَارِيخٌ era; istorija
مِيلَادٌ rođenje	مَضَى prošlo je
وِلَادَةٌ rođenje	إِلَى الْاَنَ dosada
تَزَوَّجَ uzeo je za ženu	اٰخِرُهُ posljedni
بِوَسْطِهِ tada	اَوَّلُ prvi
عَاشَ živio je	مَذْكُورٌ spomenut

Riječi za vježbu 32

مَقْتُولٌ, فُقِيلَ ubijen	إِنْتَقَلَتْ prešla je
ذُو الْحِجَّةِ zulhidždže	قُرُونٌ pl. قُرُونٌ stoljeće
فَمَ zatim	فَصْلٌ, سَنَةٌ razred
دَوْلَةٌ vlast	نِصْفٌ polovica

Riječi za vježbu 33

مَرَّةٌ jedanput	أَجْزَاءُ pl. جُزْءٌ dio
حَبْلٌ uže	قَسَمَ razdijeli!
مُثْنًى dvostruk	دِرْهَمٌ pl. دِرْهَمٌ drahma
مُرَبَّعٌ četverostruk	سُدُسٌ pl. أَسْدَاسٌ šestina
يُمَشِي ide	فَاعِلٌ stvoritelj
عَسْكَرٌ vojska	جَاعِلٌ koji čini
دَفْعَاتٌ više puta	مَلَائِكَةٌ andeli
مُقَسَّمَةٌ razdijeljena	رُسُلٌ pl. رُسُلٌ poslanik

ذُو pl. أَوْلُو vlasnik
جَنَاح pl. أَجْنِحَةٌ krilo
يَزِيد dodaje, povećaje
خَلَقُ stvaranje
مَا يَشَاءُ što hoće
قَدِيرٌ mogućan

فَاتَّكِحُوا uzimajte za žene!
طَابَ dozvoljeno je
إِنْ ako
خِفْتُمْ bojite se
أَلَّا da ne
تَعْدِلُوا pravo ćete postupati

Riječi za vježbu 34

svome ocu لِأَبِيهِ
izaći خَرَجَ - خُرُوجٌ
iz, od مِنْ
tražiti طَلَبَ - طَلَبٌ
bez بِلَا
mana عُيُوبٌ pl. عَيْبٌ
ostati بَقِيَ - بَقَاءٌ
kopati حَفَرَ - حَفْرٌ
jama حُفْرَةٌ
pasti وَقَعَ, يَقَعُ, وَفُوعٌ

stvoriti خَلَقَ - خَلْقٌ
otvoriti فَتَحَ - فَتْحٌ
početi شَرَعَ - شُرُوعٌ
čitati قَرَأَ - قِرَاءَةٌ
mnogo كَثِيرٌ
jesti أَكَلَ - أَكْلٌ
piti شَرِبَ - شَرْبٌ
spavati نَامَ, يَنَامُ, نَوْمٌ
izgubiti ضَيَّعَ - تَضْيِيعٌ
dobro خَيْرٌ

Riječi za vježbu 35

أَمَرَ - أَمْرٌ narediti
خطٌ rukopis
أَوْرَاقٌ pl. وَرَقٌ papir
طَبَعَ - طَبْعٌ štampati
طابِعٌ štampar
لَذَاتٌ pl. لَذَّةٌ slast,
uživanje
وَجَدَ - وَجْدَانٌ naći

بَدَأَ - بَدْءٌ početi
عَنْ قَرِيبٍ naskoro
فَرِحَ - فَرَحٌ veseliti se
قَدِمَ - قُدُومٌ doći, prispjeti
عِيدٌ blagdan, bajram
عِيدُ الْأَضْحَى Kurban bajram
ذَبَحَ - ذَبْحٌ klati

أُضْحِيَّةٌ pl. أَضْحَى žrtva, kurban	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ znati
جَمَعَ - جَمْعٌ sakupiti	نَظَرَ - نَظَرٌ gledati
مَكْتَبَةٌ knjižnica	عَاقِبَةُ pl. عَوَاقِبُ posljedica
قَدْ već, katkada	صَوَّرَ pl. صُورَةٌ slika, lik
صَدَقَ - صِدْقٌ govoriti istinu	مَالَ pl. أَمْوَالٌ imetak
لَعِبَ - لَعِبٌ igrati se	شَبِعَ - شَبِيعٌ najesti se
جَوَادٌ konj plemenite rase	حَصَدَ - حَصَادٌ žeti
عَثَرَ - عَثْرٌ posrnuti	زَرَعَ - زَرْعٌ sijati
عَمِلَ - عَمَلٌ raditi	نَفَعَ - نَفْعٌ koristiti

Riječi za vježbu 36

pitati	سَأَلَ - سَوَالٌ	vrsta	أَنْوَاعٌ pl. نَوْعٌ
poučavati	عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ	približiti se	قَرَّبَ - قُرْبَانٌ
naučiti	تَعَلَّمَ - تَعْلَمٌ	vrijeme	أَوْقَاتٌ pl. وَقْتُ
vratar	بَوَّابٌ	molitva, klanjanje	صَلَوَاتٌ pl. صَلَاةٌ
roditi se sunce, izaći	طَلَعَ - طُلُوعٌ	ići, otići	ذَهَبَ - ذَهَابٌ
pomesti	كَنَّسَ - كَنْسٌ	klanjati	صَلَّى - صَلَاةٌ
gramatičar	نَحْوَةٌ pl. نَحْوِيٌّ	vratiti se	رَجَعَ - رُجُوعٌ
dijeliti	قَسَمَ - قِسْمَةٌ	dobro	جَيِّدًا
rečenica	جُمْلَةٌ pl. جُمَلٌ	sura	سُورَةٌ pl. سُورٌ

Riječi za vježbu 37

أَبُو حَنِيفَةَ Ebu Hanifa	تَبِعَ - تَبِيعٌ slijediti
فَاقَ يَفُوقُ فَوْقُ nadmašiti	جَنَازَةٌ pl. جَنَائِزٌ mrtvac
أَهْلُ عَصْرِ savremenici	جَلَسَ - جُلُوسٌ sjediti
زَارَ يَزُورُ زِيَارَةٌ pohoditi	إِنْ ako
مَرِيضٌ pl. مَرَضَى bolean	سَكَتَ - سُكُوتٌ šutjeti

رَبَّمَا	nekada
جَوَابٌ	odgovor
صَارَ يَصِيرُ صَيْرُورَةً	postati
ذَوَا لَوْجَهَيْنِ	dvoličan
وَجِيهٌ	ugledan
إِجْتِهَادٌ	trud
كَانَ يُحِبُّ	voljaše
رَاحَةٌ	mir
جَسَدٌ pl. أَجْسَادٌ	tijelo
حَسَدٌ	zavist
عَدُوٌّ pl. أَعْدَاءُ	neprijatelj
كَيْفَ	kako

لِنَفْسِهِ	sebi
صَدِيقٌ pl. أَصْدِقَاءُ	prijatelj
لِغَيْرِهِ	drugom
كَسَبَ - كَسَبٌ	steći, zaraditi
حَفِظَ - حِفْظٌ	čuvati
عَلِيمٌ	koji zna
حَكِيمٌ	mudar
شَيْطَانٌ	vrag
مُبِينٌ	jasan, otvoren
كِتَابٌ	dužnost; knjiga
مَوْقُوتٌ	povremen

Riječi za vježbu 38

postupati	عَمِلَ - عَمَلٌ	nije moguće	لَا يُمْكِنُ
poznati	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ	razumjeti	فَهِمَ - فَهْمٌ
boj, rat	حُرُوبٌ pl. حَرْبٌ	sasvim, veoma	جِدًّا
nego u	إِلَّا فِي	brzo	سَرِيعًا
muka, neprilika	ضَيْقٌ, حَاجَةٌ	kradljivac	لُصُّوּصٌ pl. لَاصٍ
pitati	سَأَلَ - سَوَالٌ	uhvatiti	قَبَضَ (عَلَى) - قَبْضٌ
posao	أَعْمَالٌ pl. عَمَلٌ	odvesti	ذَهَبَ (بِ) - ذَهَابٌ
pohvalan	مَحْمُودٌ pl. تَحْمِيدٌ	zatvor	سُجُونٌ pl. سِجْنٌ
svojestvo	خِصَالٌ pl. خَصْلَةٌ	štamparija	مَطَابِعٌ pl. مَطْبَعَةٌ
spominjati	ذَكَرَ - ذِكْرٌ	dinar; dukat	دَنَانِيرٌ pl. دِينَارٌ
uvijek	دَائِمًا	kovati; tući	ضَرَبَ - ضَرْبٌ

Riječi za vježbu 39

لَنْ	neće nikada	سَهَرَ - سَهَرٌ	bdjeti
بَلَغَ - بُلُوغٌ	postići	أَنَّ	da

ذَنْبٌ pl. ذُنُوبٌ	vuk	اِكْتَسَبَ - اِكْتَسَبَ	steći, sticati
كَلْبٌ pl. كِلَابٌ	pas	مَدَّ يَمْدُ مَدٌّ	pružiti
آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانٌ	vjerovati	أَرْزَقُ pl. رِزْقٌ	opskrba
أَحَبُّ مُجِبُّ إِحْبَابٍ	voljeti, željeti	طَمَعَ - طَمَعٌ	hlepiti, željeti
قَدْرٌ	količina; vrijednost	لَزِمَ - لُزُومٌ	ne napuštati
مَنْزِلَةٌ pl. مَنَازِلُ	stepen	رَفَدَ - رُفُودٌ, رُقَادٌ	spavati
مَبْلَغٌ pl. مَبَالِغٌ	stepen; iznos	مُرَادٌ	cilj, želja
بِحَسَبِ	po, prema	إِذَا	kada
سَلِمَ - سَلَامَةٌ	spasiti se	وَأَفَقَ - مُوَأَفَقَةٌ, وَفَاقٌ	sloga, slaganje
مَاتَ يَمُوتُ مَوْتٌ	umrijeti	فَارَقَ - مُفَارَقَةٌ, فِرَاقٌ	rastanak
خَلَفَ - تَخْلِيفٌ	ostaviti	أَصْلَحَ - إِصْلَاحٌ	urediti, popraviti
إِحْتَاجٌ (إِلَى) - إِحْتِيَاجٌ	biti potreban	فَسَدَ - فُسَادٌ	biti pokvaren, neuredan
أَجَاءَ pl. حَبِيبٌ	prijatelj	عُدْوَانٌ	prestupak, nasilje
تَامٌ	potpun	خُسْرَانٌ	gubitak, šteta
غَيْرٌ	drugi	يَنْبَغِي	treba
عَدِمَ - عَدَمٌ	nemati; mašiti	جَهْرٌ	javnost
جَوَادٌ	darežljiv; konj plemenite rase	سِرٌّ	tajnost
رَكِبَ - رُكُوبٌ	uzjahati; baciti se u nešto	جَعَلَ - جَعْلٌ	učiniti; stvoriti
أَهْوَالٌ pl. هَوْلٌ	strah, opasnost	نُورٌ	svjetlo

Riječi za vježbu 40

kolijevka	مَهْدٌ	uvijek	أَبَدًا
grob	حَدٌّ	sutra	غَدًا
kao da ti	كَأَنَّكَ	Bože!	يَا اللَّهُ, اَللَّهُمَّ
živjeti	عَاشَ يَعِيشُ عَيْشٌ	smilovati se	رَحِمَ - رَحْمَةً

oprostiti	غَفَرَ - مَغْفِرَةٌ, غُفْرَانٌ	biti	كَانَ يَكُونُ, كَوْنٌ
grijeh	ذَنْبٌ pl. ذُنُوبٌ	ostaviti	تَرَكَ - تَرْكٌ
hlepiti	حَرَصَ - حِرْصٌ	nužda, nevolja	حَاجَاتٌ pl. حَاجَةٌ
čast	جَاهٌ, شَرَفٌ	istina	حَقُّ pl. حَقٌّ
vrлина	فَضَائِلٌ pl. فَضِيلَةٌ	gorak	مُرٌّ
makar	وَإِنْ, وَلَوْ	slušati	اسْتَمَعَ - اسْتِمَاعٌ
gledati	نَظَرَ - نَظَرٌ	savjet	نَصَاحٌ pl. نَصِيحَةٌ
govoriti, reći	قَالَ يَقُولُ قَوْلٌ	stariji	أَكْبَرُ مِنْ
zadovoljiti se	قَنِعَ - قَنَاعَةٌ	sreća	سَعَادَةٌ
udijeliti	قَسَمَ (لِ) - قِسْمَةٌ	najskuplji	أَعْلَى الْأَشْيَاءِ

Riječi za vježbu 41

يَوْمُكَ danas	دُونُ pod, niže
رِجَالٌ pl. إِمْرُؤٌ čovjek	دُنْيَوِيَّةٌ ovosvjetsko
أَصْلٌ osnova;	أَلَا eto!
porijeklo	حَزِنٌ - حُزْنٌ žalostiti se
حَكَمَ - حُكْمٌ suditi	أَخُو الْبَلِيَّةِ nesretnik
فَعَلَ - فِعْلٌ učiniti	أَلْرَّحْمَنُ milostivi (Bog)
أَشْرَكَ - إِشْرَاكٌ biti višebožac	أَلْطَافٌ pl. لُطْفٌ milost
حَبِطَ - حَبْطٌ propasti,	خَفِيَ sakriven
pokvariti se	نَالَ يَنَالُ يَنْلُ postići
خَسِرَ - خَسَارَةٌ pretrpjati štetu,	وَسَائِلٌ pl. وَسِيلَةٌ sredstvo
propasti	نَفَقَاتٌ pl. نَفَقَةٌ trošak
فَوْقُ na, nad, više	أَزُودَةٌ pl. زَادٌ opskrba
دِيَانَةٌ pobožnost	
تَحْتَ pod, niže	

Riječi za vježbu 42

darežljivost	سَخَاوَةٌ	svi	جَمِيعٌ
pohvaljen	مَمْدُوحٌ	vladanje	سِيرَةٌ pl. سَيْرٌ

pisar	خَطَّاطٌ	nasilnik	ظَالِمٌ
znamenit	مَشَاهِيرُ pl. مَشهُورٌ	Hadždžadž (ime čovjeka)	الْحَجَّاجُ
ubica	قَاتِلٌ pl. قَتَلَةٌ	vrlo iskren	صِدِّيقٌ
Ebu Lu'lue	أَبُو لَوْلُؤَةٍ	koji strogo rastavlja (istinu od neistine)	فَارُوقٌ
zbirka	مَصَاحِفُ pl. مُصْحَفٌ	vrlo darežljiv	مِفْضَالٌ
Ebul-Esved	أَبُو الْأَسْوَدِ	vrlo siromašan	مِسْكِينٌ
gramatika, sintaksa	عِلْمُ النَّحْوِ	Amr (ime čovjeka)	عَمْرُو
preći	إِنْتَقَلَ (إِلَى) - إِنْتِقَالٌ	pospanac	نَوْمَةٌ
prošlost	أَلْمَاضِي	vrlo velik	كَبِيرٌ
vrlo čudnovat	عَجَابٌ	prevara, varka	مَكْرٌ

Riječi za vježbu 43

u, na; o	فِي	običaj (Božijeg poslanika)	سُنَّةٌ pl. سُنَنٌ
izlazak	خَرَجَ - خُرُوجٌ	nauka, učenje	عِلْمٌ
ulazak	دَخَلَ - مَدْخَلٌ	mladost	صَغَرٌ - صِغَرٌ
Blago vama!	بُشْرَى لَكُمْ	urezati, uklesati	نَقَشَ - نَقَشٌ
zanimanje, posao	أَشْغَالٌ pl. شُغْلٌ	kamen	أَحْجَارٌ pl. حَجَرٌ
sprečavanje, zabranjivanje	حَرَمَ - حَرْمَانٌ	spas	سَلِمَ - سَلَامَةٌ
šteta	أَضْرَارٌ pl. ضَرَرٌ	obećanje	وَعَدَ - وَعْدٌ
zadovoljstvo	رَضِيَ - رِضْوَانٌ	plemenit	كُرَّمَاءٌ pl. كَرِيمٌ
uzvišeni	تَعَالَى	dûg	دُيُونٌ pl. دَيْنٌ
oprost	غُفْرَانٌ	griješjenje	فَسَقَ - فِسْقٌ
primiti	قَبِلَ - قَبُولٌ	ubijanje	قَتَلَ - قَتْلٌ
dar, poklon	هَدَايَا pl. هَدِيَّةٌ	krasti	سَرَقَ - سَرِقَةٌ

pl. قَبِيحٌ	ružan
pl. مِفْتَاحٌ	ključ
زَهْدٌ - زَهَادَةٌ	izbjegavanje
pl. أَشْيَاءٌ	stvar
سُرُورٌ	radost
لَبَسَ - لِبَاسٌ	oblačenje
pl. لِبَاسٌ	odjeća
جَمَعَ - جَمْعٌ	skupljati

نَعَسَ - نُعَاسٌ	drijemanje, spavanje
pl. قُلُوبٌ	srce
pl. مَحَالٌ	mjesto
حَفِظَ - حِفْظٌ	čuvanje
pl. أَسْرَارٌ	tajna
غَلَبَ - غَلَبَةٌ	pobjeda
pl. أَشْرَارٌ	zao
pl. سُورٌ	zlo

Riječi za vježbu 44

pisanje	كِتَابَةٌ
poučavanje	تَعْلِيمٌ
razni	مُخْتَلِفٌ
treba	يَنْبَغِي
raspoloviti	نَصَفَ - تَنْصِيفٌ
jabuka	تُفَاحَةٌ
drugi osim njega	غَيْرُهُ
snovati	دَبَّرَ - تَدْبِيرٌ
određivati	قَدَّرَ - تَقْدِيرٌ
razlikovati	مَيَّزَ - تَمْيِيزٌ
dobro	pl. خَيْرٌ
sticati	حَصَلَ - تَحْصِيلٌ

poštovati	عَظَّمَ - تَعْظِيمٌ
počastiti	شَرَّفَ - تَشْرِيفٌ
posjeta, pohod	زِيَارَةٌ
među	بَيْنَ
poniziti, omalovažiti	حَقَّرَ - حَقَرٌ
neko; niko	أَحَدٌ
predati	سَلَّمَ (إِلَى) - تَسْلِيمٌ
vlasnik	pl. أَصْحَابٌ
pozdraviti	سَلَّمَ (عَلَى) - تَسْلِيمٌ
star	pl. كِبَارٌ
proći pokraj	مَرَّ (بِ) - مَرُورٌ
nečega	

Riječi za vježbu 45

كَذَلِكَ	također
زَيَّنَ - تَزْيِينٌ	okititi, nagizdati
أَنْفُسَكُمْ	vi sebe
pl. صِفَاتٌ	svojstvo

(يَا رَبِّي) (mjesto رَبِّ)	Moj Bože!
يَسَّرَ - تَيْسِيرٌ	olakšati
عَسَّرَ - تَعْصِيرٌ	oteščati
قَمَّمَ - تَقْمِيمٌ	svršiti

أَلِيسَكَنْدَرُ Aleksandar	أَنَاسِي pl. إِنْسَانٌ čovjek
مَا بِكَ šta je tebi? (zašto ti?)	رَكَّبَ - تَرَكَّبَ sastaviti
مُؤَدِّبٌ uzgajatelj	أَرْوَاحٌ pl. رُوحٌ duša, duh
أَكْثَرُ više	أَجْسَادٌ pl. جَسَدٌ tijelo
إِن zaista	دَبَّرَ - تَدَبَّرَ rasporedivati; raspored
أَسْبَابٌ pl. سَبَبٌ uzrok	أَنْصَافٌ pl. نِصْفٌ polovina
حَيَاةٌ život	عَاشَ - عِشَ život
سَبَّحَ - تَسَبَّحَ slaviti	لَقَّبَ - تَلَقَّبَ nazvati
كَذَّبَ - تَكْذَّبَ smatrati lažnim ne vjerovati	فَرَّقَ - تَفَرَّقَ rastavlјati
آيَاتٌ pl. آيَةٌ znak	حَقَّقَ pl. حَقٌّ istina
نَبَّأَ - تَنْبِئَةٌ izvijestiti, obavijestiti	أَبَاطِيلُ pl. بَاطِلٌ neistina
كَفَرَ - كُفِرَ ne vjerovati	أَلْمَلَوَانِ dan i noć (vrijeme)
بَلَّغَ - تَبْلِغٌ priopćiti	فَتَّشَ - تَفْتِيشٌ istraživati
أَنْزَلَ - إِتْرَأَلَ spustiti, objaviti	يَبَّيَّنَ - تَبَيَّنَ objasniti
	حَقَائِقُ pl. حَقِيقَةٌ činjenica, istina

Riječi za vježbu 46

sjediti s nekim جَالَسَ - مُجَالَسَةٌ zajedno	مَعًا
družiti se صَاحَبَ - مُصَاحَبَةٌ putovati	سَافَرَ - مُسَافَرَةٌ
dopisivanje كَاتَبَ - مُكَاتَبَةٌ kraj	أَطْرَافٌ pl. طَرَفٌ
uvijek دَائِمًا djelo	أَثَرٌ pl. أَثَرٌ
jedan od nas s drugim بَعْضُنَا بَعْضًا prede	أَجْدَادُ, آبَاءُ
viđenje شَاهَدَ - مُشَاهَدَةٌ prekinuti	قَاطَعَ - مُقَاطَعَةٌ
potpomaganje سَاعَدَ - مُسَاعَدَةٌ zlikovac	أَشْرَارٌ pl. شَرِيرٌ
svake godine كُلُّ سَنَةٍ navaliti	هَاجَمَ - مُهَاجِمَةٌ
	أَوْطَانٌ pl. وَطَنٌ domovina

braniti	دَفَعَ (عَنْ) - دِفَاعٌ, مُدَافَعَةٌ
biti licemjerman	نَافَقٌ - مُنَافَقَةٌ
koriti	عَابَبَ - مُعَابَبَةٌ
slagati se	وَأَفَقَ - مُوَافَقَةٌ

mišljenje	آرَاءُ pl. رَأَى
požuriti se	بَادَرَ - مُبَادَرَةٌ
blagosloviti	بَارَكَ (فِي) - مُبَارَكَةٌ

Riječi za vježbu 47

požuriti se	أَسْرَعَ - إِسْرَاعٌ
dobro djelo	خَيْرَاتٌ pl. خَيْرَةٌ
kad god	كُلَّمَا
osvanuti	أَصْبَحَ - إِصْبَاحٌ
jutro	صَبَاحٌ
omrknuti	أَمْسَى - إِمْسَاءٌ
večer	مَسَاءٌ
izvijestiti	أَعْلَمَ - إِعْلَامٌ
uspjeh	نَجَاحٌ
poslati	أَرْسَلَ - إِرْسَالٌ
pošta	بُرُودٌ pl. بَرِيدٌ
dokaz	بَيِّنَاتٌ pl. بَيِّنَةٌ
dokaz	حُجَجٌ pl. حُجَّةٌ
odlučan	قَاطِعٌ
opomenuti	أَنْذَرَ - إِنْذَارٌ
počastiti	أَكْرَمَ - إِكْرَامٌ
razum	عُقُولٌ pl. عَقْلٌ
odlikovati	فَضَّلَ - تَفْضِيلٌ
doći; biti prisutan	حَضَرَ - حُضُورٌ

oštro, grubo govoriti	أَغْلَظَ - إِغْلَظٌ
vladar	سُلَاطِينٌ pl. سُلْطَانٌ
samo, jedino	إِنَّمَا
grmjeti	أَرْعَدَ - إِرْعَادٌ
sijevati	أَبْرَقَ - إِبْرَاقٌ
približiti se	قَرُبَ - قُرْبٌ
smiriti se	سَكَنَ - سُكُونٌ
činiti dobro	أَحْسَنَ - إِحْسَانٌ
prijatelj, miljenik	أَحِبَّاءٌ pl. حَبِيبٌ
lako, blago	هَوْنًا
možda	عَسَى
mrziti	أَبْغَضَ - إِبْغَاضٌ
jednoga dana, nekada	يَوْمًا
susjed	جِيرَانٌ pl. جَارٌ
pravednost	عَدْلٌ
bedem, zid	أَسْوَارٌ pl. سُورٌ
potopiti	أَغْرَقَ - إِغْرَاقٌ
spaliti	أَحْرَقَ - إِحْرَاقٌ
vatra	نِيرانٌ pl. نَارٌ

حَسَنَ - تَحْسِينٌ	uljepšati
أَدَبٌ pl. آدَابٌ	uzgoj, odgoj
إِسْعَادٌ - أَسْعَدَ	usrećiti
أُمٌّ pl. أُمَّةٌ	sljedbenik
سَادَةٌ pl. سَيِّدٌ	gospodar, gospodin
مُرْسَلُونَ pl. مُرْسَلٌ	poslanik

بِيسَرٍ pl. لَّالٍ, لَوْلُو	biser
أَخْرَجَ - إِخْرَاجٌ	vaditi
عَمِيقٌ pl. عَمَاقٌ	dubok
جُهْدٌ pl. جُهُودٌ	trud
أَقْسَمَ - إِقْسَامٌ	kleti se
كَثِيرًا	mного

Riječi za vježbu 48

sjećati se	تَذَكَّرَ - تَذَكُّرٌ	Musejlma	مُسَيْلِمَةٌ
starost	كِبَرٌ	praviti se Božijim poslanikom	تَنَبَّأَ - تَنْبِؤٌ
napredovati	تَقَدَّمَ - تَقَدُّمٌ	pa, te	فَ
razmisliti	تَفَكَّرَ - تَفَكُّرٌ	lažac	كَذَّابٌ
junačiti se	تَشَجَّعَ - تَشَجُّعٌ	protiv njega	عَلَيْهِ
govoriti	تَكَلَّمَ - تَكَلُّمٌ	opremiti	بَعَثَ - بَعْثٌ
evropski jezik	لُغَةُ أَوْرُوبِيَّةٍ	pristaša	أَتْبَاعٌ pl. تَبَعٌ
čuditi se	تَعَجَّبَ - تَعَجُّبٌ	raspršiti se	تَفَرَّقَ - تَفَرُّقٌ
ljudima	لِلرِّجَالِ	mijenjati se	تَبَدَّلَ - تَبَدُّلٌ
oholiti se	تَكَبَّرَ - تَكَبُّرٌ	dozvoliti	أَذِنَ - إِذْنٌ
jer je	لِأَنَّ	izvoli!	تَفَضَّلَ

Riječi za vježbu 49

تَنَاصَرَ - تَنَاصُرٌ	potpomagati se	أَمْتِعَةٌ pl. مَتَاعٌ	korist, uživanje, ono s čim se koristi
نَفَرَ - نَفَرٌ	ići u boj	فِي (جَنْبِ) الْآخِرَةِ	naprama onom svijetu
سُبُلٌ pl. سَبِيلٌ	put, pravac	أَسَسَ - تَأَسَّسَ	osnovati
إِتِّفَاقٌ - تَتَّفَاقٌ	oklijevati; s prijedlogom	تَقْوَى	bogobožnost
إِلَى	naginjati, težiti		

أَحَقُّ preći	تَفَاهَمَ - تَفَاهَمُ sporazumjeti se
قَامَ - قِيَامٌ stajati; klanjati	رُعِمَاءُ pl. رَعِيمٌ voda
إِطَهَّرَ - تَطَهَّرُ očistiti se	تَصَالَحَ - تَصَالُحُ izmiriti se
إِدَّثَرَ - تَدَثَّرُ zamotati se	أَقْوَامٌ pl. قَوْمٌ ljudi, narod
تَنَارَعَ - تَنَارُعُ svadati se, prepirati se	تَشَارَكَ - تَشَارُكُ udružiti se
فَشِلَ - فَشَلٌ oslabiti, ne uspjeti	وَفَّقَ - تَوْفِيقٌ uputiti, dati da uspije
تَعَاوَنَ - تَعَاوُنٌ potpomagati se	عَدِمُ التَّنَازُعِ nesvadanje
بِرٌّ dobročinstvo, dobro djelo	تَحَاسَدَ - تَحَاسُدٌ zavidjeti (jedan drugom)
آثَامٌ pl. إِمَامٌ grijeh	تَنَاجَشَ - تَنَاجُشٌ nadmetati se u kupoprodaji
تَمَارَضَ - تَمَارُضٌ praviti se bolestan	تَبَاغَضَ - تَبَاغُضٌ mrziti jedan drugog
مَرَضَ - مَرَضٌ razboljeti se	تَدَابَرَ - تَدَابُرٌ raditi jedan protiv drugog, ne slagati se
تَقَاتَلَ - تَقَاتُلٌ potući se, ratovati	عِبَادٌ pl. عَبْدٌ rob; čovjek
قَبَائِلُ pl. قَبِيلَةٌ pleme	

Riječi za vježbu 50

granati se	تَفَرَّعَ - تَفَرُّعٌ izvaliti se,
raspoložiti se	إِنْشَرَحَ - إِنْشِرَاحٌ iščupati se
zaplesti se	إِنْعَقَدَ - إِنْعِقَادٌ žestok vjetar (žestina vjetra)
odvojiti se;	إِنْقَرَضَ - إِنْقِرَاضٌ propasti
osamiti se	إِنْفَرَادٌ - إِنْفِرَادٌ zavarati se
otvoriti se	إِنْفَتَحَ - إِنْفِتَاحٌ oblak
udaranje	صَرْبٌ - سَمَابَةٌ
rascijepiti se	إِنْقَطَرَ - إِنْقِطَارٌ rastupiti se
kora	قَشُورٌ pl. قَشْرٌ veza ljubavi
oguliti se	إِنْقَشَرَ - إِنْقِشَارٌ prekinuti se
	إِنْصَرَمَ - إِنْصِرَامٌ

Riječi za vježbu 51

إِحْتَقَرَّ - إِنْحَقَارٌ	omalovažiti, poniziti	أَبْطَلَ - إِبْطَالٌ	pokvariti
أَرَادَ - إِرَادَةٌ	htjeti	إِفْتَرَسَ - إِفْتِرَاسٌ	leći položivši prednje noge
إِحْتَكَرَ - إِحْتِكَارٌ	kupovati hranu pa je zadržavati dok poskuplja	أَدْبَابٌ pl. دُبٌّ	medvjed
طَعَامٌ	hrana	إِفْتَرَسَ - إِفْتِرَاسٌ	uloviti, raskinuti
حَرَامٌ	zabranjeno	إِفْتَرَضَ - إِفْتِرَاضٌ	staviti u dužnost, propisati, odrediti
إِسْتَنَارَ - إِسْتِنَارٌ	skrivati se, zaklanjati se	إِخْتَلَطَ - إِخْتِلَاطٌ	pomiješati se
أَمَكَنَ - إِمْكَانٌ	moći	حَبِثٌ	gadan, gnjusan
إِعْتَذَرَ - إِعْتِذَارٌ	ispričavati se	طَيِّبٌ	dobar, lijep
إِفْتَقَرَ - إِفْتِقَارٌ	biti potreban	إِشْتَرَطَ - إِشْتِرَاطٌ	uvjetovati
إِفْتَخَرَ - إِفْتِخَارٌ	ponosti se	إِحْتَفَظَ - إِحْتِفَاطٌ	čuvati, zadržati za sebe
إِذْكَرَ - إِذْكَارٌ, ذِكْرٌ	opomenuti se, opametiti se	أَعْطَى - إِعْطَاءٌ	dati
لَا بُدَّ	nema mimoilaže- nja, svakako treba	إِمْتَنَعَ - إِمْتِنَاعٌ	ustegnuti se
إِنْتَهَزَ - إِنْتِهَازٌ	iskoristiti (priliku)	أَخَذَ - أُخْذٌ	uzeti
فُرْصَةٌ pl. فُرُصَةٌ	prilika, zgodan čas	إِنْتَفَعَ - إِنْتِفَاعٌ	koristiti se
إِحْتَرَسَ - إِحْتِرَاسٌ	čuvati se	طَالَعَ - مُطَالَعَةٌ	čitati
إِلْتَمَسَ - إِلْتِمَاسٌ	tražiti	تَدَبَّرَ - تَدَبُّرٌ	razmišljati
		إِعْتَرَفَ - إِعْتِرَافٌ	priznati
		كَذَبَ - كِذْبٌ	lagati

Riječi za vježbu 52

skvasiti se	إِحْضَلَّ - إِحْضِلَالٌ	kosa	أَشْعَارٌ pl. شَعْرٌ
mnoge suze	كَثْرَةُ الدُّمُوعِ	pobijeljati, biti svijetao	أَبْيَضَ - إِبْيَاضٌ
proljeće	أَرْبَعَةٌ pl. رَيِّعٌ	uprašiti se	إِفْرَرَّ - إِفْرَارٌ
zazelenjeti se	إِخْضَرَ - إِخْضِرَارٌ	sačuvati	حَرَّمَ (عَلَى) - تَحَرَّمَ

požutjeti	إَصْفَرَّ - إَصْفِرَارٌ	Božji ugodnik	أَوْلِيَاءُ اللَّهِ pl. وَلِيُّ اللَّهِ
štap	عَصَى pl. عَصَا	ocrniti, pocrniti	سَوَّدَ - تَسْوَدُّ
iskriviti se	إِعْوَجَّ - إِعْوَجَاجٌ	pocrnjeti	إِسْوَدَّ - إِسْوَدَادٌ
učiniti svijetlim	بَيَّضَ - تَبْيِيضٌ		

Riječi za vježbu 53

إِسْتَفْرَبَ - إِسْتِفْرَافٌ	čuditi se	نَبَاتَاتٌ pl. نَبَاتٌ	bilje
إِسْتَبَشَّرَ - إِسْتِبْشَارٌ	veseliti se	إِحْدَوْدَبَ - إِحْدِيدَابٌ	zguriti se
أَبْصَرَ - إِبْصَارٌ	vidjeti	لَمَّا	pošta
إِسْتَقْبَلَ - إِسْتِقْبَالٌ	okrenuti se	أَخْبَرَ - إِنْخَبَارٌ	izvijestiti, kazati
قِبْلَةٌ	strana na kojoj se nalazi Kâba	إِغْرُزَقَ - إِغْرِيرَاقٌ	kupati se u suzama (oko)
إِسْتَفْسَرَ - إِسْتِفْسَارٌ	tražiti tumačenje	أَحْزَانٌ pl. حُزْنٌ	žalost
أَسَاتَذَةٌ pl. أَسَاتِذٌ	profesor	بَدُوٌّ	beduini
غَرَابٌ pl. غَرَابَةٌ	neobično, nejasno	إِخْشَوْنَنَ - إِخْشِيشَانٌ	oblačiti grubo odijelo
إِسْتَشْهَدَ - إِسْتِشْهَادٌ	tražiti svjedoke	مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ	plemenitosti čudi
إِسْتَحْلَفَ - إِسْتِحْلَافٌ	tražiti da se zakune	تَأَدَّبَ - تَأَدُّبٌ	izobrazba, uljudnost
رَسَائِلٌ pl. رِسَالَةٌ	brošura, poslanica	أُضْيَافٌ pl. ضُيُوفٌ	gost
إِسْتَفْرَقَ - إِسْتِفْرَاقٌ	zauzeti	أَسْفَارٌ pl. سَفَرٌ	putovanje
إِسْتَحْسَنَ - إِسْتِحْسَانٌ	odobravati; dopadati se	أَحْوَجَ - إِنْحَوَاجٌ	prisiliti
إِسْتَذَانَ - إِسْتِذْنَانٌ	tražiti dozvolu	وَقَدَّ عَلَى - وَقْدٌ	doći nekome
إِسْوَادٌ - إِسْوِيدَادٌ	jako pocrnjeti	إِتَّبَعَ - إِتْبَاعٌ	slijediti
شِدَّةُ الْكُرَارَةِ	velika vrućina	إِسْتَفْبَحَ - إِسْتِفْبَاحٌ	osudivati, smatrati ružnim
إِصْفَارٌ - إَصْفِرَارٌ	jako požutjeti	إِجْتَنَبَ - إِجْتِنَابٌ	kloniti se, izbjegavati

Riječi za vježbu 54

ukazati se	حَصَحَصَ - حَصَحَصَ	povratiti se natrag	تَقَهَّرَ - تَقَهَّرَ
praviti se nevješt	تَعَاوَلَ - تَعَاوَلَ	rzati	هَمَمَ - هَمَمَ
prevesti	تَرْجَمَ - تَرْجَمَ	konji	خَيْلُ pl. خَيْلُ
kada	مَتَى	zašto?	لِمَ
pomaganje, jauk	وَلَوْلَ - وَلَوْلَ	smrknuti se	إِكْفَهَّرَ - إِكْفَهَّرَ
praviti se filozof	تَفَلَّسَفَ - تَفَلَّسَفَ	odvratiti, udaljiti	رَزَحَ - رَزَحَ
filozof	فَلَاسِفَةٌ pl. فِلَسُوفُ	spasiti se	فَارَ - فَارَ
potresti se	زَلَزَلَ - زَلَزَلَ	treba	يَلْزَمُ - يَلْزَمُ
okititi draguljima	جَوَّهَرَ - جَوَّهَرَ	ogrnuti se	جَلَبَبَ - جَلَبَبَ
dragulj	جَوَاهِرُ pl. جَوَاهِرُ	obučiti čarape	جَوَّرَبَ - جَوَّرَبَ
prevodilac	مُتَرْجِمٌ pl. مُتَرْجِمٌ	smiriti se	إِطْمَنَّانٌ - إِطْمَنَّانٌ
glasovit	شَعِيرٌ	za	حَلَفَ

Riječi za vježbu 55

تَبَّ - تَبَّ	propasti, upropastiti	أَدَّالُونُ pl. أَدَّالُونُ	koji upućuje
حَفَّ - حَفَّ	opkoliti, okružiti	خُفَّ pl. خُفَّ	pokrivač, ogrtač
مَكَرَهُ pl. مَكَرَهُ	neugodnost, zlo	بَجَانِينُ pl. بَجَانِينُ	lud
شَهَوَاتُ pl. شَهَوَاتُ	strast, želja	عَدَّ - عَدَّ	brojiti
سَرَّ - سَرَّ	veseliti (se)	بَجَّحَ - بَجَّحَ	uspjeti, proći
لَزِمَ - لَزِمَ	držati se nečega	إِمْتَحَنَ - إِمْتَحَنَ	ispitivati; ispit
صَمَتَ - صَمَتَ	šutjeti	غَشَّ - غَشَّ	varati
حَسَنَاتُ pl. حَسَنَاتُ	dobro djelo	حَلَّ - حَلَّ	biti dozvoljeno
سَاءَ - سَاءَ	biti ružan; ožalostiti	مُسْكِرَاتُ pl. مُسْكِرَاتُ	opojno piće, alkohol
سَيِّئَاتُ pl. سَيِّئَاتُ	zlo djelo	صَدَّ - صَدَّ	odbijati, odvrćati

زَلَّتْ - ضَلَّتْ	zalutati
مَلَكَ - دَانَ	misлити, držati
رَفَعَ - رَفَعُ	podignuti, podnijeti
مَلَكَ	vladavina
كَرَّرَ - كَرَّرَ	navaljivati
فَرَّ - فِرَارٌ	pobjeći
حَجَّ - حَجَّ	hodočastiti
سَمَّى - تَسْمِيَةً	nazvati, imenovati
سَبَّ - سَبَّ	psovati, grditi
صَفَّ - صَفَّ	uredati; uredati se

صَرَّ - صَرَّ	štetiti
وَرَاءَ	za
صُفُوفٌ pl.	red
شَقَّ - شَقَّ	rascijepiti
شَقَّ - شَقَّ, مَشَقَّةٌ	biti teško
شَقَّ - شَقُوقٌ	niknuti
عَقَّ - عَقُوقٌ	ne slušati roditelje
قَلَّ - قَلَّةٌ	biti malo
وَدَّ - وُدٌّ, مَوَدَّةٌ	voljeti, željet
بَرَّ - بَرٌّ	činiti dobro roditeljima

Riječi za vježbu 56

dok	حَقٌّ
pripraviti	أَعَدَّ - إَعْدَادٌ
sve, svi, svaki	جَمِيعٌ, كُلٌّ
ustrajati	أَصْرَعُ - إِصْرَارٌ
mali grijeh	صَغَائِرُ pl. صَغِيرَةٌ
veliki grijeh	كَبَائِرُ pl. كَبِيرَةٌ
osjetiti	أَحَسَّ (ي) - إِحْسَاسٌ
studen	بَرْدٌ
vojska	جَيْشٌ pl. جِيُوشٌ
vojska	جُنُودٌ pl. جُنْدٌ
raspršiti	شَتَّتَ - تَشْتِيتُ
popraviti, obnoviti	جَدَّدَ - تَجَدَّدُ
ponoviti	كَرَّرَ - تَكَرَّرُ

puta	مِرَارًا pl. مَرَّةٌ
raspravljati, prepirati se	حَاجَّ - مُحَاجَّةٌ
protivnik	خُصَمَاءُ pl. خَصْمٌ
zaključivati	إِسْتَدْلَّ - إِسْتِدْلَالٌ
protezati se	إِمْتَدَّ - إِمْتِدَادٌ
Abesinija	الْحَبَشُ
Sredozemno More	الْبَحْرُ الْمُتَوَسِّطُ
zid	حِيطَانٌ pl. حَائِطٌ
zid	جِدَارٌ pl. جُدُرٌ
srušiti se	إِنْقَضَّ - إِنْقِصَاضٌ
djelo	كُتُبٌ pl. كِتَابٌ
trâg	آثَارٌ pl. أَثَرٌ
crpsti, pomagati se	إِسْتَمَدَّ - إِسْتِمْدَادٌ

Riječi za vježbu 57

إِسْتَعَانَ - إِسْتَعَانَهُ	tražiti utočišta	هَدَأَ - هُدُوهُ	smiriti se
رَجِمَ	proklet, udaljen od Božije milosti	فُلُوسٌ pl. فُلُوسٌ	novac
رَاعَ pl. رُعَاةٌ	pastir, čuvar	إِسْتَفْرَضَ - إِسْتَفْرَاضٌ	uzeti u zajam
رَعِيَّةٌ pl. رَعَايَا	stado, podanici	أَمَلَ - أَمْلٌ	nadati se
مَعَانٍ pl. مَعْنَى	značenje	عَفَا (عَنْ) - عَفْوٌ	oprostiti
ظَمِئَ - ظَمَأَ	ožednjeti	عَافِيَةٌ	zdravlje; zaštita
نَشَأَ - نُشُوهُ	odrasti, odgojiti se	فَضْلٌ	dobrota, dobročinstvo
شَبَّانٌ pl. شَبَابٌ	mladić	حُدُودٌ pl. حَدٌّ	granica
عَفَّ - عَفَافٌ	poštenje, nevinost	تَرَلَّ - تَرَلٌّ	postaviti
صَانَ - صِيَانَةٌ	čuvanje	مَنَازِلٌ pl. مَنَازِلَةٌ	stepen, položaj
جَاءَ - مَجِئٌ	doći	مَلَأَ - مَلْءٌ	napuniti
غَضِبَ - غَضَبٌ	srditi se	حِكَايَاتٌ pl. حِكَايَةٌ	priča
		لِطَافٌ pl. لَطِيفٌ	lijep, ugodan

Riječi za vježbu 58

odgađati	أَخَّرَ - تَأَخَّرَ	poučavati	عَلَّمَ - تَعَلَّمَ
turski jezik	اللِّسَانُ التُّرْكِيُّ	država	دَوْلٌ pl. دَوْلَةٌ
dovršiti	أَتَمَّ - إِيْتِمَامٌ	jesti s nekim	أَكَلَ - مُوَاكَلَةٌ
djelovati	أَثَّرَ (فِي) - تَأَثَّرَ	zauzeti, osvojiti	فَتَحَ - فَتْحٌ
držati se pristojno	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدَّبَ	postaviti	أَمَرَ - تَأَمَّرَ
prema nekom	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدَّبَ	zapovjednikom	إِثَامٌ pl. لَيْمٌ
star	كِبَرَاءٌ pl. كِبِيرٌ	nevaljalac	تَأَمَّرَ (عَلَى) - تَأَمَّرَ
ljubav	مَحَبَّةٌ	urotiti se protiv nekoga	مُحْسِنُونَ pl. مُحْسِنٌ
poštovanje	تَعْظِيمٌ, إِحْتِرَامٌ	dobročinitelj	

Riječi za vježbu 59

ضَالَّةٌ	izgubljena stvar	وَجَلَ - وَجَلَ	bojati se
أَيْنَمَا	gdje god	غَفَلَ - غَفُولٌ	napustiti, zanemariti
وُفُودٌ pl. وَفَدٌ	deputacija	أَسْلَحَةٌ pl. سِلَاحٌ	oružje
وَزَرَ - وَزَرٌ	nositi	أُجُورٌ pl. أَجْرٌ	nagrada
أَوْرَارٌ pl. وَزَرٌ	teret, tovar	عِدَاتٌ pl. عِدَّةٌ	obećanje
أُخْرَى pl. أُخْرَى	druga	وَلَدَ - وَلَادَةٌ	roditi
رُبٌ	malo je; mnogo je	أَكْفَأُ pl. كُفُوٌ	ravan, prilika
وَقَى - وَقَاهُ	ispuniti obećanje, održati riječ	وَسَعَ - سَعَةً	zauzeti, obuhvatiti
وَضَعَ - وَضَعٌ	metnuti, postaviti	وَقَفَ - وَفُوفٌ	stajati
أَمْكِنَةٌ pl. مَكَانٌ	mjesto	وَقَفَ - وَقْفٌ	zastaviti
هَهُنَا	ovdje	وَكَالَ - وَكَلٌ	prepustiti
وَصَفَ - وَصَفٌ	opisati	أَلْكُرَاسِيُّ pl. كُرَاسٍ	prijestolje
أَشْيَةٌ pl. شَيْءٌ	zima		

Riječi za vježbu 60

osloniti se	تَوَكَّلَ - تَوَكُّلٌ	pobožan	عَبَادٌ pl. عَابِدٌ
pouzdati se	وَثِقَ - ثِقَةٌ	dostaviti	أَوْصَلَ - إِيصَالٌ
donijeti	أَوْرَثَ - إِبْرَاثٌ	zgrada	أَبْنِيَةٌ pl. بِنَاءٌ
okretnost	نَشَاطٌ	mnogo	كَثِيرٌ
bogatstvo	غِنًى	proširiti	وَسَّعَ - تَوَسَّعٌ
proždrljivost	شَرَاهَةٌ, شَرَهُ	početi	أَقْبَلَ, أُنْشَأَ, أَخَذَ, جَعَلَ
bolest	أَمْرَاضٌ pl. مَرَضٌ	(s imperfektom drugog glagola)	
bojati se	اتَّقَى - اتَّقَاهُ	širiti se	تَوَسَّعَ - تَوَسَّعٌ
gdje	حَيْثُ	zaslužiti	اِسْتَوْجَبَ - اِسْتِجَابٌ

ništavilo	عَدَمٌ	uzeti za	
stvoriti	أَوْجَدَ - إِيْجَادٌ	ministra	إِسْتَوَزَرَ - إِسْتِزَارٌ
sresti se lice u lice	وَاجَهَ - مُوَاجَهَةٌ	pomagati	وَأَزَرَ - مُوَازَرَةٌ
sredina ulice	وَسْطُ الطَّرِيقِ		

Riječi za vježbu 61

bojati se	خَافَ - خَوْفٌ	ići	سَارَ - سَيْرٌ, مَسِيرَةٌ
proputovati	جَابَ - جَوْبٌ	razmak, daljina	مَسِيرَةٌ
pouzdan, vjeran	أَوْفِيَاءُ pl. وَفِيٌّ	ptica	طُيُورٌ pl. طَيْرٌ
ne ispuniti se, izjaloviti se	خَابَ - خَيْبَةٌ	letjeti, prhnuti	طَارَ - طَيْرَانٌ
nada	آمَلَّ pl. أَمَلٌ	topiti se	ذَابَ - ذَوْبٌ
koriti, zamjeravati	عَابَ - عَيْبٌ	snijeg	ثُلُوجٌ pl. ثَلْجٌ
izgubiti se; zaći (sunce)	غَابَ - غِيَابٌ, غَيْبُوبَةٌ	brdo; planina	جِبَالٌ pl. جَبَلٌ
uticati se	عَادَ - عِيَادَةٌ	čuvati se	حَذَرَ - حَذَرٌ
obijeljeti kosa	سَابَ - شَيْبٌ	proći, promašiti	فَاتَ - فَوْتُ
pokajati se	تَابَ - تَوْبَةٌ	htjeti	شَاءَ - مَشِئَةٌ
koji mnogo putuje	سَيَّحُونَ pl. سَيَّاحٌ	biti blizu, mal da ne	كَادَ - كَوْدٌ, مَكَادٌ
putovati	سَاحَ - سِيَاحَةٌ	pasti	سَقَطَ - سُقُوطٌ
vratiti se	آبَ - أَوْبٌ	svršiti	فَرِغَ (مِنْ) - فَرَاغٌ
sastaviti, napisati	أَلَفَ - تَأْلِيفٌ	postići, dobiti	نَالَ - نَيْلٌ
biti poznat	إِشْتَهَرَ - إِشْتِهَارٌ	svjedočanstvo, svjedodžba	شَهِادَةٌ
putovanje	رِحْلَةٌ	oklijevati, lutati, zapanjiti se	حَارَ - حَيْرَةٌ
		prodati	بَاعَ - بَيْعٌ
		hiljada	أَلْفٌ pl. أَلْفٌ

Riječi za vježbu 62

slikati	صَوَّرَ - نَصَوِيرُ	proći, mititi	جَاوَزَ - مُجَاوِزَةٌ
dostići	بَلَغَ - بُلُوغٌ	praviti se da spava	تَنَاولَ - تَنَاولُومُ
stepen	دَرَجَاتٌ pl. دَرَجَةٌ	zaduživati se	تَدَايَنَ - تَدَايُنٌ
prepustiti	فَوَّضَ - تَفْوِيزٌ	međusobno	أَتَابَ - إِتَابَةٌ
okrugao	مُدَوَّرَاتٌ pl. مُدَوَّرٌ	nagraditi	dobro
pokloniti	وَهَبَ - هِبَةٌ	djelo	أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ pl. عَمَلٌ صَالِحٌ
naknaditi	عَوَّضَ - تَعْوِيزٌ	obilna	أُجُورٌ جَزِيلَةٌ pl. أَجْرٌ جَزِيلٌ
briga	مُهْمُومٌ pl. هَمٌّ	nagrada	أَصَابَ - إِصَابَةٌ
ostariti, obijeliti	شَيْبَ - تَشْيِيبٌ	pogoditi nesreća	أَتَابَ (إِلَى) - إِتَابَةٌ
činiti se	خَيَّلَ (إِلَى) - تَخْيِيلٌ	obratiti se	أَصَابَ فِي أَجْوَابِ
(pričinjati se)	تَاوَلَ - مُتَاوَلَةٌ	ispravno odgovarati	پَوْدِيتِ سِ
dodati, dohvatiti	رَأَى - رُؤْيَةٌ	povoditi se	إِنْقَادَ (لِ) - إِنْقِيَادٌ
vidjeti	سُيِّلَ pl. سَيْلٌ	za nekim	إِسْتَفَاتَ - إِسْتِفَاتَةٌ
poplava		tražiti pomoć	أَغَاثَ - إِغَاثَةٌ
		pomoći	

Riječi za vježbu 63

جَزَاهُ	platiti, nagraditi	أَيَّامٌ pl. يَوْمٌ	dan; vrijeme
أَوْعَدَ - إِيعَادٌ	zaprijetiti	وَعَظَ - وَعْظٌ عِظَةٌ	savjetovati
مَضَى - مَضًى	proći	صُرُوفُ الدَّهْرِ	nesreća, zla sudbina
بَعْدًا pl. بَعِيدٌ	dalek	هَدًى - هِدَايَةٌ	uputiti
أَتَى - إِتْيَانٌ	doći	سَعِدَ - سَعَادَةٌ	biti sretan
أَقْرَبًا pl. قَرِيبٌ	bliz	أَسْعَدَ - إِسْعَادٌ	usrećiti
جَبَّارٌ	Silni (Bog)	نَجَّى (مِنْ) - نَجَاةٌ	spasiti se
فَنَاءٌ - فَنَاءٌ	proći, nestati	نَسِيَ - نِسْيَانٌ	zaboraviti
زَالَ - زَوَالٌ	proći, propasti	جَرَى - جَرَيَانٌ	teći; dogoditi se

رَجَا - رَجَا nadati se
فُضِّلَ pl. فُضُولٌ dobrota

قَضَى - قَضَاءٌ izvršiti, ispuniti
بَنَى - بِنَاءٌ praviti, graditi

Riječi za vježbu 64

پازيتي رَاعَى - مُرَاعَاةٌ
izjednačiti se اِسْتَوَى - اِسْتَوَاءٌ
oživiti أَحْيَا - إِحْيَاءٌ
pokriti عَطَى - تَغْطِيَةٌ
posuda آنية pl. إِنَاءٌ
mijenjati غَيَّرَ - تَغْيِيرٌ
nadjeti ime سَمَى - تَسْمِيَةٌ
pobratiti أَخَى (بَيْنَ) - مُوَآخَاةٌ
liječiti دَاوَى - مُدَاوَاةٌ
rana جُرُوحٌ pl. جَرْحٌ
uvećati se عَظُمَ - عِظْمٌ

velika vrućina شِدَّةُ الْحَرَارَةِ
moliti za kišu اِسْتَسْقَى - اِسْتِسْقَاءٌ
izuzeti, isključiti اِسْتَثْنَى - اِسْتِثْنَاءٌ
trpjeti, podnositi قَامَى - مُقَامَاةٌ
čuvati se اِتَّقَى - اِتَّقَاءٌ
molba, blagoslov, دَعَوَاتٌ pl. دَعْوَةٌ
kletva
potišten, مظالمٌ pl. مَظْلُومٌ
pikračen
željeti تَمَنَّى - تَمَنٍّ
svršiti se اِنْتَهَى - اِنْتِهَاءٌ

Riječi za vježbu 65

أَهْلُ الْإِحْسَانِ dobročinitelji
وَقَى - وَقَاةٌ čuvati
لَحْمٌ pl. لَحْمٌ meso
سَوَى - سَوَى peći
كَمَا يَنْبَغِي kako treba
قَرَعَ - قَرَعٌ kucati, udarati
أَفْفِيَةٌ pl. أَفْفَاءٌ zatiljak
أَهْلُونَ pl. أَهْلٌ porodica; stanovnik
وَقُودٌ gorivo
حِجَارَةٌ pl. أَحْجَارٌ kamen
تَقْوَى - تَقَاةٌ čuvanje

حَيْثُمَا gdje god
قَوَى (عَلَى) - قُوَّةٌ moći
طَوَى - طَوَى saviti
أَوْحَى (إِلَى) - إِيجَاءٌ objaviti, nadahnuti
اِحْتَوَى - اِحْتَوَاءٌ sadržavati, zauzeti
رَوَى - رَوَايَةٌ prenositi, kazivati
أَحَادِيثٌ pl. أَحَادِيثٌ predaja
عُصُورٌ pl. عُصُورٌ stoljeće
الْأَوَّلُ pl. الْأَوَّلُ prva

إِنْتَشَرَ - raširiti se

الآن sada

شَيْخٌ pl. شُيُوخٌ učenjak;
profesor

اتَّبَعَ - slijediti

هَوَى - željeti, voljeti

هَوَى - padati

أَوْفَى - ispuniti

عُقُودٌ pl. عَقْدٌ ugovor

وَأَى - مُوَاَفَاةٌ stići; doći;
ispuniti

إِسْتَوَى - إِسْتَوَاةٌ izjednačiti se;
zaustaviti se

سَفِينَةٌ pl. سَفُنٌ lađa

الْجُودَى ime brda kod
Vanskog Jezera

Riječi za vježbu 66

nije لَيْسَ
sramota أَعْيَارٌ pl. عَارٌ
sjati لَمَعَ - لَمَعَانٌ
Crnac سُودَانٌ pl. سُودَانِيٌّ
ljepota جَمَالٌ
odijelo أَلْبِسَةٌ pl. لِبَاسٌ
plemenitost كَرَمٌ
mnoštvo imetka كَثْرَةُ الْمَالِ
učiniti فَعَلَ - فَعِلٌ
potreban مُتَحَاجِّونٌ pl. مُتَحَاجٌّ

pomoć إِعَانَةٌ, عَوْنٌ
saučenik شُرَكَاءٌ pl. شَرِيكٌ
loš سُوءٌ
spreman مُسْتَعِدُّونٌ pl. مُسْتَعِدٌّ
zavidnik حَسَادٌ pl. حَاسِدٌ
zavidnik حُسَدٌ pl. حَسُودٌ
čovječnost مَرْوَةٌ
vijest أَخْبَارٌ pl. خَبَرٌ
vidjeti عَايَنَ - مُعَايَنَةً, عَيَانَ

Riječi za vježbu 67

مَا أَحْسَنَ krasan li je!
مَا أَقْبَحَ ružan li je!
كُفْرٌ nevjerstvo
أَفْلَاسٌ - إِفْلَاسٌ siromaštvo
يُسُّ loš li je!
أَزْوَدَةٌ pl. زَادٌ poputbina,
brašnjenica

الْمَعَادُ budući svijet
ظُلْمٌ nepravda
عِبَادٌ, عَبِيدٌ pl. عَبْدٌ rob; čovjek
نِعَمَ divan li je!
الْمَوْلَى pl. مَوْلَى, مَوْلَاٌ gospodar;
saveznik; rob
أَنْصَارٌ pl. نَصِيرٌ pomagač

دَهْرٌ pl. دُهُورٌ	vrijeme	بَلَى - بَلَى	istruhnuti
بُخْلٌ - بُخْلٌ	biti škrt	عَطَايَا pl. عَطِيَّةٌ	dar
إِخْتَالَ - إِخْتِيَالٌ	oholiti se, uzdizati se	كَلِمَاتٌ pl. كَلِمَةٌ	riječ
الْكَبِيرُ	Veliki (Bog)	جَدًّا	divan li je!
الْمُتَعَالَى	Uzvišeni (Bog)	أَقَامَ - إِقَامَةٌ	stanovati
سَهَا - سَهُوٌ	zaboraviti	جَوَارٌ	susjedstvo
لَهَا - لَهْوٌ	zabavljati se	أَحْبَبَ بِهِ إِلَى	kako mi je drag!
مَقْبَرَةٌ pl. مَقَابِرُ	groblje	مَا أَعَدَ لَهُ	pravedan li je!
		أَصْحَابٌ pl. صَاحِبٌ	vlasnik; drug

Riječi za vježbu 68

najbolje znanje	أَحْسَنُ الْعِلْمِ	gvožđe	حَدِيدٌ
savjet	مَوَاعِظُ pl. مَوْعِظَةٌ	strugati	بَرَدٌ - بُرْدٌ
više	أَكْثَرُ	turpija	مَبَارِدٌ pl. مَبَرِدٌ
sila	قُوَى pl. قُوَّةٌ	mjeriti	وَزَنَ - وَزْنٌ
ići	مَشَى - مَشَى	ispravan	مُسْتَقِيمٌ
ići poput lava	مِشَى الْأَسَدِ	tezulja	مَوَازِينُ pl. مِيزَانٌ
pred	قُدَّامَ	kako	حَيْثُ
jučer	أَمْسٍ	padati kiša	أَمَطَرَ - إِمْطَارٌ
stiska	مُزْدَحَمٌ	kaljuža	مَوَاحِلُ pl. مَوْحِلٌ
podnevno počivanje	مَقِيلٌ	kuhinja	مَطَابِخُ pl. مَطْبَخٌ
putovanje	سَفَرٌ, مَسِيرٌ	kuhati	طَبَخَ - طَبَخَ
istok	مَشَارِقُ pl. مَشْرِقٌ	ukusan	لِذَازٌ pl. لَذِيذٌ
zapad	مَغَارِبُ pl. مَغْرِبٌ	jelo	أَطْعِمَةٌ pl. طَعَامٌ
brašno	أَدَقَّةٌ pl. دَقِيقٌ	željeti	أَرَادَ - إِرَادَةٌ
sijati	نَحَلَ - نَحَلَ	oprost	غُفْرَانٌ, مَغْفِرَةٌ
sito	مَنَاحِلُ pl. مَنَحْلٌ	starost	مَشِيبٌ

računati	حَسَبَ ٓ حِسَابٌ	griješiti	عَصَى - عَصِيَانٌ
računati	عَدَّ ٓ عَدًّا	ohol	مُتَعَتِّلٌ, مُتَكَبِّرٌ
rođenje	مَوْلِدٌ, مِيلَادٌ	prolaz	مَمَارٌ pl. مَمَرٌ
udariti jedan puta	ضَرَبَتْ pl. ضَرْبَةٌ	tijesan	ضَيِّقٌ

Riječi za vježbu 69

وسطٌ sredina	يَلَى da, dakako
على na, nad	مُسْتَقْبَلٌ budućnost
لَيْلَةُ الْقَدْرِ vrijedna noć	إِسْتِنْبَاءٌ - إسْتِنْبَاءٌ raspitivati
سَلَامٌ spas	إِى وَ رَبِّى da, tako mi moga Gospodara!
مَطْلَعٌ pojaviti se	إِنْجِلَاةٌ - إِنْجِلَاةٌ rastupiti se
لِكُلِّ أَحَدٍ svakome	فُرُوقٌ pl. فَرْقٌ razlika
مَمَاتٌ smrt	يَبِّينٌ - يَبِّينٌ objasniti
أَمَامٌ pred	بَلِيدٌ ograničen, glup
حَاسِبٌ - مُحَاسِبَةٌ polagati račun	أَوْضَحُ الْبَيَانِ najjasnije objašnjenje
يَوْمُ الْقِيَامَةِ sudnji dan	غُبَارٌ prašina
مُنْذُ za vrijeme, ima	مَحِيرٌ pl. حِمَارٌ magarac
أَعْلَى مِنْ uzvišeniji	نَحْوُ kao; prema
عَاشَ - مَعِيشَةٌ živjeti	مَكَانٌ mjesto
لَيْتَ da je!	لَكِنْ, لَكِنْ ali
رَزَقَ ٓ رِزْقٌ dati; dosuditi	جِهَاتٌ pl. جِهَةٌ strana
مَا سَاءَ nije zgriješio	دَارَ ٓ دَوْرٌ običi
قَطُّ nikada	حَوْلٌ oko
الْحُسْنَى dobra djela	كُرَاتٌ pl. كُرَّةٌ kugla
أَلَمْ nije li?	

Riječi za vježbu 70

Hajdemo!	هَيَّا بِنَا	Eto ti!	دُونَكَ
Blago tebi!	طُوبَى لَكَ	stići	أَدْرَكَ - إِدْرَاكَ
današnja lekcija	دَرْسُ الْيَوْمِ	Velika je razlika	شَتَان
Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ وَ	Daleko je	هَيْعَاتَ
nevaljao	سَيِّئٌ، مَذْمُومٌ	Promisli (ispeci)!	تَفَكَّرْ
Želiš li?	هَلْ لَكَ	Da nije!	لَوْ لَا
pravi put	الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ	Ostavi!	تَرَكَ
Teško njemu!	وَيْلٌ لَهُ	Drži se!	عَلَيْكَ
pokoran	بَارٌّ، مُطِيعٌ	Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِي
Dodi na molitvu!	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	gdje	أَيْنَ
spas	فَلَاحٌ		

B) Abecedni srpskohrvatsko-arapski rječnik

A

a	وَ	Blago tebi!	طَوْبِي لَكَ
Abbasovići	بَنُو الْعَبَّاسِ	blagodat	نِعْمٌ, pl. نِعْمَةٌ
Abesinija	الْحَبَشُ	blagoslov	بَرَكَهٌ, دَعْوَةٌ, دُعَاءٌ
ajet (odlomak iz Kur'ana)	آيَاتٌ, pl. آيَةٌ	blagosloviti	بَارَكَ (فِي) - مُبَارَكَةٌ
ako	إِنْ	Bog	اللَّهُ
akuzativ	نَصْبٌ, مَنْصُوبٌ	bog, božanstvo	آلِهَةٌ, pl. آلِهَةٌ
Allah	اللَّهُ	Bog ga spasio!	عَلَيْهِ السَّلَامُ
Arapci	الْعَرَبُ	bogat	ذُو مَالٍ, pl. أَغْنِيَاءُ, غَنِيٌّ
arapski	عَرَبِيٌّ	bogatstvo	غَنًى

B

bašča	جَنَاتٌ, pl. جَنَّةٌ	bolest	أَمْرَاضٌ, pl. مَرَضٌ
Beograd	بَلْغَرَادُ	bolestan	مَرَضَى, pl. مَرِيضٌ
bez	بِلَا	Bosna	بُوسْنَه
bilje	نَبَاتَاتٌ, pl. نَبَاتٌ	Bošnjak	بُوسَنَوِيٌّ
biti	كَانَ - كَوْنٌ	Bože moj!	اَللّٰهُمَّ
biti licemjerman	تَأَفَّقَ - مُتَأَفِّقَةٌ, نِفَاقٌ	Božja knjiga	كِتَابُ اللَّهِ
biti svijetao	إِبْيَضَ - إِبْيَضَاضٌ	Božji poslanik	رُسُلٌ, pl. رُسُلُ اللَّهِ
biti vjernik; vjerovati	آمَنَ - إِيمَانٌ	Božji put	سَبِيلٌ, pl. سَبِيلُ اللَّهِ
biti zadovoljan	قَنِعَ - قَنَاعَةٌ, قَنَعٌ	braco	أَخِيُونٌ, pl. أَخِيٌّ
s onim što ima	قَنِعَ - قَنَاعَةٌ, قَنَعٌ	braniti	دَفَعَ (عَنْ) - مُدَافَعَةٌ, دِفَاعٌ
		brašno	أَدِقَّةٌ, pl. دَقِيقٌ
		brat	إِخْوَةٌ, pl. أَخٌ

bratiti	آخَى - مُوَآخَاةٌ, إِخَاهَ	čuti	سَمِعَ - سَمِعَ
bratski	أَخَوِيّ	Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ
brbljavac	فُرُجٌ	čuvati	حَفِظَ - حَفِظَ
brdašce	جَبَبَاتٌ, pl. جَبَبِلٌ	čuvati se	إِتَّقَى - إِتَّقَاةٌ

brdo	جَبَالٌ, pl. جَبَلٌ
briga	هُمُومٌ, pl. هَمٌّ
brzo	سَرِيعاً
budući svijet	الْآخِرَةُ
bunar	آبَارٌ, pl. بُئْرٌ

C

crn	سُودٌ, pl. أَسْوَدٌ
crna	سُودٌ, pl. سَوْدَاءٌ
Crnac	سُودَانُ, pl. سُودَانِيٌّ
crpsti	إِسْتَمَدَّ - إِسْتَمَدَّ
čast	شَرَفٌ, جَاهٌ
čaša	كَؤُوسٌ, pl. كَأْسٌ
četvrti	الرَّابِعُ, رَابِعٌ
cijelu	كُلَّهُ
činiti se	خَبِلَ (إِلَى) - تَخَبَّلَ
čist	نُظْفَاءٌ, pl. نَظِيفٌ
čitati	قَرَأَ - قِرَاءَةٌ
čitav	جَمِيعٌ, pl. كُلٌّ
čovječuljak	رُجَيْلُونٌ, pl. رُجَيْلٌ
čovječnost	مُرُوءَةٌ
čovjek	رَجَالٌ, pl. رَجُلٌ
čuditi se	تَعَجَّبَ - تَعَجَّبَ

D

da	أَنَّ
Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِي
Da nije	لَوْلَا
Daleko je!	هَيْعَاتَ
dan	أَيَّامٌ, pl. يَوْمٌ
dana	يَوْمَ
današnja lekcija	دَرْسُ الْيَوْمِ
današnji posao tvoj	عَمَلُ يَوْمِكَ
darežljivost	سَخَاوَةٌ, سَخَاءٌ
deset	عَشْرٌ, ž. r. عَشْرَةٌ
devet	تِسْعٌ, ž. r. تِسْعَةٌ
deveti	التَّاسِعُ, تَاسِعٌ
dijeliti	قَسَمَ - قِسْمَةٌ
djeca	صَبِيٌّ, s. صِبْيَانٌ
dječak	صِبْيَانٌ, pl. صَبِيٌّ
djelo	أَثَرٌ, كُتُبٌ, pl. أَثَرٌ, كِتَابٌ (knjiga)
djelo (posao)	أَعْمَالٌ, pl. عَمَلٌ
djelovati	أَثَرَ - تَأَثَّرَ
djevojčica	بُنَيَاتٌ, pl. بَنِيَّةٌ
djevojka	بَنَاتٌ, pl. بَنَاتٌ

do	إِلَى
dodati	نَاولَ - مُنَاوَلَةً
dobar	صَالِحًا، صَالِحُونَ، pl. صَالِحٌ، جَيِّدٌ، طَيِّبٌ
dobra	صَوَالِحُ، صَالِحَاتُ، pl. صَالِحَةٌ
dobro	خَيْرٌ، pl. خَيْرٌ
dobro (prilog)	جَيِّدًا
dobro djelo	أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ، pl. عَمَلٌ صَالِحٌ
doći	جَاءَ - بَجِيَءٌ
Dodi!	حَيَّ
Dodi na molitvu!	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
domaćin	صَاحِبُ الدَّارِ
domovina	أَوْطَانٌ، pl. وَطَنٌ
donijeti,	أَوْرَثَ - إِبْرَاثَ
prouzrokovati	كَاتَبَ - مَكَاتَبَةً
đopisivati se	حَلَّالٌ
dopušten	أَوْصَلَ - إِيصَالَ
dostaviti	بَلَغَ - بُلُوغٌ
dostići	إِنْتَهَى - إِنْتِهَاءٌ، أَيْتَمَ - إِنْتَاهَ
dovršiti	أَذِنَ - إِذْنٌ
dozvoliti	جَازَى
dozvoljen	غَالُونَ، pl. غَالٍ
dragocjen	جَوَاهِرُ، pl. جَوْهَرَةٌ
dragulj	أَلْتَانِي، ثَانِي
drugi (po redu)	غَيْرُهُ
drugi (ostali)	لِغَيْرِهِ
drugom	

družiti se	صَاحَبَ - مُصَاحَبَةً
držati se pristojno	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدَّبَ
prema nekome	دَوْلٌ، pl. دَوْلَةٌ
država	عَلَيْكَ
Drži se!	عَمَاقٌ، pl. عَمِيقٌ
dubok	طَوَالَ، pl. طَوِيلٌ
dug	دَنَانِيرُ، pl. دِينَارٌ
dukat	نُفُوسٌ، pl. نَفْسٌ
duša	فَرَايِضُ، pl. فَرِيضَةٌ
dužnost	عِشْرُونَ
dvadeset	إِثْنَتَا عَشْرَةَ، ž. r. إِثْنَا عَشَرَ
dvanaest	

Dž

džamija	جَوَامِعُ، pl. جَامِعٌ
	مَسَاجِدُ، pl. مَسْجِدٌ

E

Egipat	مِصْرُ
Eto ti!	دُونَكَ
evropski	أُورُوبِي

F

filozof	فَلَاسِفَةٌ، pl. فَيْلَسُوفٌ
---------	------------------------------

G

gdje	أَيْنَ
gdje god	أَيْنَمَا
genitiv	جَرٌ، مَجْرُورٌ

iz	مِنْ
izaći	خَرَجَ مِنْ خُرُوجٍ
izaći sunce	طَلَعَ مِنْ طُلُوعٍ
izašao	طَوَّاعٍ, pl. طَالِعٍ
izlazak	طُلُوعٍ

izjednačiti se	إِسْتَوَى - إِسْتَوَا
između	بَيْنَ
između nas	بَيْنَنَا
izuzetak	إِسْتِثْنَاءٌ
izvaliti se	إِنْقَعَرَ - إِنْقِعَارٌ
Izvoli!	تَفَضَّلْ
izvoljeti	تَفَضَّلَ - تَفَضَّلْ

J

ja	أَنَا, pl. نَحْنُ
jako	جَدًّا
jama, rupa	حُفْرَةٌ, pl. حُفَرٌ
jedan	أَحَدٌ, وَاحِدٌ
jedan (od nás)	بَعْضًا بَعْضًا
drugoga	أَحَدُهُمَا
jedan od njih dvojice	مَرَّاتٍ, pl. مَرَّةً
jedan put	رَخِيسٌ
jeftin	أَخَفَ
je li, da li?	أَطْعِمَةٌ, pl. طَعَامٌ
jelo	لَأَنَّ
jer	أَكَلَ - أَكَلْتُ
jesti	أَكَلَ - أَكَلْتُ
jesti s nekim	أَكَلَ - أَكَلْتُ

jezičar	لُغَوِيٌّ, pl. لُغَوِيُونَ
jezik	لُغَةٌ, لُغَاتٌ, pl. لِسَانٌ, لُغَةٌ
jučer	أَمْسٍ
junak	فُجَّاعٌ, pl. فُجَّاعٌ

K

kada	إِذَا, مَتَى
kajanje	نَدَامَةٌ
kajati se	نَدِمَ - نَدَامَةٌ
kako	حَيْثُ
kako?	كَيْفَ
kamen	حِجَارَةٌ, pl. أَحْجَارٌ, حَجَرٌ
kao	كَ
kćerka	بُنَيَّاتٌ, pl. بَنِيَّةٌ
Kina	الصِّينُ
kiša	أَمْطَارٌ, pl. مَطَرٌ
klanjanje	صَلَوَاتٌ, pl. صَلَاةٌ
klanjati	صَلَّى - صَلَاةٌ
kletva	دَعَوَاتٌ, pl. دَعْوَةٌ
knjiga	كُتُبٌ, pl. كِتَابٌ
ko (?)	مَنْ
koji	الَّذِينَ, pl. الَّذِي
koji je sakupio	جَامِعٌ
koji je stvorio	خَالِقٌ
koji je uspostavio	وَاضِعٌ
koji se kaje	تَادِمُونَ, pl. تَادِمٌ
kolijevka	مَهْدٌ, pl. مَهْدٌ

konj	أَفْرَاسٌ, pl. قَرَسٌ
konji	خَيُْولٌ, pl. حَيْلٌ
konjanik	فَرَسَانٌ, فَوَارِسٌ, pl. فَارِسٌ
kopati	حَفَرَ - حَفْرٌ
koplje	رِمَاحٌ, pl. رُمَحٌ
kora	قَشُورٌ, pl. قِشْرٌ
koristan	مُفِيدُونَ, pl. مُفِيدٌ
koriti	عَاتَبَ - مُعَاتَبَةٌ, عِتَابٌ
kosa	أَشْعَارٌ, pl. شَعْرٌ
kova	دَلَّاهُ, pl. دَلَّالٌ
kovač	حَدَّادُونَ, pl. حَدَّادٌ
kovan	مَضَارِبٌ, pl. مَضْرُوبٌ
kovati	ضَرَبَ - ضَرْبٌ
kradljivac	لُصُوصٌ, pl. لِصٌّ
kraj	أَطْرَافٌ, pl. طَرَفٌ
kratak	قِصَارٌ, pl. قَصِيرٌ
krava	بَقَرَاتٌ, pl. بَقْرَةٌ
kršćanin	نَصَارَى, pl. نَصْرَانِيٌّ
krv	دِمَاهُ, pl. دَمٌ
krvni	دَمَوِيٌّ
kuća	بُيُوتٌ, دُورٌ, pl. بَيْتٌ, دَارٌ
kućica	بُيُوتٌ, دُورَةٌ, pl. بُيُوتَاتٌ, دُورَاتٌ
kuhati	طَبَخَ - طَبَخٌ
kuhinja	مَطْبَخٌ, pl. مَطْبَخٌ
Kur'an	الْكِتَابُ, الْقُرْآنُ
Kurejšija	قُرَيْشِيُونَ, pl. قُرَيْشِيٌّ

L

lak	خِفَافٌ, pl. يَسِيرٌ, سَهْلٌ, خَفِيفٌ
lakši	أَيْسَرٌ, أَخَفٌ, أَسَهْلٌ
lav	أَسَدٌ, pl. أسودٌ
laž	كَذِبٌ, كِذْبٌ
lažac	كَاذِبٌ, كَذَّابٌ
lažov	كَذَّابٌ, كَذُوبٌ
lekcija	دُرُوسٌ, pl. دَرْسٌ
lice	وُجُوهُ, pl. وَجْهٌ
lično	بِنَفْسِهِ, نَفْسُهُ
liječiti	دَاوَى - مُدَاوَاةٌ
	عَالَجَ - مُعَالَجَةٌ, عِلَاجٌ
lijen	كُسَالَى, pl. كَسَلَانٌ
lijenost	كَسَلٌ
lijep	حِسَانٌ, pl. حَسَنٌ, جَمِيلٌ
lijepo vladanje	خُلُقٌ حَسَنٌ, أَدَبٌ
loš	سُوْءٌ

LJ

ljepota	حُسْنٌ, جَمَالٌ
ljubav	مَحَبَّةٌ
ljubiti	أَحَبَّ - إِحْبَابٌ
ljudi	إِنْسَانٌ, s. نَاسٌ, رَجُلٌ, s. رِجَالٌ
ljudima	لِلنَّاسِ, لِلرِّجَالِ
ljudski	إِنْسَانِيٌّ

M

majka	أُمُّهُ, pl. أُمَّهَاتُ
mahala	مَحَلَّةٌ, pl. مَحَلَّاتُ
makar	وَلَوْ
malen	صَغِيرٌ, pl. صَغِيرٌ
mali grijeh	صَغِيرَةٌ, pl. صَغَائِرُ
mana	عُيُوبٌ, pl. عَيْبٌ
marljiv	مُجِدُّونَ, pl. مُجِدُّ
marljivost	جِدُّ
mašiti	قَاتَ - قَوْتٌ
med	عَسَلٌ
medinski	مَدَنِيٌّ
među	بَيْنَ
mekkanski	مَكِّيٌّ
Mekkanac	مَكِّيُّونَ, pl. مَكِّيٌّ
Meni ima	أَنَا أَيْنُ, تُعْمَرِي
mesar	قَصَابٌ
mi	نَحْنُ
mijenjati	غَيَّرَ - تَغْيِيرٌ
mijenjati se	تَبَدَّلَ - تَبَدُّلٌ
ministar	وُزَرَءَ, pl. وَزِيرٌ
misirski, egipatski	مِصْرِيٌّ
mišljenje	آرَاءُ, pl. رَأْيٌ
mir	رَاحَةٌ
mjesec	أَشْهُرٌ, pl. شَهْرٌ
mjesto	أَمْكِنَةٌ, مَقَامَاتُ, pl. مَكَانٌ, مَقَامٌ

mjesto gdje se sjedi	مَجَالِسُ, pl. مَجْلِسٌ
mjeriti	وَزَنَ - وَزَنٌ
mlad	صِفَارٌ, pl. صَنِيرٌ
mladost	صِفَرٌ
mladi	أَصْفَرُ مِنْ, الصَّغِيرُ
mnoge suze	كَثْرَةُ الدَّمُوعِ
mnogo	كَثِيرًا
mnogobrojan	كَثِيرُونَ, pl. كَثِيرٌ
mnoštvo	كَثْرَةٌ
moći	قَدَرَ - قُدْرَةٌ
moj otac	أَبِي
molba	دَعَوَاتُ, pl. دَعْوَةٌ
moliti za kišu	اسْتَسْقَى - اسْتِسْقَاءٌ
molitva	صَلَوَاتُ, pl. صَلَاةٌ
mudrost	حِكْمٌ, pl. حِكْمَةٌ
muftija	مُفْتُونَ, pl. مُفْتٍ
muka (neprilika)	ضَيْقٌ
Musejlima	مُسْلِمِيَّةٌ
musliman	مُسْلِمُونَ, pl. مُسْلِمٌ
muslimanka	مُسْلِمَاتُ, pl. مُسْلِمَةٌ

N

na	فِي, عَلَى
nad	عَلَى, فَوْقَ
nadjeti ime	سَمَّى - تَسْمِيَةٌ
nagrada	أُجُورٌ, pl. أَجْرٌ

nagraditi	أَثَابَ - إِثَابَةً	ne	لَا
najbolje znanje	أَحْسَنُ الْعِلْمِ	nebo	مَبَآوَاتُ, pl. مَبَاهٍ
najdulja rijeka	أَطْوَلُ الْأَنْهَارِ	nego	بَلْ
najpobožniji	أَعْبَدُ النَّاسِ	nego (osim u)	إِلَّا فِي
najskuplja stvar	أَعْلَى الْأَشْيَاءِ	neiskusan	عُمُرٌ
najvrednija (e)	فُضِّلَ النِّسَاءِ	nek	لِ
žena (e)	أَفْضَلُ النِّسَاءِ	neki	بَعْضُ
najvredniji čovjek	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	neko	أَحَدٌ
najvredniji ljudi	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	nema	لَا
namaz (molitva)	صَلَاةُ, pl. صَلَوَاتُ	nemaran	غَافِلُونَ, pl. غَافِلٌ
napisati	كَتَبَ - كِتَابَةً	neprijatelj	أَعْدَاءُ, pl. عَدُوٌّ
napisaće	يَكْتُبُ	nepromjenljivo	مَبْنِيَّاتُ, pl. مَبْنِيٌّ
napojen	رَوَّاهُ, pl. رِيَّانٌ	nesreća	مَصَائِبُ, pl. مُصِيبَةٌ
napravljen	مَصْنُوعُ, pl. مَصَانِيعُ	nešto	أَشْيَاءُ, pl. شَيْءٌ
napredovati	تَقَدَّمَ - تَقَدُّمٌ	nevaljao	سَيِّئٌ, مَذْمُومٌ
naputiti	هَدَى - هِدَايَةً	neznalica	جَاهِلٌ, جَاهِلٌ
naseliti se	سَكَنَ - سُكْنَى	ni	لَا
naseljen	مَسَاكِينُ, pl. مَسْكُونٌ	nije	أَيُّرَ, مَا, لَا
naskoro	عَنْ قَرِيبٍ	Nije lijepo	لَا يَحْسُنُ
naučiti	تَعَلَّمَ - تَعْلَمٌ	Nije moguće	لَا يُمَكِّنُ
naučiti napamet	حَفِظَ - حَفْظٌ	Nil	الْئِيلُ
Naučite!	إِحْفَظُوا	niko	أَحَدٌ (iza negacije)
nauka	عُلُومٌ, pl. عِلْمٌ	ništavilo	عَدَمٌ
nauka o grama-		niti	وَلَا
tici i sintaksi	عِلْمُ النَّحْوِ	noć	الَّيَالِي, لَيْلٍ, pl. لَيْلٍ
navaliti	هَاجَمَ - مُهَاجِمَةٌ	noga	أَرْجُلُ, pl. رِجْلٌ

nominativ	مَرْفُوعٌ, رَفْعٌ
nosač	حَمَالُونُ, pl. حَمَالٌ
novina	جَرَائِدُ, pl. جَرِيدَةٌ
nož	سَكَائِكُنُ, pl. سِكِّينٌ
nužda	حَاجَاتُ, pl. حَاجَةٌ

NJ

njegov brat	أَخُوهُ
-------------	---------

O

O moj Bože!	اَللّٰهُمَّ
oblak	مُحِبُّ, pl. سَحَابَةٌ
običaj	عَادَاتُ, pl. عَادَةٌ
obilan	جَزِيلٌ
obilna nagrada	أَجْرٌ جَزِيلٌ
obratiti se	أَنَابَ (إِلَى) - إِنَابَةً
obuća	نِعَالٌ, pl. نَعْلٌ
obući čarape	تَجَوَّرَبَ - تَجَوَّرَبُ
ocrniti	سَوَّدَ - تَسْوِيدٌ
očinski	أَبَوِيٌّ
od	مِنْ
odabran	مُصْطَفَوْنَ, pl. مُصْطَفَى
odgoditi	أَخَّرَ - تَأَخَّرَ
odgovor	جَوَابٌ
odjeća	ثِيَابٌ, ثَوْبٌ, pl. ثَوْبٌ
odijelo	أَلْبِسَةٌ, pl. لِبَاسٌ
odmetnik od vjere	مُرْتَدُّونَ, pl. مُرْتَدٌّ

odredivati	قَدَّرَ - تَقْدِيرٌ
odvesti	ذَهَبَ (إِلَى) - ذَهَابٌ
odvojiti se	إِنْفَرَدَ - إِنْفِرَادٌ
odvratiti	رَحَّزَ - رَحْزَةٌ
ogovaranje	غَيْبَةٌ
ogrnuti se	تَجَلَّبَبَ - تَجَلْبُبٌ
oguliti se	إِنْقَشَرَ - إِنْقِشَارٌ
ohol	مُخْتَالٌ, مُتَكَبِّرٌ
oholiti se	تَكَبَّرَ - تَكَبُّرٌ
okititi	جَوَّهَرَ - جَوْهَرَةٌ
okretnost	نَشَاطٌ
okrugao	مُدَوَّرَاتُ, pl. مُدَوَّرٌ
okrutan	ظَلَمَةٌ, ظَالِمُونَ, pl. ظَالِمٌ
omalovažiti	حَقَّرَ - حَقْرٌ
on	هُمُ, pl. هُوَ
onô	ذَلِكَ
ono što	مَا
ono što se traži	مَطْلُوبٌ, pl. مَطْلُوبٌ
opremiti	بَعَثَ - بَعْثٌ
oprezan	حَذَرُونَ, pl. حَذَرٌ
oprost	غُفْرَانٌ, مَغْفِرَةٌ
oprostiti	عَفَرَ - مَغْفِرَةٌ, غُفْرَانٌ
opsežniji	أَوْسَعُ مِنْ
opširan	وَاسِعٌ
opširniji	أَوْسَعُ مِنْ
optok	دَوْرَةٌ

osam	ثَمَانٍ, ž. r. ثَمَانِيَّةٌ	pametniji	أَعْقَلَ مِنْ
osjetiti	أَحَسَّ (إِ) - إِحْسَاسٌ	pasti	وَقَعَ - وَفُوعٌ
osloniti se	تَوَكَّلَ (عَلَى) - تَوَكُّلٌ	paziti	رَاعَى - مُرَاعَاةٌ
osnovati	أَسَّسَ - تَأْسِيسٌ	pero	أَقْلَامٌ, pl. قَلَمٌ
ostariti	شَيْبَ - تَشْيِيبٌ	pet	خَمْسٌ, ž. r. خَمْسَةٌ
ostati	بَقِيَ - بَقَاةٌ	petnaest	خَمْسَ عَشْرَةَ, ž. r. خَمْسَةَ عَشْرَةٍ
Ostavi!	تَرَكَ	pisac	مُؤَلِّفُونَ, pl. مُؤَلِّفٌ
ostaviti	تَرَكَ - تَرْكٌ	pisanje	كِتَابَةٌ
osvojiti	فَتَحَ - فَتْحٌ	pisati	كَتَبَ - كِتَابَةٌ
oštar	قَوَّاطِعٌ, pl. قَاطِعٌ	pismen	تَحْرِيرِيٌّ
oštrouman	فُطُنٌ, pl. فُطْنٌ	pismena	حُرُوفٌ, s. حَرْفٌ
otac	أَبٌ, pl. آبَاءٌ	pismo	مَكَاتِيبٌ, pl. مَكْتُوبٌ
otići	ذَهَبَ - ذَهَابٌ	pitak	عَذْبٌ
otrovan	سَامٌ	pitati	سَأَلَ - سُؤَالٌ
otvoriti	فَتَحَ - فَتْحٌ	piti	شَرِبَ - شُرْبٌ
otvoriti se	إِنْفَتَحَ - إِنْفِتَاحٌ	pjesma	قَصَائِدٌ, pl. قَصِيدَةٌ
ovaj	هَذَا	pjesnik	شُعْرَاءُ, pl. شَاعِرٌ
ovaj svijet	الدُّنْيَا	plemenit	كُرَمَاءُ, pl. كَرِيمٌ
ovdje	هَنا	plemenitost	كُرَمٌ
ovo	هَذَا	po	بَعْدَ - عَلَى
oživiti	أَحْيَا - إِحْيَاءٌ	pobijeljeti	إِبْيَضَ - إِبْيَاضٌ

P

pa	فَ	pobožan	عَبَادٌ, عَابِدُونَ, pl. عَابِدٌ
padati kiša	أَمَطَرَ - إِمْطَارٌ	pocrnjeti	إِسْوَدَّ - إِسْوَدَادٌ
pametan	عُقْلَانٌ, عَاقِلُونَ, pl. عَاقِلٌ	počastiti	شَرَّفَ - تَشْرِيفٌ
pametni	أُولُو الْأَبْأَابِ	početi	شَرَعَ - شُرُوعٌ, بَدَأَ - بَدْءٌ
			جَمَلَ, أَقْبَلَ, أَنْشَأَ, أَخَذَ

podnevno počivanje مَقِيلٌ
 podvornik بَوَابُونٌ, pl. بَوَابٌ
 pogoditi (nesreća) أَصَابَ - إِصَابَةٌ
 pohoditi زَارَ - زِيَارَةٌ
 pohvalan (ljen) مَحَامِيدٌ, pl. مَحْمُودٌ
 pohvatati قَبَضَ (عَلَى) - قَبْضٌ
 pojunačiti se تَشَجَّعَ - تَشَجُّعٌ
 pokajati se تَابَ (إِلَى) - تَوْبَةٌ
 pokloniti وَهَبَ - هِبَةٌ
 pokoran مُطِيعٌ, pl. مُطِيعُونَ
 pokoravati se أَطَاعَ - إِطَاعَةٌ
 pokornost إِنْقَادَ - إِنْقِيَادٌ
 pokriti غَطَى - تَغْطِيَةٌ
 pokuđen مَذْمُومٌ, pl. مَذْمُومُونَ
 polovica أَنْصَافٌ, pl. نِصْفٌ
 pomaganje, وَلَوْلَ - وَلَوْلَةٌ
 pomagati وَازَرَ - مُوَاظَرَةٌ
 (u poslu)
 pomagati se اسْتَمَدَّ - اسْتِمْدَادٌ
 pomesti كَنَسَ - كَنْسٌ
 pomoć عَوَّنَ - إِعَانَةٌ
 pomoći أَعَانَ - إِعَانَةٌ
 poniziti حَقَّرَ - حَقْرٌ
 poplava سُبُلٌ, pl. سُبُلٌ
 popraviti جَدَّدَ - تَجْدِيدٌ
 posao أَعْمَالٌ, pl. أَعْمَالٌ
 posjednik ذُو أَمْلَاقٍ, pl. ذُو مِلِكٍ

posjeta زِيَارَةٌ
 poslanik مَبْعُوثٌ, pl. مَبْعُوثُونَ
 poslanik Božji رُسُلٌ, pl. رُسُلٌ
 poslije بَعْدَ
 poslušan مُطِيعٌ, pl. مُطِيعُونَ
 posljedica عَوَاقِبُ, pl. عَوَاقِبَةٌ
 posljedni آخِرُونَ, pl. آخِرٌ
 postaviti أَمَرَ - تَأْمِيرٌ
 zapovjednikom فُرُشٌ, pl. فِرَاشٌ
 postelja
 postići نَالَ - نَيْلٌ
 postupati عَمِلَ (بِ) - عَمَلٌ
 posuda إِنَاءٌ, pl. إِنَاءَةٌ
 poštovan مُعَظَّمٌ, pl. مُحْتَرَمٌ
 poštovati, poštovanje عَظَّمَ - تَعْظِيمٌ
 إِحْتَرَمَ - إِحْتِرَامٌ
 potišten مَظَالِمٌ, pl. مَظْلُومٌ
 potpomagati se تَعَاوَنَ - تَعَاوُنٌ
 سَاعَدَ - مُسَاعَدَةٌ
 potreban مُنْتَاجُونَ, pl. مُنْتَاجٌ
 potresti se زَلَزَلَ - زَلْزَلَةٌ
 poučavati, poučavanje عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ
 pouzdati se وَثِقَ (بِ) - ثِقَةٌ, وَثُوقٌ
 povjerljivost أَمَانَةٌ
 povoditi se za إِنْقَادَ (لِ) - إِنْقِيَادٌ
 nekim تَقَهَّقَرَ - تَقَهْقُرٌ
 povući se

pozdraviti	سَلَّمَ (عَلَى) - تَسْلِيمٌ	prevesti	تَرْجَمَ - تَرْجَمَةٌ
poznat	مَعْرُوفٌ, pl. مَعَارِفُ	prevodilac	مُتَرْجِمٌ, pl. مُتَرْجِمُونَ
poznavanje	مَعْرِفَةٌ	približiti se	قَرَّبَ - قُرْبَانٌ
poznavati	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ	pričati	حَكَى - حِكَايَةٌ
požutjeti	إِصْفَرَ - إِصْفَرَارٌ	prijatelj	أَصْدِقَاءُ, pl. صَدِيقٌ
požuriti se	بَادَرَ - مُبَادَرَةٌ	prije	إِخْوَانٌ, pl. أَخٌ
pravedan	عَادِلُونَ, pl. عَادِلٌ	pripremiti	أَعَدَّ - إِعْدَادٌ
pravi put	الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ	pristati za nekim	تَبَعَ - تَبَعَ
praviti se bolesnim	تَمَارَضَ - تَمَارُضٌ		اتَّبَعَ - اتِّبَاعٌ
praviti se Božjim poslanikom	تَنَبَّأَ - تَنْبِؤٌ	pristaša	أَتْبَاعٌ, pl. تَبِعٌ
praviti se da spava	تَنَاضَمَ - تَنَاضُمٌ		تَابِعُونَ, pl. تَابِعٌ
praviti se filozofom	تَفَلَّسَفَ - تَفَلْسُفٌ	prisutan	حَاضِرُونَ, pl. حَاضِرٌ
praviti se nevještim	تَغَافَلَ - تَغَافُلٌ	proći pokraj nekoga	مَرَّ (بِ) - مَرُورٌ
prazan	خَالُونَ, pl. خَالٍ, خِلْوٌ	prolaz	مَمَارٌ, pl. مَمَرٌ
preći (preseliti se)	إِنْتَقَلَ - إِنْتِقَالٌ	prolazan	فَانٍ
preći	جَاوَرَ - مُجَاوَرَةٌ	proljeće	أَرْبَعَاءُ, pl. رَبِيعٌ
pred	قُدَّامَ, أَمَامَ	promašiti	فَاتَ - قُوَّتٌ
predak	آبَاءُ, أَجْدَادٌ, pl. جَدٌ	promjenljiva riječ	مُعَرَّبَاتٌ, pl. مُعَرَّبٌ
predati	سَلَّمَ (إِلَى) - تَسْلِيمٌ	propast	إِنْقِرَاضٌ
prekinuti	قَاطَعَ - مُقَاطَعَةٌ	propasti (u školi)	رَسَبَ - رُسُوبٌ
prekinuti se	إِنْصَرَمَ - إِنْصِرَامٌ	propasti	إِنْقِرَاضٌ - إِنْقِرَاضٌ
prepustiti	قَوَّضَ - تَفْوِيزٌ	prosta godina	السَّنَةُ الْبَسِيطَةُ
prestupna godina	السَّنَةُ الْكَبِيسَةُ	prostran	وَاسِعُونَ, pl. وَاسِعٌ
Prešla je	إِنْتَقَلَتْ	proširiti	وَسَّعَ - تَوْسِيعٌ
pretrpjeti	قَامَى - مُقَاسَاةٌ	protezati se	إِمْتَدَّ - إِمْتِدَادٌ

protiv njega	عَلَيْهِ
protivnik	خَصْمٌ, pl.
prozvati	لَقِبَ - تَلَقَّبَ
proždrljivost	شَرَاهَةٌ, شَرُهُ
prst	أَصَابِعُ, pl. إصْبَعُ
prvi	الْأَوَّلُ, أَوَّلُ
pun	مَمْلُوءٌ
put	سَبِيلٌ, طُرُقٌ, pl. سَبِيلٌ, طَرِيقٌ
puta	دَفَعَةٌ, كَرَّةٌ, مَرَّةٌ
	دَفَعَاتٍ, كَرَّاتٍ, مَرَّاتٍ, pl.
putovanje	مُسَافَرَةٌ, سَفَرٌ
putovati	سَافَرَ - مُسَافَرَةٌ

R

računati	عَدَّ - عَدُّ, حَسَبَ - حِسَابٌ
radi	لِأَجْلِ, لِ
raditi	عَمِلَ - عَمَلٌ
rana	جُرُوحٌ, pl. جُرحٌ
rascijepiti se	انْفَطَرَ - انْفِطَارٌ
raspoloviti	تَصَفَّ - تَنْصِيفٌ
raspoložiti se	انْشَرَحَ - انْشِرَاحٌ
raspravljati	حَاجَّ - مُحَاجَّةٌ
raspršiti	سَقَّتْ - تَشْنِيتٌ
raspršiti se	تَفَرَّقَ - تَفَرُّقٌ
rastupiti se (oblak)	انْقَشَعَ - انْقِشَاعٌ
raširen	مُنْتَشِرٌ
rat	حُرُوبٌ, pl. حَرْبٌ

razlikovati	مَيَّزَ - تَمَيَّزَ
razmisлити	تَفَكَّرَ - تَفَكُّرٌ
razni	مُخْتَلِفُونَ - مُخْتَلِفٌ
razred	فُصُولٌ, pl. فُصْلٌ
razuman	أَلْبَاهٌ, pl. لَبِيبٌ
razumljiv	مَفْهُومٌ
razumjeti	فَهِمَ - فَهَمٌ
rdav	رَدِيٌّ
rečenica	جُمْلَةٌ, pl. جُمَلٌ
Reci!	قُلْ
reći	قَالَ - قَوْلٌ
riječ	كَلِمَاتٌ, pl. كَلِمَةٌ
rječit	فُصِحَّاهُ, pl. فَصِيحٌ
roditelji	أَبَوَانِ
roditi se (sunce)	طَلَعَ - طُلُوعٌ
roden	وُلِدَ, مَوْلُودٌ
rođenje	مَوْلِدٌ, مِيلَادٌ
ruka	الْأَيْدِي, أَيْدٍ, pl. يَدٌ
ružan	قَبِيحٌ, pl. قَبِيحٌ
rzanje	مُحَمَّسَةٌ

S

s njim	بِهِ, مَعَهُ
sa	بِ, مَعَ
sablja	سَيُوفٌ, pl. سَيْفٌ
sačuvati	حَرَّمَ (عَلَى) - تَحْرِيمٌ
samo	مَا... إِلَّا, إِنَّمَا

sanduk	صَنْدُوقُ, pl. صَنْدُوقُ	sjekira	أَفُوسٌ, pl. فُؤُوسٌ, فَاسٌ
Sarajevo	سَرَايُ	skrušen	خُشَّعٌ, pl. خَاشِعُونَ, خَاشِعٌ
sasvim	جِدًّا	skup, skupocjen	فَالُونٌ, pl. قَالَ
sat	سَاعَاتُ, pl. سَاعَةٌ	skvasiti se	لَاخْضَلَّ - إِنْخَضِلَّ
saučenik	شُرَكَاءُ, pl. شَرِيكَ	sladak	لَذِذٌ, pl. لَذِذٌ
savjet	نَصَائِحُ, pl. نَصِيحَةٌ	slagati	كَذَبَ - كَذَبَ, كَذَبُ
savladati	غَلَبَ - غَلَبَةٌ	slagati se	وَأَفَّقَ - مُوَأَفَقَةٌ, وَفَاقُ
sebe	نَفْسَهُ	slikati	صَوَّرَ - تَصَوَّيرٌ
sebi	لِنَفْسِهِ	sluga	خُدَّامٌ, pl. خَادِمُونَ, خَادِمٌ
sedam	سَبْعٌ, ž. r. سَبْعَةٌ	Slušaj!	إِسْمِعْ
sedamnaest	سَبْعَ عَشْرَةٍ, ž. r. سَبْعَةَ عَشَرَ	slušati	إِسْتَمِعَ - اسْتَمِعَ, سَمِعَ - سَمِعَ
sestra	أَخَوَاتُ, pl. أُخْتُ	smilovati se	رَجِمَ - رَحِمَةٌ
sestrica	أُخَيَّاتُ, pl. أُخِيَّةٌ	smion	جَسُورٌ
sijati	نَحَلَ - نَحَلَ	smiriti se	إِطْمَنَّانٌ - إِطْمَنَّانٌ
sila	قُوَى, pl. قُوَّةٌ	smrknuti se	إِكْفَهَرَ - إِكْفَهَرَ
sin	أَبْنَاءُ, pl. ابْنٌ	smrt	مَوْتُ
sinčić	بَنِيُونٌ, pl. بَنِيٌّ	smutljivost	غَمِيَّةٌ
sinovski	إِبْنِيٌّ	snažan	أَقْوِيَاءُ, pl. قَوِيٌّ, ذُو قُوَّةٍ
siromah	فُقَرَاءُ, pl. فَقِيرٌ	snovati	دَبَّرَ - تَدَبَّرَ
siromaštvo	فُقُورٌ, pl. فَقْرٌ	soba	pl. حُجْرَةٌ, بَيْتٌ
sito	مَنَاحِلُ, pl. مُنْخَلٌ	spas	مُجْبَرَاتُ, مُجْبَرٌ, بُيُوتٌ
sjati se	لَمَعَ - لَمَعَانٌ	spas	فَلَاحٌ, سَلَامَةٌ
sjećati se	تَذَكَّرَ - تَذَكَّرَ	spasiti se	سَلِمَ - سَلَامَةٌ
sjedeci	جَالِسًا	spasiti se	فَازَ - فَوْزٌ, نَجَا - نَجَاةٌ
sjediti, sjesti	جَلَسَ - جُلُوسٌ	spašen	سَالِمٌ, فَائِزٌ, نَاجٍ
sjediti s nekim	جَالَسَ - مُجَالَسَةٌ	spavati	نَامَ - نَوْمٌ

spominjanje	ذِكْرٌ	sticati	كَسَبَ - كَسَبٌ
spominjati	ذَكَرَ - ذِكْرٌ	stići (dostići)	اِكْتَسَبَ - اِكْتِسَابٌ
spreman	مُسْتَعِدٌّ, pl.	stići. (doći)	اَدْرَكَ - اِدْرَاكٌ
spretnost	نَشَاطٌ	stiska	وَرَدَ - وُرُودٌ
sramota	عُيُوبٌ, pl.	stoji	مُزْدَحَمٌ, اِزْدِحَامٌ
srce	قُلُوبٌ, pl.	stoljeće	وَاقِفُونَ, pl.
srdit	غَضَبٌ, pl.	stotina	عَصْرٌ, قَرْنٌ
srdžba	غَضَبٌ	strahovit	عُصُورٌ, قُرُونٌ, pl.
srčan	شُجَاعٌ, pl.	strana	مِثُونٌ, مِثَاتٌ, pl.
srebro	فِضَّةٌ	strašiv	هَائِلٌ
Sredozemno More	اَلْبَحْرُ اَلْمُتَوَسِّطُ	stric	اَطْرَافٌ, pl.
sreća	سَعَادَةٌ	strpljivost	جَبَانٌ
sresti se lice	وَاجَهَ - مُوَاجَهَةٌ	stric	اَعْمَامٌ, pl.
u lice	اِنْقَضَ - اِنْقِضَاضٌ	strpljivost	صَبْرٌ
srušiti se	تُجَيَّرَاتٌ, pl.	strugati	بَرَدٌ - بُرْدٌ
stabalce	اَنْجَبَارٌ, pl.	studen (hladan)	بَارِدٌ
stablo	اَحْوَالٌ, pl.	studên (hladnoća)	بُرْدٌ
stanje	سُكَّانٌ, pl.	stup	اَعْمِدَةٌ, pl.
stanovnik	اَهْلٌ, pl.	stvar	اُمُورٌ, اَشْيَاءٌ, pl.
stanovnici	كِبَرٌ, كِبَارٌ, pl.	stvoriti	خَلَقَ - خَلْقٌ
star, starac	شُبُوحٌ, pl.	sudac	حُكَّامٌ, حَاكِمُونَ, pl.
starost	مَشِيبٌ, كِبَرٌ	sunce	قُضَاةٌ, قَاضُونَ, pl.
stariji	اَكْبَرُ, اَكْبَرُونَ, pl.	sunčana godina	شُمُوسٌ, pl.
starješina	قَوَامٌ, pl.	sura (poglavlje iz Kur'ana)	اَلْسَنَةُ اَلشَّمْسِيَّةُ
stepen	دَرَجَاتٌ, pl.	sutra	سُورَةٌ, pl.

suza	دُمُوعٌ, pl. دَمْعٌ
svake godine	كُلَّ سَنَةٍ
svaki, sve, svi	كُلُّ
svakom, svakoj	لِكُلِّ
svojstvo	خِصَالٌ, pl. خَصَائَةٍ
svome prijatelju	لِأَخِيهِ
svome ocu	لِأَبِيهِ
svršiti (se)	إِنْتَهَى - إِنْتَهَاهُ

Š

šest	سِتٌّ, ž. r. سِتَّةٌ
šesti	الْسادِسُ, سَادِسٌ
šezdeset	سِتُّونَ
širiti se	تَوَسَّعَ - تَوَسَّعُ
škola	مَدَارِسُ, pl. مَدْرَسَةٌ
školske knjige	كُتُبُ الْمَدْرَسَةِ
šta	مَا
štamparija	مَطَابَعٌ, pl. مَطْبَعَةٌ
štampati	طَبَعَ - طَبْعُ
štap	عَصَا, pl. عُصَى

T

ta, to	ذَلِكَ, تِلْكَ
taj	ذَلِكَ
tâman	مُظْلِمٌ
te	فَوْ
teret	أَحْمَالٌ, pl. حِمْلٌ
Teško njemu!	وَيْلٌ لَهُ

tezulja	مَوَازِينُ, pl. مِيزَانٌ
težak	ثَقِيلٌ, pl. ثِقَالٌ
težak (mučan)	صَعَبٌ, pl. صِعَابٌ
teži	أَصْعَبُ مِنْ, أَثْقَلُ مِنْ
ti	أَنْتَ, ž. r. أَنْتِ
tijelo	أَجْسَامٌ, pl. جِسْمٌ
tijesan	ضَيِّقٌ
tinta	حَبُورٌ, pl. حَبْرٌ
tražiti	طَلَبَ - طَلَبُ
tražiti pomoći	إِسْتَعَاثَ - إِسْتَعَاثَةٌ
trbuh	بُطُونٌ, pl. بَطْنٌ
treba	يَلْزَمُ, يَنْبَغِي
treći	الثَّالِثُ, ثَالِثٌ
tri	ثَلَاثٌ, ž. r. ثَلَاثَةٌ
trideset	ثَلَاثُونَ
tri stotine	ثَلَاثِمِائَةٍ
turpija	مَبَارِدٌ, pl. مِبْرَدٌ
turski	الْتُرْكِيُّ, تُرْكِيٌّ
tvrdoglavost	عِنَادٌ

U

u	فِي
ubica	قَاتِلٌ, pl. قَاتِلَةٌ
ubijen	قُتِلَ, مَقْتُولٌ
učen	عَلِمَاهُ, عَلِيمُونَ, pl. عَالِمٌ
učenica	طَالِبَاتٌ, pl. طَالِبَةٌ
učeniji	أَعْلَمُ مِنْ

učenik طَلَبَةٌ, طَالِبُونَ, pl. طَالِبٌ
 učenjak عُلَمَاءُ, pl. عَالِمٌ, عَلَامَةٌ
 učimo نَدْرُسُ
 učiniti فَعَلَ - فِعْلٌ
 učiniti svijetlim بَيَضَ - تَبْيِيضٌ
 učitelj مُعَلِّمُونَ, pl. مُعَلِّمٌ
 učiti دَرَسَ - دَرْسٌ
 udaljiti رَخَّحَ - رَخْرَحَةٌ
 udaranje صَرَبَ
 udariti صَرَبَ - صَرْبٌ
 udijeliti قَسَمَ (إِلَى) - قِسْمَةٌ
 udružiti se تَشَارَكَ - تَشَارُكٌ
 ugodnik Božji أَوْلِيَاءُ اللَّهِ, pl. وَلِيُّ اللَّهِ
 uhvatiti قَبَضَ (عَلَى) - قَبْضٌ
 ukazati se حَصَصَ - حَصَصَةٌ
 ukusan لَذِذٌ, pl. لَذِيذٌ
 Umejjevići بَنُو أُمَيَّةَ
 umrijeti مَاتَ - مَوْتٌ
 unići دَخَلَ - دُخُولٌ
 uprašiti se اِغْتَبَرَ - اِغْتِبَارٌ
 upravitelj مُدِيرُونَ, pl. مُدِيرٌ
 urotiti se تَأَمَّرَ (عَلَى) - تَأَمُّرٌ
 usmen شَفَوِيٌّ
 uspostaviti وَضَعَ - وَضْعٌ
 usta أَفْوَاهُ, pl. فَمٌ
 ustrajati أَصَرَ (فِي) - إِصْرَارٌ

uvećati se عَظَّمَ - عِظَمٌ
 uvijek أَبَدًا, دَائِمًا
 uzeti أَخَذَ - اخْذٌ
 uzeti za ministra اِسْتَوْرَرَ - اِسْتِزَارٌ
 uzgajati أَدَّبَ - تَأْدِيبٌ

V

vatra نِيرَانٌ, pl. نَارٌ
 važan مُهِمٌ
 već قَدْ
 većinom غَالِبًا, فِي الْأَكْثَرِ
 velik كِبَارٌ, pl. كَبِيرٌ
 velika كَبِيرَاتٌ, pl. كَبِيرَةٌ
 Velika je razlika! شَتَانٌ
 velika vrućina شِدَّةُ الْحَرَارَةِ
 veliki grijeh كَبِيرٌ, pl. كَبِيرَةٌ
 veoma جِدًّا
 veza ljubavi حَبْلُ الْمَوَدَّةِ
 viajeti رَأَى - رُؤْيَاهُ, شَاهَدَ - مُشَاهَدَةٌ
 Vidio sam شَاهَدْتُ, رَأَيْتُ
 videnje مُشَاهَدَةٌ
 vijest أَخْبَارٌ, pl. خَبَرٌ
 vino خُمُورٌ, pl. خَمْرٌ
 visok رَفِيعٌ
 više أَكْثَرُ
 više puta مَرَّاتٍ, مَرَّاتٍ

vječit	بَاقُونَ, pl.
vjera	أَدْيَانٌ, pl. دِينٌ, إِيْمَانٌ
vjernost	أَمَانَةٌ
vjerske znanosti	عُلُومُ الدِّينِ
vješt	مَهْرَةٌ, مَاهِرُونَ, pl. مَاهِرٌ
vladar	مُلُوكٌ, pl. مَلِكٌ
vlasnik	أَصْحَابٌ, pl. صَاحِبٌ مَالِكُونَ, pl. مَالِكٌ
vlast	دَوْلٌ, pl. دَوْلَةٌ
voda	مِيَاهٌ, pl. مَاءٌ
vojska	جُنُودٌ, جِيُوشٌ, pl. جُنْدٌ, جَيْشٌ
voljeti	أَحَبَّ - أَحْبَابٌ وَدَّ - وَدَّهٌ, مَوَدَّةٌ
vrabac	عَصَافِيرُ, pl. عَصْفُورٌ
vrapčić	عُصْفِيرَاتٌ, pl. عُصْفِيرٌ
vrata	أَبْوَابٌ, pl. بَابٌ
vratar	بَوَابُونَ, pl. بَوَابٌ
vratiti se	رَجَعَ - رَجُوعٌ
vrijedan	فَضْلَةٌ, pl. فَاضِلٌ
vrijednost	أَقْدَارٌ, pl. قَدَرٌ
vrijeme	أَوْقَاتٌ, pl. وَقْتُ
vrлина	فَضَائِلُ, pl. فَضِيلَةٌ
vrsta	أَنْوَاعٌ, pl. نَوْعٌ
vrt	بَسَاتِينُ, pl. بُسْتَانٌ
vrućina	حَرَارَةٌ

Z

za	خَلْفَ, وَرَاءَ, بِ, لِ
zaboraviti	نَسِيَ - نِسْيَانٌ
zabrinut	حَزِينٌ
zaduživati se	تَدَايَنَ - تَدَايُنٌ
međusobno	تَدَايَنَ - تَدَايُنٌ
zajedno	مَعًا
zaista	إِنَّ
zaključiti	إِسْتَدْلَلَ - إِسْتِدْلَالٌ
zapad	مَغَارِبُ, pl. مَغْرِبٌ, غَرْبٌ
zaplesti se	إِنْعَقَدَ - إِنْعِقَادٌ
započeti	إِبْتَدَأَ - إِبْتِدَاءٌ
zaraditi	كَسَبَ - كَسْبٌ
zaslužiti	إِسْتَوْجَبَ - إِسْتِجَابٌ
zasnovati	أَسَّسَ - تَأْسِيسٌ
zašto	لِمَاذَا, لِمَ
zatim	ثُمَّ
zatvor	سُجُونٌ, pl. سِجْنٌ
zavarati se	إِنْخَدَعَ - إِنْخِدَاعٌ
zavidnik	حَسَادٌ, pl. حَاسِدٌ حُسَدٌ, pl. حَسُودٌ
zazelenjeti	إِخْضَرَ - إِخْضِرَاءٌ
zdrav	أَصْحَاءٌ, pl. صَحِيحٌ
zelen	خَضِرٌ, pl. أَخْضَرٌ
zemlja	أَرَاضٍ, أَرْضُونَ, pl. أَرْضٌ

zgrada	أَبْنِيَّةٌ, pl. بِنَاءٌ	ž	
zid	جِدَارٌ, pl. جُدُرٌ	žedan	عَطْشَانٌ, pl. عَطَشٌ
zid	حِيطَانٌ, pl. حَائِطٌ	Želiš li?	هَلْ لَكَ
zima	أَشْتِيَّةٌ, pl. شِتَاءٌ	željeti (htjeti)	تَمَنَّى - تَمَنَّى
zimi	فِي الشِّتَاءِ		أَرَادَ - إِرَادَةٌ
zlatnik	دَنَانِيرٌ, pl. دِينَارٌ	žena	نِسَاءٌ, pl. إِمْرَأَةٌ
zlato	ذَهَبٌ	žestok	شَدِيدٌ
zlikovac	أَشْرَارٌ, pl. شَرِيرٌ	žestok vjetar	شِدَّةُ الرِّيحِ
zlo	شُرُوءٌ, pl. شَرٌّ	živ	أَحْيَاءٌ, pl. حَيٌّ
znanje	عُلُومٌ, pl. عِلْمٌ	živjeti	عَاشَ - عَيْشٌ
znati	عَلِمَ - عِلْمٌ	živo biće,	
zub	أَسْنَانٌ, pl. سِنٌ	životinja	حَيَوَانَاتٌ, pl. حَيَوَانٌ

Štamparske pogreške

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
3	12	alfabetски	abecedni
12	zadnji	(dunja)	(dun'ja)
25	18	دِمَشْقُ	دِمَشْقُ
25	Zadnji odlomak u bilješki 4) treba brisati.		
26	7	دَارُ	دَارُ
26	22	ručanice	ručanica
29	4	Rječi	Riječi
29	24	الْجَمْعُ الْمُؤَنَّثُ السَّامِ	الْجَمْعُ الْمُؤَنَّثُ السَّامِ
30	1	هِنْدَاتُ	هِنْدَاتُ
30	7	شَاةُ	شَاةُ
30	13	— اِ	— اِ
30	17	singular	singular muškog roda
35	13	— وَنَ	— وَنَ
37	10	— اِنِ	— اِنِ
45	14	أَفْعَلُ	أَفْعَلُ
49	14	إِبَاهُنَ	إِبَاهُنَ
52	16	— ى	— ى
55	17	أَيَّةُ	أَيَّةُ
59	21	خَمْسَةَ	خَمْسَةَ
63	7	ثَوَانِ	ثَوَانِ
64	4 i 5	الْمُضَافُ إِلَيْهِ	الْمُضَافُ إِلَيْهِ

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
71	18	Napisa	napisa
85	17	نَكُنَّ	تَكُنَّ
85	zadnji	نَكْ	تَكْ
92	4	Dual	Plural
92	5	Plur.	Sing. ž. r.
92	18	u II stupcu ispuštena je riječ:	يَكْتُبُنَّ
93	3	u II stupcu ispuštena je riječ:	تَكْتُبُنَّ
95	1	oblika pridjeva	oblika glagolskih pridjeva
101	6	مَعْلَم	مُعَلِّم
103	10	Brisati riječi: „i t. d.“	
114	4	إِخْضَرِ	إِخْضَرَّ
116	1	إِفْعَالْ	إِفْعَالٌ
116	15	إِفْعِمَالٌ	إِفْعِيمَالٌ
120	15	يَفْعَلِي	يَفْعَلِي
122	6	3	2
124	12	لَا أُمِدَّ	لَا أُمِدَّ
124	13	لَا تُمَدَّ	لَا تُمَدَّ
126	6	لَا يَفِيرُ	لَا يَفِيرُ
141	10	طَوَّلَ	طَوَّلَ
142	17	إِسِيرَ - إِسِيرَ	إِسِيرَ - إِسِيرَ
144	4	قُولَ	قُولَ
144	17	مَبِيعٌ	مَبِيعٌ
153	3	رَمَى	رَمَى
154	14	يُ	يُ
156	1	(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)	الْمَجْعُولُ

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
156	16	تَغَزَى	تُغَزَى
159	15	رَمِيَان	رَامِيَان
160	18	ن (na dva mjesta)	نَّ
169	19	Glagolska imenica	Glagolska imena
171	12	osijediti	osijedjeti
176	5	nad tvojom glavom	nad tvojom glavom i s tvoje glave
189	19	رِئَاسَةُ	رِئَاسَةٌ
211	2	الْمُضَاعَفُ	الْمُضَاعَفُ
216	19	اِتَّقُوا اللَّهَ	اِتَّقُوا اللَّهَ
217	9	لِغَيْرِهِ	لِغَيْرِهِ
217	18	يَسَّ الْعَبْدُ	يَسَّ الْعَبْدُ
219	5	حَمَارُ	حِمَارُ
228 I stupac	2	بَيَضَ , ž. r. bijel	بَيَضُ , ž. r. bijel
239 I stupac	19	أَمَرَ - أَمَرُ	أَمَرَ - أَمَرُ
240 I stupac	12	سَأَلَ - سَوَّالُ	سَأَلَ - سَوَّالُ
240 I stupac	19	قَسَمَ - قِسْمَةُ	قَسَمَ - قِسْمَةُ
240 II stupac	8	زَرَعَ - زَرْعُ	زَرَعَ - زَرْعُ
240 II stupac	9	نَفَعَ - نَفْعُ	نَفَعَ - نَفْعُ
240 II stupac	21	بَيْعَ - بَيْعُ	بَيْعَ - بَيْعُ
240 II stupac	23	جَلَسَ - جُلُوسُ	جَلَسَ - جُلُوسُ
249 II stupac	4 odozdo	سَحَابَةُ - سَحَابَةٌ	سَحَابَةُ , pl. سَحَابَةٌ
254 I stupac	4 odozdo	تَأَذَّبُ	تَأَذَّبُ

Osim ovih ima još sitnih štamparskih pogrešaka, koje se mogu lako uočiti i ispraviti.

Sadržaj

UVOD

	Strana
Arapsko pismo	8
Alfabet	8
Izgovor arapskih glasova	9
Samoglasnici i vokali	11
Dioba slova	13
Pravopisni znakovi	13
Hemze	14
Spojeno i rastavljeno hemze	15
Slog	18
Naglasak	18
Brojke	19

I DIO

GRAMATIKA

Podjela riječi	21
Ime ili nomen	21
Glagol ili verbum	22
Čestica ili partikula	22
Rečenica	23
Imena	24
Rod imena	24
Imena ženskog roda	24
Broj imena	27
Množina ili plural	28
Nepravilni plural	31
Deklinacija	34
Potpuna deklinacija	34
Nepotpuna deklinacija	35
O padežima	36
Nominativ	36
Genitiv	36
Akuzativ	38
Vokativ	39
Deminutiv	39
Pridjev	41
Deklinacija pridjeva	41
Slaganje pridjeva i imenice	43

	Strana
Poredba ili komparacija pridjeva	45
Dodatak o pridjevima	47
Zamjenice	49
Lične zamjenice	49
Pokazne zamjenice	53
Odnosne zamjenice	55
Upitne zamjenice	56
Neodređene zamjenice	57
Povratne zamjenice	58
Brojevi	59
Glavni brojevi	59
Rod brojeva	61
Deklinacija brojeva	61
Slaganje brojeva sa svojom imenicom	62
Računanje vremena	63
Redni brojevi	65
Deklinacija rednih brojeva	66
Dioni brojevi	68
Priloški brojevi	68
Množni brojevi	68
Razlomački brojevi	69
Glagoli	69
Glagoli od tri korjenita suglasnika	70
Mijenjanje perfekta I vrste glagola	71
Mijenjanje imperfekta I vrste glagola	73
Prelazni i neprelazni glagoli	75
Subjekat glagolske rečenice	75
Slaganje glagola sa subjektom u glagolskoj rečenici	76
Konjugacija pomoćnih glagola	77
Aktiv i pasiv	80
Mijenjanje glagola po načinima	82
Imperativ	85
Pojačanje imperativa i imperfekta	91
Glagolski pridjev (particip) aktivni i pasivni	93
Infinitiv	95
Proširene vrste glagola	97
Glagoli koji imaju četiri suglasnika	97
II vrsta glagola	97
III vrsta glagola	102
IV vrsta glagola	104
Glagoli koji imaju pet suglasnika	105
V vrsta glagola	106
VI vrsta glagola	108
VII vrsta glagola	110
VIII vrsta glagola	111
IX vrsta glagola	113

	Strana
Glagoli koji imaju šest suglasnika	114
X vrsta glagola	114
XI vrsta glagola	115
XII vrsta glagola	116
XIII vrsta glagola	117
Glagoli koji imaju četiri korjenita suglasnika	117
Nepravilni glagoli	120
I glagoli mudaaf	121
II glagoli mehmuz	131
Nepravilni glagoli u užem smislu	135
A) Glagoli misal	135
B) Glagoli edžvef	141
C) Glagoli nakis	151
D) Glagoli lefif	164
Nepravilni glagol لَبَسَ	166
Glagoli kojima se hvali ili kudi	167
Glagoli koji izrazuju čudenje	168
Glagolska imena	169
Infinitiv	170
Imenica mjesta i vremena	172
Imenica oruda	174
Čestica	174
Prijedlozi	174
Prilozi	176
Veznici	179
Uzvici	181
Vježbenica	185—219
Rječnik	223—281
Štamparske pogreške	283—285

